

Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Katedra mezinárodního a evropského práva
Oddělení mezinárodního práva soukromého
Obor Mezinárodní právo soukromé

Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv
k duševnímu vlastnictví

Habilitační práce

Tereza Kyselovská

Brno 2023

Abstract

This thesis analyses the relationship between private international law and intellectual property rights. These are two separate and intellectually demanding areas of law, whose legal regulation is influenced by their goals and principles, which in private international law manifest by the requirement to ensure legal certainty and predictability, and in intellectual property law by the need to protect individuals that participate in creative intellectual activity. The legal branches intersect in situations where an international element is present. In these circumstances, it is necessary to determine applicable law and international jurisdiction.

Both areas of law are affected by electronization and the internet. In particular, the internet influences the perception of the principle of territoriality and facilitates the emergence of private law relationships with an international element. In addition, transactions that take place on the Internet can lead to a multiplicity of applicable laws and potential courts due to the difficulty of “anchoring” them to the territory of a particular state, its law and courts.

Private international law and intellectual property rights are influenced by the principle of territoriality. In private international law, it manifests itself in the plurality of legal orders, the reach of public interests through public order and connecting legal relations to the territory of a particular state to determine the applicable law and international jurisdiction. In intellectual property rights, the principle of territoriality manifests itself in the fact that these rights operate and are protected only in the territory of the given state that provides them with protection.

The principle of territoriality is implemented in the conflict of law rules for intellectual property rights through *lex loci protectionis*. Usually, this connecting factor is not problematic for registered intellectual property rights. However, it fails in its function for unregistered rights. These problematic issues occur primarily in legal situations on the Internet. Another issue is the delineation of which questions are governed by *lex loci protectionis* and which by *lex contractus* or *lex loci delicti*. The principle of territoriality and *lex loci protectionis* are also referred to by the jurisprudence of the Court of Justice of the EU regarding the rules for international jurisdiction of courts under the Brussels Ibis Regulation.

The structure of the thesis follows its objectives and research questions. The first chapter defines the basics and initial considerations regarding private international law and intellectual property rights. In the first chapter, these two areas of law are presented from the point of view of their primary goals and principles separately and in relation to each other. In this chapter, two main “lines” are introduced that intertwine throughout the thesis, namely the principle of territoriality and the impact of the Internet. It is possible to demonstrate the main challenges and problems that private international law faces in the 21st century using the example of intellectual property rights dominated by territoriality and operating in cyberspace without established borders between states. This thesis builds on the current state of research and is based on a large set of sources of domestic and foreign origin.

The second chapter focuses on analysing the conflict of law rules and procedural rules for determining international jurisdiction *de lege lata*. This chapter is thematically divided into a conflict of laws part (Czech Private International Law Act, Rome I Regulation and Rome II Regulation) and a procedural part (Brussels Ibis Regulation).

The starting point is the analysis of the conflict of law rule concerning intellectual property rights as rights of an absolute nature in Czech private international law, containing *lex loci protectionis*. The first aim of the thesis is to define the scope of *lex loci protectionis*, i.e., what questions are governed by the law of the country for which protection is sought, and whether it is a suitable connecting factor from the point of view of the pursued goals of the EU private international law. The first aim relates to a working hypothesis: *Due to globalisation and the influence of the Internet, it is necessary that the EU regulations containing conflict of law rules for contractual and non-contractual obligation relations with an international element detach themselves from the strict insistence on the lex loci protectionis as a manifestation of the territoriality of intellectual property rights.* The working hypothesis is elaborated further in the research questions.

This initial delimitation of intellectual property rights is followed by a chapter related to the conflict of law regulation of contractual obligations under the Rome I Regulation. After discussing the

transferability of intellectual property rights and summarizing the Rome I Regulation's scope, the chapter's core containing an analysis of Article 3 and Article 4 follows. The law applicable to contractual relationships with an international element under Rome I Regulation is determined primarily by *lex electa*. In the absence of a choice of law, the connecting factors are based on the determination of the habitual residence of the party effecting the characteristic performance of the contract. The identification of the party effecting the characteristic performance results from the legal qualification of the factual situation, which may differ in individual cases due to the complexity of IP contracts. In addition, the Rome I Regulation contains an escape clause and a residual rule, according to which it is possible to determine the applicable law that is manifestly more closely or most closely connected to the contract. At the same time, the Rome I Regulation contains rules allowing not to apply the designated applicable law if it would conflict with the public order of the relevant state (imperative norms).

The second goal of the thesis is to identify problematic areas of the relevant conflict of law rules contained in the Rome I Regulation and to propose *de lege ferenda* rules. The second goal of the work is linked to the research question of whether the conflict of law rules for contractual obligations in the area of intellectual property rights contained in the Rome I Regulation reflect the parties' individual interests as to a fair and predictable solution.

The content of a contract is the result of the consensus of the parties. The EU regulations allow for the choice of applicable law and prorogation of courts, thereby ensuring legal certainty and predictability for the parties to the contract regarding its legal regime and potential court. This predictability and legal certainty might be, however, obscure in the case of non-contractual obligation relationships. If an intellectual property right is infringed, there is usually no other or related legal relationship between the perpetrator and the victim. Thus, the conflict of law rules and procedural rules of the EU private international law must ensure the predictability so that the conflict of law result is predictable and fair, and the procedural solution leads to the determination of a predictable court for both parties. As in the case of the Rome I Regulation, it is necessary to determine, at least briefly, the Rome II Regulation's scope of application and its legislative history. There are qualification and interpretation issues associated with the application of the Rome II Regulation in intellectual property rights, which may lead to a qualification problem.

The core of this chapter is the analysis of Article 8, Paragraphs 1 and 2 of the Rome II Regulation. The analysis of the individual conflict of laws rules is divided into cases of simple and multi-state violations. A significant issue is the exclusion of the choice of law according to Article 8 Paragraph 3 of the Rome II Regulation, which is the subject of *de lege ferenda* considerations. The scope of the applicable law determined based on Article 8 of the Rome II Regulation is addressed in legal theory and practice, and therefore some problematic issues are presented. As in the case of the Rome I Regulation, even in delictual legal relations, the applicable law may not be applied due to the *order public* and application of the imperative norms. Furthermore, infringement of intellectual property rights on the Internet can lead to a multiplicity of applicable rights, which can be contrary to the legal certainty and predictability of the participants in this legal relationship. The thesis aims to identify the problematic areas of conflict of law rules for non-contractual obligations arising from the violation of intellectual property rights regulated in the Rome II Regulation and the related jurisprudence of the Court of Justice of the EU and to propose *de lege ferenda* rules. This aim of the thesis relates to the research question of whether it is appropriate to allow a choice of law for non-contractual obligations resulting from the infringements of intellectual property rights.

The conflict of law analysis is followed by the analysis of rules for international jurisdiction for disputes related to intellectual property rights. Brussels Ibis Regulation contains rules for determining the international jurisdiction of courts in civil and commercial matters. The autonomous will of the parties is manifested also in the procedural law through prorogation agreements according to Article 25 of the Brussels Ibis Regulation. In the absence of this agreement, the rule of general jurisdiction (Article 4 of the Brussels Ibis Regulation) and the rules of alternative jurisdiction for contractual obligations (Article 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation) apply. The alternative jurisdiction rule is based on the place of performance, which can be problematic in the case of contracts created or performed online. This section also analyses the most recent jurisprudence regarding Article 8, Paragraph 1 and Article 24, Paragraph 4 of the Brussels Ibis Regulation. Given that the Rome II Regulation contains in Article

8 Paragraph 2 a conflict of rule for Community/EU intellectual property rights, it is necessary to link this area in the procedural part.

The thesis aims to identify problematic areas of the procedural rules and to propose a more suitable interpretation or *de lege ferenda* rule based on a detailed analysis of the rules of general and alternative jurisdiction, especially in Articles 4 and 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation, and related jurisprudence of the Court of Justice of the EU. This aim is related to the research question of how it would be appropriate to interpret the procedural criterion of the place of performance according to Article 7 Paragraph 1 of the Brussels Ibis Regulation in the case of contracts related to intellectual property rights.

The most interesting case law of the Court of Justice of the EU can, however, be found in the area of the jurisdictional rules under Article 7 Paragraph 2 of the Brussels Ibis Regulation. Although this thesis is focused on intellectual property rights, for the sake of understanding and completeness of the interpretation, it is necessary to start with the analysis of alternative jurisdiction for disputes resulting from the violation of personality rights and defamation. Alternative jurisdiction for torts and quasi-delicts is based on the procedural criterion of the place of the harmful event. This criterion, however, needs to be revised in case of violation of intellectual property rights on the Internet, especially copyright. The thesis aims to identify problematic areas of this procedural criterion and to propose a more suitable rule *de lege ferenda* through a detailed analysis of the rules for determining the international jurisdiction of courts in disputes related to non-contractual obligation relationships arising from the violation of intellectual property rights regulated in the Brussels Ibis Regulation and the related jurisprudence of the Court of Justice of the EU. Related to this goal is the research question of how it is necessary to interpret Article 7 Paragraph 2 of the Brussels Ibis Regulation and the criterion of the place of the harmful event in disputes arising from the infringement of intellectual property rights.

This thesis deals not only with binding and enforceable sources of state legislation, but also with non-state non-binding sources (*soft law*). These sources are the CLIP Principles and the Kyoto Guidelines, which serve as inspiration for *de lege ferenda* proposals.

The aim of this thesis is not only an analysis of the legal regulation *de lege lata* but also considerations *de lege ferenda* regarding the possible "amendment" of conflict of law and procedural regulations of the EU private international law, or at least proposals for an alternative interpretation of existing conflict of law and procedural rules in such a way as to consider and implement the peculiarities of legal relations with international element on the Internet. These proposals are the object of the third chapter. In the literature and jurisprudence of the Court of Justice of the EU, it is possible to find considerations regarding extraterritoriality and the possibility of using geo-blocking technologies. The core of this chapter is the analysis of relevant *soft law* provisions regarding *lex loci protectionis* and its effects, contractual obligations, non-contractual obligations, and the rules of international jurisdiction of courts. In each sub-chapter, the fundamental shortcomings of the current EU private international law regulations are summarised and, where appropriate, *de lege ferenda* rules are proposed. These proposals mainly relate to the Rome II Regulation (express definition of which issues are governed by the *lex loci protectionis*, choice of law rule and a rule for multi-state infringements) and alternative jurisdiction according to Article 7 Paragraphs 1 and 2 of the Brussels Ibis Regulation (definition of the place of performance for contracts related to intellectual property rights and interpretation of the place of the harmful event in case of infringement of intellectual property rights).

The evaluation of the aims of the thesis, research questions and working hypothesis is presented in the closing chapter.

The first chapter contained the opinions of some authors that private international law is dead in the 21st century. In some professional circles, even in the Czech academia, one can encounter doubts about the importance of private international law, its independence concerning other private law disciplines or the alleged non-importance as an independent course in the legal curriculum. For this reason, the closing chapter is subtitled Private International Law is Not Dead. The author's ambition is to use this thesis to show that private international law is one of the most fascinating, intellectually challenging, and interesting branches of law, the importance of which is strengthened by deepening globalisation, electronization and the internet.

Keywords

Private international law, intellectual property rights, territoriality, internet, electronization, conflict of law rule, connecting factor, international jurisdiction, Czech Private International Law Act, *erga omnes*, Rome I Regulation, contract, choice of law, party effecting characteristic performance, escape clause, license contract, transfer contract, imperative rules, Rome II Regulation, delict, infringement, multistate, *lex loci protectionis*, unitary Community (EU) intellectual property rights, *lex loci delicti commissi*, Brussels Ibis Regulation, habitual residence, place of a harmful event, place of the illegal conduct, place of the damage, centre of interest, case law, Court of Justice of the EU, *soft law*, CLIP Principles, Kyoto Guidelines, extraterritoriality, Regulation on addressing unjustified geo-blocking

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem habilitační práci na téma Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů a literatury.

V Brně dne 19.1.2023

.....

Tereza Kyselovská

Poděkování

Děkuji prof. JUDr. Naděždě Rozehnalové, CSc. za její odborné vedení od počátku mého studia a akademické kariéry. Její znalosti, rozhled a nadhled, lidský přístup a rádcovství mě nadchlo a ukotvilo k oboru mezinárodního práva soukromého.

Děkuji všem bývalým a současným kolegyním a kolegům z katedry mezinárodního a evropského práva, oddělení mezinárodního práva soukromého, spřátelených kateder, oddělení a ústavů v ČR i zahraničí za podnětné debaty, motivaci a upřímnou kolegiálníitu.

Děkuji čtenářům mého díla za jejich čas, který mu věnovali, a případnou zpětnou vazbu.

Děkuji mé rodině za bezmeznou trpělivost a podporu.

Věnováno DKTN.

Obsah

Abstract.....	3
Keywords	6
Seznam zkratk.....	12
Seznam zkratk soudních rozhodnutí.....	16
Seznam tabulek.....	19
1 Úvod.....	21
1.1 Mezinárodní právo soukromé.....	21
1.2 Práva k duševnímu vlastnictví.....	23
1.3 Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví	28
1.4 Teritorialita	30
1.4.1 Teritorialita a mezinárodní právo soukromé.....	30
1.4.2 Teritorialita a práva k duševnímu vlastnictví	33
1.4.3 Teritorialita, mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví.....	37
1.5 Internet a elektronizace	44
1.5.1 Charakteristické vlastnosti internetu.....	45
1.5.2 Internet, elektronizace a mezinárodní právo soukromé.....	47
1.5.3 Internet, elektronizace a kolizní a procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví.....	50
1.6 Dosavadní stav zkoumání.....	51
1.7 Cíle práce, její struktura a metodologie	53
1.7.1 Cíle práce	53
1.7.2 Struktura práce	55
1.7.3 Metodologie práce a použité prameny.....	57
1.8 Přínos práce pro právní teorii a praxi	59
1.9 Závěrem k úvodu.....	60
2 Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví <i>de lege lata</i>	62
2.1 Úvod a cíle kapitoly.....	62
2.2 Práva k duševnímu vlastnictví jako práva absolutní povahy	63
2.3 Smluvní závazkové vztahy dle Nařízení Řím I.....	64
2.3.1 Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví.....	64
2.3.2 Nařízení Řím I.....	66
2.3.3 Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví	68
2.3.4 <i>Lex electa</i> dle článku 3.....	69
2.3.5 Náhradní hraniční určovatel dle článku 4.....	70
2.3.6 Poskytovatel charakteristického plnění a smlouva o převodu práv k duševnímu vlastnictví 72	
2.3.7 Poskytovatel charakteristického plnění a mezinárodní licenční smlouva	73
2.3.8 Úniková doložka dle článku 4 odst. 3.....	76
2.3.9 Zbytkové pravidlo dle článku 4 odst. 4	77
2.3.10 Působnost rozhodného práva	78
2.3.11 Imperativní normy.....	79
2.3.12 Dílčí závěr k Nařízení Řím I.....	80

2.4	Kolizní problematika mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví	80
2.4.1	Nařízení Řím II	81
2.4.2	Legislativní historie.....	83
2.4.3	Vztah Nařízení Řím II k dalším pramenům úpravy	83
2.4.4	Kvalifikační a interpretační otázky spojené s článkem 8	84
2.4.5	<i>Lex loci protectionis</i> dle článku 8 odst. 1	88
2.4.6	Jednoduché porušení v režimu článku 8 odst. 1	89
2.4.7	Multistátní porušení v režimu článku 8 odst. 1	90
2.4.8	<i>Lex loci delicti commissi</i> dle článku 8 odst. 2	92
2.4.9	Jednoduché porušení v režimu článku 8 odst. 2 a rozhodnutí ve věci <i>Acacia</i>	95
2.4.10	Multistátní porušení v režimu článku 8 odst. 2 a rozhodnutí ve věci <i>Nintendo</i>	99
2.4.11	Vyloučení autonomie vůle stran dle článku 8 odst. 3.....	103
2.4.12	Působnost rozhodného práva	104
2.4.13	Imperativní normy.....	107
2.4.14	Dílčí závěr k Nařízení Řím II	108
2.5	Procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví ve věcech smluvních i mimosmluvních	109
2.5.1	Nařízení Brusel Ibis	109
2.5.2	Obecná příslušnost dle článku 4	109
2.5.3	Alternativní příslušnost dle článku 7	110
2.5.4	Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 1	110
2.5.5	Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2	111
2.5.6	Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu 115	
2.5.7	Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu 123	
2.5.8	Alternativní příslušnost dle článku 8 odst. 1	128
2.5.9	Výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4	130
2.5.10	Příslušnost soudů týkajících se jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU 131	
2.5.11	Dílčí závěr k Nařízení Brusel Ibis.....	134
2.6	Nestátní prostředky právní úpravy (<i>soft law</i>).....	134
2.6.1	CLIP Principy	136
2.6.2	Kjótská doporučení	136
2.6.3	Další prostředky nestátního původu	137
2.7	Závěr kapitoly.....	137
3	Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví <i>de lege ferenda</i>	141
3.1	Úvod a cíle kapitoly.....	141
3.2	Související otázky.....	143
3.2.1	Extraterritorialita	143
3.2.2	Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace.....	144
3.3	Rozsah účinků <i>lex loci protectionis</i>	148
3.4	Smluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví.....	150
3.4.1	Nařízení Řím I.....	150
3.4.2	<i>Soft law</i>	150

3.4.3	Dílčí závěr	152
3.5	Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví	152
3.5.1	Nařízení Řím II	152
3.5.2	<i>Soft law</i>	152
3.5.3	Multistátní porušení	154
3.5.4	Volba práva	159
3.5.5	Dílčí závěr	162
3.6	Mezinárodní příslušnost	162
3.6.1	Obecná příslušnost	162
3.6.2	Příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů	163
3.6.3	Příslušnost ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů	166
3.6.4	<i>Forum delicti commissi</i>	166
3.6.5	<i>Forum damni infecti</i>	168
3.6.6	Centrum zájmů poškozeného	179
3.6.7	<i>Soft law</i>	184
3.6.8	Dílčí závěr	186
3.7	Závěr kapitoly a návrhy <i>de lege ferenda</i>	186
4	Závěr	190
4.1	Úvodem k závěru	190
4.2	Mezinárodní právo soukromé není mrtvé	192
5	Zdroje	193
5.1	Komentáře, monografie a kapitoly v kolektivních dílech	193
5.2	Učebnice	199
5.3	Odborné články	199
5.4	Jiné zdroje	203
5.5	Právní předpisy	206
5.5.1	České právní předpisy	206
5.5.2	Cizí právní předpisy	206
5.5.3	Mezinárodní smlouvy	207
5.5.4	Nařízení EU	207
5.5.5	Směrnice EU	208
5.6	Judikatura	209
5.6.1	Judikatura českých soudů	209
5.6.2	Judikatura zahraničních soudů	209
5.6.3	Judikatura Soudního dvora EU	209
5.6.4	Stanoviska generálních advokátů Soudního dvora Evropské unie	212
	Cizojazyčný slovníček pojmů	213

Seznam zkratk

ALI Principy	<i>ALI Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes</i>
AZ	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Bernská úmluva	Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971
Bruselská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
CISG	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (<i>United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods</i>)
CLIP Principy	<i>Principles on Conflict of Laws in Intellectual Property</i>
Členský stát	Členský stát EU (27 členských států EU k datu odevzdání práce)
Čínský ZMPS	<i>Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. (Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011)</i>
Doporučení WIPO	<i>WIPO Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet</i>
EU	Evropská unie
Evropská patentová úmluva	Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., ze dne 1. července 2002, o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. října 1973 (Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z 5. října 1973, pozměněná aktem revidujícím čl. 63 Evropské patentové úmluvy ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem Evropské patentové úmluvy z 19. listopadu 2000)
Jednotný evropský patent	Evropský patent s jednotným účinkem v režimu Nařízení o jednotné patentové ochraně a Nařízení o překladu v režimu jednotné patentové ochrany
Evropská úmluva o ochraně lidských práv	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
Generální advokát	Generální advokát Soudního dvora EU

ISP	Poskytovatel služeb informační společnosti (<i>Information Society Service Provider</i>)
Kjótská doporučení	<i>International Law Associations' Guidelines on Intellectual Property and Private International Law (Kyoto Guidelines)</i>
Luganská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nářízení Brusel I	Nářízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nářízení Brusel Ibis	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nářízení Řím I	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
Nářízení Řím II	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
Nářízení o odrůdových právech Společenství	Nářízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství v konsolidovaném znění
Nářízení o (průmyslových) vzorech Společenství	Nářízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství
Nářízení o vymáhání práv duševního vlastnictví	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003
Nářízení o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin
Nářízení o ochranné známce EU	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie
Nářízení o přenositelnosti online služeb	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
Nářízení o jednotné patentové ochraně	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany
Nářízení o překladu v oblasti jednotné patentové ochrany	Nářízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu

Nařízení GDPR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR)
Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace	Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Pařížská úmluva	Vyhláška č. 90/1962 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958, Ministra zahraničních věcí
Polský ZMPS	Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe. Dz.U. 2011 Nr 80 poz. 432
Rakouský ZMPS	Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht (IPR-Gesetz)
Římská úmluva 1980	Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980
Soudní dvůr EU	Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr)
Směrnice o družicovém a kabelovém vysílání	Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu
Směrnice o právní ochraně databází	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází
Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
Směrnice o harmonizaci autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
Směrnice o době ochrany autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících
Směrnice o ochraně obchodního tajemství	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním

Směrnice stanovující pravidla pro výkon autorského práva	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS
Španělský ZMPS	Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil
Švýcarský ZMPS	Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987 (Stand am 1. Januar 2019)
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (<i>Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights</i>)
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví (<i>World Intellectual Property Organization</i>)
WTO	Světová obchodní organizace (<i>World Trade Organization</i>)
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů
ZOchrZ	Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2022 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách)
Zpráva Giuliano-Lagarde	<i>Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milano and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I</i>

Seznam zkratk soudních rozhodnutí¹

<i>Acacia</i>	Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, Acacia Srl v. Bayerische Motoren Werke AG
<i>AMS Neve</i>	Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, AMS Neve Ltd a další v. Heritage Audio SL a Pedro Rodríguez Arribas
<i>Austro-Mechana</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. dubna 2016 ve věci C-572/14, Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH v. Amazon EU Sàrl a další
<i>Besix</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. února 2002 ve věci C-256/00, Besix SA v. Wasserreinigungsbau Alfred Kretzschmar GmbH & Co. KG (WABAG) a Planungs- und Forschungsgesellschaft Dipl. Ing. W. Kretzschmar GmbH & KG (Plafog)
<i>Bier</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelskwekerij G. J. Bier BV v. Mines de potasse d'Alsace SA
<i>Bolagsupplysningen</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB
<i>Car Trim</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. února 2010 ve věci C-381/08, Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl
<i>Concurrence</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl
<i>Coty Germany</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV
<i>Donner</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. června 2012 ve věci C-5/11, Titus Alexander Jochen Donner
<i>Dumez</i>	Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, Dumez France SA a Tracoba SARL v. Hessische Landesbank a dalším
<i>eDate</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED
<i>Equustek</i>	Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824 (Kanada)
<i>El Majdoub</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. května 2015 ve věci C-322/14, Jaouad El Majdoub v. CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH

¹ Jedná se o zkratky názvů rozhodnutí (zejména Soudní dvora EU a stanovisek generálních advokátů Soudního dvora EU), na která text práce opakovaně odkazuje. Názvy soudních rozhodnutí, která jsou v textu použita pouze jednou, jsou v poznámkách pod čarou uvedena celým názvem.

<i>Falco</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst
<i>Football Dataco</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd v. Sportradar GmbH, Sportradar AG
<i>Gautzsch</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 13. února 2014 ve věci C-479/12, H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG v. Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH
<i>Glawischnig-Piesczek</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited
<i>Gutnick</i>	High Court of Australia. Dow Jones & Company Inc. V Gutnick [2022] HCA 56, 210 CLR 575, 77 ALJR 255, 194 ALR 433, 10 Dec 2022, Case Number M3/2022 (Austrálie)
<i>Gtflix Tv</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR
<i>Hejduk</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH
<i>Hi Hotel</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering
<i>IRnova AB</i>	Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, IRnova AB v. FLIR Systems AB
<i>Lagardère</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005 ve věci C-192/04. Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)
<i>flyLAL-Lithuanian Airlines</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, AB „flyLAL-Lithuanian Airlines“ v. Starptautiskā lidosta „Rīga” VAS a „Air Baltic Corporation AS“
<i>Kainz</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. ledna 2014 ve věci C-45/13, Andreas Kainz v. Pantherwerke AG
<i>L'Oréal</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další
<i>Marinari</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, Antonio Marinari v. Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company
<i>Mittelbayerischer</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM

<i>Nintendo</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, Nintendo Co. Ltd v. BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA
<i>Pammer/Alpenhof</i>	Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller (C-144/09)
<i>Painer</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. prosince 2011 ve věci C-145/10, Eva-Maria Painer v. Standard VerlagsGmbH a další
<i>Pinckney</i>	Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG
<i>Roche Nederland</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-539/03, Roche Nederland BV a další v. Frederick Primus a Milton Goldenberg
<i>Shevill</i>	Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA
<i>Solvay</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. července 2012 ve věci C-616/10, Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV a další
<i>UMI</i>	Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, Universal Music International Holding BV v. Michae l Tétreault Schilling a další
<i>VKI</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. července 2016 ve věci C-191/15, Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl
<i>Yahoo! vs LICRA</i>	LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006, USA)
<i>Weltimmo</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. října 2015 ve věci C-230/14, Weltimmo s.r.o. v. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
<i>Wood Floor</i>	Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. března 2010 ve věci C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH v. Silva Trade SA
<i>Wintersteiger</i>	Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy.....	123
Tabulka 2 - Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	128
Tabulka 3 – <i>Soft law</i> – rozsah účinků <i>lex loci protectionis</i>	149
Tabulka 4 – <i>Soft law</i> – kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy	152
Tabulka 5 – <i>Soft law</i> – kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy (bez volby práva).....	154
Tabulka 6 – <i>Soft law</i> – multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	157
Tabulka 7 – <i>Soft law</i> – volba práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	160
Tabulka 8 – <i>Soft law</i> – obecná příslušnost.....	163
Tabulka 9 – <i>Soft law</i> – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů.....	166
Tabulka 10 – <i>Soft law</i> – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	186

1 Úvod

Tato práce se pohybuje na pomezí mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví a obě právní odvětví analyzuje na jejich průsečíku. Tato analýza je provedena ve velmi omezené oblasti, a to jak věcně, tak z hlediska použitých zdrojů právní úpravy. Obě právní odvětví jsou sama o sobě velmi komplexní a rozsáhlá. Je pravděpodobné, že čtenář, který je odborníkem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, bude cítit frustraci z povrchnosti některých částí. Ambicí této práce není podat podrobnou analýzu všech možných otázek, ale důraz je, s ohledem na odbornou kvalifikaci autorky, kladen na mezinárodní právo soukromé.

1.1 Mezinárodní právo soukromé

Mezinárodní právo soukromé „je vskutku zvláštní disciplínou.“² Jedná se o „hybrid mezi právem veřejným a právem soukromým [...] mezi zájmy státu a jeho suverenitou a zohledněním zájmu jedince“, [...] mezinárodní právo soukromé je propojovatel jednotlivých dotčených oblastí.³ Tato slova významných představitelů oboru trefně vymezují zvláštní povahu této právní disciplíny.

Toto právní odvětví upravuje soukromoprávní poměry s mezinárodním (přeshraničním) prvkem.⁴ Mezinárodní právo soukromé pomocí svých norem řeší tři základní otázky: Kde bude sudiště (určení mezinárodní příslušnosti soudů), jakým právem se bude právní poměr řídit (určení rozhodného práva)⁵ a jakým způsobem se bude nakládat s rozhodnutím soudu mimo stát jeho původu (uznání a výkon cizích rozhodnutí).

Mezinárodní právo soukromé je součástí vnitrostátního práva. Každý stát má svá vlastní pravidla a doktrinální přístupy, a proto se odpovědi na tři výše uvedené otázky mohou lišit z pohledu různých fór. Z důvodu rozdílných legislativních a doktrinálních přístupů je v mezinárodním právu soukromém kladen důraz na univerzální uchopení, nebo alespoň na regionální unifikaci těchto pravidel (v této práci je stěžejní unifikace v rámci EU). Toto jednotné uchopení je nutné pro realizaci ekonomických a souvisejících integračních procesů. Již na tomto místě je nutné uvést, že veškerá analýza a závěry v této práci uvedené jsou z provedeny pohledu českého sudiště, resp. sudiště nacházejícího se v na území členských států EU. Předmětem této práce je české mezinárodní právo soukromé, resp. mezinárodní právo soukromé EU.

Jedním cílů mezinárodního práva soukromého je dosažení „vnější rozhodovací harmonie“⁶ či „vnější rozhodovací jednoty“.⁷ Jedná se o požadavek, aby se bez ohledu na místo, kde je právní poměr posuzován, dal očekávat procesně a kolizně obdobný výsledek, „a to i za situace, kdy se nejedná o náhodu či dovednost stran“.⁸ Tento cíl vychází z „tradičního“ uchopení mezinárodního práva soukromého, jehož moderní základy v kontinentálním právním systému položil *von Savigny* (k tomu srov. dále).

² Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 268 a odkaz na dílo *Kalenského* zde citovaný.

³ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 268.

⁴ České právo (zákon o mezinárodním právu soukromém, ZMPS) neobsahuje definici mezinárodního prvku. K tomu srov. § 1 ZMPS.

⁵ „Foreign law is normally not applied as a kind of service, courtesy or assistance given to a foreign country, but rather because the application of foreign law in certain situations is conducive to the smooth functioning of international commercial [...] relations and such smooth functioning lies in the interest of the forum country.“ In: Bogdan, M. *Private International Law as Component of the Law of the Forum*, s. 68.

⁶ Pojem vnější rozhodovací harmonie (vnější rozhodovací jednoty) ve vybraných cizích jazycích: *external decisional harmony* (angl.), *Entscheidungsharmonie* (něm.), *Entscheidungseinklang* (něm.), *decisión armonía* (špaň.), *harmonia decyzyjna* (pol.).

⁷ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 269; Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 16, 65.

⁸ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 269.

Mezinárodní právo soukromé se snaží tohoto cíle dosáhnout výstavbou svého systému a pomocí nástrojů mezinárodního práva. Pohledem tohoto požadavku jsou posuzovány konkrétní situace vznikajících ve vztazích s mezinárodním prvkem a účel konkrétně přijatých norem.⁹

Zájem na rozhodovací harmonii ovlivňují také hodnotové pozice daného právního prostoru. Této harmonie může být dosahováno na úrovni legislativní unifikace zdrojů právní úpravy.¹⁰ Ve vývoji právní úpravy mezinárodního práva soukromého je možné vnímat několik zásadních momentů. Těmi jsou odklon od hodnotové neutrality ve smyslu materializace řešení a vlivu veřejného zájmu prostřednictvím institutu veřejného pořádku.

Unifikace v mezinárodním právu soukromém vede k vytváření stejných kritérií pro založení mezinárodní příslušnosti soudů a kolizních norem pro určení rozhodného práva. V rámci EU byly vytvořeny unifikované předpisy, které tvoří mezinárodní právo soukromé EU. Tento soubor „*vznikl na průsečiku hodnot práva evropského i mezinárodního práva soukromého při zohlednění, či pokusu o přiblížení doktrín, které tuto disciplínu formulovaly na kontinentální i anglosaské úrovni*“.¹¹ Byť se jedná o regionální unifikaci, má univerzální přesahy a vlivy.¹²

K zajištění této harmonie přispívá také interpretační jednota, která je typická pro tuto regionální unifikaci. Naopak přístupy, které směřují k využití tuzemského práva, požadavek vnější rozhodovací jednoty narušují. Významný podíl na rozhodovací harmonii má legislativně-technické uchopení příslušné problematiky, a to zejména zájem na právní jistotě a předvídatelnosti kolizního řešení nebo zájem na prosaditelnosti rozhodnutí mimo stát původu (tedy omezení možnosti, že uznání a výkon rozhodnutí bude v jiné zemi odepřeno). K vnější rozhodovací harmonii vede také volba konkrétních řešení ve smyslu pevných nebo flexibilních řešení, tedy volba „tradičních“ teritoriálně zasazených hraničních určovateli nebo únikových doložek.¹³

Významným aspektem pro zajištění vnější rozhodovací harmonie je uchopení spravedlnosti v konkrétním případě, tedy představa o aplikaci „správného práva“ se zohledněním často protichůdných zájmů na ochraně veřejných hodnot na jedné straně a ochraně zájmů jednotlivce na straně druhé.¹⁴ Tyto protichůdné zájmy jsou patrné právě v oblasti práv k duševnímu vlastnictví.

Procesy řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem je možné charakterizovat třemi vzájemně propojenými kategoriemi „*kvalifikace-intepretace-subsumpce*“.¹⁵ Kvalifikace jako právní hodnocení skutkového stavu, intepretace jako výklad pojmu použitého v příslušné normě a subsumpce neboli podřazení právně zhodnocené situace pod rozsah určité normy. Všechny tyto kroky jsou významné v oblasti kolizního a procesního řešení práv k duševnímu vlastnictví.

Zdroje právní úpravy mezinárodního práva soukromého je možné najít v právních pramenech vnitrostátního, mezinárodního a unijního (EU) původu. Normy vnitrostátního původu, z pohledu českého práva se jedná o ZMPS, reflektují právní řád, jehož jsou součástí. Obsahují pojmy a právní instituty, které vycházejí z daného právního řádu a které se dle tohoto právního řádu interpretují. Tyto

⁹ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 270.

¹⁰ V historickém a doktrinálním vývoji mezinárodního práva soukromého je možné nalézt různé přístupy k hledání rozhodného práva. Podle *Symeonida* je mezinárodní právo soukromé až třetím nejlepším prostředkem pro řešení soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Prvním je unifikace hmotného práva a druhým je unifikace kolizních a procesních norem na celosvětové úrovni. Symeonides, C., *S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 381.

¹¹ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 271.

¹² K historii přístupů k právní regulaci situací, jenž v některé své části přesahují hranice jednoho státu, je možné v podrobnostech odkázat na rozsáhlou odbornou literaturu. Z publikací využitých v této práci je možné zmínit zejména Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 266-268; Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 430; Banu, R. *Nineteenth-Century Perspectives on Private International Law z pohledu doktrín 19. stol.*; Symeonides, C., *S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 3-38; Mills, A. *The Private History of International Law*, s. 1-49; Mills, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*, s. 211-291.

¹³ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 270.

¹⁴ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 271.

¹⁵ Rozehnalová, N. *Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie*, s. 272.

instituty a jejich interpretace odráží národní zájmy na kolizním řešení a jeho výsledku. Naopak unifikované normy, ať již z pohledu regionální (EU) nebo mezinárodní unifikace, obsahují pojmy a instituty, které vznikají na průsečíku různých právních řádů. Pojmy použité v rozsahu a navázání těchto kolizních norem jsou vytvářeny autonomně na národních právních řádech. Tyto úvahy jsou významné pro řešení výzkumných otázek stanovených v této práci.

1.2 Práva k duševnímu vlastnictví

Druhá právní disciplína, která je předmětem zkoumání v tomto díle, jsou práva k duševnímu vlastnictví. Jedná se o právní odvětví, jehož „význam a komplexita roste s digitalizací“.¹⁶ Cílem této práce není analýza či popis jednotlivých práv k duševnímu vlastnictví, jejich druhů nebo účinků, v tomto ohledu je možné odkázat na povolanější zdroje.¹⁷ Z pohledu zkoumané problematiky je významné, že práva k duševnímu vlastnictví působí *erga omnes* a vztahují se k výsledkům lidské činnosti v oblasti umělecké, vědecké, kulturní nebo hospodářské. Jsou omezena na území státu, který je prostřednictvím registrace (individuálního rozhodnutí, např. patenty nebo zapsané ochranné známky) nebo za splnění jiných podmínek (např. autorské právo) ustavil.¹⁸ S právy k duševnímu vlastnictví je proto spojován princip teritoriality.

Právní úprava práv k duševnímu vlastnictví je ovládána vlastními oborovými zájmy a principy, z nichž významnou roli hraje jak potřeba ochrany individuálních zájmů tvůrců výsledků duševní činnosti (autorů, vynálezců, umělců), tak i veřejných zájmů v oblasti společenské, ekonomické, politické či vzdělanostní.

Právní úpravu práv k duševnímu vlastnictví je možné, stejně jako v případě mezinárodního práva soukromého, nalézt ve zdrojích národního, mezinárodního a unijního (EU) původu. Mezinárodní normotvorba se odehrává na půdě několika významných organizací. Je možné uvést Světovou organizaci duševního vlastnictví (WIPO), která v současné době spravuje okolo 26 duševně právních úmluv.¹⁹ Na půdě WIPO bylo přijato Doporučení WIPO, které se týká ochrany průmyslových práv a ochranných známek na internetu.²⁰ Dále je možné zmínit mezinárodní organizace, jako je např. *Association Littéraire et Artistique Internationale* (ALAI)²¹ nebo *The International Association for the Protection of Intellectual Property* (AIPPI).²²

V oblasti pramenů mezinárodního původu jsou významné jak „velké“ mezinárodní úmluvy (Bernská úmluva nebo Pařížská úmluva), tak specializované úmluvy v oblasti průmyslových práv (PCT – mezinárodní patentový systém, madridský systém pro ochranné známky, haagský systém mezinárodního zápisu pro průmyslové vzory nebo lisabonský systém pro zeměpisná označení). Členské státy EU jsou členskými státy WTO a jako takové jsou vázány Dohodou TRIPS,²³ která se zabývá

¹⁶ „IP law is a special area of law, both nationally and internationally, which in the age of digitalisation is growing in complexity as well as in importance.“ In: Heinze, C., Warmuth, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 147.

¹⁷ K tomu srov. např. Koukal, P. Základní kategorie předmětů duševního vlastnictví a charakteristika práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 77-126; Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 147; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 166; Týč, V., Charvát, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*, s. 240.

¹⁸ Tichý, L. *Nářízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 117. Ubertazzi, B. *Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law*, s. 361.

¹⁹ Organizace WIPO se nezabývá otázkami práv k duševnímu vlastnictví a mezinárodního práva soukromého. Jako jeden z mála kroků, které WIPO v této oblasti učinilo, bylo vytvoření dokumentu Doporučení WIPO a Systém pro řešení sporů vyplývajících z doménových jmen (*Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy*). Wichard, J., C. *WIPO and private international law*, s. 1843.

²⁰ Wichard, J., C. *WIPO and private international law*, s. 1835-1844.

²¹ Organizace ALAI byla založena v roce 1878 v Paříži Victorem Hugem a významně se podílela na tvorbě Bernské úmluvy. ALAI [online]. [cit. 9.9.2022]. <https://www.alai.org/en/presentation.html>

²² AIPPI [online]. [cit. 9.9.2022]. <https://aippi.org/>

²³ „([T]RIPS 1994) remains the bedrock“. In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 717.

obchodními aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Dohoda TRIPS v článku 1 odst. 2 výslovně odkazuje na Pařížskou úmluvu, Bernskou úmluvu, Římskou úmluvu o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací a Smlouvu o duševním vlastnictví v oboru integrovaných obvodů. Kromě toho Dohoda TRIPS vytvořila nová práva a povinnosti pro členské státy týkající se dodržování práv k duševnímu vlastnictví. Dohoda TRIPS neobsahuje ustanovení týkající se příslušnosti soudů nebo kolizní normy, a proto není předmětem analýzy v této práci.²⁴

Z mezinárodních úmluv vychází také právní úprava jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU.²⁵ V rámci EU v současné době (ko)existuje dvojí režim duševně právní ochrany. Většina práv k duševnímu vlastnictví je chráněna na úrovni právní úpravy jednotlivých členských států, která byla harmonizována prostřednictvím směrnice práva. Evropská unie zároveň od 90. let 20. stol. vytváří nyní již poměrně rozsáhlý soubor unijního hmotného práva duševního vlastnictví, tzv. jednotné právo k duševnímu vlastnictví EU, dříve Společenství.²⁶ Unijní (EU) systém je založen na unijní registraci, která má jednotné účinky v rámci celé EU.

Tato dichotomie právní úpravy se projevuje také v mezinárodním právu soukromém EU, které obsahuje kolizní normy a pravidla pro určení příslušného soudu pro porušení „obecných“ práv k duševnímu vlastnictví i jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU. Z tohoto důvodu je vhodné alespoň stručně vymezit nástroje, které jsou jeho součástí.

Jednotné právo duševního vlastnictví Společenství/EU zahrnuje ochrannou známku EU,²⁷ (průmyslové) vzory Společenství,²⁸ odrůdová práva Společenství,²⁹ zeměpisná označení a označení původu.³⁰ Součástí jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU nejsou národní předpisy harmonizované prostřednictvím směrnic EU.³¹

Jako první byla z tohoto souboru vytvořena ochranná známka Společenství (nyní ochranná známka EU), která je v současnosti upravena v Nařízení o ochranné známce EU. Toto nařízení dle článku 129 odst. 1 obsahuje hmotněprávní úpravu ochranné známky EU, včetně jejích účinků a nároků v případě jejího porušení. Dle článku 129 odst. 2 Nařízení o ochranné známce EU se otázky neupravené tímto nařízením řídí příslušnými vnitrostátními právními předpisy, které zahrnují i pravidla mezinárodního práva soukromého. Příslušný soud může stanovit sankce výslovně upravené tímto nařízením nebo dle článku 130 odst. 2 použít „opatření nebo příkazy vyplývající z právních předpisů rozhodného práva, které vzhledem k okolnostem případu považuje za vhodné“. Dle článku 130 odst. 1 *in fine* může příslušný soud přijmout „podle vnitrostátních právních předpisů příslušná opatření k zajištění dodržování tohoto zákazu“. Příslušný soud se řídí procesními předpisy fóra (článek 129 odst. 3). Zásada *lex fori*

²⁴ Metzger, A. *TRIPS*, s. 1751; Dornis, T., W. *WTO and private international law*, s. 1844-1854.

²⁵ K podrobnému popisu vývoje právní úpravy práv k duševnímu vlastnictví Společenství/EU je možné odkázat na Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 238-241; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 149 a násl.

²⁶ V článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je uvedena formulace „jednotné právo duševního vlastnictví Společenství [...] upravené příslušným aktem Společenství“. Z tohoto důvodu je jako reflexe současného stavu v této práci použita formulace „jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU“.

²⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

²⁸ Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství v konsolidované verzi.

²⁹ Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství.

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. Dne 31.3.2022 přijala Komise návrh nařízení o zeměpisných označeních pro víno, lihoviny, zemědělské produkty a o dalších režimech jakosti zemědělských produktů. Cílem návrhu je „zvýšit využívání zeměpisných označení v celé EU ve prospěch hospodářství venkova a vyšší úrovně ochrany produktů, zejména v online prostředí“. K tomu srov. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012

³¹ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 233.

processualis vyplývá také z článku 89 odst. 2 uvedeného nařízení, podle kterého příslušný soud nařídí dodržování příkazů uvedených v článku 89 odst. 1 tohoto nařízení.³²

Jako druhé v pořadí bylo vytvořeno odrůdové právo Společenství, které je upraveno Nařízením o odrůdových právech Společenství. Dle článku 97 odst. 1 tohoto nařízení se pro nároky vyplývající z porušení použijí vnitrostátní právní předpisy včetně mezinárodního práva soukromého. Následně byl vytvořen jednotný systém Společenství pro ochranu zeměpisných označení a označení původu, který je upraven v Nařízení o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.

Průmyslový vzor Společenství byl vytvořen v roce 2002 na základě Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Toto nařízení upravuje dle článku 88 odst. 1 hmotněprávní úpravu týkající se (průmyslových) vzorů Společenství. Dle článku 88 odst. 2 se otázky neupravené tímto nařízením řídí vnitrostátními právními předpisy, včetně mezinárodního práva soukromého. Kromě postihů výslovně upravených v tomto nařízení, jako je zákaz jednání nebo zabavení věcí, může příslušný soud dle článku 89 odst. 1 písm. d) nařídít „*jakýkoliv jiný příkaz ukládající podle okolností další vhodné postihy, které jsou stanoveny právními předpisy členského státu, na jehož území došlo k porušení nebo hrozí porušení, včetně mezinárodního práva soukromého*“. Dle článku 89 odst. 2 může příslušný soud přijmout „*podle vnitrostátních právních předpisů příslušná opatření k zajištění dodržování tohoto zákazu*“. Příslušný soud se řídí procesními předpisy fóra³³ (článek 88 odst. 3 nařízení).

Z přehledu právní úpravy jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU jsou z pohledu této práce nejvýznamnější Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství a Nařízení o ochranné známce EU. V těchto dvou oblastech EU neměla ambice vytvořit jeden komplexní systém, jak to udělala s jednotným evropským patentem. Jejich cílem bylo překonat striktní teritorialitu průmyslových práv.³⁴

Obě nařízení obsahují odkaz na vnitrostátní právní předpisy, včetně mezinárodního práva soukromého. Tuto formulaci je nutné chápat tak, že nařízení odkazují na kolizní úpravu v Nařízení Řím II.³⁵ V tomto ohledu se nebude aplikovat článek 27 Nařízení Řím II, podle kterého tímto nařízením není dotčeno použití právních předpisů EU, které ve zvláštních případech stanoví kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy.

Tato práce není zaměřena na podrobnou analýzu výše uvedených nařízení v oblasti jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU. Obě nařízení byla předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU, která jsou zmiňována v této práci, a mají přesahy do zkoumané problematiky. Z tohoto důvodu je vhodné alespoň rámcově vymežit jejich obsah ve vztahu k mezinárodnímu právu soukromému EU.

Pojmy použité v jednotných nařízeních musí být vykládány nejen autonomně, ale zároveň souladně mezi sebou.³⁶ Prameny mezinárodního práva soukromého EU neobsahují definici pojmu „duševní vlastnictví“. Autonomní interpretace tohoto pojmu musí být zároveň dostatečně široká, aby pod něj bylo možné podřadit všechny instituty vyplývající z národních právních předpisů, mezinárodních úmluv a práva EU.³⁷ Při výkladu pojmu práva k duševnímu vlastnictví je nutné vycházet z právní úpravy v mezinárodních smlouvách, unifikovaném unijním (EU) právu a z charakteristických znaků tohoto odvětví. Zároveň je nutné vzít do úvahy rozdíly mezi úpravou a cíli hmotného práva a mezinárodního

³² Asensio, P. de M. *Conflict of Laws and the Internet*, s. 348.

³³ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 743.

³⁴ Tento požadavek se objevuje v oblasti průmyslových práv posledních 150 let. Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 12.

³⁵ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 93.

³⁶ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 7; Preambule k Nařízení Řím I, odst. 7.

³⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 218; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 303.

práva soukromého.³⁸ V případě práva EU je nutné vycházet nejen z autonomní interpretace unifikovaného práva, ale také z autonomní kvalifikace skutkového stavu.³⁹

Autonomní definice pojmu práva k duševnímu vlastnictví je obsažena v Prohlášení Komise k článku 2 Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví⁴⁰ nebo v Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví.⁴¹ Pojem práva k duševnímu vlastnictví je demonstrativně vymezen v Preambuli k Nařízení Řím II: „*Pro účely tohoto nařízení by se pojem práv duševního vlastnictví měl vykládat tak, že zahrnuje například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví.*“⁴² Tato definice obsahuje demonstrativní výčet jednotlivých práv.

Preambule k Nařízení Řím II nevymezuje pojem práva související (s autorským právem, pozn. autorky) a nezabývá se hraničními případy nehmotných statků, které jsou chráněny v rámci nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž. Mezi práva související s právem autorským je možné zařadit práva výkonných umělců, výrobců zvukových či zvukově obrazových záznamů, vysílatelů, pořizovatelů databází a vydavatelů nezveřejněných děl.⁴³ Mezi práva průmyslová je možné zařadit práva k vynálezům⁴⁴, zapsaným a nezapsaným průmyslovým vzorům, užitným vzorům, modely, tovární nebo ochranné známky (zapsané i nezapsané)⁴⁵, práva k obchodnímu jménu, práva k topografiím polovodičových výrobků nebo označení původu.⁴⁶

Tato práce se zabývá registrovanými právy (ochranné známky, patenty nebo průmyslové vzory) a neregistrovanými právy k duševnímu vlastnictví (autorské právo). Na některých místech této práce jsou na příkladu kolizní a procesní úpravy porušení autorského práva demonstrovány nedostatky mezinárodního práva soukromého EU a interpretační judikatury EU. Neregistrovaná práva k duševnímu vlastnictví totiž ke svému vzniku nevyžadují žádný administrativní akt ze strany státu.⁴⁷ Autorské právo vzniká vytvořením díla. Porušení autorského práva může mít škodlivé následky ve všech členských státech EU, ale nositel autorského práva se nemůže na základě *lex loci protectionis* dovolat ochrany podle pouze jednoho rozhodného práva. Mezinárodně příslušný soud je dle tohoto hraničního určovatele povinen aplikovat teoreticky právní řády všech 27 členských států pro jedno porušení chráněného práva (samozřejmě za podmínky, že ve všech těchto státech je právo chráněno a autor se této ochrany dovolává).

Práva k duševnímu vlastnictví stojí na pomezí soukromého a veřejného práva.⁴⁸ Jejich legislativní uchopení je opět, stejně jako mezinárodní právo soukromé, ovlivněno protichůdnými zájmy na ochraně veřejných hodnot na jedné straně a ochraně zájmů jednotlivce jakožto tvůrce výsledků duševní činnosti. Tyto protichůdné zájmy se projevují ve všech výše uvedených zdrojích právní úpravy.

³⁸ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 220.

³⁹ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 93-95.

⁴⁰ Jedná se o autorské právo a práva příbuzná, zvláštní právo pořizovatele databází, práva tvůrce topografií polovodičových výrobků, práva k ochranným známkám a průmyslovým vzorům, patentová práva a práva k užitným vzorům, zeměpisná označení, odrůdová práva a obchodní jména, pokud jsou chráněna jako výhradní vlastnická práva dle *lex fori*. In: Prohlášení Komise týkající se článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví [online].

⁴¹ Článek 2 odst. 1, 2, 3 a 4 Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví.

⁴² Preambule k Nařízení Řím II, odst. 26.

⁴³ Článek 3 směrnice o době ochrany autorského práva. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 220.

⁴⁴ K tomu srov. Preambuli k Nařízení o ochranné známce EU, odst. 5, 7 a 8; Preambule k Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, odst. 5-9.

⁴⁵ Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1033.

⁴⁶ Článek 1 odst. 2 Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 306.

⁴⁷ Bernská úmluva výslovně vylučuje formální požadavky, jako např. registraci autorského práva.

⁴⁸ „[t]ransborder IP infringement disputes are caught in the crossroads between public and private international law.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 8.

Práva k duševnímu vlastnictví sice vyjadřují zájmy států na ochraně tvůrčí duševní činnosti, která má významný vliv na ekonomiku země, ale zároveň se jedná o soukromá subjektivní práva, ze kterých vyplývají soukromoprávní nároky a mohou být předmětem civilního soudního řízení.⁴⁹

Práva k duševnímu vlastnictví mají celou řadu vlastností jako „tradiční“ soukromá práva.⁵⁰ Vlastník práva k duševnímu vlastnictví může toto právo převést na jinou osobu prostřednictvím smlouvy o převodu práv nebo poskytnout jiné osobě užívací právo prostřednictvím licenční smlouvy.⁵¹ Při porušení chráněného práva má jeho vlastník právo domáhat se ochrany a v civilním řízení uplatnit nároky související s porušením, typicky náhradu škody nebo nároky spočívající v návrhu soudního zákazu určitého jednání.

Legislativní uchopení práv k duševnímu vlastnictví slouží nejen k ochraně individuálních práv autorů, tvůrců nebo vynálezců, ale vyjadřuje hodnoty a zájmy států v rovině ekonomické, politické, kulturní nebo společenské.⁵² Tyto zájmy se projevují při tvorbě ekonomické, kulturní, vzdělávací politiky a průmyslové a zemědělské výroby. Tyto zájmy ovlivňují rozsah veřejné domény (*public domain*).

Práva k duševnímu vlastnictví mohou být omezená, neboť existují výjimky týkající se možnosti jejich využití.⁵³ V některých případech mohou být upraveny nucené (povinné) licence,⁵⁴ podle kterých může jednotlivec nebo společnost využít duševní vlastnictví jiné osoby bez jejího souhlasu. Harmonizace těchto výjimek je menší než v jiných oblastech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Mezinárodní úmluvy obsahují pouze dvě povinné výjimky, a to citace z oprávněně zpřístupněného díla veřejnosti⁵⁵ a otázky související s transportem patentovaného výrobku.⁵⁶

Tyto veřejné a soukromé zájmy reflektují míru volnosti oběhu informací, zájem na inovacích a zajištění volné soutěže mezi tvůrci výsledků duševní činnosti a těmi, kteří tyto výsledky mohou ekonomicky využívat. Práva k duševnímu vlastnictví ve své podstatě upravují tvorbu, distribuci a užití informací.⁵⁷ Vzhledem k tomu, že výsledky tvůrčí duševní činnosti díky (kvůli) své ubiquitní povaze mohou překračovat hranice,⁵⁸ státy se již desítky let snaží o ochranu těchto nehmotných statků a jejich tvůrců v rámci multilaterálních nebo bilaterálních dohod, typicky v oblasti mezinárodních obchodních vztahů.

Mezinárodní úmluvy uvedené v předcházející části harmonizovaly ochranu práv k duševnímu vlastnictví. V tomto ohledu je možné identifikovat tři základní principy a cíle této ochrany.⁵⁹ Jedná se o požadavek zajistit prostřednictvím národního režimu ochranu cizinců tak, aby měli stejný rozsah práv jako tuzemci, zajistit jejich nediskriminaci a vytvoření minimálního standardu ochrany týkající se ochrany a oprávněného užití (*iura ex conventionione*).

Druhým principem ochrany práv k duševnímu vlastnictví vyplývajícím z duševně právních úmluv je jejich teritoriální povaha, podle které je právo chráněno pouze na území toho státu, který toto právo upravil, jako právo uznává a poskytuje mu ochranu. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví také vyjadřuje, že vlastník práv musí aktivně jednat ve všech státech, pro které uplatňuje ochranu svých práv.

⁴⁹ Patenty a autorská práva chrání výsledky tvůrčí duševní činnosti. Ochranné známky slouží jako právní nástroj ochrany ekonomické hodnoty určité značky. Patenty představují určitý monopol, protože zaručující vlastníkům výhradní právo k průmyslovému využití vynálezu. Autorské právo chrání autory proti neoprávněnému využití jejich díla. Patenty jsou čistě registrovaná práva, ke vzniku autorského práva akt registrace není potřeba.

⁵⁰ K tomu srov. Preambuli k Dohodě TRIPS, která uvádí, že „*práva k duševnímu vlastnictví jsou práva soukromá*“.

⁵¹ K tomu srov. např. článek 28 odst. 2 Dohody TRIPS, podle kterého majitelé patentů „*mají právo postoupit nebo převést sukcesí patent a uzavírat licenční smlouvy*“.

⁵² Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexl, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 45.

⁵³ K tomu srov. článek 13, 17 nebo 32 Dohody TRIPS.

⁵⁴ K tomu srov. např. článek 5 A odst. 2 Pařížské úmluvy; článek 11bis a 13 Bernské úmluvy; článek 31 Dohody TRIPS.

⁵⁵ K tomu srov. článek 10 odst. 1 Bernské úmluvy.

⁵⁶ K tomu srov. článek 5ter Pařížské úmluvy.

⁵⁷ van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716.

⁵⁸ Výsledky tvůrčí duševní činnosti mohly vzhledem ke své ubiquitní povaze překračovat hranice států již před vznikem a rozšířením internetu, onen bezhraniční kyberprostor jejich (zne)užívání pouze zjednodušil a urychlil.

⁵⁹ Kono, T. *Territoriality*, s. 1704.

Třetím principem vyplývajícím ze sblížování právní úpravy na mezinárodní úrovni je nezávislost práv k duševnímu vlastnictví. Na mezinárodní úrovni je harmonizován proces vzniku a ochrana práv k duševnímu vlastnictví, ale harmonizace způsobu, jakým se nositelé práv mohou domáhat jejich ochrany nebo nároky spojené s jejich porušením, chybí.

1.3 Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví

Kolizní a procesní úprava výsledků tvůrčí duševní činnosti stojí na průsečíku dvou samostatných právních disciplín, mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Určení příslušného soudu a rozhodného práva ve věcech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním (přeshraničním) prvkem bývala v odborné literatuře spíše okrajová záležitost. Mnozí autoři v této oblasti odkazovali na relativní samostatnost těchto dvou právních disciplín. Jejich přesahy a vzájemné vazby byly popisovány jako velmi intelektuálně náročné. Propojení mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví bylo v odborné literatuře označováno jako „ožehavá záležitost“, zejména proto, že odborníci z těchto právních odvětví „spolu nemluví“ nebo si „navzájem nerozumí“.⁶⁰ Vztah mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví nabyl na významu v relativně nedávné době,⁶¹ zejména s globalizací, elektronizací a komerčním využíváním internetu.

Právní úprava práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy je dlouhodobě předmětem mezinárodních harmonizačních snah. Tyto práce probíhaly a probíhají zejména na úrovni hmotného práva, a proto kolizní a procesní problematika práv k duševnímu vlastnictví zůstávala na okraji zájmu. Což je zvláštní, neboť globalizace mezinárodních ekonomických vztahů se projevuje na různé úrovni vztahů mezi mezinárodními obchodníky a jednou z výrazně zasažených oblastí je transfer a mezinárodní akvizice technologií, obchodování s produkty tvůrčí duševní činnosti jednotlivců nebo zaměstnanců (pracovní síly). Tyto transakce mohou být prováděny prostřednictvím koupě a prodeje práv k duševnímu vlastnictví nebo udělením licence k využívání těchto práv.⁶² Proto je paradoxní, že i přes velmi praktický význam a potřebu řešit přeshraniční situace týkající se práv k duševnímu vlastnictví se jejich uchopení věnovala pouze vybraná část odborníků.

Vliv na legislativu a judikaturu v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví má také skutečnost, že výrazný vliv na praktické vynucování dodržování práv mají soukromoprávní korporace typu Google, Facebook nebo YouTube. Tyto platformy jednak nabízejí vlastní mechanismy pro řešení tvrzeného porušení chráněných práv, ale také mají vlastní prostředky, jak toto dodržování práv vynutit. Tyto zásahy mohou probíhat formou blokování nebo odstranění poškozujícího obsahu z jejich internetových stránek.

Internet umožňuje neomezené, bezprostřední a jednoduché šíření a sdílení informací. V globalizovaném světě může snadno dojít k multistátnímu porušení. Je-li na internetu zveřejněn obsah chráněný právy k duševnímu vlastnictví, následky tohoto porušení se mohou projevit po celém světě. Typickým příkladem může být sdílení děl chráněných autorským právem nebo zneužití zapsané ochranné známky online.

Na straně druhé, kolizní problematika u práv k duševnímu vlastnictví nevzniká. Tuto tezi vyslovil *Kučera* v učebnici *Mezinárodní právo soukromé*.⁶³ Tato teze platí pro práva k duševnímu vlastnictví

⁶⁰ „For several reasons, this subject is regarded as a thorny issue. For one thing, the two sides seem to avoid each other; it is regularly observed that experts in these branches of law have difficulty understanding each other; they speak different languages.“ In: Schaafsma, S., J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*, s. 1. „It has become a real challenge to master both fields and to identify appropriate solutions.“ In: Gottschalk, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?* s. 184.

⁶¹ „The hitherto distinct fields of private international law and IP have only recently been synthesized for a clearer picture to slowly emerge, but the field continues to be plagued by gaps and opacity.“ In: Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 434.

⁶² Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 343.

⁶³ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 272.

jako taková, tedy práva absolutní povahy.⁶⁴ Kolizní problematika naopak vzniká u relativních subjektivních práv spojených s právy k duševnímu vlastnictví.⁶⁵

Kolizní a procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem stojí spíše na okraji zájmu národních, regionálních (EU) a mezinárodních normotvůrců. Právní úprava v této oblasti je označována jako „*nechtěné dítě*“.⁶⁶ Jako důvody tohoto přehlížení jsou zpravidla uváděny přetrvávající význam principu teritoriality a národního režimu a snahy o hmotněprávní regulaci.⁶⁷

V oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví neexistuje žádná mezinárodní smlouva, která by upravovala kolizní a procesní aspekty práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. Právní úprava mezinárodního práva soukromého je přesto ovlivněna principy a zásadami vyplývajícími z těchto duševně právních úmluv, jako je princip teritoriality, princip národního zacházení nebo *comity* (princip mezinárodní zdvořilosti).⁶⁸

V odborné literatuře se opakovaně objevují diskuze, zda úmluvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví obsahují kolizní normy.⁶⁹ Jako typický příklad se uvádí článek 5 odst. 2 Bernské úmluvy. Podle některých názorů druhá věta tohoto ustanovení („*rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv [se řídí] výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“)⁷⁰ je kolizní norma obsahující hraniční určovateli *lex loci protectionis* (právo země, pro kterou je uplatňována ochrana), nikoliv právo země, ve které je uplatňována ochrana (jinými slovy právo země, ve které je zahájeno řízení).⁷¹ Podle jiných autorů, kteří dovozují princip teritoriality z mezinárodních úmluv, nelze z tohoto ustanovení dovodit hraniční určovateli *lex loci protectionis*.⁷²

⁶⁴ Podle některých, v dnešní době již překonaných názorů, tato teze platí i subjektivní relativní práva spojená s právy k duševnímu vlastnictví. S tímto přístupem nelze souhlasit. „[t]he territoriality of intellectual property rights precludes the conflict of law issues to arise at all, if not the conflicts of interests and policies.“ In: Dessemontet, F. *A European Point of View on the ALI Principles – Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transnational Disputes*, s. 860. Potvrzení tohoto dříve přijímaného názoru lze nalézt také v díle Trimble. “[I]P law practice has traditionally not been viewed as prone to complex choice-of-law problems; the territoriality principle seemed to clearly delineate the applicability of IP laws, leaving little if anything to choice of law analysis.“ In: Trimble, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 392.

⁶⁵ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 273.

⁶⁶ „[t]he private international law of intellectual property is somewhat of a foster child in the international law-making arena. Surprisingly perhaps, private international law is also a wallflower on the agenda of international associations that purport to help shape the development of global intellectual property law.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

⁶⁷ „[t]he likely culprits are the dominance of territoriality and national treatment as guiding principles in intellectual property systems, coupled with a focus on harmonizing substantive norms.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

⁶⁸ Dornis, T., W. *Comity*, s. 382-390

⁶⁹ V této věci je možné odkázat na podrobnou analýzu Koukala v kapitole Koukal, P. Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 171-201.

⁷⁰ Článek 5 odst. 2 druhá věta Bernské úmluvy: „[t]he extent of protection, as well as the means of redress afforded to the author to protect his rights, shall be governed exclusively by the laws of the country where protection is claimed.“

⁷¹ V české doktríně je zastáncem tohoto názoru zejména Koukal. K tomu srov. Koukal, P. Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 178-182; k přehledu dalších autorů srov. např. van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 106-110. Podle Týče „*rozsah ochrany a právní prostředky k uplatnění práv určuje právo státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu (jedná se opět o lex loci protectionis, nikoli lex fori). Ochrana ve státě původu se řídí vnitrostátním právem.*“ In: Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 96.

⁷² Zastáncem tohoto názoru je např. Dinwoodie, podle kterého „[i]t is a very general philosophy with little specific content.“ In: Dinwoodie, G., B. *Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality*, s. 716-718. K přehledu dalších názorů zastávajících tento přístup srov. např. van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 125-127.

Bez ohledu na úvahy, zda mezinárodní úmluvy obsahují kolizní a procesní normy, resp. zda mají přímý vliv na kolizní a procesní problematiku práv k duševnímu vlastnictví, většina kolizních norem a hraničních určovateli využívaných v mezinárodním právu soukromém je založena na principu teritoriality.

1.4 Teritorialita

První „linka“, která prostupuje celou práci a ovlivňuje zkoumanou problematiku, je princip teritoriality. Teritorialita je považována za „akceptovatelnou formu suverenity“.⁷³ Suverenita státu není pouze o dominanci nad určitým územím, ale také o možnosti a intenzitě účasti států v transnacionálním mezinárodním společenství. Teritorialita a suverenita jsou dvě spojené nádoby.

Již na tomto místě je možné vyjít ze základní teze, že právní úprava mezinárodního práva soukromého v oblasti práv k duševnímu vlastnictví je založena na hmotněprávním principu teritoriality.⁷⁴ Registrovaná i neregistrovaná práva jsou teritoriální povahy. Mezinárodní právo soukromé je teritoriální. Právo je teritoriální. Jak uvádí Koukal, „každá moderní právní ochrana je ve své podstatě teritoriální, stát uplatňuje právo jako obecný normativní systém v rámci svých hranic“.⁷⁵ Teritorialita je základní stavební prvek obou právních odvětví.

Teritorialitu práv k duševnímu vlastnictví je možné hledat i v jiných kontextech, ve kterých je tento institut používán. Obdobně je nutné vnímat teritorialitu v mezinárodním právu soukromém, ve kterém souvisí s povahou tohoto „hybridu“ a jeho historickým vývojem, zejména ve vztahu k mezinárodnímu právu veřejnému.⁷⁶ Princip teritoriality je zdůrazňován při zkoumání těchto dvou právních odvětví, a to jak samostatně, tak v jejich vzájemné souvislosti.

1.4.1 Teritorialita a mezinárodní právo soukromé

Význam a vliv teritoriality v mezinárodním právu soukromém je „všeprůstupující“.⁷⁷ Princip teritoriality nelze zcela odsunout, neboť zůstává základním „orientačním bodem“ pro mezinárodní právo soukromé.⁷⁸

Princip teritoriality v mezinárodním právu soukromém je nutné chápat odlišně od teritoriality v právech k duševnímu vlastnictví. Vychází z mnohosti právních řádů, je vyjádřen veřejným zájmem států a veřejné právo je základem vzniku některých deliktů. Je spojován s jurisdikcí soudů (jejich mezinárodní pravomocí, resp. příslušností). Soudy členských států jsou oprávněny řešit spory týkající se osob, věcí nebo jednání, které se nacházejí nebo ke kterému došlo na jejich území. Princip teritoriality dále vyjadřuje, že osoby nacházející se na území určitého státu jsou podřízeny jeho závazným a vynutitelným právním předpisům. Působnost těchto národních právních předpisů je vymezena teritoriálně. Princip teritoriality také ovlivňuje způsob a metody aplikace práva v právních poměrech s mezinárodním prvkem, tedy povinnost či možnost aplikace kolizních norem a rozhodného práva určeného na jejich základě soudy.⁷⁹

⁷³ „[t]erritoriality reads as the acceptable exercise of authority.” In: Buxbaum, H., L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online], s. 5.

⁷⁴ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 87; Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 212.

⁷⁵ Koukal, P. Princip teritoriality In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 130.

⁷⁶ „[p]art of the function of rules of private international law is fundamentally “public” and “international” in character – it has at least a relationship of functional equivalence to the global governance ambitions of public international law.” In: Mills, A. *Public international law and private international law*, s. 1452.

⁷⁷ „The influence of territoriality in private international law is pervasive“. In: Mills, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*, s. 236.

⁷⁸ „Territoriality remains the guiding benchmark of the international legal system and conflict of laws.“ In: Kono, T. *Territoriality*, s. 1708.

⁷⁹ Kono, T. *Territoriality*, s. 1702.

Princip teritoriality se v mezinárodním právu soukromém objevuje od 17. stol. v učení nizozemské právní školy, která položila základy moderní doktríny mezinárodního práva soukromého.⁸⁰ Dle *Huberových* maxim platí zákony státu pouze na jeho území a zavazují jeho subjekty.⁸¹ Na základě mezinárodní *comity* mohou státy aplikovat na svém území cizí právo, ale není to jejich povinnost.⁸²

Základy skutečně moderního mezinárodního práva soukromého v kontinentálním právním systému byly položeny *Friedrichem Carlem von Savignyem*.⁸³ Z jeho pojetí vychází mezinárodní právo soukromé a uchopení principu teritoriality i dnes. Podle *von Savignyho* je základem mezinárodního práva soukromého nikoliv vzájemná zdvořilost mezi státy, ale zájem států a jednotlivců na dosažení předvídatelnosti a rozhodovací harmonie v soukromoprávních poměrech s mezinárodním prvkem. Důraz kladl také na autonomii vůle stran.⁸⁴ Teritorialita není podle *von Savignyho* výrazem územní svrchovanosti států, ale způsobem, jak určit „místo“ (*Sitz*) právního poměru.⁸⁵ *Von Savigny* při ukotvení právního poměru vycházel z existence mezinárodního právního společenství⁸⁶ a hledal sídlo každého právního vztahu.⁸⁷ Pojetí *von Savignyho* je založeno na principu teritoriality ve smyslu ukotvování právního poměru k území určitého státu. Toto ukotvování nevycházelo z preskriptivních pravomocí států, ale z mezinárodního právního společenství. Tento přístup vycházel z předpokladu, že právní poměr se řídí právem, které je s ním nejužší spojeno. *Von Savignyho* přístup je neutrální a abstraktní v tom smyslu, že soud je povinen aplikovat rozhodné právo na základě předem stanovených hraničních určovateli bez ohledu na výsledek aplikace.⁸⁸ Podle *von Savignyho* je mezinárodní právo soukromé skutečně soukromým a apolitickým právem,⁸⁹ jehož cílem je zajištění rozhodovací jednoty bez ohledu na fórum, zajištění kolizní spravedlnosti, právní jistoty a předvídatelnosti.⁹⁰

V mezinárodním právu soukromém EU je možné v průběhu 20. a 21. stol. vnímat odklon od tohoto „tradičního“ pojetí mezinárodního práva soukromého jako apolitického právního odvětví a *von Savignyho* teorie sídla právního poměru představovanou hraničními určovateli *lex loci contractus* nebo *lex loci delicti*. Ani *von Savignyho* pojetí nebylo dle některých autorů zcela apolitické, neboť podřízení právního poměru právu, se kterým je nejužší spojeno, je samo o sobě politickým rozhodnutím.⁹¹ Dle

⁸⁰ K přehledu historického vývoje principu teritoriality v mezinárodním právu soukromém a mezinárodním právu veřejném srov. např. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní práva soukromé a procesní*, s. 46 a násl. K přehledu historického vývoje mezinárodního práva soukromého z pohledu představitelů a myšlenkových škol srov. také Růžička, K., Poláček, B., Dostalík, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*, s. 14-29.

⁸¹ Růžička, K., Poláček, B., Dostalík, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*, s. 20.

⁸² Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní práva soukromé a procesní*, s. 50.

⁸³ Von Savigny, F., K. A. *Treatise on the Conflict of Laws*. 1880. Digitized by the Internet Archive in 2007 with funding from Microsoft Corporation.

⁸⁴ Růžička, K., Poláček, B., Dostalík, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*, s. 23.

⁸⁵ Michaels, R. *The New European Choice-of-Law Revolution*, s. 1614; van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 28; Sonntag, M. *Savigny, Friedrich Carl von*, s. 1610-1613.

⁸⁶ „[i]nternational common law of nations having intercourse with one another.” In: von Savigny, F., K., A. *Treatise on the Conflict of Laws*, s. 70, § 348.

⁸⁷ „[t]o discover for every legal relationship (case) that legal territory to which, in its proper nature, it belongs or is subject (in which it has its seat).” In: von Savigny, F., K. A. *Treatise on the Conflict of Laws*, s. 133, § 360.

⁸⁸ „Savigny’s conflict rules are neutral and abstract. Abstract, because the centre of gravity of an individual case is decided beforehand with the aid of objective connecting factors. Whether an actual case is, in reality, most closely connected with the law indicated by the connecting factor is not relevant. His rules are also neutral because they can in principle, result in the selection of any local law, regardless of its content.” In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 29.

⁸⁹ Michaels, R. *Globalizing Savigny? The State in Savigny’s Private International Law and the Challenge of Europeanization and Globalization*, s. 5.

⁹⁰ Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 38

⁹¹ Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 53.

Neunera „každá kolizní norma ve svém jádru obsahuje veřejný zájem“⁹² a dle Vischera by mezinárodní právo soukromé mělo opustit požadavek sleposti kolizního řešení.⁹³

Unijní (EU), ale i národní zákonodárce prostřednictvím mezinárodního práva soukromého vyjadřuje nejen společný zájem na dosažení kolizní spravedlnosti pro účastníky soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, ale zároveň zájem fóra na úpravě určité otázky, resp. výsledku, kterého bude aplikací cizího práva dosaženo.⁹⁴

Státy prostřednictvím norem mezinárodního práva soukromého chrání nejen zájmy individuálních subjektů (svých občanů), ale také své zájmy v mezinárodním prostředí.⁹⁵ Jak uvedl Neuber, „dokud se budou lidé řídit různými právy, mezinárodní právo soukromé si zachová svou stěžejní funkci. Jeho účelem je koordinovat často odlišné zájmy. Stejně jako v jiných právních odvětvích, skutečného pokroku může být dosaženo pouze neustálou reflexí těchto zájmů a výběrem vhodných prostředků k jejich dosažení“.⁹⁶

Tyto „ochranářské“ projevy je možné nalézt ve spotřebitelském právu, ochraně životního prostředí, požadavku na usnadnění vzájemného uznávání a výkonu soudních rozhodnutí nebo v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Těchto zájmů je dosaženo nejen pomocí materializovaných kolizních norem (k tomu srov. např. článek 6 odst. 2 Nařízení Řím I), ale také výhrady veřejného pořádku (článek 21 Nařízení Řím I, článek 26 Nařízení Řím II) nebo imperativních norem (článek 9 Nařízení Řím I, článek 16 Nařízení Řím II).⁹⁷ Unijní (EU) zákonodárce navíc nachází další důvody pro propojení právní poměru s nejúžeji spojeným právem, které vychází z požadavku právní jistoty a potřeby spravedlivého posouzení jednotlivých případů.⁹⁸

Kolizní normy jsou dle „tradičního“ přístupu k mezinárodnímu právu soukromému zásadně slepé, ale zákonodárce „umí“ vytvořit takové dvoustranné kolizní normy, které vedou častěji k aplikaci *legis fori* než cizího práva. Příkladem mohou být kolizní normy v oblasti rodinného nebo dědického práva. Volba kolizního navázání ve formě *lex patriae* nebo *lex domicilii* je volbou, která bere do úvahy zájmy státu nebo integračních uskupení. Stejně tak volba hraničního určovatele pro mimosmluvní závazkové vztahy vyjadřuje zaměření buď na represivní funkci (*lex loci delicti commissi*), kompenzační funkci (*lex loci damni infecti*) nebo akcentuje právo země sudiště (*lex fori*).⁹⁹ Dalším příkladem zdánlivě slepé úpravy může být článek 5 Nařízení Řím II, který obsahuje kolizní normy pro určení rozhodného práva pro odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku. Článek 5 Nařízení Řím II obsahuje kaskádu hraničních určovatelů, které vedou ve většině případů k aplikaci práva země obvyklého bydliště poškozeného.¹⁰⁰ Podle některých autorů tato „zjevně slepá kolizní norma skrývá zásadní veřejný zájem a politický cíl“.¹⁰¹

⁹² „Almost all rules of conflict of laws have a core which expresses an understandable principle of policy.“ In: Neuner, R. *Policy Considerations in the Conflict of Laws*, s. 490.

⁹³ „The discomfort arising in connection with a blind reference has always been apparent.“ In: Vischer, F. *General Course on Private International Law*, s. 93.

⁹⁴ Bogdan, M. *Private International Law as Component of the Law of the Forum*, s. 61-70.

⁹⁵ „[p]rivate international law is an instrument often used for furthering State policies and advancing solutions which correspond best with the national notion of justice, an instrument which States do not easily renounce“ Vischer In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 100.

⁹⁶ „As long as men live under different laws private international has a vital function. It has to coordinate many often conflicting interests. As in any other field of the law real progress can be achieved only by constant reflection on the policies to be pursued and the means to be applied.“ In: Neuner, R. *Policy Considerations in the Conflict of Laws*, s. 501.

⁹⁷ „[w]hether cloaked in terms of territoriality, public policy, governmental analysis, or Sonderanknüpfung, the protection of national public interests has always outweighed any other choice-of-law consideration.“ Mehren In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 93.

⁹⁸ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Řím II, odst. 14.

⁹⁹ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 142.

¹⁰⁰ Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 95.

¹⁰¹ „[a]n apparently blind choice of law rule [...] can hide a firm substantive policy goal“. Fallon In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 96.

Paradoxem je, že Nařízení Řím II výslovně nezmiňuje zájmy členských států (*state interests*), ale celá řada kolizních norem v něm obsažených se netýká pouze zajištění individuálních zájmů, ale širších ekonomických, společenských nebo kulturních zájmů členských států.¹⁰² Nařízení Řím II obsahuje další instituty, které vyjadřují spíše veřejné, než individuální zájmy (článek 26 obsahující výhradu veřejného pořádku nebo článek 16 upravující imperativní normy fóra).

Další rovinnou je konstitucionalizace mezinárodního práva soukromého,¹⁰³ kdy na kolizní a procesní úpravu je nahlíženo prizmatem základních lidských práv a svobod.¹⁰⁴ Tímto dochází k prolínání veřejného a soukromého práva, mezinárodního práva soukromého a mezinárodního práva veřejného.

V mezinárodním právu soukromém lze také vnímat odklon od ryze rigidního kolizního řešení pomocí flexibilních kritérií, alternativních hraničních určovatелů,¹⁰⁵ únikových doložek a důrazu na volbu práva. Tato řešení zároveň představují odklon o požadavku striktní teritoriality.¹⁰⁶ Princip teritoriality ale stále hraje významnou roli v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví.¹⁰⁷

1.4.2 Teritorialita a práva k duševnímu vlastnictví

„Práva k duševnímu vlastnictví jsou tradičně ovládána principem teritoriality“.¹⁰⁸ Tuto tezi je možné považovat za notorietu, která tvoří „nomenklaturu mezinárodního práva k duševnímu vlastnictví“.¹⁰⁹ Její potvrzení se objevuje ve většině publikací věnovaných právům k duševnímu vlastnictví¹¹⁰ a slouží jako výchozí bod odůvodnění rozsudků Soudního dvora EU.¹¹¹

Počátky ukotvování principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví je možné datovat do 18. a 19. stol., kdy národní státy začaly přijímat právní předpisy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví a začaly

¹⁰² Cílem Nařízení Řím II je „zajistit přiměřenou rovnováhu mezi zájmy osoby, vůči které je vznášen nárok na náhradu škody, a zájmy poškozeného“ (Preambule k Nařízení Řím II, odst. 16). Cílem Nařízení Řím II v oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku je „spravedlivé rozdělení rizik spojených s moderní společností špičkových technologií, ochrana zdraví spotřebitelů, podněcování inovace, zajištění nenarušené hospodářské soutěže a usnadnění obchodu“ (Preambule k Nařízení Řím II, odst. 20). Cílem Nařízení Řím II v oblasti nekalé soutěže je „ochrana soutěžitele, spotřebitele a veřejnost a zaručit řádné fungování tržního hospodářství“ (Preambule k Nařízení Řím II, odst. 21; Rohová, I., Sehnálek, D. *Determining Jurisdiction and the Applicable Law in Cross-Border Unfair Competition and Unfair Commercial Practices Cases*, s. 26). Cílem Nařízení Řím II v oblasti životního prostředí je „vysoká úroveň ochrany, založená na zásadě obezřetnosti a prevence“ a zásada „znečišťovatel platí“ (Preambule k Nařízení Řím II, odst. 25). Cílem Nařízení Řím II je ochrana slabší smluvní strany, která se projevuje v omezení autonomie vůle stran u volby práva dle článku 14 Nařízení Řím II (Preambule k Nařízení Řím II, odst. 31).

¹⁰³ Symeonides, C., *S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 97-98.

¹⁰⁴ Kinsch, M. *Human rights and private international law*, s. 880-886.

¹⁰⁵ Příkladem může být Úmluva o právu použitelném pro dopravní nehody z roku 1971, která v článku 4 upravuje možnost odchýlení se od *lex loci delicti* a aplikaci práva státu registrace vozidla.

¹⁰⁶ „[c]ontemporary PIL is not methodologically pure, blindfolded, value-neutral, or impartial vis-à-vis national interests and values.“ In: Symeonides, C., *S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 394.

¹⁰⁷ „While private international law, in general, has liberalised itself from the principle of territoriality, the territoriality principle continues to have implications for the private international law of IP rights.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 117.

¹⁰⁸ Koukal, P. Princip teritoriality In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 127 a zde citovaní autoři; Knap, K., Kunz, O. *Mezinárodní právo autorské*, s. 17 a násl.; Knap, K., Kunz, O., Opltová, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*, s. 19; Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 7; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 10.

¹⁰⁹ „The principle of territoriality is part of the standard nomenclature of international IP law.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 1; Kono, T. *Territoriality*, s. 1702.

¹¹⁰ „[1]50 years of near complete dominance of strict territoriality.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716 a 722

¹¹¹ K tomu srov. např. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 22; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005 ve věci C-192/04, *Lagardère*, odst. 46.

v této oblasti spolupracovat na mezinárodní úrovni.¹¹² Teritoriální omezenost je do jisté míry překonána u průmyslových práv, ke které dochází z důvodu propojení ekonomik mezinárodního obchodního styku. Toto propojení „snižuje relativně význam pouhé národní ochrany a prudce roste význam ochrany v zahraničí“.¹¹³

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví vyjadřuje, že každý stát určuje, za jakých podmínek je uplatňována jejich ochrana, jakým způsobem se určuje nositelství práv, podmínky zisku, rozsahu a obsahu ochrany, způsob zániku nebo jejich převoditelnost. Pouze vnitrostátní právo může stanovit sankce vyplývající z jejich porušení, a to pouze ve vztahu k jednání, ke kterému došlo na jeho území.¹¹⁴ Práva k duševnímu vlastnictví se tímto odlišují od jiných soukromých práv, jejichž existence je zásadně uznávána na území jiných států (typicky vlastnické právo k hmotným věcem movitým).

Teritoriální povaha práv k duševnímu vlastnictví dále vyjadřuje, že tato práva působí pouze na území určitého státu, který tato práva uznává a chrání.¹¹⁵ Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví má význam také z toho pohledu, že neexistuje celosvětová duševně vlastnická ochrana. Ochrana je poskytována v každém státě zvlášť, takže je možné hovořit o svazku práv (*bundle of rights*).¹¹⁶ Tyto ochrany poskytované jednotlivými státy jsou na sobě nezávislé teritoriálně, personálně, věčně i časově.

Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví má své výhody a nevýhody (s výhradou, že každá výhoda může být zároveň nevýhodou z pohledu pisatele nebo čtenáře). Prostřednictvím principu teritoriality může stát vytvářet a chránit své národní kulturní, ekonomické nebo politické zájmy.¹¹⁷ Také touto premisou se práva k duševnímu vlastnictví odlišují od jiných soukromých práv, která zpravidla nejsou územně omezena. Tato práce na některých místech vychází ze srovnání kolizní a procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví a osobnostních práv, což je příhodné zmínit i na tomto místě. Generální advokát Villalón ve svém stanovisku k rozhodnutí ve věci *Wintersteiger* poukázal na to, že osobnostní práva „se značně liší od práv k duševnímu vlastnictví, jejichž ochrana je vázána na určité území a jejichž cílem je hospodářské zhodnocení majetku“.¹¹⁸ Jako jiný příklad je možné zmínit práva vyplývající ze smluvních nebo mimosmluvních závazkových vztahů, která také „nekončí“ se státními hranicemi.

Další relativní výhoda vyplývající z principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví je skutečnost, že vlastníci práv mohou různým způsobem licencovat svá práva podle různých uživatelů, pro které je dílo určeno, a podle různých států. Tato diferenciací může vést ke zvýšení příjmů autorů, kteří umožnili využití svého díla. Jedno dílo může být oceněno v různých státech různým způsobem, což může vést k širšímu rozsahu přístupu k dílu.¹¹⁹ Tato výhoda je zároveň nevýhodou, neboť možnost využití díla vyžaduje samostatnou licenci pro každý stát zvlášť. Licencování práv podle jednotlivých členských států

¹¹² Kur a Dreier In: Dreier, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 8.

¹¹³ Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 9.

¹¹⁴ Rozhodnutí Soudního dvora EU v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dlouhodobě vycházejí z potvrzení principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Dle Soudního dvora EU „[n]elze zpochybnit zejména zásadu teritoriality těchto práv uznanou mezinárodním právem a přijatou rovněž Smlouvou o ES. Tato práva mají tedy teritoriální povahu a vnitrostátní právo může mimo jiné stanovit sankce pouze ve vztahu k jednání, ke kterému došlo na vnitrostátním území.“ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005 ve věci C-192/04, *Lagardère*, odst. 46.

¹¹⁵ Dreier, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 8.

¹¹⁶ Koukal, P. Princip teritoriality In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 134 a násl.

¹¹⁷ K tomu srov. Preambuli k Dohodě TRIPS, podle které je nutné uznat „zásadní cíle veřejné politiky národních systémů ochrany duševního vlastnictví, včetně rozvojových a technických cílů“. „Territoriality is not just a traditional (and some may say obsolete) concept in intellectual property law, but a legal means to execute the cultural policy choices of states.“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality* [online], s. n/a; Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 138.

¹¹⁸ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 20.

¹¹⁹ Dreier, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 8.

je navíc v rozporu s požadavkem jednotného vnitřního trhu a volného pohybu zboží a služeb v rámci EU.¹²⁰

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví dále vyjadřuje, že se jedná o výlučná práva udělená pro určité území, na němž jsou chráněna a vynucována.¹²¹ Porušením práva k duševnímu vlastnictví je takové jednání třetí osoby, které je v rozporu s výlučnými právy jejich nositelů. K protiprávnímu jednání, k porušení chráněného práva a vzniku újmy může dojít pouze dle práva státu, na jehož území je chráněno. Vznik škody není nezbytným předpokladem porušení práva.¹²² K porušení práva k duševnímu vlastnictví dojde v okamžiku, kdy proběhne jednání, které je v rozporu s ochranou v rámci daného území. Jako příklad je možné uvést situaci, kdy osoba A s bydlištěm ve státě X nabízí výrobek ve státě Y, který je v tomto státě předmětem patentu. K porušení práv vyplývajících z patentové ochrany dojde aktem neoprávněného nabízení výrobku bez ohledu na to, zda si někdo výrobek koupí.

Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví je podle některých autorů ve skutečnosti „*diskuzí o hodnotách*“.¹²³ Tyto hodnoty a zájmy podporují vytváření podnětů a prostředí pro technologické inovace a jejich distribuci, a zároveň vyjadřují potřebu ochrany trhu a volné soutěže. Jako příklad je možné uvést autorské právo, které ovlivňuje přístup veřejnosti k informacím, což je jedním z důležitých aspektů demokratického právního státu. Cílem známkoprávní a patentové ochrany je poskytnout pobídky pro vynálezce a autory pro tvorbu nových děl a vynálezů (*incentive to create*). Tyto pobídky zároveň plní funkci ochrany investic (*incentive to invest*). Investice do výroby patentovaného zboží a chráněných děl podporují rozvoj průmyslu, růst zaměstnanosti apod.¹²⁴ Patenty a autorská práva umožňují nejen tvorbu a investice, ale také rozšiřování těchto výrobků a děl ve společnosti (*incentive to disseminate*).¹²⁵ Teprve v okamžiku, kdy nové nápady a kreativní díla vstoupí na trh, mohou vést k rozvoji společnosti. Rozšiřování nových nápadů a ochrana jejich tvůrců je také součástí demokratické společnosti. Cíle známkoprávní ochrany se odlišují od cílů autorského práva nebo patentů. Známkoprávní ochrana je předpokladem volné soutěže tak, aby uživatel (spotřebitel) byl schopen odlišit zboží a služby. Známkoprávní ochrana pobízí obchodníky, aby investovali do kvality nabízeného zboží a služeb. Plní funkci reklamní, záruční nebo investiční.¹²⁶

Státy dosahují ochrany těchto hodnot a cílů regulací dovoleného jednání na svém území. Každý stát určuje, jaká práva jsou na jeho území přiznána výlučně jejich vlastníkům a jaká práva jsou přiznána třetím osobám za účelem přístupu k informacím a inovacím, za současného zajištění ochrany výsledků tvůrčí duševní činnosti a soutěže. Tyto cíle musí být vyvažovány s cíli volné hospodářské soutěže, svobodou projevu, přístupem k informacím a ochranou soukromé sféry.

¹²⁰ Dle článku 36 Smlouvy o fungování EU jsou možné zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu z důvodu, *inter alia*, ochranou průmyslového a obchodního tajemství.

¹²¹ Tato výlučná práva zahrnují právo vyrábět, užívat, nabízet k prodeji, prodávat nebo dovážet výrobky chráněné patentem (k tomu srov. článek 28 odst. 1 Dohody TRIPS), právo udílet svolení k rozmnožování nebo veřejnému sdílení autorských děl (k tomu srov. články 9, 10 nebo 11bis Bernské úmluvy), nebo právo majitele zapsané ochranné známky zabránit třetím stranám, aby při obchodní činnosti užívaly shodná nebo podobná označení (k tomu srov. článek 16 odst. 1 Dohody TRIPS).

¹²² Vznik škody je možným následkem porušení chráněného práva. Újma se může projevit ve formě finanční škody, ušlého zisku, porušení dobrého jména apod. V řadě případů je možné podat návrh na vydání předběžného opatření, aby ke vzniku škody nedošlo. In: Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 136.

¹²³ *van Eechoud* cituje *Moura Vicente*, podle kterého „[t]erritoriality is here to stay because it is [...] a debate about values: in the end it turns on delineating immaterial goods that must be in the public domain from those that may be object of monopolies of use and exploitation by private parties.“ In: *van Eechoud, M. Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 723.

¹²⁴ *van Eechoud, M. Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 147.

¹²⁵ *van Eechoud, M. Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 167.

¹²⁶ *Lundstedt, L. Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 82.

Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví dále odpovídá obecnému jurisdikčnímu pravidlu vyplývajícimu z mezinárodního práva veřejného, podle kterého stát může regulovat osoby, věci a jednání, které se nachází nebo ke kterému dochází na jeho území.¹²⁷

Princip teritoriality není výslovně upraven v žádné velké mezinárodní duševně právní úmluvě. Princip teritoriality je z jejich textu dovozován výkladem, případně v souvislosti s jinými principy, které je ovládají.¹²⁸ Princip teritoriality je dovozován z článku 5 odst. 1 Bernské úmluvy,¹²⁹ článku 2 odst. 1 Pařížské úmluvy¹³⁰ nebo článku 3 odst. 1 Dohody TRIPS,¹³¹ které upravují režim národního zacházení (*national treatment, Inländerbehandlung*). Tento režim zrovnoprávňuje cizince s tuzemci a znamená, že cizinci musí mít při získávání, výkonu a ochraně práv k duševnímu vlastnictví stejné postavení jako národní příslušníci. Režim národního zacházení předpokládá, že v jednotlivých smluvních státech existují různé úpravy práv k duševnímu vlastnictví, které musí být tímto způsobem vyrovnány.¹³²

Požadavek na zachování striktního principu teritoriality¹³³ je kritizován u neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, jako je autorské právo,¹³⁴ a to zejména s prohlubující se globalizací a rozvojem internetu. Striktní teritorialitu autorského práva totiž není možné dovodit z článku 5 odst. 1 nebo 2 Bernské úmluvy. Článek 5 odst. 2 Bernské úmluvy je možné vykládat jako ustanovení týkající se požadavku na hmotněprávní úpravu národních duševně právních předpisů.¹³⁵

Každé právo je ze své podstaty teritoriální, tedy i právní úprava práv k duševnímu vlastnictví. Podstatou mezinárodního práva soukromého je hledání rozhodného práva pomocí kolizní normy, která na základě hraničního určovatele vybírá mezi dotčenými právními řády bez ohledu na to, zda spadá do jejich územní působnosti. Z tohoto důvodu neexistuje přesvědčivý argument, proč právě u množiny neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví trvat na jejich teritorialitě.¹³⁶

¹²⁷ Podle Peukerta je princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví založen na „zastaralém pojetí izolovaných národních suverénů, kteří jsou čím dál tím méně schopni regulovat výlučně jednání svých občanů“. „[t]he territoriality principle in IP is based on an outdated focus on isolated national sovereigns that are less and less able – as a matter of fact and law – to regulate exclusively the conduct of their citizens.“ In: Peukert, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law* [online], s. 8.

¹²⁸ Koukal, P. Princip teritoriality In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 127.

¹²⁹ Článek 5 odst. 1 Bernské úmluvy: „Autoři mají ve vztahu k dílům, pro něž jsou chráněni podle této úmluvy, v ostatních státech Unie kromě státu původu díla práva, která příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva zvlášť přiznaná touto úmluvou.“

¹³⁰ Článek 2 odst. 1 Pařížské úmluvy: „Příslušníci každé unijní země požívají, pokud jde o ochranu průmyslového vlastnictví, ve všech ostatních unijních zemích týchž výhod, které příslušné zákony poskytují nebo poskytnou příslušníkům vlastního státu bez újmy práv zvláště stanovených touto Úmluvou. Budou tedy požívat téže ochrany jako tito státní příslušníci a týchž právních prostředků proti jakémukoliv porušování jejich práv, s výhradou, že splní podmínky a formality, které ukládají předpisy příslušníkům vlastního státu.“

¹³¹ Článek 3 odst. 1 Dohody TRIPS: „Každý člen poskytne občanům ostatních Členů zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje svým vlastním občanům, týkající se ochrany duševního vlastnictví s výjimkami již poskytnutými v Pařížské úmluvě (1967), Bernské úmluvě (1971), Římské úmluvě a Smlouvě o duševním vlastnictví v oboru integrovaných obvodů [...]“

¹³² Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 16; Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 96.

¹³³ Striktní teritorialita práv k duševnímu vlastnictví zůstává zachována v procesní oblasti a týká se příslušnosti soudů pro řízení o platnosti nebo zápisu průmyslových práv. K tomu srov. článek 24 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis.

¹³⁴ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 138; Dinwoodie, G., B. *Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality*, s. 730-733, 766-774; van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 97 a násl.; Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 168-205.

¹³⁵ van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 107-110.

¹³⁶ Přehled názorů v odborné literatuře je možné nalézt In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 97-99.

Vlastníci autorského práva mají práva vyplývající z článku 5 odst. 1 Bernské úmluvy¹³⁷ a v rámci EU práva vyplývající ze směrnice č. 2001/29/ES.¹³⁸ Také Soudní dvůr EU některou svou interpretační judikaturou překonává striktní teritorialitu autorského práva.¹³⁹

1.4.3 Teritorialita, mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví

Princip teritoriality ovládající práva k duševnímu vlastnictví a právní úprava mezinárodních úmluv v této oblasti mají vliv na kolizní a procesní úpravu práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. Princip teritoriality se projevuje jak v procesní, tak kolizní rovině. Je nutné uvést, že kolizní a procesní úpravy v mezinárodním právu soukromém jsou ovládány svými vlastními principy a přístupy, ale zároveň se jedná o dvě spojené nádoby. Zejména z pohledu unifikovaného práva EU nelze tyto dvě oblasti od sebe zcela oddělit, a to ani u práv k duševnímu vlastnictví.

Také z tohoto důvodu je většina sporů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví „řešena v zemi, ve které došlo k protiprávnímu jednání (příčinné události)“.¹⁴⁰ V těchto případech se shodují *forum rei sitae* a *forum delicti commissi*. Princip teritoriality má vliv také na kolizní normy pro určení rozhodného práva. Ve většině případů jsou spory týkající se práv k duševnímu vlastnictví řešeny v zemi, ve které je právo vytvořeno a chráněno. V takovém případě se shoduje *lex fori* s *lex loci protectionis*, resp. s *lex loci delicti commissi*. Kolizní a procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem se (nejen) z tohoto důvodu do jisté míry odlišuje od „obecné“ úpravy smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů.

Z pohledu procesního je nutné uvést, že mezinárodní úmluvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví neobsahují výslovná pravidla mezinárodní příslušnosti soudů, pojem „příslušnost“ (*jurisdiction*) je pouze zmíněn v některých ustanoveních.¹⁴¹ Každý stát má výlučnou příslušnost k řešení sporů vyplývajících z porušení národních práv k duševnímu vlastnictví, ke kterému došlo na jeho území.¹⁴² Tato výlučná příslušnost vyplývá z národních zájmů. S tímto přístupem je také spojena teze, že uznání a výkon „cizích“ práv k duševnímu vlastnictví na území fóra by porušilo územní suverenitu daného státu. Stát fóra nemá zásadně zájem na vynuovení zájmů cizího státu na svém vlastním území. Jiným argumentem je, že vynuovení „cizích“ práv k duševnímu vlastnictví na území fóra by narušilo suverenitu státu, ve kterém je právo registrováno a chráněno. Vstup jiného státu do této oblasti by mohl být chápáno jako narušení těchto národních zájmů.

V odborné literatuře je možné se setkat s názorem, že systém ochrany nastavený v mezinárodních úmluvách týkajících se práv k duševnímu vlastnictví vyžaduje respektování principu teritoriality v pravidlech příslušnosti, a to tím, že stanoví výlučnou příslušnost soudů smluvních států v případě sporů vyplývajících z porušení národních práv, a zároveň vylučuje příslušnost soudů ve sporech týkajících se cizích práv k duševnímu vlastnictví. Tento výklad je odůvodňován národním režimem,

¹³⁷ Článek 5 odst. 1 Bernské úmluvy: „Autoři mají ve vztahu k dílům, pro něž jsou chráněni podle této úmluvy, v ostatních státech Unie kromě státu původu díla práva, která příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva zvlášť přiznaná touto úmluvou.“

¹³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

¹³⁹ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 36; Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 414.

¹⁴⁰ „As a consequence, most international disputes are adjudicated under the local *lex loci protectionis* in the country where the activities and effects giving rise to the claim occurred.“ In: Peukert, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law* [online], s. 37.

¹⁴¹ Článek 2 odst. 3 Pařížské úmluvy: „Legislativní opatření každé unijní země, která se týkají soudního a správního řízení a příslušnosti, jakož i volby bydliště nebo ustanovení zástupce, kterých by vyžadovaly zákony o průmyslovém vlastnictví, jsou výslovně vyhrazena.“ Článek 41 odst. 4 Dohody TRIPS: „Strany v řízení budou mít možnost žádat, aby byla soudním orgánem přezkoumána konečná správní rozhodnutí a, s výhradou právních předpisů Člena o příslušnosti jeho orgánů, týkajících se důležitosti případu, přinejmenším právní aspekty počátečních soudních rozhodnutí ve věci. Nebude však uložena povinnost poskytnout možnost přezkoumání při osvobozujícím rozsudku v trestních případech.“

¹⁴² Ubertazzi, B. *Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law*, s. 361; Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 12-15.

který vyžaduje, aby smluvní státy rozšířily působnost národní legislativy práv k duševnímu vlastnictví na cizince tak, aby došlo ke zrovnoprávnění postavení tuzemců a cizozemců.¹⁴³ Pokud se cizinec domáhá ochrany práv k duševnímu vlastnictví z důvodu jejich porušení na území fóra, národní režim vyžaduje, aby tato práva byla v tomto státě chráněna stejně jako práva jeho občanů. Příslušnost soudu je dána z toho důvodu, že nárok spadá do působnosti jeho práva. Vzhledem k tomu, že mezinárodní úmluvy neupravují situace, kdy k porušení chráněného práva dojde mimo stát fóra, vlastně vylučují možnost aplikace cizího práva. Soudy tímto nemohou aplikovat cizí právo, není dána jejich příslušnost. *Lundstedt* tuto argumentaci označuje jako „*brání za špatný konec*“ a „*argumentaci v kruhu*“.¹⁴⁴ V současné době je přijímán názor, že pravidla příslušnosti není možné dovodit z národního režimu.¹⁴⁵

Hmotněprávní princip teritoriality se projevuje také v kolizní úpravě práv k duševnímu vlastnictví.¹⁴⁶ A to tím, že právo rozhodné pro registrovaná práva je právo země jejich registrace a neregistrovaná práva se právem země, pro kterou je uplatňována ochrana.¹⁴⁷

Je věcí zákonodárce, jaký zvolí hraniční určovatel pro konkrétní kolizní normu. Jedná se o politické rozhodnutí,¹⁴⁸ jehož cílem by mělo být zajištění vnější rozhodovací jednoty. Jak uvádí *Metzger*, princip teritoriality působí jako „*efektivní prostředek zabráňující extraterritoriální aplikaci národních politických zájmů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví*“.¹⁴⁹ Pro zkoumanou problematiku je stěžejní hraniční určovatel *lex loci protectionis*, *lex loci delicti* a *lex originis* (ve smyslu práva země původu díla).

Hraniční určovatele *lex loci protectionis* a *lex loci delicti* jsou někdy používány zaměnitelně.¹⁵⁰ Podle *Metzgera* se sice jedná z pohledu doktríny o odlišné hraniční určovatele, ale z pohledu praxe je výsledek jejich aplikace stejný, neboť „*porušení práva k duševnímu vlastnictví jedním, ke kterému došlo mimo zemi ochrany, je nemyslitelné*“.¹⁵¹ Byť tyto dva hraniční určovatele mohou vést ke stejnému výsledku, je nutné důrazně odmítnout jejich zaměňování.¹⁵² Je možné se setkat s názorem, že *lex loci protectionis* tvoří podmnožinu *lex loci delicti commissi*. Podle tohoto pojetí navazuje tento hraniční určovatel k právu země, ve které došlo k porušení chráněného práva.¹⁵³

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* bývá označován jako „*univerzálně uznávaný princip*“,¹⁵⁴ který je postaven na tradičním hledání územní propojenosti. Tento hraniční určovatel je vhodný pro

¹⁴³ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 106 a zde citovaní autoři.

¹⁴⁴ „*It is a case of the cart pulling the horse.*“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 106-107.

¹⁴⁵ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 13-14.

¹⁴⁶ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 87; Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 212.

¹⁴⁷ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 299.

¹⁴⁸ Tichý, L. *Nářízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 118.

¹⁴⁹ „*[t]erritoriality still serves as an effective means against any extraterritorial application of policy choices in the field of intellectual property rights.*“ In: Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 301.

¹⁵⁰ „*[t]he terms lex protectionis and lex loci delicti are often used interchangeably.*“ In: van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 105; stejně tak Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 27.

¹⁵¹ „*Although different from a doctrinal point of view, the practical outcome of the two approaches was mostly the same because an infringement of an intellectual property right arising from activities conducted outside the country of protection is hardly conceivable.*“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 16.

¹⁵² Stejně tak van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 105-106.

¹⁵³ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 230 a autoři tam citovaní.

¹⁵⁴ Gottschalk, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?* s. 186 a zde citovaní autoři.

registrovaná práva k duševnímu vlastnictví. Jeho vhodnost u práv, která registraci nevyžadují, je diskutabilní.¹⁵⁵

V současné době neexistuje jednotné vymezení, co vše se řídí *lex loci protectionis*. Tento hraniční určovatel je možné vnímat ve významu práva země, kde je uplatňována ochrana (*law of the state where protection is sought*), tedy země, ve které podána žaloba a zahájeno řízení. V tomto ohledu je možné tento hraniční určovatel ztotožnit s *lex fori*. Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je možné vnímat také ve smyslu práva země, pro kterou je uplatňována ochrana (*law of the state for which protection is sought*), tedy jako odlišný hraniční určovatel než *lex fori*.

Tato práce vychází z druhého uvedeného významu *lex loci protectionis* jako práva země, pro kterou je uplatňována ochrana. I u toho významu je možné rozlišovat právo země, pro kterou žalobce uplatňuje existenci práva (např. stát, kde je právo registrováno) nebo právo země, pro kterou žalobce uplatňuje ochranu (např. země, podle jejíhož práva bylo chráněné právo porušeno).

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je označován jako subjektivní hraniční určovatel (*subjective connecting factor*), neboť rozhodné právo záleží na subjektivním přednesu žalobce, který označuje rozhodné právo, jehož ochrany se domáhá.¹⁵⁶ Soud aplikuje rozhodné právo dle přednesu žalobce a následně dle obsahu tohoto práva určí, zda skutečně k došlo k porušení.

Lex loci protectionis umožňuje státům vymezit územní působnost národních práv k duševnímu vlastnictví. Z tohoto důvodu je připodobňován k přístupu statutární teorie.¹⁵⁷ Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je dovozován z principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví.¹⁵⁸ Je považován za „logické vyústění vývoje v oblasti kolizního práva a práv k duševnímu vlastnictví“¹⁵⁹ Jeho užití je možné nalézt v kolizních normách upravujících práva k duševnímu vlastnictví jako práva absolutní povahy (k tomu srov. § 80 ZMPS), mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II) nebo je využíván jako výkladové pravidlo pro aplikaci doložek zjevně užšího, resp. nejužší spojení (k tomu srov. článek 4 odst. 3 a 4 Nařízení Řím I). Tento hraniční určovatel je používám mimo jiné na podporu hmotněprávního principu teritoriality a k tomu, aby zabránil aplikaci cizích práv k duševnímu vlastnictví, jejichž aplikace by mohla mít extrateritoriální účinky. Dle Koukala se „rozsah účinků hraničního určovatele *lex loci protectionis* fakticky velmi blíží tomu, co znamená princip teritoriality v oblasti hmotného práva duševního vlastnictví“.¹⁶⁰

V některých případech dokonce dochází ke směšování *lex loci protectionis* a principu teritoriality, kdy tyto dva instituty jsou používány zaměnitelně. Jako příklad je možné uvést formulaci v Preambuli k Nařízení Řím II, dle které je *lex loci protectionis* „obecně uznávaná zásada“. Toto tvrzení je nejen „přehnané a daleko od toho být takto nazýváno“,¹⁶¹ ale dochází tím k zaměňování institutů z různých právních odvětví. Tyto pojmy (instituty) spolu úzce souvisejí, ale princip teritoriality nelze automaticky spojovat s hraničním určovatelem *lex loci protectionis*. To je hrubé a nesprávné zjednodušení, kterého se dopustil i unijní (EU) zákonodárce při tvorbě kolizní normy v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Lze chápat jeho motivaci nevytvářet zmiňovaná revoluční řešení, nicméně ztotožnění principu teritoriality s *lex loci protectionis* je nesprávné.¹⁶²

¹⁵⁵ Stejný názor zastává i Valdhans In: Valdhans, J. *Odchytky od neutrálního kolizního řešení*, s. 107.

¹⁵⁶ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 241.

¹⁵⁷ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 113.

¹⁵⁸ Knap, K., Kunz, O. *Mezinárodní právo autorské*, s. 332.

¹⁵⁹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 213.

¹⁶⁰ Koukal, P. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex loci protectionis* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 145.

¹⁶¹ „Even though the application of the *lex loci protectionis* is reasonable, the statement is an exaggeration. Applicability, scope and precise contours of the *lex loci protectionis* are far from being universally acknowledged.“ In: De la Durantaye, K. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 627.

¹⁶² „[t]he universally recognised principle of the *lex loci protectionis*, meaning the law of the country in which protection is claimed on which e.g. the Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works of 1886 and the Paris Convention for the Protection of Industrial Property of 1883 are built. This rule, also known as the

Princip teritoriality je institut hmotného práva a mezinárodního práva veřejného. Vyjadřuje, že národní právní řády mohou umožňovat nebo naopak zakazovat určité jednání na svém území. *Lex loci protectionis* je naopak hraniční určovatel, který je obsažen v navázání kolizní normy. Jedná se o institut kolizního práva, tedy mezinárodního práva soukromého.¹⁶³ Hraniční určovatel je „skutečnost, která je právně významná pro právní poměry a otázky uvedené v rozsahu kolizní normy, kterou je navazováno na právní řád“.¹⁶⁴ Úkolem hraničního určovatele je určit rozhodné právo, kterým se bude právní poměr s mezinárodním prvkem řídit.

Propojení principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis* není dogma.¹⁶⁵ *Lex loci protectionis* nemusí nutně vycházet z principu teritoriality, byť je z něj pravidelně dovozován. Princip teritoriality „sám o sobě ob stojí i mimo rámec kolizního práva, ať již se jedná o jeho mezinárodně právní rozměr (územní svrchovanost státu), nebo rozměr hmotněprávní (územní působnost norem duševního vlastnictví“.¹⁶⁶ Stejně tak může samostatně stát i *lex loci protectionis*.

V odborné literatuře je možné nalézt různé názory na proklamovaný význam *lex loci protectionis* a jeho vazbu na princip teritoriality, „výhody“ a „nevýhody“ této kolizní úpravy. Předmětem debaty také je, zda princip teritoriality limituje *lex loci protectionis*, nebo zda jsou účinky principu teritoriality omezeny na hmotné národní právo.¹⁶⁷

Podle Drexla je výhodou hraničního určovatele *lex loci protectionis* především jeho předvídatelnost.¹⁶⁸ Dle Schacka je *lex loci protectionis* nevýhodný v některých otázkách, zejména u originárního nositelství autorských práv, u kterých doporučuje aplikovat hraniční určovatel *lex originis*.¹⁶⁹ Maunsbach a Kur zdůrazňují, že *lex loci protectionis* je pouze „jedním ze způsobů, kterým se princip teritoriality může projevat, ale nejedná se o obligatorní nebo o nejlepší řešení pro všechny skutkové stavy“.¹⁷⁰ Volba jiného hraničního určovatele by neměla vliv na „hmotněprávní pojetí teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, stejně jako hraniční určovatel *lex rei sitae* nemá vliv na teritorialitu práv věcných“.¹⁷¹

Jako další možný hraniční určovatel pro právní poměry související s právy k duševnímu vlastnictví je možné uvést *lex loci delicti*. Tento hraniční určovatel se v případě přeshraničních deliktů může rozdělit

"territorial principle", enables each country to apply its own law to an infringement of an intellectual property right which is in force in its territory [...] This solution confirms that the rights held in each country are independent". In: Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to non-contractual obligations ("Rome II") [online].

¹⁶³ Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 113.

¹⁶⁴ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 46.

¹⁶⁵ Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 25.

¹⁶⁶ Koukal, P. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex loci protectionis* Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 143-144.

¹⁶⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 230; de la Durantaye, K. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 633.

¹⁶⁸ Drexl In: Von Hein, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1247

¹⁶⁹ Schack In: Leible, S., Ohly, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*, s. 94.

¹⁷⁰ „While it is true that applying the *lex loci protectionis* is generally accepted as presenting the best mode of reflecting the territoriality principle in regards to conflict of laws, this is neither mandatory under international law nor does it provide the most appropriate solution in all conceivable cases.“ In: Maunsbach, U., Kur, Annette. *Choice of law and Intellectual Property Rights*, s. 53. Obdobně Beckstein v případě online porušení práv k duševnímu vlastnictví In: Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 142-144, s. 205-206.

¹⁷¹ Koukal, P. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex loci protectionis* Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 145.

na *lex loci delicti commissi*¹⁷² (právo místa příčinného jednání)¹⁷³ nebo *lex loci damni infecti* (právo místa škodlivých následků). Volba varianty hraničního určovatele je opět politické rozhodnutí zákonodárce, který tímto dává důraz buď na místo protiprávního jednání (represivní funkce) nebo místo škodlivých následků (kompenzační funkce).¹⁷⁴ Hraniční určovatel *lex loci delicti* může být v některých případech nahrazen jiným hraničním určovatelem nebo únikovou doložkou, pokud právo jiného státu má k situaci bližší vztah (např. hraniční určovatel společného obvyklého bydliště nebo dříve existující smluvní vztah).¹⁷⁵ Dle některých názorů by hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* mohl „plnit roli podporovatele hmotněprávního principu teritoriality“.¹⁷⁶ Dle tohoto přístupu by hraniční určovatel *lex loci delicti* neměl být nahrazen alternativními hraničními určovateli, jako např. *lex electa* nebo *lex domicilii communis*, protože by tím byl narušen zájem státu projevující se principem teritoriality.

Podle opačných názorů není hraniční určovatel *lex loci delicti* vhodný pro kolizní úpravu mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Tato nevhodnost vyplývá z principu teritoriality, na jehož základě není v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví možné oddělit místo příčinné události (protiprávního jednání vedoucího k porušení) a místo škodlivých následků.¹⁷⁷ Aplikace *lex loci delicti commissi* by mohlo vést k aplikaci odlišného práva, než jakého se nositel práv dovolává, a soud by mohl použít právo, které toto právo nechrání. Aplikace *lex loci damni infecti* by mohla vést k použití rozhodného práva státu, na jehož trhu se neprojeví žádné negativní následky.¹⁷⁸

Shrme-li výše uvedené, základní rozdíl mezi hraničním určovatelem *lex loci protectionis* a *lex loci delicti* je v přístupu. Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je subjektivní hraniční určovatel, na jehož základě navrhuje použití práva země, pro kterou uplatňuje ochranu.¹⁷⁹ Naopak hraniční určovatel *lex loci delicti* je objektivní hraniční určovatel, který vyžaduje ukotvení jednání nebo jeho

¹⁷² Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* je podle některých autorů obsažen v článku 11 Montevidejské dohody o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1889, který se týká nároků vyplývajících z porušení primárních práv. Koukal, P. Význam *lex loci protectionis* v českém právním řádu a rozsah jeho využití In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 149 a autoři zde citovaní.

¹⁷³ Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* je významný také z pohledu procesního určení příslušného soudu. Většina sporů týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví je řešena v zemi, ve které došlo k protiprávnímu jednání (příčinné události). V těchto případech se shodují *forum rei sitae* a *forum delicti commissi*. „As a consequence, most international disputes are adjudicated under the local *lex loci protectionis* in the country where the activities and effects giving rise to the claim occurred.“ In: Peukert, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law* [online], s. 37.

¹⁷⁴ Příkladem může být kolizní norma § 101 ZMPS, ve které český zákonodárce zvolil hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* na rozdíl od článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II, který obsahuje hraniční určovatel *lex loci damni infecti*.

¹⁷⁵ K tomu srov. článek 4 odst. 3 a 4 Nařízení Řím II.

¹⁷⁶ Koukal, P. Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex loci protectionis* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 144; Drexler In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1249; Matulionytė, R. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*, s. 27

¹⁷⁷ „[t]he dichotomy of [...] *locus delicti commissi* and [...] *locus damni* established in private international law makes no sense regarding IP infringement. The relevant distinction rather applies between the place where events leading to further infringing acts were initiated and the place where individual acts prohibited under the relevant provision(s) of IP law were committed. None of those is a mere ‘*locus damni*’; the notion of ‘*locus delicti commissi*’ fits both of them, albeit in different ways.“ In: Kur, Annette. *Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs*, s. 588.

¹⁷⁸ „[n]o IP impairing effects in that market.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 114.

¹⁷⁹ Peukert, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law* [online], s. 13. Jako příklad je možné uvést situaci, kdy navrhovatel tvrdí porušení patentu registrovaného podle českého práva. Hodnocení, zda došlo k porušení chráněného práva, probíhá dle českého hmotného práva.

následků k území určitého státu. Hraniční určovatelé *lex loci protectionis* a *lex loci delicti* nemusí vždy vést ke stejnému rozhodnému právu, ale v praxi bude výsledek aplikace obdobný.¹⁸⁰

Vzhledem k tomu, že soud je povinen pomocí kolizní normy navázat právní poměr k území určitého státu, v praxi dochází k tomu, že soudy aplikují hraniční určovatel *lex fori* a na porušení práv k duševnímu vlastnictví použijí právo soudu. Jako příklad je možné uvést situaci, kdy osoba A s obvyklým bydlištěm v zemi X žaluje osobu B s obvyklým bydlištěm v zemi Y z důvodu porušení autorského práva, které vlastní podle práva státu X. Žaloba je podána před soudy země Y. Žalovaná osoba B zveřejnila chráněný obsah na internetových stránkách, které jsou dostupné ve státě X. Dle hraničního určovatele *lex loci protectionis* bude soud aplikovat právo země X jakožto právo země, pro kterou je uplatňována ochrana. Dle hraničního určovatele *lex loci delicti* soud musí nejdříve ukotvit jednání k území určitého státu, zpravidla z pohledu *lex fori*, v tomto případě státu Y. Pokud podle práva státu Y došlo k protiprávnímu jednání na území státu Y (zde došlo ke zveřejnění chráněného obsahu), soud bude aplikovat právo státu Y.

Další hraniční určovatel, který je možné zvažovat u kolizní úpravy práv k duševnímu vlastnictví, je hraniční určovatel právo země původu (*lex originis*).¹⁸¹ Tento hraniční určovatel je zmiňován v souvislosti s principem univerzality práv k duševnímu vlastnictví a originárním vlastnictví (*initial, original ownership*).¹⁸² Tedy otázkou, kdo je prvním a původním vlastníkem práv. Tato otázka je důsledkem pnutí mezi principem teritoriality a univerzality práv k duševnímu vlastnictví.¹⁸³ Podle *lex originis* se autorské právo řídí právním řádem země, ve které došlo k vytvoření (původu) díla. Tento hraniční určovatel je podle některých autorů obsažen v článku 2 Montevidejské dohody o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1889, který se týká absolutních práv vyplývajících z autorskoprávní ochrany.¹⁸⁴

Názory podporující princip univerzality se objevují od druhé poloviny 20. stol. v souvislosti s ochranou autorského práva. U tohoto práva k duševnímu vlastnictví je možné nejlépe vnímat pnutí mezi jeho pojetím jako práva absolutního a praktickými problémy, které vznikají při jeho multistátním porušení.¹⁸⁵ Univerzalistický přístup k autorskému právu byl přijat pouze v omezeném počtu národních právních

¹⁸⁰ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 830-834; „The country in which the act of infringement is committed and the country of protection is conceptually the same in intellectual property cases.“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality*, s. 16

¹⁸¹ K tomu srov. článek 5 odst. 4 Bernské úmluvy, který vymezuje, co se považuje za stát původu. K významu *lex originis* srov. např. Schack, H. *The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II*, s. 91-94.

¹⁸² Otázka původcovství práva k vynálezům byla nepřímo předmětem posledního rozhodnutí Soudního dvora EU z roku 2022 ve věci *IRnova AB*, které se týkalo výlučné příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. kapitulu 2.5.9.).

¹⁸³ Podle kritiků není *lex originis* kompatibilní s principem národního zacházení dle článku 5 odst. 2 Bernské úmluvy.

¹⁸⁴ Koukal, P. Význam *lex loci protectionis* v českém právním řádu a rozsah jeho použití In: Kyselovská, T, Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 149 a autoři zde citovaní.

¹⁸⁵ „Thus, while the Berne Convention has overcome the confinement of territoriality of rights, in the sense that copyrights do no longer stop at a national border, it has not created a single unified right and the mutuality of multiple rights creates enforcement difficulties in practice.“ In: Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 432.

řádů.¹⁸⁶ Jako příklady se uvádějí řecká¹⁸⁷ a portugalská¹⁸⁸ právní úprava autorského práva.¹⁸⁹ Dle řecké právní úpravy se autorské právo u publikovaného díla řídí právem země první publikace, u nepublikovaných děl se řídí *lex patriae* autora. Portugalská právní úprava je obdobná.

Problematika originárního vlastnictví je z praktického pohledu významná zejména u děl vytvářených v rámci zaměstnaneckého vztahu na základě individuálních pracovních smluv nebo *work-made-for-hire*. Je otázka, zda vlastníkem práv může být fyzická nebo právnická osoba a jaký je rozsah práv k zaměstnaneckým dílům (podnikovým vynálezům, zaměstnaneckým průmyslovým vzorům, zaměstnaneckým dílům apod.).¹⁹⁰ Podle některých právních řádů je originárním vlastníkem autorského práva zaměstnavatel, podle jiných právních úprav je to vždy autor.¹⁹¹ V této souvislosti může nastat tzv. kvalifikační problém.

Většina právních řádů vychází z principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Použití tohoto hraničního určovatele může vést k mnohosti rozhodných práv v závislosti na fóru. Může dojít k situaci, kdy podle práva státu A je majitelem autorského práva fyzická osoba (autor), ale podle práva státu B právnická osoba (zaměstnavatel). Dle některých právních úprav vykonává majetková práva k dílu zaměstnavatel autora.¹⁹² Z těchto důvodů je možné se setkat s názory, že v případě autorského práva je *lex originis* výhodnější, neboť navazuje pouze k jedinému rozhodnému právu.

Lex originis je spíše odmítán soudní praxí, neboť soudy s ohledem veřejný pořádek fóra v otázkách originárního nabytí autorského práva aplikují *lex fori* (které se často shoduje s *lex loci protectionis*).¹⁹³ S použitím *lex originis* jsou spojeny další výkladové otázky, jako je interpretace pojmu „stát původu“ apod.¹⁹⁴

Právo země původu (*lex originis*) je upraveno v článku 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.¹⁹⁵ Pravidlo země původu je upraveno také v odst. 9 a 10 Preambule a článku 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění

¹⁸⁶ „None of these attempts undertakes to abolish the principle of territoriality as such and replace it with a general principle of country-of-origin or country-of-use“ In: Dreier, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 18.

¹⁸⁷ Řecko. Law 2121/1993, Copyright, Related Rights and Cultural Matters. Official Journal A 25 1993 - Entry into force: 04.03.1993. Law 2121/1993 is updated to entail all the latest amendments and addendums. The latest ones have been introduced by the Law 4829/2021 (Official Government Gazette (FEK) A' 134/31.07.2021). § 67 odst. 1 Applicable Legislation: „Copyright in a published work shall be governed by the legislation of the State in which the work is first made lawfully accessible to the public. Copyright in an unpublished work shall be governed by the legislation of the State in which the author is a national.“

¹⁸⁸ Portugalsko. Código Civil, Diário do Governo n.º 274/1966, Série I de 1966-11-25. Článek 48 odst 1 (Propriedade intelectual): „Os direitos de autor são regulados pela lei do lugar da primeira publicação da obra e, não estando esta publicada, pela lei pessoal do autor, sem prejuízo do disposto em legislação especial.“

¹⁸⁹ Jako třetí příklad právní úpravy, která obsahuje *lex originis* pro autorská práva se uvádí rumunský zákon o mezinárodním právu soukromém. Gottschalk, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?* s. 190.

¹⁹⁰ Koukal, P. Význam *lex loci protectionis* v českém právním řádu a rozsah jeho použití In: Kyselovská, T, Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019, s. 156.

¹⁹¹ Např. podle českého AZ je autorem fyzická osoba, která dílo vytvořila (§ 5 odst. 1 AZ). Zaměstnavatel, není-li sjednáno něco jiného, vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které zaměstnanec vytvořil v rámci pracovněprávního vztahu (§ 58 odst. 1 AZ).

¹⁹² K tomu srov. § 58 odst. 1 AZ.

¹⁹³ Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 5

¹⁹⁴ Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

¹⁹⁵ Toto ustanovení představuje výjimku z obecného pravidla *lex loci protectionis* v případě přeshraničního zpřístupňování digitálního obsahu online spotřebiteli, který se dočasně nachází mimo zemi svého obvyklého bydliště.

směrnice Rady 93/83/EHS. Hraniční určovatel *lex originis* je upraven na úrovni hmotného práva v článku 1 odst. 2 písm. b) směrnice o družicovém a kabelovém vysílání¹⁹⁶ a článku 3 směrnice o elektronickém obchodu.

Tyto právní úpravy dle některých názorů potvrzují význam *lex loci protectionis*, neboť *lex originis* je pojímán jako výjimka, která se uplatní v jeho mezích. Je otázka, zda tento legislativní vývoj skutečně „umlčel reformní požadavky na legislativní změnu v oblasti kolizních norem unijního práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví“.¹⁹⁷

1.5 Internet a elektronizace

Druhá „linka“, která se prolíná celou prací, je vedle významu teritoriality vliv internetu a elektronizace na mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví. Globalizace, elektronizace a online prostředí jsou realitou 21. století, ovlivňují celou řadu aspektů lidské činnosti a mění způsob sdílení informací a užívání obsahu

Odborná a pedagogická činnost autorky, psaní a publikace dílčích výstupů probíhaly v době pandemie a lockdownu z důvodu šíření nemocí SARS-COV-19. V této době nebylo možné chodit na fakultu, studovat v knihovně nebo osobně konzultovat téma s kolegy. Studium, seminární a přednášková výuka i publikační činnost probíhala online. Díky internetu, placeným i neplaceným online databázím, vzdálenému přístupu do univerzitního systému a online komunikačním platformám bylo možné bez přerušení pracovat.¹⁹⁸ Cynicky je možné říci, že dokonce lépe, než za „normálního“ stavu světa, protože po určitou dobu nebylo záhodno opouštět místo obvyklého bydliště. Autorka práce využila všechny výhody, které internet, elektronizace a globalizace přináší, včetně možnosti užívat výsledků tvůrčí duševní činnosti autorů, ke kterým by v offline prostředí možná ani neměla přístup. Internet je skutečně „nevyčerpatelnou studnicí informací a nepostradatelným prostředkem komunikace“.¹⁹⁹

Internet je možné považovat za „revoluční prostředek v distribuci informací [...] a médium, které je velmi prospěšné pro lidstvo, rozvíjející právo na přístup k informacím i svobodu projevu“.²⁰⁰ Internet změnil způsob distribuce a přijímání informací. Má vliv na různé aspekty ekonomického, společenského, politického a kulturního života. Za posledních třicet let ovlivnil naše vnímání společnosti a komunity. Internet „je hybatelem informační společnosti tak, jako byla elektrická energie hybatelem průmyslové revoluce“.²⁰¹ V současné době díky elektronizaci a globalizaci překračuje jednáni fyzických a právnických osob hranice národních států. Toto prostředí zároveň vede k situacím, kdy následky jednání, ke kterému došlo v jednom státě, se mohou projevit v najednou ve více jiných státech.

¹⁹⁶ Dle tohoto ustanovení ke sdělení obsahu veřejnosti pomocí družice „dochází výlučně v těch členských státech, kde jsou pod kontrolou a odpovědností vysílající organizace programové signály vkládány do nepřerušovaného řetězu sdělení vedoucího na družici a z ní dolů na zem“. Směrnice neobsahuje kolizní normu, ale uvedená definice má vliv na určení místa porušení a rozhodného hmotného práva. van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 64.

¹⁹⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 207.

¹⁹⁸ Většinu zdrojů použitých v této práci měla autorka k dispozici v elektronické podobě.

¹⁹⁹ „[t]he internet is an inexhaustible trove of information and knowledge, as well as an indispensable vehicle of communication.“ In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 331.

²⁰⁰ „[a] revolutionary leap in the distribution of information [...] a medium that overwhelmingly benefits humanity, advancing as it does the human right of access to information and to free expression“. In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 164. K podrobné analýze rozhodnutí ve věci *Gutnick* srov. Např. Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 354-359; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 72-73; Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 19.

²⁰¹ „[t]he Internet is the decisive technology of the Information Age, as the electrical engine was the vector of technological transformation of the Industrial Age.“ Castells In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 2.

Internet a elektronizace mají přímý vliv na mezinárodní právo soukromé. Ovlivnili zejména vnímání principu teritoriality a usnadnili vznik soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem.²⁰² Mezinárodní právo soukromé se musí vypořádat s dopady elektronizace, protože online a offline jednání se velmi rychle prolínají a je těžké odlišit jednání a jeho důsledky, ke kterým dochází v kyberprostoru a mimo něj.²⁰³ Jak autorka uvedla ve svém předcházejícím díle, „vzhledem k naší závislosti na informačních technologiích, sociálních sítích a on-line „identity“ do kyberprostoru nevstupujeme, dnes už tam jsme. Hranice mezi virtuálním a reálným světem je dnes nejasná a rozostřená“.²⁰⁴ Na internetu dochází ke stejnému jednání, jako před jeho rozšířením. Jsou uzavírány smlouvy, dochází k pomluvám a porušování osobnostních práv, (zne)užívání práv k duševnímu vlastnictví apod. Na internetu jednají lidé a toto jednání může mít účinky online i offline.

Vývoj v oblasti technologií, elektronizace a jednání na internetu, v kyberprostoru, které může mít dopady v různých státech najednou, s sebou nese otázku potřeby revidovat stávající kolizní pravidla pro určení rozhodného práva a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů pro práva k duševnímu vlastnictví.

1.5.1 Charakteristické vlastnosti internetu

Před analýzou vlivu internetu na procesní a kolizní úpravu práv k duševnímu vlastnictví je vhodné alespoň rámcově vymezit jeho základní znaky.²⁰⁵

Internet je možné charakterizovat jako anonymní, spontánní a bezprostřední prostředí. Na internetu je možné jednat a sdělovat věci, které by s největší pravděpodobností nebyly pronesena z očí do očí. Jak trefně a ironicky poznamenal generální advokát Bobek ve svém stanovisku k rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, jedná se o „*éru anonymního internetového hrdinství, všeobecně známého svým uhlazeným stylem, porozuměním a umírněností*“.²⁰⁶

Internet (kyberprostor) je vnímán jako prostor neomezený státními hranicemi, který není rozdělen mezi suverénní státy.²⁰⁷ I přesto nelze internet „ponechat svému osudu“,²⁰⁸ jak navrhovali někteří autoři v 90. letech 20. stol., a nelze vyloučit ingerence států do vztahů vznikajících na internetu. Státy a další subjekty na mezinárodním poli se snaží o regulaci jednání na internetu (jako příklad je možné na úrovni EU uvést Nařízení GDPR).

Internet umožňuje relativně neomezené, celosvětové a okamžité šíření obsahu a informací. Následky jednání, ke kterému dojde na internetu, např. zveřejnění díla bez souhlasu autora, se mohou projevit po celém světě, kde je obsah dostupný online (s výhradou geoblokačních technologií, k tomu srov. kapitolu 3.2.2.). Technická infrastruktura internetu navíc umožňuje šíření informací „jedním kliknutím“.

Internet umožňuje zásadně časově neomezený přístup k obsahu. Je-li informace zveřejněna na internetu, je v zásadě nezničitelná a může se šířit bez vědomí, souhlasu a přičinění osoby, která je jejím původcem. Internetu umožňuje okamžité sdílení a ukládání velkého množství informací. Tyto informace jsou bezprostředně distribuovány neomezenému okruhu uživatelů.

Judikatura soudů týkající se online jednání, typicky online porušení osobnostních práv a pomluvy, podporovala mnohost potenciálních sudišť a rozhodných práv s argumentem, že zveřejňuje-li osoba informace na internetu, vědomě se zaměřuje na celý svět a může oprávněně očekávat, že za své jednání

²⁰² Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 21.

²⁰³ „[o]nline and offline activity are rapidly converging, making such distinction more and more difficult.“ In: Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 696.

²⁰⁴ Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 68

²⁰⁵ V podrobnostech je možné odkázat na Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 18-20; Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 56-78.

²⁰⁶ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 1.

²⁰⁷ „The internet has no borders – its natural habitat is global.“ In: Rozhodnutí ve věci *Equustek* [online], s. n/a. „It is ubiquitous, borderless, global, and ambient in its nature. Hence the term “cyberspace.” In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 80.

²⁰⁸ Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 15-18;

bude celosvětově odpovědná. Je zajímavé, že tato argumentace se pochopitelně objevila jak v jednom z prvních rozhodnutí „kánonu“ mezinárodního práva soukromého na internetu (rozhodnutí ve věci *Gutnick*),²⁰⁹ tak ve vývojově „mladším“ rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* (jedná se o rozhodnutí z roku 2011, kdy internet byl již běžným jevem).²¹⁰ Argument cílení na celý svět publikací informací na internetu byl jistě validní v 90. letech 20. stol., případně na přelomu tisíciletí. Je otázka, nakolik je významný v dnešní době trvalé online přítomnosti.

Tato argumentace celosvětově zaměřeného jednání byla od počátku předmětem odborné kritiky. Skutečnost, že osoby zveřejňující informace na internetu tak činí s vědomím dostupnosti tohoto obsahu po celém světě, neznamená, že se touto informací chtějí na celý svět skutečně zaměřit.²¹¹ Celá řada poskytovatelů služeb nebo obchodníků nevyužívá internet s cílem zaměřit se obsahem na celý svět, ale aby zaujala určitý segment trhu a okruh osob.²¹² Některá jednání na internetu není možné geograficky segmentovat.

Na internetu také neexistuje ústřední autorita ve smyslu moci výkonné, zákonodárné nebo soudní, která by měla pravomoc vydávat obecně závazné a vynutitelné právní předpisy. S nástupem internetu došlo ke vzniku nového typu protiprávních činů, které jsou kvalifikovány jako kyberzločiny (*cybercrimes*) nebo kyberdelikty (*cyberdelicts*), a to jako důsledek jak vědomého a účelového, tak nevědomého jednání. Informace zveřejněné na internetu z území jednoho státu mohou být bezprostředně dostupné po celém světě. Obsah, který je kvalifikován jako poškozující podle práva jednoho právního řádu (porušující práva k duševnímu vlastnictví nebo osobnostní práva), může být jedním po právu podle právního řádu jiného státu.

Mezi nejzásadnější zvláštnosti internetu ovlivňující kolizní a procesní normy patří potenciální ubiquita²¹³ a virtualita.²¹⁴ Ubiquita internetu umožňuje neomezenou dostupnost obsahu. Virtualita internetu má vliv na (ne)možnost využití geograficky založených hraničních určovatелů. V případě virtuality je možné vycházet z právní fikce, že nehmotné statky se nacházejí na celém světě.²¹⁵

V případě ubiquitního a virtuálního prostředí může existovat neomezené množství těchto kritérií a hraničních určovatелů. Dochází k „multiplikaci kritérií a vazeb“²¹⁶ pro ukotvení jednání k území určitého státu, a tím k multiplikaci procesních kritérií a hraničních určovatелů. Tuto mnohost rozhodného práva podporuje jak unijní legislativa (zejména článek 8 Nařízení Řím II, k tomu srov. kapitolu 2.4.), tak judikatura Soudního dvora EU, která vytvořila a potvrzuje mozaikový přístup (jedná se zejména o rozhodnutí ve věci *Shevill*, *eDate*, *Bolagsupplyningen* a další, k tomu srov. kapitolu 2.5.6.). Mnohost rozhodných práv a potenciálních soudišť jako důsledek ubiquity a virtuality internetu má být

²⁰⁹ „[t]hose who post information on the World Wide Web do so knowing that the information they make available is available to all and sundry without any geographic restriction“. In: Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 39.

²¹⁰ „[z]veřejnění obsahu informací na internetových stránkách se liší od územně omezeného šíření takového média, jako je tiskovina, v tom, že cílem tohoto zveřejnění je v zásadě všudypřítomnost obsahu uvedených informací.“ In: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 45.

²¹¹ „[E]ven if people know that everything they put on the “net” can be accessed from virtually anywhere in world, that does not necessarily mean that they intended to publish in every jurisdiction on the planet, or indeed, that publication all over the world was a natural and probable consequence.“ In: Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 461-462.

²¹² Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 461.

²¹³ Ubiquita ve smyslu všudypřítomnosti tohoto prostředí a dostupnosti obsahu, který se na něm nachází. K tomu srov. např. Bogdan, M. *Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation*, s. 1-9. Potenciální ubiquita, tedy možnost užívání nehmotného statku kdykoliv a kdekoliv po celém světě, je jednou z charakteristických vlastností práv k duševnímu vlastnictví. Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 7; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 10.

²¹⁴ Virtualita ve smyslu nezávislosti na hmotných nosičích. K tomu srov. např. Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 64.

²¹⁵ Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář* [online], s. n/a.

²¹⁶ „Multiplication of connections.“ In: Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a*

podle některých názorů předvídan uživateli internetu a poskytovateli služeb. Pohybuje-li se osoba na internetu, měla by předpokládat, že její jednání může mít následky kdekoliv po celém světě.²¹⁷

Při hledání řešení pro omezení mnohosti rozhodných práv a potenciálních soudišť je nutné zohlednit zájmy všech účastníků vztahů vznikajících na internetu. Zájmem poskytovatelů služeb informační společnosti je být v případě sporu žalován v omezeném počtu soudišť podle omezeného počtu rozhodných práv, a to i za předpokladu, že jimi poskytovaný obsah je dostupný celosvětově. Zájmem uživatelů služeb informační společnosti a dalších osob, např. nositelů práv k duševnímu vlastnictví, je být podřízen nejlépe soudům v místě jejich obvyklého bydliště a řídit se rozhodným právem pro ně nejnvýhodnějším, typicky podle *legis fori*.

1.5.2 Internet, elektronizace a mezinárodní právo soukromé

Mezinárodní právo soukromé pomocí svých norem ukotvuje právní poměr k určitému právnímu řádu. Tradiční pojetí této disciplíny v učení *von Savignyho* vychází z určení rozhodného práva, které je nejúžeji spojeno s právním vztahem, bez ohledu na jeho obsah a výsledek aplikace.

Charakteristické vlastnosti internetu mají vliv na uchopení obecné právní regulace. V tomto ohledu je možné si klást otázky, zda je na právní vztahy vznikající na internetu možné bez dalšího aplikovat normy platného práva, nebo zda je nutné vytvořit zcela nový systém regulace.

Dle většinového názoru není nutné zvažovat pouze tyto dva extrémní přístupy. Pro překlenutí problémů spojených s aplikací technologicky neutrálních právních předpisů je možné tato pravidla interpretovat v kontextu technologického vývoje.²¹⁸ Jako příklad mohou sloužit rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pammer/Alpenhof* pro online spotřebitelské smlouvy nebo kritérium centra zájmů poškozeného dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* týkající se online porušení osobnostních práv.²¹⁹

Autorka této práce se ve svém výzkumu dlouhodobě zabývá vlivem globalizace²²⁰ a elektronizace na mezinárodní právo soukromé a procesní.²²¹ V této souvislosti si autorka kladla ve svém dřívějším díle otázky spjaté s regulací soukromoprávních vztahů vznikajících na internetu, které ze své povahy obsahují mezinárodní (přeshraniční) prvek a které jsou stále aktuální: „*Přijmou globální, regionální nebo národní přístup?*“²²² *Vytvořit dlouhodobé nebo krátkodobé řešení? Zajistit předvídatelnost nebo*

²¹⁷ „[z]veřejnění obsahu informací na internetových stránkách se liší od územně omezeného šíření takového média, jako je tiskovina, v tom, že cílem tohoto zveřejnění je v zásadě všudypřítomnost obsahu uvedených informací. S tímto obsahem se může okamžitě seznámit neomezený počet uživatelů internetu kdekoliv na světě nezávisle na tom, zda má jeho vydavatel v úmyslu, aby tento obsah byl přístupný mimo členský stát jeho usazení a mimo jeho kontrolu.“ In: Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 45; rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 19.

²¹⁸ Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 20. „[t]he appropriate approach may not consist in searching for the competent court in ‘the high seas, but rather at the ‘harbours’ of internet communication” In: Lutz, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 712.

²¹⁹ ... nebo naopak popření vazby na technologický vývoj odmítnutím tohoto kritéria pro porušení autorských práv na internetu, k tomu srov. kapitulu 2.5.7.

²²⁰ Opačně k tomu *Muir Watt*, podle které globalizace nemá vliv na teorii nebo praxi mezinárodního práva soukromého. „Neither the practice nor the theorization of private international law appears, paradoxically, to be affected other than superficially by the phenomena identified with globalization.“ In: *Muir Watt, H. Globalization and private international law*, s. 845.

²²¹ K tomu srov. např. Kyselovská, T. *Electronization, globalization and their influence on private international law*, s. 163-168; Kyselovská, T. *Elektronizace jako "nový" jev a jeho vliv na mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 59-84; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, 228 s.; Kyselovská, T. *Působnost práva na internetu*, s. 29-64.

²²² Tato práce je zaměřena na analýzu vybraných právních předpisů regionální regulace (nařízení EU) a vybraných souborů *soft law*, které ve své podstatě mohou sloužit jako vzor pro globální harmonizaci otázek v rámci jejich věcné působnosti.

*flexibilitu právní úpravy?*²²³ *Vytvořit technologicky neutrální nebo technologicky zaměřené normy?*²²⁴ *Jakým způsobem zajistit korelaci mezi právní teorií a praxí?*“ Cílem této části není opakovat obsah a závěry předchozích děl, ale tyto závěry aktualizovat a zasadit to kontextu zkoumané problematiky.

Elektronizace a internet zvýraznily otázky spojené s globalizací a rostoucím počtem poměrů s mezinárodním prvkem a zrychlily potřebu na tyto problémy reagovat.²²⁵ Právní úpravy se musely vypořádat existencí tohoto nadnárodního online prostředí. Od 90. let 20. stol. se objevují názory na možnost či nemožnost regulace právních vztahů na internetu. Tyto přístupy se pohybovaly na obou stranách názorového spektra. I po několika dekádách zkušeností a „životem“ s (v) online prostředí se lze setkat s otázkami, zda je kvůli (díky) internetu nutné „přehodnotit všechny existující právní principy a zásady“, nebo zda jednání na internetu představuje z pohledu práva pouze „komplexní aplikační problém“.²²⁶

Současná doba a otázky kladené v souvislosti s online prostředím nejsou samy o sobě výjimečné. Vliv nových technologií na právní regulaci a ekonomické vztahy byl diskutován v každém období lidského vývoje, ve kterém došlo k zásadnímu technologickému posunu.²²⁷ Nicméně rozdíl oproti předchozím obdobím je v rychlosti tohoto vývoje.²²⁸ „Právo se opožďuje za vývojem společenské reality“.²²⁹ Tato teze platí v dnešní době a vztahu mezinárodního práva soukromého EU, práv k duševnímu vlastnictví a právních vztahů vznikajících online.

Z hlediska legislativního řešení jsou nařízení EU v oblasti mezinárodního práva soukromého technologicky neutrální a nerozlišují mezi offline a online jednáním. Právě tento „mýtus metodologické neutrality“ je některými autory považován za hlavní příčinu toho, že se mezinárodní právo soukromé údajně nedokáže vyrovnat s výzvami globalizace.²³⁰

²²³ Požadavek právní jistoty a předvídatelnosti patří mezi základní principy právní úpravy v unifikovaných kolizních a procesních normách mezinárodního práva soukromého EU. Tento požadavek může být v kolizi s nutností flexibilního řešení, které je schopné reagovat na zvláštnosti skutkového stavu, např. licenčních smluv nebo smluv o převodu práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. kapitolu 2.3.7.). Předvídatelnost a flexibilita jsou zároveň spojeny s legitimním očekáváním stran, které se projevuje zejména v pravidlech pro založení mezinárodní příslušnosti soudů.

²²⁴ Právní úpravu v analyzovaných nařízeních je možné považovat za technologicky neutrální (s výjimkou článku 25 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, který u prorogačních dohod výslovně uvádí elektronickou formu, a článku 3 směrnice o elektronickém obchodu). Ubiquitní média a šíření obsahu prostřednictvím internetu je výslovně uvedeno v některých pravidlech příslušnosti a kolizních normách, které jsou součástí analyzovaných souborů *soft law*. Vytváření technologicky-specifických právních úprav je spíše odmítáno vzhledem k rychlému vývoji technologií, který právní úprava nedokáže postihnout.

²²⁵ „[the] cyber-revolution merely highlights problems endemic to internalization, which must be confronted more generally.“ In: Dinwoodie, G., B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 542.

²²⁶ „[r]equires almost every concept and rule in the field reconsidered or [...] constitutes nothing more than a complex problem of application.“ In: Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 687; rozhodnutí ve věci *Gutnick*, odst. 66.

²²⁷ Vliv technologického vývoje na právní regulaci byl diskutován např. v 60. letech 20. stol. v souvislosti s televizním vysíláním a tehdejšími novými technologiemi, jejichž působením začalo docházet k oslabení hraničních určovatелů založených na principu teritoriality. K tomu srov. Mann, F. *The Doctrine of Jurisdiction in International Law*, s. 36-37.

²²⁸ Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 13.

²²⁹ Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 9 a tam citovaní autoři.

²³⁰ „[f]oundational myth of methodological neutrality“. Muir Watt citována In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 51. Lutzi cituje z původního zdroje Muir Watt, H., Arroyo, D., P., F. *Private International Law and Global Governance*, kterou měla autorka k dispozici ve formě náhledu prostřednictvím platformy google.books.com.

Pokusy týkající se technologicky specifické regulace je možné sledovat na hmotněprávní úrovni. Příkladem může být směrnice o elektronickém obchodu,²³¹ na kterou odkazují stanoviska generálních advokátů Soudního dvora EU, nebo Nařízení GDPR.

Vztah internetu a mezinárodního práva soukromého EU je možné vymezit jako „celosvětová dostupnost, plnění, jurisdikce, porušení a škoda“.²³² Je zřejmé, že zvláštnosti internetu mají vliv na hraniční určovatele a procesní kritéria pro určení příslušného soudu, jenž jsou založena na geografických identifikátorech. Aplikace kolizních a procesních norem v online prostředí představuje „komplexní a mnohohvrstevný problém“.²³³

S nástupem globálního internetu se zdálo, že mezinárodní právo soukromé je „mrtvé“.²³⁴ Případně, že mrtvé ještě není, ale „leží na smrtelné posteli“.²³⁵ Mezinárodní právo soukromé je teritoriální. Hraniční určovatele v kolizních normách navazují právní poměr k území určitého státu (místo plnění, místo škodné události, zaměřování činnosti). Lokalizace jednání je zásadní také pro určení příslušného soudu. Nemožnost nebo obtíže při ukotvení jednání k určitému státu vede ke vzniku právní nejistoty a nepředvídatelnosti kolizního a procesního řešení. Lokalizace právního jednání k území určitého státu je problematická právě na internetu.²³⁶ Podle některých autorů právě bezhraničnost internetu vede k tomu, že teritoriálně omezená pravidla příslušnost a kolizní normy mezinárodního práva soukromého se v tomto prostředí stávají obsolentní.²³⁷

Některé hraniční určovatele a procesní kritéria nejsou online prostředím zásadně ovlivněna.²³⁸ Hraniční určovatelé, které jsou zaměřeny na žalovaného, jako je např. místo jeho obvyklého bydliště nebo místo příčinné události, zpravidla aplikační problémy nečiní, neboť navazují na omezený počet míst.²³⁹ V těchto případech se jedná spíše o otázky dokazování než problém s těmito kritérii jako takovými.

U části hraničních určovatelů a procesních kritérií je jejich aplikace na právní poměry vznikající online problematictější. Jako příklad je možné uvést místo plnění nebo místo škodné události. V případě místa škodné události Soudní dvůr EU opakovaně judikoval, že toto místo se nachází všude tam, kde je chráněný nebo poškozující obsah dostupný. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezená. Soudní dvůr EU tímto vytvořil mozaiku. Pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv bylo navíc vytvořeno kritérium centra zájmů poškozeného. Ke kritériu místo plnění v online prostředí se Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost vyjádřit ve své interpretační judikatuře.

V odborné literatuře byly navrhovány způsoby, jakým nedostatky lokalizace napravit, např. pomocí hraničního určovatele *lex loci server* (právo země, ve které se nachází server, na kterém jsou informace

²³¹ Tato směrnice neobsahuje kolizní normy, ale v článku 3 odst. 2 obsahuje korektiv na úrovni hmotného práva. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 68.

²³² „*WWW as worldwide accessibility, worldwide jurisdiction, worldwide potential damage and infringement.*“ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 263; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 89.

²³³ „*[i]nherently complex and multi-layered*“. In: Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 434.

²³⁴ „*[b]ut conflicts of law is dead – killed by realism intended to save it. And without a usable body of law to deploy against it, a law of cyberspace will emerge as the simpler way to resolve the inevitable, and repeated, conflicts that cyberspace will raise.*“ In: Lessig, L. *The Zones of Cyberspace*, citováno In: Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 21.

²³⁵ „*[c]onflict of laws is not dead yet, but is on its deathbed.*“ In: Kohl, U. *Eggs, Jurisdiction and the Internet*, s. 2.

²³⁶ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 41-45.

²³⁷ „*[s]ince the Internet completely ignores state and national boundaries, [...] it renders obsolete our State-centered notions of jurisdiction and applicable law.*“ In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 334.

²³⁸ V případě místa příčinné události Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích opakovaně uvedl, že toto místo se překrývá s místem bydliště žalovaného, a to jak fyzické osoby, tak právnické osoby. K tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Hejduk, Coty Germany, Wintersteiger* nebo *eDate* analyzované dále v této práci.

²³⁹ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 41.

umístěny)²⁴⁰. Tento hraniční určovatel byl ale Soudním dvorem EU odmítnut jako „*nepředvídatelný z důvodu jeho neurčitého umístění*“²⁴¹ a proto, že „*je někdy obtížné s jistotou určit umístění takového serveru*“.²⁴² Místo polohy serveru v současné době ztrácí na významu s ohledem na jejich dostupnost na celém světě a rozvoj cloud computingu.

Internet a kyberprostor není autonomním prostorem, který by byl nezávislý na státech a národních právních rádech. Stejně tak nedošlo k vytvoření globálního regulatorního rámce, který by upravoval internet a jednání na něm probíhající. Tato oblast je spíše charakteristická určitou fragmentací právních úprav, kdy se národní, mezinárodní a regionální (EU) legislativa a justice snaží reagovat na diskontinuitu mezi jejich teritoriálně omezenou pravomocí a bezhraničností internetu. Po překotném vývoji v předcházejících obdobích je současný okamžik v historickém vývoji označován jako období „*konsolidace*“.²⁴³

1.5.3 Internet, elektronizace a kolizní a procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví

S využíváním internetu se ochrana a následky porušení práv k duševnímu vlastnictví stala velmi důležitá, zejména v oblasti neregistrovaných práv. Evropská unie si je vědoma významu duševního vlastnictví pro rozvoj vnitřního trhu,²⁴⁴ přístupu ke spravedlnosti a konkurenceschopnosti v globalizovaném světě.²⁴⁵ Problematika ochrany práv k duševnímu vlastnictví na internetu byla a je řešena také na půdě mezinárodních organizací.²⁴⁶ Cílem kolizního a procesního řešení je zajistit ochranu práv k duševnímu vlastnictví, jejich efektivní přeshraniční vymáhání na straně jedné a ochranu oprávněných zájmů uživatelů na straně druhé.

Charakteristické vlastnosti práv k duševnímu vlastnictví, jako jsou potenciální ubiquita a decentralizace, ve spojení s vývojem informačních technologií a internetu, umožnily rozvoj různých typů porušení těchto práv s přeshraničními přesahy. Internet zjednodušil možnost rozšiřování nelegálních kopií autorských děl. Důsledky takového jednání mohou mít významný dopad zejména v integrovaném prostoru typu EU, který je založen na volném obchodu se zbožím, službami a kapitálem. Uživatelé internetu si často ani neuvědomují, nebo uvědomit nechtějí, že jednají protiprávně a jejich jednání zůstává bez právních postihů. Může se jednat o porušení práv k duševnímu vlastnictví jedním škůdcem, kdy škodlivé následky protiprávního jednání se mohou projevit ve více zemích (ubiquitní porušení).²⁴⁷ K ubiquitnímu porušení může dojít v případě neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, jako je autorské právo, nezapsaný (průmyslový) vzor Společenství nebo všeobecně známé ochranné známky. U registrovaných práv, jako jsou např. patenty, zapsané ochranné známky nebo (průmyslový) vzor Společenství může s ohledem na rozsah jejich působnosti dojít k porušení jen v určitých zemích. Může

²⁴⁰ Právo země polohy serveru bylo podrobně diskutováno v rozhodnutí ve věci *Gutnick*, kdy i tento soud se k tomuto hraničnímu určovateli stavěl poměrně zdrženlivě a upozorňoval na rizika s ním spojená (např. účelové přemístění serveru do „příznivé jurisdikce“). Rozhodnutí ve věci *Gutnick*, s. 70, marg. 199.

²⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 36.

²⁴² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 45. Stejně tak Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 356-357.

²⁴³ „[m]any scholars are describing the current phase in its history as one of consolidation.“ In: Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 2.

²⁴⁴ European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Towards a renewed consensus on the enforcement of Intellectual Property Rights: An EU Action Plan*. 2014, COM(2014) 392 final, s. 11 a násl.

²⁴⁵ European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Making the most of the EU's innovative potential. An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience*, s. 1

²⁴⁶ WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, WIPO Publication no. 845E, s. 46.

²⁴⁷ Příkladem může být neoprávněné využití autorských fotografií bez souhlasu autora na webových stránkách hotelu nebo obchodníka. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*. Ubiquitní porušení může být definováno jako „*concurrent multiterritorial infringements evoked by a single act of operation*“. In: Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 174

se také jednat o několikanásobná protiprávní jednání více škůdců na území více států, kdy tyto osoby mohou jednat nezávisle na sobě²⁴⁸ nebo společně.²⁴⁹

Porušování práv k duševnímu vlastnictví na internetu je čím dál častější, což zejména u autorského práva vede k narušování teritoriálního přístupu. Jak uvádí někteří autoři, „*práva k duševnímu vlastnictví přestávají být vnímána jako soubor privilegií či práv udělovaných státy, ale jako absolutní práva, jejichž ochrana by měla být vynucována globálně*“.²⁵⁰

V případě ubiquitního porušení a vzhledem k teritoriální povaze práv k duševnímu vlastnictví může dojít k mozaice, tedy situaci, kdy je potenciálně použitelných více různých právních řádů. Tato situace může být časově a finančně nákladná pro žalobce a může vést k výraznému zvýšení nákladů řízení.²⁵¹ Problematika mozaiky nastává nejen na úrovni procesních pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti, ale také rozhodného práva. K mnohosti rozhodných práv vede zejména Nařízení Řím II, které prostřednictvím některých svých pravidel umožňuje, aby se jedno jednání řídilo více rozhodnými právy (typicky článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II nebo článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II²⁵²). Tato mnohost rozhodných práv je v rozporu s požadavkem právní jistoty a blízkosti a může být problematická pro poskytovatele služeb informační společnosti, kteří musí splňovat podmínky všech právních řádů států, kde chtějí působit. V případě mnoha poskytovatelů služeb informační společnosti představuje internet hlavním způsobem komunikace s uživateli (Facebook, Google, Amazon a další). To znamená, že velké množství osob, nejen podnikatelů, je závislé na internetu jako prostředku pro nabízení služeb a provozování jejich činnosti. Zároveň skutečnost, že osoba využívá internet, nemusí automaticky znamenat, že se zaměřuje na celý svět.

Problematika ochrany práv k duševnímu vlastnictví je řešena především harmonizací na hmotněprávní úrovni. Tyto problémy jsou v rámci EU do jisté míry omezeny článkem 3 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu, podle kterého členské státy „*nemohou z důvodů spadajících do koordinované oblasti omezovat volný pohyb služeb informační společnosti z jiného členského státu*“. Toto ustanovení nelze aplikovat v případě práv k duševnímu vlastnictví.

Internet a kyberprostor relativizuje některé otázky řešené v mezinárodním právu soukromém EU a právech k duševnímu vlastnictví. V současné době ale existují nástroje, které na tuto relativizaci mohou reagovat, jako např. geoblokační technologie. Internet již není ničím a nikým neregulovaná „džungle“, ale má své vlastní hranice, a to ve smyslu horizontálních ekonomických hranic vytvářených subjekty právních vztahů. Tyto „hranice“ napomáhají mezinárodnímu právu soukromému reagovat na relativizaci některých otázek, jako je ukotvování jednání k území určitého státu nebo vymezení dosahu veřejných zájmů.²⁵³

1.6 Dosavadní stav zkoumání

Mezinárodní právo soukromé má v československé právní vědě silnou tradici. Autorka navazovala na učebnicová a odborná díla čelních představitelů oboru, jako jsou Kučera,²⁵⁴ Pauknerová,²⁵⁵ Růžička,²⁵⁶

²⁴⁸ Příkladem takového jednání může být protiprávní peer-to-peer file sharing hudby a filmů na uložišti.

²⁴⁹ Jako příklad takového jednání je možné uvést sdílení obsahu chráněného autorským právem na sociálních sítích.

²⁵⁰ Hatzimihail in Lutz: „[a] paradigm shift away from viewing intellectual property rights as a set of privileges/entitlements granted by the state, and towards a notion of absolute rights to be enforced and protected globally.“ In: Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 41.

²⁵¹ Trimble, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 394.

²⁵² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. července 2016 ve věci C-191/15, VKI.

²⁵³ „A wise man adapts himself to circumstances, as water shapes itself to the vessel that contains it. In the same way, PIL has had to evolve and adapt itself to contemporary realities and needs – and it has.“ In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 398.

²⁵⁴ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 430; Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 407.

²⁵⁵ Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*, s. 336.

²⁵⁶ Růžička, K., Poláček, B., Novák, R., Dostalík, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, s. 220; Růžička, K., Poláček, B., Dostalík, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*, s. 336.

Rozehnalová²⁵⁷ a další.²⁵⁸ V dílčích kapitolách těchto děl je věnována pozornost také kolizním a procesním aspektům práv k duševnímu vlastnictví. Analýzu vztahu mezi mezinárodním právem soukromým a právy k duševnímu vlastnictví je možné nalézt v české odborné literatuře první třetiny 20. stol. Zimmermann ve svém kurzu Mezinárodní právo soukromé odkazuje na Zittelmana, který rozlišuje práva zaručující panství nad věcmi a jiná práva.²⁵⁹

Pro zpracování tématu byla pro autorku stěžejní komentářová literatura týkající se analyzovaných právních předpisů, jako je ZMPS, Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis, jak z pera českých (Bělohávek,²⁶⁰ Břicháček,²⁶¹ Dobiáš,²⁶² Rozehnalová a kol.,²⁶³ Tichý,²⁶⁴ Pauknerová a kol.²⁶⁵), tak zahraničních autorů (Callies,²⁶⁶ Magnus a Mankowski,²⁶⁷ von Hein,²⁶⁸ Huber,²⁶⁹ Rauscher²⁷⁰ a další). Autorka vycházela také z komentářové literatury k prostředkům nestátního původu autorských kolektivů pod vedením Kona²⁷¹ a Basedowa.²⁷²

Autorka se ve svém výzkumu dlouhodobě věnuje problematice vlivu elektronizace a internetu na mezinárodní právo soukromé. Tato oblast má větší tradici v zahraniční literatuře, zejména v díle

²⁵⁷ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 258; Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 389; Rozehnalová, N., Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 524

²⁵⁸ Valdhans, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*, s. 277; Malacka, M., Ryšavý, L. *Mezinárodní právo soukromé: zásady obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2019, 208 s.

²⁵⁹ Práva, která zaručují panství nad movitými nebo nemovitými věcmi, se řídí *lex rei sitae*. Kolizní řešení je odůvodněno tím, že tyto věci jsou „pravidelně podrobeny teritoriální výsosti státu, v němž leží“. Všechna jiná práva, která se netýkají věcných nebo osobních poměrů, například práva k duševnímu vlastnictví, v kurzu označovaná jako práva chránící ideální zájmy týkající se literárních nebo uměleckých děl, se řídí právem státu, ve kterém se mají projevit právní účinky. Zimmermann, M. A. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 59-60; Valdhans, J. *Odchytky od neutrálního kolizního řešení*, s. 40.

²⁶⁰ Bělohávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. I. díl*, s. 1316.

²⁶¹ Břicháček, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*, s. 767.

²⁶² Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 528.

²⁶³ Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*, s. 636

²⁶⁴ Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 272

²⁶⁵ Pauknerová, M., Rozehnalová, N., Zavadilová, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář [online]*, s. n/a

²⁶⁶ Callies, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*, s. 988.

²⁶⁷ Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*, s. 882; Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II.*, s. 902; Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III.*, s. 762.

²⁶⁸ Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 2788.

²⁶⁹ Huber, P. (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*, s. 470.

²⁷⁰ Rauscher, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III*, s. 1063.

²⁷¹ ILA Committee on Intellectual Property and Private International Law. *Kyoto Guidelines*, s. 86-93.

²⁷² European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 507.

Edwards a Waelde,²⁷³ Svantessona,²⁷⁴ Hörnle,²⁷⁵ Trimble,²⁷⁶ Lutziho,²⁷⁷ Symeonida²⁷⁸ nebo Asensia.²⁷⁹ Tito autoři se zaměřují jak na obecný vliv elektronizace na mezinárodní právo soukromé, tak na jeho dílčí aspekty. Velmi často je v těchto dílech zmiňována ochrana osobnostních práv, u kterých lze vedle práv k duševnímu vlastnictvím vnímat výrazný vliv dopadů internetu.

Vztah mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví již není v odborné literatuře okrajovou záležitostí. Touto problematikou se v československé právní vědě zabývali zejména Týč,²⁸⁰ Knap, Kunz a Opltová.²⁸¹ V novější literatuře je možné odkázat na dílo Kyselovské a Koukala,²⁸² které komplexně rozebírá práva k duševnímu vlastnictví jako taková, jejich úpravu vyplývající z mezinárodního práva (veřejného) a jejich kolizní aspekty. V zahraniční literatuře je možné odkázat na stěžejní díla Fawcetta, Torremanse,²⁸³ Dinwoodieho,²⁸⁴ Kona,²⁸⁵ Trimble,²⁸⁶ Schacka,²⁸⁷ Becksteina,²⁸⁸ van Eecheoud,²⁸⁹ Asensia²⁹⁰ a dalších.²⁹¹

Ambicí této části není podat vyčerpávající přehled všech zdrojů, které byly v práci použity. Ostatně k tomu lze odkázat na kapitolu 5 obsahující soupis veškerých použitých zdrojů. Cílem je poukázat na nejzásadnější díla autorů, díky kterým autorka získala vědomostní základ pro zpracování této práce a další rozvedení zkoumané problematiky.

1.7 Cíle práce, její struktura a metodologie

1.7.1 Cíle práce

Tato práce je založena na analýze průsečíku mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Uvedená právní odvětví se protínají v právních poměrech, ve kterých je přítomen mezinárodní prvek. V těchto poměrech je nutné určit rozhodné právo a mezinárodní příslušnost soudů.

²⁷³ Edwards, L., Waelde, C. *Law and the Internet*, s. 713.

²⁷⁴ Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 692.

²⁷⁵ Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 485.

²⁷⁶ Trimble, M. *The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation*, s. 567 – 658.

²⁷⁷ Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 272; Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 667-721.

²⁷⁸ Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 455; Symeonides, C., S. *Cross-Border Infringement of Personality Rights via the Internet. A Resolution of the Institute of International Law*, 407 s.

²⁷⁹ Asensio, P. de M. *Conflict of Laws and the Internet*, 529 s.; Asensio, P. de M. *The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis)*, s. 312-336.

²⁸⁰ Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 147; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 166; Týč, V., Charvát, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*, s. 240.

²⁸¹ Knap, K., Kunz, O. *Mezinárodní právo autorské*, s. 495 s.; Knap, K., Kunz, O., Opltová, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*, s. 444.

²⁸² Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 388.

²⁸³ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 986.

²⁸⁴ Dinwoodie, G., B. *Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality*, s. 713-800; Dinwoodie, G., B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 469-580.

²⁸⁵ Kono, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspective*.

²⁸⁶ Trimble, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 339-405; Trimble, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 476-502.

²⁸⁷ Schack, H. *The law applicable to unregistered IP rights after Rome II*, s. 79-96

²⁸⁸ Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 404.

²⁸⁹ van Eecheoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 288

²⁹⁰ Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 137-190.

²⁹¹ Leible, S., Ohly, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*, s. 270; Schaafsma, S., J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*, 570 s.; Kohl, U. *Eggs, Jurisdiction and the Internet*, s. 555–582, resp. s. 1-20.

Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví jsou ovládána principem teritoriality. V mezinárodním právu soukromém se projevuje zejména pluralitou právních řádů, dosahem veřejných zájmů prostřednictvím veřejného pořádku a ukotvováním právních poměrů k území určitého státu za účelem určení rozhodného práva a příslušného soudu. V právech k duševnímu vlastnictví se princip teritoriality projevuje tím, že tato práva působí a jsou chráněna pouze na území daného státu, který jim poskytuje ochranu.

Princip teritoriality je v kolizní úpravě práv k duševnímu vlastnictví proveden prostřednictvím hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Tento hraniční určovatel zpravidla není problematický u registrovaných práv k duševnímu vlastnictví, naopak u neregistrovaných práv selhává ve své funkci. K těmto aplikačním problémům dochází zejména v právních poměrech vznikajících na internetu, u kterých je obtížné jejich ukotvení k území určitého státu prostřednictvím určení místa plnění nebo místa škodné události. Další problematickou otázkou je vymezení, jaké situace se řídí *lex loci protectionis* a kde je hranice s *lex contractus* a *lex loci delicti*, neboť právní předpisy vnitrostátního, mezinárodního nebo unijního (EU) původu tyto otázky jednoznačně neřeší. Na princip teritoriality a *lex loci protectionis* odkazuje i interpretační judikatura Soudního dvora EU týkající se pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis.

Prvním cílem práce je vymežit působnost účinků *lex loci protectionis*, tedy určit, jaké otázky se řídí právem země, pro kterou je poskytována ochrana, a zda se jedná o vhodný hraniční určovatel z hlediska sledovaných cílů kolizních a procesních předpisů mezinárodního práva soukromého EU. Naplnění tohoto cíle bude provedeno prostřednictvím analýzy vybraných kolizních norem v ZMPS, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Závěrem této analýzy bude hodnocení právní úpravy *de lege lata* a návrh právní úpravy *de lege ferenda*.

S prvním cílem práce je spojena pracovní hypotéza: *Z důvodu globalizace a vlivu internetu je nutné, aby se kolizní úprava mezinárodního práva soukromého EU odpoutala od striktního trvání na lex loci protectionis jako projevu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích s mezinárodním prvkem.* Pracovní hypotéza je rozvedena v dílčích výzkumných otázkách.

Ve smluvních závazkových vztazích dle Nařízení Řím I je dominantním hraničním určovatelem *lex electa*. V případě neexistence volby práva je náhradní hraniční určovatel založen na určení místa obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění. Identifikace poskytovatele charakteristického plnění je výsledkem právní kvalifikace skutkového stavu, který se může z důvodu komplexnosti duševně právních smluv v jednotlivých případech odlišovat. Nařízení Řím I kromě toho obsahuje únikovou doložku a zbytkové pravidlo, dle kterých je možné určit rozhodné právo s daným právním poměrem zjevně úžeji, resp. nejužeji související. Nařízení Řím I zároveň obsahuje instituty umožňující neaplikovat určené rozhodné právo, pokud by bylo v rozporu s veřejným pořádkem příslušného státu.

Druhým cílem práce je na základě podrobné analýzy vybraných kolizních norem upravených v Nařízení Řím I, zejména v člancích 3 a 4, identifikovat problematická místa kolizní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. S druhým cílem práce je spojena výzkumná otázka, zda kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Řím I reflektuje individuální zájmy stran na kolizně správném, spravedlivém a předvídatelném řešení.

Autonomie vůle stran se projevuje také v procesní úpravě převodních a licenčních smluv prostřednictvím prorogačních dohod dle článku 25 Nařízení Brusel Ibis. V případě neexistence tohoto ujednání nastupuje pravidlo obecné příslušnosti (článek 4 Nařízení Brusel Ibis) a pravidla alternativní příslušnosti pro smluvní závazkové vztahy (článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis). Pravidlo alternativní příslušnosti je založeno na kritériu místa plnění, které může být problematické v případě smluv vznikajících nebo plněných online. Autonomní výklad místa plnění kromě toho nelze využít v případě licenčních smluv.

Třetím cílem práce je na základě podrobné analýzy pravidel obecné a alternativní příslušnosti v Nařízení Brusel Ibis, zejména v člancích 4 a 7 odst. 1, a související judikatury Soudního dvora EU, identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. Se třetím cílem práce je spojena výzkumná otázka, jakým způsobem je nutné interpretovat procesní kritérium místa

plnění dle článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

Obsah smluvního závazkového vztahu je výsledkem konsensu smluvních stran. Právní úprava mezinárodního práva soukromého EU umožňuje volbu rozhodného práva a sudiště, čímž zajišťuje právní jistotu a předvídatelnost účastníků smlouvy týkající se právního režimu a potenciálního sudiště. Tato předvídatelnost a právní jistota nemusí být zřejmá v případě mimosmluvních závazkových vztahů. Dojde-li k porušení práva k duševnímu vlastnictví, mezi škůdcem a poškozeným zpravidla neexistuje jiný nebo související právní poměr. Z tohoto důvodu musí kolizní a procesní normy mezinárodního práva soukromého EU zajistit předvídatelnost řešení tak, aby kolizní řešení bylo kolizně správné a spravedlivé a procesní řešení vedlo k určení předvídatelného sudiště pro obě sporné strany. Porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může vést k mnohosti rozhodných práv a mnohosti potenciálních sudišť, což může být v rozporu s právní jistotou a předvídatelností účastníků tohoto právního poměru.

Čtvrtým cílem práce je prostřednictvím podrobné analýzy kolizních norem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravené v Nařízení Řím II a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa kolizní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. Se čtvrtým cílem práce je spojena výzkumná otázka, zda je vhodné umožnit autonomii vůle stran pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Stejně jako v případě smluv, také u sporů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem je zcela stěžejní záležitostí určení příslušného soudu. Žalobce si může dle Nařízení Brusel Ibis zvolit, zda podá žalobu u soudů určených na základě pravidla obecné příslušnosti (článek 4), nebo alternativní příslušnosti (článek 7 odst. 2). Alternativní příslušnost pro delikty a kvazidelikty je založena na procesním kritériu místa škodné události. Toto kritérium je problematické v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu, především autorského práva.

Pátým cílem práce je prostřednictvím podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Brusel Ibis a v související judikatuře Soudního dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*. S pátým cílem práce je spojena výzkumná otázka, jakým způsobem je nutné interpretovat článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Splnění cílů práce a hodnocení pracovní hypotézy bude provedeno v závěrečné kapitole (kapitola 4.1.). Úvahy *de lege ferenda* s návrhy konkrétních novelizací či interpretací vybraných ustanovení jsou uvedeny v kapitole 3, resp. kapitole 3.7.

1.7.2 Struktura práce

Struktura práce sleduje její cíle a výzkumné otázky. V první kapitole byly vymezeny základní teze a výchozí úvahy týkající se mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Obě odvětví jsou ovládána určitými principy, zásadami a zájmy, které se promítají do jejich právní úpravy. V první kapitole byla tato dvě odvětví představena z pohledu základních cílů a principů, a to jak samostatně (kapitoly 1.1.1. a 1.1.2.), tak ve vzájemných souvislostech (kapitola 1.2.). Byly představeny dvě hlavní „linky“, které se prolínají celou prací, a kterými jsou princip teritoriality (kapitola 1.3.) a dopad internetu a elektronizace (kapitola 1.4.). Právě na příkladu vlivu internetu a elektronizace je možné demonstrovat hlavní výzvy a problémy, kterým mezinárodní právo soukromé čelí ve 21. století. Tyto výzvy a problémy jsou nejvíce patrné v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Tato práce navazuje na dosavadní stav zkoumání (kapitola 1.5.) a vychází z rozsáhlého souboru zdrojů domácího a zahraničního původu (kapitola 5).

Druhá kapitola je zaměřena na analýzu kolizní a procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví *de lege lata*. Tato kapitola je tematicky rozdělena na kolizní část (ZMPS, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II) a procesní část (Nařízení Brusel Ibis).

Výchozím bodem je analýza kolizní úpravy práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy v českém mezinárodním právu soukromém (kapitola 2.2.). Nejdříve je totiž nutné vymezit, které otázky se řídí *lex loci protectionis*, a které se řídí obligačním, resp. deliktním statutem.

Na toto výchozí vymezení navazuje část týkající se kolizní úpravy smluvních závazkových vztahů dle Nařízení Řím I (kapitola 2.3.). Po vymezení možnosti převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví (kapitola 2.3.1.) a stručného shrnutí působnosti Nařízení Řím I (kapitola 2.3.2.) následuje jádro kapitoly, které představuje analýza článku 3 (kapitola 2.3.4.) a článku 4 (kapitola 2.3.5. až 2.3.9.). Dále je vymezeno, jaké otázky spadají do působnosti určeného rozhodného práva (kapitola 2.3.10.), resp. v jakých případech může dojít k aplikaci imperativních norem (kapitola 2.3.11.).

Na kolizní problematiku smluvních závazkových vztahů navazuje analýza kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů (kapitola 2.4.). Stejně jako v případě Nařízení Řím I je nutné alespoň v základních podobě uvést aplikační předpoklady Nařízení Řím II (2.4.1.) a jeho zajímavou legislativní historii (kapitola 2.4.2.). S aplikací Nařízení Řím II v oblasti práv k duševnímu vlastnictví jsou spojeny kvalifikační a interpretační otázky (kapitola 2.4.4.), které mohou vést ke kvalifikačnímu problému. Jádro této kapitoly představuje analýza článku 8 Nařízení Řím II (kapitola 2.4.5. až 2.4.10.). Analýza jednotlivých kolizních norem je vždy rozdělena na případy jednoduchého a multistátního porušení. Významným jevem je vyloučení autonomie vůle stran (kapitola 2.4.11.), jenž je předmětem úvah *de lege ferenda*. Působnost rozhodného práva určeného na základě článku 8 Nařízení Řím II je řešena v právní teorii a praxi, a proto jsou představeny některé problematické otázky (kapitola 2.4.12.). Stejně jako v případě Nařízení Řím I, může i v deliktních právních vztazích dojít k nepoužití rozhodného práva z důvodu dosahu výhrady veřejného pořádku a imperativních norem (kapitola 2.4.13.).

Na kolizní problematiku navazuje procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví (kapitola 2.5.). Zdrojem právní úpravy je Nařízení Brusel Ibis (kapitola 2.5.1.), které obsahuje pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech občanských a obchodních. Výchozím bodem je obecná příslušnost (2.5.2.), na místo, které může být za splnění svých věcných předpokladů aplikována alternativní příslušnost. Nařízení Brusel Ibis obsahuje alternativní pravidlo příslušnosti pro spory vyplývající ze smluvních (kapitola 2.5.4.) i mimosmluvních (kapitola 2.5.5.) závazkových vztahů. Právě v oblasti deliktní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis lze nalézt nejvíce zajímavých interpretačních rozhodnutí Soudního dvora EU. Byť je tato práce zaměřena na práva k duševnímu vlastnictví (kapitola 2.5.7.), je pro ucelenost výkladu nutné vyjít z analýzy alternativní příslušnosti pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy (kapitola 2.5.6.).

V této části je analyzována nejnovější judikatura týkající se článku 8 odst. 1 (kapitola 2.5.8.) a článku 24 odst. 4 (kapitola 2.5.9.) Nařízení Brusel Ibis. Vzhledem k tomu, že Nařízení Řím II obsahuje v článku 8 odst. 2 kolizní normu pro práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, je nutné tuto oblast propojit také v procesní části (kapitola 2.5.10.). V závěru této kapitoly jsou shrnuty nejzávažnější nedostatky unifikované kolizní a procesní úpravy a judikatury Soudního dvora EU (kapitola 2.7.).

Tato práce se zabývá nejen obecně závaznými a vynutitelnými zdroji právní úpravy, ale čerpá inspiraci z prostředků nestátního původu, *soft law*.

Cílem této práce je nejen analýza právní úpravy *de lege lata*, ale také úvahy *de lege ferenda* týkající se možné „novelizace“ kolizních a procesních předpisů, nebo přinejmenším návrhy odlišné či přesnější interpretace stávajících kolizních a procesních pravidel tak, aby brala do úvahy zvláštnosti duševně právních poměrů s mezinárodním prvkem vznikajících na internetu. Tyto návrhy jsou předmětem třetí kapitoly. V odborné literatuře a judikatuře Soudního dvora EU je možné nalézt úvahy týkající se extraterritoriality (kapitola 3.2.1.) a možností využití geoblokačních nebo geoidentifikačních technologií. Tyto otázky jsou zasazeny do kontextu zkoumané problematiky (kapitola 3.2.). Jádro této kapitoly tvoří analýza příslušných ustanovení *soft law* týkajících se *lex loci protectionis* (kapitola 3.3.), smluvních závazkových vztahů (kapitola 3.4.), mimosmluvních závazkových vztahů (kapitola 3.5.) a pravidel mezinárodní příslušnosti soudů (kapitola 3.6.). V každé dílčí kapitole jsou shrnuty zásadní nedostatky stávající právní úpravy a tam, kde je to vhodné, je navržena úprava *de lege ferenda*. Tyto návrhy se týkají především Nařízení Řím II a alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis (kapitola 3.6.3 až 3.6.8.). Návrhy *de lege ferenda* jsou shrnuty v závěru této části (3.7.). Zhodnocení cílů práce a ověření pracovní hypotézy je uvedeno v závěrečné kapitole (kapitola 4.1.).

V první kapitole byly uvedeny názory některých autorů, že mezinárodní právo soukromé není ve 21. století životaschopné. V některých odborných kruzích se lze i v českém akademickém prostředí setkat s pochybnostmi o významu mezinárodního práva soukromého, jeho samostatnosti vzhledem k jiným soukromoprávním disciplínám či potřebnosti jeho podrobné výuky na právnických fakultách. Z tohoto důvodu nese závěrečná kapitola podtitul Mezinárodní právo soukromé není mrtvé (kapitola 4.2.). Je ambicí autorky pomoci této práci ukázat, že mezinárodní právo soukromé je jedním z nejvíce fascinujících, intelektuálně náročných a pro praxi potřebných právních odvětví, jehož význam posiluje prohlubující se globalizace, elektronizace a internet.

1.7.3 Metodologie práce a použité prameny

Tato práce primárně využívá metodu teoretické analýzy platných a účinných vybraných právních předpisů a relevantní judikatury, především rozhodnutí Soudního dvora EU.

V mezinárodním právu soukromém EU existují různé roviny právní úpravy a právního pluralismu.²⁹² Proto je nutné zkoumat vazby mezi prameny vnitrostátního, mezinárodního a unijního (EU) původu. Z hlediska pramenů národního původu je předmětem zkoumání § 80 ZMPS, který se vztahuje na práva k duševnímu vlastnictví jako taková, tedy práva absolutní povahy (k tomu srov. kapitola 2.2.).

V současné době neexistuje mnohostranná mezinárodní smlouva, která by upravovala kolizní a procesní aspekty práv k duševnímu vlastnictví.²⁹³ Duševně právní úpravu příslušnosti je možné nalézt v Haagské úmluvě o dohodách o volbě soudu z roku 2005.²⁹⁴ Tato kategorie pramenů práva dle jejich původu proto není předmětem zkoumání v této práci. Z rozsahu této práce je vyloučena také přímá úprava mezinárodního práva soukromého, jako je např. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.²⁹⁵

Z hlediska pramenů práva se tato práce zaměřuje na analýzu kolizních a procesních norem mezinárodního práva soukromého EU. V průběhu posledních dvaceti let se unijní (EU) zákonodárce snažil vytvořit jednotný právní rámec mezinárodního práva soukromého v rámci jednotného vnitřního trhu. Evropská unie se zároveň snaží aktivně reagovat na problémy související s online právním jednáním jak prostřednictvím konkrétních právních úprav, tak uchopením této problematiky v obecnější rovině. Tyto unifikační a harmonizační snahy mají vliv na legislativu, judikaturu, právní teorii a praxi,

²⁹² Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 129.

²⁹³ Touto mezinárodní smlouvou měla být Haagská úmluva o příslušnosti, která od 90. let 20. stol. vznikala na půdě Haagské konference mezinárodního práva soukromého (*Hague Judgments Project*). Cílem této úmluvy mělo být vytvoření jednotných pravidel pro určení příslušnosti a uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Práce na této komplexní úmluvě nebyly dokončeny z důvodu rozporů zejména mezi USA a EU. Jednou ze sporných otázek byla příslušnost soudů ve sporech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Jediným výsledkem tohoto projektu je Haagská úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu k tomu srov. Kono, T., Jurcys, P. *General Report (Intellectual Property and Private International Law)* In: Kono, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspectives*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s. 14; van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 718.

²⁹⁴ Věcná působnost úmluvy je v oblasti práv k duševnímu vlastnictví omezená. Úmluva se dle článku 2 odst. 2 písm. n) nevztahuje na „platnost práv k duševnímu vlastnictví jiných než autorských a souvisejících práv“ a dle článku 2 odst. 2 písm. o) se nevztahuje na „porušování práv duševního vlastnictví jiných než autorských a souvisejících práv, s výjimkou případů, kdy je řízení pro porušení zahájeno z důvodu porušení smlouvy mezi stranami vztahující se k těmto právům, nebo by mohlo být zahájeno z důvodu porušení dané smlouvy“. Úmluva se dle těchto ustanovení nevztahuje na prorogační dohody uzavřené mezi stranami pro spory týkající se platnosti nebo porušení práv k duševnímu vlastnictví (jiných než autorských a souvisejících práv). Úmluva se vztahuje na spory vyplývající z porušení smlouvy (licenční nebo o převodu práv). Úmluva se vztahuje na prorogační dohody týkající se autorských práv a souvisejících práv. Prorogační dohoda může být součástí licenční smlouvy nebo může být sjednána v rámci sporu týkajícího se porušení práv nebo autorských práv jako takových (existence, platnost nebo vlastnictví autorských práv a souvisejících práv). Článek 10 odst. 3 této úmluvy obsahuje zvláštní ustanovení týkající se uznání a výkonu rozhodnutí o platnosti práva k duševnímu vlastnictví jiného než autorského nebo souvisejícího práva.

²⁹⁵ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb. o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

a to jak v rámci EU, tak celosvětově. Práce se konkrétně zaměřuje na právní úpravu v Nařízení Brusel Ibis (kapitola 2.5.), Nařízení Řím I (kapitola 2.3.) a Nařízení Řím II (kapitola 2.4.). Tyto předpisy představují „*tvrdé jádro mezinárodního práva soukromého Unie*“.²⁹⁶

Nařízení Brusel Ibis tvoří základ evropského justičního prostoru. Společně se svými předchůdci, Bruselskou úmluvou a Nařízením Brusel I, vytvořilo katalog pojmů a institutů, jejichž obsah a význam dotváří prostřednictvím autonomního výkladu Soudní dvůr EU.²⁹⁷ Pro tuto práci jsou důležité pojmy jako je smlouva, delikt, místo plnění nebo místo škodné události. Pojmy použité v Nařízení Brusel Ibis musí být vykládány v souladu s Nařízením Řím I a Nařízením Řím II.²⁹⁸ Z věcného pohledu Nařízení Brusel Ibis se tato práce zaměřuje pouze na procesní pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. Z obsahu práce jsou vyloučeny otázky spojené s nakládáním s cizím rozhodnutím (uznání a výkon).

Kolizní Nařízení Řím I a Nařízení Řím II jsou významná zejména z toho pohledu, že mají univerzální použitelnost.²⁹⁹ Tato univerzalita umožňuje „*pro řadu situací odpoutat se od komplikovaného uvažování, zda určitá otázka vykazuje či nevykazuje ryze intra unijní charakter či má přesahy vůči třetím státům*“.³⁰⁰ Právní úprava v těchto kolizních nařízeních představuje konsensus členských států na kolizních pravidlech, která budou v souladu s požadavky právní jistoty, předvídatelnosti a řádného fungování vnitřního trhu EU.³⁰¹ Obě nařízení se vztahují na různé aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Nařízení Řím I obsahuje v článku 3 a článku 4 kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy (licenční smlouvy nebo smlouvy o převodu práv). Nařízení Řím II obsahuje v článku 8 kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Z textu obou nařízení je zřejmé, že unijní zákonodárce nebyl ochoten provádět „*revoluční změny*“ v právní úpravě v Nařízení Řím II,³⁰² resp. podlehl tlakům odmítajícím vytvoření jednotné kolizní normy pro duševně právní smlouvy v Nařízení Řím I. Právní úprava v těchto nařízeních je z těchto důvodů považována za rigidní, konzervativní a technologicky neutrální.³⁰³

Procesní a kolizní právní úprava je srovnána s vybranými soubory pravidel nestátního původu (*soft law*), která jsou vytvářena mimo legislativní struktury států či regionálních uskupení (EU). Jejich právní úprava je výsledkem konsensu odborníků z právní teorie a praxe, akademické i komerční sféry. Tvůrci *soft law* si mohou dovolit být otevřenější potřebám právní praxe a důsledkům technologického vývoje, což se může projevit v méně „*tradičním*“ uchopení právní úpravy a odchýlení se od „*obecně uznávaných principů a zásad*“.³⁰⁴

Předmětem zkoumání jsou dva vybrané prameny nestátního původu, jmenovitě CLIP Principy³⁰⁵ a Kjótská doporučení,³⁰⁶ okrajově jsou zmíněny ALI Principy.³⁰⁷ Tato práce analyzuje, jakým způsobem se tyto prostředky nestátního původu vyrovnávají se striktními požadavky a důsledky teritoriality práv k duševnímu vlastnictví ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích a zda v tomto ohledu mohou sloužit jako vzor pro úpravu Nařízení Brusel Ibis, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II, nebo

²⁹⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 1.

²⁹⁷ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 38 a násl.

²⁹⁸ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 7; Preambule k Nařízení Řím II, odst. 7.

²⁹⁹ U Nařízení Brusel Ibis lze o jisté univerzalitě hovořit v souvislosti s článkem 25, který upravuje prorogační dohody. Toto ustanovení není předmětem této práce.

³⁰⁰ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 129-130.

³⁰¹ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 1 a 6; Preambule k Nařízení Řím II, odst. 1 a 6

³⁰² Valdhans, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 201.

³⁰³ Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 265.

³⁰⁴ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 26.

³⁰⁵ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 507.

³⁰⁶ ILA Committee on Intellectual Property and Private International Law, Kyoto Guidelines. s. 86-93.

³⁰⁷ ALI Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes.

přínejmenším jako vzorové výkladové pravidlo pro autonomní interpretaci kolizních a procesních norem v těchto předpisech upravených.

První kapitola je z hlediska metodologie pojata jako teoretická analýza základních principů a přístupů v mezinárodním právu soukromém a právech k duševnímu vlastnictví. Druhá kapitola představuje kritickou analýzu platného a účinného práva a související interpretační judikatury Soudního dvora EU. Výsledkem této analýzy je syntéza získaných poznatků, která slouží jako výchozí bod pro úvahy *de lege ferenda*. Výstupem této části je návrh „novelizovaných“ ustanovení Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis, který vychází z vlivu elektronizace a internetu, zajištění principů kolizní a procesní úpravy.

Metodami využitými v této práci jsou kromě analýzy a syntézy také metoda indukce, dedukce a zjednodušené komparace.

1.8 Přínos práce pro právní teorii a praxi

Problematika mezinárodního práva soukromého ve spojení s právy k duševnímu vlastnictví patří podle názoru autorky k velmi teoreticky a doktrinárně zajímavým oblastem s navýsost významnými dopady do právní praxe.

Nelze souhlasit s názory některých autorů, podle kterých jsou úvahy o kolizní a procesní úpravě práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem „hledáním řešení neexistujícího problému“. Například Christie je autorem komparativní studie, podle jejíchž výsledků byly kolizní otázky řešeny soudy pouze v jedné čtvrtině případů s přeshraničním prvkem. Ve většině případů soud aplikoval *lex fori*. Pouze v 1 řízení z 56 soud aplikoval jako rozhodné právo cizí právo.³⁰⁸ Z této studie také vyplývá, že nejčastějším předmětem soudního sporu je porušení autorského práva, porušení práv vyplývajících z ochranných známek a klamavé jednání (*misleading conduct*).³⁰⁹ Závěry této studie jsou samozřejmě relevantní, nicméně vycházejí ze soudních rozhodnutí, tedy výsledků soudního řízení. Ne vždy k soudnímu řízení dojde, resp. řízení před soudem může být důsledkem nedostatečného uchopení problematických otázek ve smluvním i mimosmluvním vztahu mezi účastníky.

Autorka v této práci provede kritickou analýzu stávající právní úpravy a související judikatury Soudního dvora EU. Tato práce může sloužit jako výchozí bod pro výzkumníky, kteří se budou zabývat partikulárními otázkami vztahu mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví, např. z pohledu vytváření jednotného autorského práva EU, dalších vazeb jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU k „tvrdému jádru“ mezinárodního práva soukromého EU nebo přesahů do odpovědnosti ISP.³¹⁰

Tato práce může sloužit také jako komentář příslušných ustanovení pro aplikační praxi. Vzhledem k tomu, že především kolizní předpisy umožňují určitý „manévrovací“ prostor, může tato práce sloužit jako návod pro kontraktaci smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví nebo ujasnění pozice v případě jejich porušení. V oblasti procesního práva může sloužit jako argumentační vodítko pro založení mezinárodní příslušnosti soudů a jejich výhody a nevýhody (zejména z pohledu uplatnitelných nároků).

³⁰⁸ Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 152 a násl.

³⁰⁹ Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 156.

³¹⁰ Tato práce se nezabývá analýzou Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách) nebo Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES, které v době finalizace textu byly platné a účinné.

1.9 Závěrem k úvodu

V textu jsou užity autorčiny vlastní české překlady cizojazyčných zdrojů. V poznámkách pod čarou je uvedeno jejich původní znění v anglickém, německém, polském nebo španělském jazyce. Pro komfort čtenáře je součástí práce slovníček základních pojmů v uvedených jazycích na konci textu.

Z hlediska terminologie tato práce používá pojem *soft law*. Tento pojem označuje „právní pravidla normativní povahy, bez právní závaznosti a aplikovaných v rámci autonomie stran, dobrovolným přijetím“.³¹¹ Jedná se o označení množiny pravidel nestátního původu, která vznikla mimo legislativní dosah státní moci, a nejedná se o obecně závazné pravidlo ve smyslu zákona, nařízení EU nebo mezinárodní úmluvy.³¹²

Tato práce je založena na analýze vybraných ustanovení právně závazných právních předpisů národního, unijního (EU) a mezinárodního původu a vybraných pravidel nestátního původu. Plnění znění textů analyzovaných právních norem a judikatury (zejména Soudního dvora EU) je uvedeno v textu práce nebo v poznámkách pod čarou. Tam, kde chybí český oficiální předklad (zejména u souborů *soft law*), je uvedeno původní anglické znění v poznámkách pod čarou. Přepis plných znění zkoumaných ustanovení a soudních rozhodnutí je autorským rozhodnutím z důvodu zajištění komfortu při čtení textu práce, aby si čtenář nemusel vyhledávat jejich texty v samostatných dokumentech.

Forma zpracování, struktura a systematika textu a závěry práce vycházejí nejen z dlouhodobé publikační činnosti autorky v této oblasti, ale také z její pedagogické praxe a zkušeností. Téma a jeho související aspekty autorka vyučuje na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v českém a anglickém jazyce v povinných kurzech magisterského,³¹³ bakalářského³¹⁴ a doktorského³¹⁵ studia a v nepovinných kurzech těchto studií.³¹⁶

Téma je předmětem výuky ve specializovaném magisterském kurzu *Private International Law, Intellectual Property Rights and the Internet*,³¹⁷ který autorka vytvořila pod původním názvem *Private International Law and the Internet* a vyučuje v něm,³¹⁸ vytváří studijní materiály a inovativní formy výuky. Autorka také spolupracuje s Ústavem pro právo a technologie na výuce v programu celoživotního vzdělávání LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií v kurzu *Jurisdikce a rozhodné právo online*.³¹⁹

Téma a jeho související aspekty autorka zpracovala v rámci učebních pomůcek a interaktivních osnov v uvedených předmětech.³²⁰ Autorka se v rámci projektu Evropské komise a spolupracujících

³¹¹ Rozehnalová, N. *K nestátnímu právu v mezinárodním obchodu, a nikoliv jen k němu* In: Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provažník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.

³¹² Tato pravidla by bylo možné zařadit do větší množiny *lex mercatoria*, jehož součástí zpravidla jsou mezinárodní obchodní zvyklosti, obecné zásady právní, produkty smluvní svobody a zásady mezinárodního smluvního práva. Růžička, K., Poláček, B., Novák, R., Dostálík, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, 16.

³¹³ MP601Z Mezinárodní právo soukromé II – cvičení, MP601Zk Mezinárodní právo soukromé II, MP504Z Mezinárodní právo soukromé I, MP724Z Právo mezinárodního obchodu – cvičení, MP724Zk Právo mezinárodního obchodu, MP727Z International Trade Law – seminar; MVV793K Právo informačních technologií – soukromé.

³¹⁴ BO409Zk Mezinárodní arbitráž, BO505Zk Mezinárodní soudnictví, BI201K Úvod do práva ICT I.

³¹⁵ DO5MPS1 Právo duševního vlastnictví a mezinárodní právo soukromé.

³¹⁶ SOC030 European Private International Law.

³¹⁷ MVV7917K Private International Law, Intellectual Property Rights and the Internet.

³¹⁸ V předchozích obdobích v tomto předmětu působili jako hostující vyučující Trimble a Svantesson.

³¹⁹ LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií v kurzu *Jurisdikce a rozhodné právo online* [online]. [cit. 9.9.2022]. <http://llm.law.muni.cz/content/cs/llm-pravo-ict/module/1-semester/>

³²⁰ K tomu srov. zejména Kyselovská, T. Kapitola XII. (Právo duševního vlastnictví) In: N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 212-223; Kyselovská, T. Kapitola III.5.3 (část Příslušnost u spotřebitelských smluv) In: Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 225-232; Kyselovská, T. Kapitola XV (část týkající se mezinárodní licenční smlouvy) a stanovisko k arbitrabilitě práv k duševnímu vlastnictví In: Rozehnalová, N.

univerzit³²¹ podílela jako řešitelka na vytvoření databáze *InterLex*, ve které je možné vyhledávat národní předpisy a judikaturu národních soudů týkající se (nejen) mezinárodního práva soukromého a internetu³²² a kterou doporučuje čtenáři k nahlédnutí.

Tato práce vychází z dlouhodobé výzkumné a publikační činnosti autorky. Některé podkapitoly byly s ohledem na povinnost průběžné publikace částí vědeckého výzkumu zpracovány a vycházejí z dřívějších publikací autorky. Tyto dílčí výstupy byly v této práci rozvedeny a prohloubeny a sloužily jako vědomostní základ pro tuto práci. Tato skutečnost je vždy uvedena u příslušné části či kapitoly. Jedná se zejména o publikace:

1. kapitoly 1, 2, 13-17 v monografii Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, které autorka v rámci autorského kolektivu zpracovala samostatně (z této publikace vychází zejména kapitola 1.2., 2.2., 2.3. a 2.4.);
2. článek Kyselovská, T. *Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gflix TV*, s. 109-159 (z této publikace vychází zejména kapitola 2.5.1., 2.5.2., 2.5.5. a 2.5.6.).
3. kapitolu v monografii Kyselovská, T. *Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví*, s. n/a (z této publikace vychází zejména kapitola 2.6 a dílčí části kapitol 3.3., 3.4. a 3.5.).
4. kapitolu v komentáři Kyselovská, T. *Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II)*, s. 396–417 (z této publikace vychází zejména kapitola 2.4.).

Právní stav habilitační práce je ke dni 31.12.2022.

Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 343-354; Kyselovská, T. Intellectual property rights In Rozehnalová, N., Drličková, K. et al. *Czech private international law*, s. 189-206

³²¹ InterLex – Advisory and Training system for Internet-related Private International law (InterLex), č. projektu 800839, 9/2018-1/2021, řešitelé za MU prof. JUDr. Radim Polčák, Ph.D. a JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.

³²² InterLex. *Decision Support and Training on Internet-related Private International Law* [online].

2 Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví *de lege lata*³²³

2.1 Úvod a cíle kapitoly

Cílem této kapitoly je analýza vybraných kolizních a procesních ustanovení mezinárodního práva soukromého EU v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v ZMPS, Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis.³²⁴

Výchozím bodem je analýza § 80 ZMPS, který se týká práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy (kapitola 2.2.). V této části je analyzováno, co vše se řídí *lex loci protectionis*, a tím je vymezena vazba k otázkám spadajících do smluvních či mimosmluvních závazkových vztahů.

První velkou část této kapitoly tvoří analýza kolizních norem upravených v Nařízení Řím I (kapitola 2.3.). Předmětem analýzy je článek 3 a dosah autonomie vůle stran. Jádrem této části tvoří analýza článku 4 Nařízení Řím a hraničního určovatele právo země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění (kapitola 2.3.5. a násl.). Tato analýza je provedena na základě jednotlivých druhů smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví, a to převodních smluv (kapitola 2.3.6.) a licenčních smluv (2.3.7.). Pozornost je věnována také únikové doložce a zbytkovému pravidlu (kapitola 2.3.8. a 2.3.9.) a vymezení působnosti určeného práva (kapitola 2.3.10.). Významná otázka je aplikace imperativních norem na tyto právní vztahy (kapitola 2.3.11.).

Druhou velkou část této kapitoly tvoří analýza kolizních norem upravených v Nařízení Řím II (kapitola 2.4.). Právě v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů je možné identifikovat nevýznamnější problémy spojené s právy k duševnímu vlastnictví online. Internet umožňuje prostřednictvím mnohosti rozhodných skutečností vznik mnohosti potencionálních sudišť a práv rozhodných. Soudní dvůr EU ve své interpretační judikatuře tuto mnohost podporuje a dotvácí. Tato část vychází z legislativní historie Nařízení Řím II (kapitola 2.4.2.), ve které je možné nalézt základ kontroverzí spojených s delikty v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, zejména důraz na hraniční určovatel *lex loci protectionis* (kapitola 2.4.5.) a vyloučení autonomie vůle stran (2.4.11.). Jednou z problematických otázek v oblasti deliktálních právních poměrů je rozsah působnosti určeného rozhodného práva (kapitola 2.4.12.). Analýza kolizních norem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví je rozdělena na jednoduché (kapitoly 2.4.6. a 2.4.9.) a multistátní porušení (kapitoly 2.4.7. a 2.4.10.). Také v oblasti deliktálního statutu může dojít k aplikaci imperativních norem (kapitola 2.4.13.).

Třetí velkou část této kapitoly tvoří analýza procesních norem pro určení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel Ibis (kapitola 2.5.). Určení fóra je zcela zásadní pro všechny navazující úvahy v oblasti mezinárodního práva soukromého. Z tohoto důvodu je pozornost věnována vybraným pravidlům mezinárodní příslušnosti, zejména příslušnosti obecné (kapitola 2.5.2.), alternativní (kapitoly 2.5.3. až 2.5.8.) a výlučné (kapitola 2.5.9.). Analýza alternativní příslušnosti dle článku 8 odst. 1 a výlučné příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis sice není přímým předmětem této práce, ale v této oblasti existuje nedávná judikatura Soudního dvora EU, která může mít přesahy do jiných zkoumaných oblastí. Důraz v této části je kladen na výklad procesního kritéria místa škodné události, které Soudní dvůr EU interpretoval pro spory vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy (kapitola 2.5.6.) a porušení práv k duševnímu vlastnictví (2.5.7.).

Unijní (EU) zákonodárce vytváří v oblasti mezinárodního práva soukromého EU technologicky neutrální právní úpravu. Soudy členských států a Soudní dvůr EU musí pro právní vztahy a jednání vznikající na internetu aplikovat „obecná“ pravidla, která jsou založena na geograficky ukotvených hraničních určovateli a procesních kritérii. Cílem této kapitoly je na základě výše uvedené analýzy identifikovat problematická místa v právní úpravě vybraných nařízení EU a interpretační judikatury EU.

³²³ Tato část byla zpracována na základě kapitol 13-17 v publikaci Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, které autorka zpracovala samostatně v rámci autorského kolektivu.

³²⁴ K analýze kolizních a procesních ustanovení, která nejsou předmětem této kapitoly, je možné odkázat na dřívější publikace autorky uvedené v seznamu zdrojů (k tomu srov. kapitola 5).

Výsledky této analýzy slouží jako výchozí bod pro úvahy *de lege ferenda* uvedené v kapitole 3. Tyto úvahy se opírají o právní úpravu ve vybraných prostředcích nestátní právní úpravy, které jsou v této části představeny (kapitola 2.6.)

2.2 Práva k duševnímu vlastnictví jako práva absolutní povahy

Práva k duševnímu vlastnictví jako práva absolutní povahy jsou upravena v kodexech mezinárodního práva soukromého jednotlivých členských států. Dle Kučery „kolizní problematika u práv k duševnímu vlastnictví nevzniká“.³²⁵ Tato teze platí u práv k duševnímu vlastnictví jako takových, tedy jako práv absolutní povahy k výsledkům tvůrčí duševní činnosti. Kolizní problematika ale vzniká u smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů s těmito právy spojenými (k tomu srov. kapitolu 2.3 a 2.4).³²⁶

Zákon o mezinárodním právu soukromém obsahuje úpravu práv k duševnímu vlastnictví v § 80.³²⁷ Dle tohoto ustanovení „se práva duševního vlastnictví řídí právním řádem státu, který tato práva přiznává a poskytuje jim ochranu“.³²⁸ Kučera nepovažuje toto ustanovení za kolizní normu a *lex loci protectionis* upravený v tomto ustanovení za hraniční určovatel. Důvodem je, že v případě práv k duševnímu vlastnictví nepřipadá z důvodu jejich teritoriální povahy v úvahu kolizní metoda úpravy. Dle Týče je nutné vyjít z pojetí institutu hraničního určovatele. Je-li hraniční určovatel pojímán jako součást navázání ve dvoustranné kolizní normě, pak *lex loci protectionis* v § 80 ZMPS nelze považovat na hraniční určovatel.³²⁹ Nevybírám mezi dotčenými právními řády, ale pouze vymezuje působnost jednoho právního řádu jako celku.

Do tohoto ustanovení spadají otázky spojené s nositelstvím práv (zejména v podobě originárního vlastnictví), jejich vzniku (např. podmínky udělení), obsahu (práva a povinnosti s těmito právy spojená), převoditelnost, délka trvání nebo jejich zánik.³³⁰ Ustanovení § 80 ZMPS se naopak nevztahuje na relativní subjektivní práva týkající se konkrétních subjektů a konkrétních práv k duševnímu vlastnictví. Z působnosti této normy jsou vyloučeny smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy s těmito právy související, jejichž kolizní řešení je upraveno v Nařízení Řím I (kapitola 2.3.) a Nařízení Řím II (kapitola 2.4.).

³²⁵ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 272.

³²⁶ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 273.

³²⁷ Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář* [online], s. n/a.

³²⁸ Dle Důvodové zprávy k § 80 ZMPS toto ustanovení „vyslovuje samozřejmou skutečnost plynoucí z principu teritoriality práv duševního vlastnictví. U těchto práv nepřichází v úvahu výběr rozhodného práva z několika potenciálně použitelných právních řádů. V zásadě právo k duševnímu vlastnictví přísluší oprávněnému jen na území státu, jehož právní řád toto právo poskytuje a chrání. Je zde určitý rozdíl proti věcným právům, která také mají absolutní povahu. I když nehmotný statek je obvykle výsledkem tvůrčí duševní činnosti, jako předmět práva je vytvářen právním řádem konkrétního státu pro oblast tohoto právního řádu, neboť např. vynález musí splňovat náležitosti, které daný právní řád vyžaduje pro naplnění pojmu vynálezu. Tyto podmínky se nemusí ve všech podrobnostech shodovat, takže určitý skutkový základ, který splňuje podmínky pro vynález stanovené právním řádem jednoho státu, nemusí je nutně splňovat podle práva jiného státu.“ Podle komentářové literatury nebyla formulace v § 80 ZMPS zvolena „příliš šťastně“, neboť by mohla vést k výkladu, že cizí právní úprava práv k duševnímu vlastnictví by mohla mít na území ČR účinky. Tento chybný výklad je podle Břicháčka vyloučen právě formulací důvodové zprávy. In: Břicháček, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*, s. 467-468.

³²⁹ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 46 a násl.

³³⁰ Břicháček, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*, s. 466; Koukal, P. Význam *lex loci protectionis* v českém právním řádu a rozsah jeho použití In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 155-169.

Obdobnou úpravu pro práva k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy je možné nalézt v celé řadě národních úprav.³³¹ Některé právní řády, na rozdíl od ZMPS, rozlišují úpravu pro registrovaná a neregistrovaná práva.³³²

Z pohledu českého soudiště neexistuje judikatura, která by se týkala interpretace a aplikace českého ZMPS v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví (ať již § 80, smluvních nebo mimosmluvních závazkových vztahů).³³³ Judikatura českých soudů se zpravidla týká výkladu a použití unijního unifikovaného práva, zejména Nařízení Brusel Ibis a jeho předchůdců (Bruselské úmluvy a Nařízení Brusel I).³³⁴ V kontextu mezinárodního práva soukromého a vlivu elektronizace se české soudy zabývaly interpretací pravidel příslušnosti obsažených v Nařízení Brusel Ibis ve sporu vyplývajícím z neoprávněné administrace osobních údajů na internetových stránkách,³³⁵ uznání a výkonu cizího rozhodnutí vydaného soudy v U.S. týkajícího se porušení osobnostních práv a pomluky na internetu a příslušnosti³³⁶ a rozhodného práva pro online spotřebitelskou smlouvu.³³⁷

Vymezení otázek, které se řídí *lex loci protectionis*, jsou uvedeny v souborech *soft law* (k tomu srov. kapitolu 3.3.) a jsou součástí návrhu právní úpravy *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitolu 3.7.).

2.3 Smluvní závazkové vztahy dle Nařízení Řím I³³⁸

2.3.1 Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví

Předpokladem řádné aplikace kolizních norem je právní hodnocení skutkového stavu (kvalifikace). Před úvahami o aplikaci konkrétního kolizního předpisu je nutné zkoumat, co je předmětem skutkového stavu. Jinými slovy, zda se jedná o právo k duševnímu vlastnictví jako takové a předmětem sporu je jeho obsah, ochrana či platnost zápisu, nebo se jedná o otázku převodu či přechodu tohoto práva, nebo je nutné řešit porušení práva k duševnímu vlastnictví.

Práva k předmětům duševního vlastnictví mají osobnostní a majetkové aspekty. Pro účely kolizního a procesního řešení v oblasti smluvních závazkových vztahů je nutné určit, zda lze tato osobnostní a majetková práva převádět. Práva k hmotným statkům jsou zpravidla volně převoditelná. Práva

³³¹ Vzhledem k cizím jazykům používaným v této práci je možné odkázat na rakouskou, španělskou nebo polskou právní úpravu. Ustanovení § 34 odst. 1 rakouského ZMPS: „*Das Entstehen, der Inhalt und das Erlöschen von Immaterialgüterrechten sind nach dem Recht des Staates zu beurteilen, in dem eine Benützung- oder Verletzungshandlung gesetzt wird.*“ Ustanovení článku 46 polského ZMPS: „*1) Powstanie, treść i ustanie prawa własności intelektualnej podlegają prawu państwa, w którym ma miejsce korzystanie z tego prawa. 2) Przepis ust. 1 stosuje się także do rozporządzeń prawem własności intelektualnej oraz do ustalenia pierwszeństwa tych praw. 3) Do ochrony praw własności intelektualnej stosuje się prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony.*“ Ustanovení článku 10 odst. 4 španělského ZMPS: „*Los derechos de propiedad intelectual e industrial se protegerán dentro del territorio español de acuerdo con la ley española, sin perjuicio de lo establecido por los convenios y tratados internacionales en los que España sea parte.*“ Dle metodologie mezinárodního práva soukromého se jedná o jednostrannou kolizní normu. Podle *Asensia* je toto ustanovení vykládáno jako dvoustranná kolizní norma obsahující hraniční určovateli *lex loci protectionis*. „*It is widely accepted in the interpretation of this provision that it is to be understood as establishing the lex loci protectionis criterion as a bilateral choice of law rule to the extent that Spanish courts may have jurisdiction to adjudicate claims concerning the protection of foreign IP rights.*“ In: *Asensio, P. de M. Spain* In: Kono, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspective*, s. 990.

³³² Příklady jiných právních úprav jsou uvedeny v komentáři k § 80 ZMPS In: *Dobiáš, P. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář* [online], s. n/a.

³³³ *Kyselovská, T. International Private Law Applied to the Online Environment*, s. n/a.

³³⁴ Judikaturu týkající se mezinárodního práva soukromého a internetu nejen českých, ale i zahraničních soudů a Soudního dvora EU, je možné nalézt v databázi *InterLex*, na jejímž naplnění se podílela autorka práce.

³³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2017, sp. zn. 30 Nd 8/2017.

³³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2014, sp. zn. 30 Cdo 3157/2013.

³³⁷ Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. února 2009, sp. zn. 5 Co 2864/2008.

³³⁸ Tato část vychází a byla vypracována na základě kapitoly *Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím I*, kterou autorka samostatně zpracovala In: *Kyselovská, T., Koukal, P. Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 277-332.

k nehmotným statkům převoditelná být nemusí, neboť jsou natolik úzce spojená se svým nositelem, že jejich převod může být vyloučen.

Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví, podmínky platnosti převodu a účinky na práva třetích osob se řídí *lex loci protectionis*.³³⁹ Převod práv k duševnímu vlastnictví může mít translativní nebo konstitutivní účinky. U translativního převodu převodce své právo ztrácí a derivativním způsobem ho převádí na nabyvatele. U konstitutivního převodu dochází k relativizování majetkových práv převodce, který „propůjčuje“ svá majetková práva jiné osobě, aniž by o ně sám přišel. Tímto způsobem práva k duševnímu vlastnictví zůstávají zachována původnímu nositeli, který „konstituuje na základě svého práva a v jeho rámci pro nabyvatele právo nové“.³⁴⁰

Osobnostní práva k právům duševního vlastnictví nejsou žádným způsobem převoditelná (z pohledu českého práva). Jedná se např. o osobnostní práva autorská,³⁴¹ osobnostní práva výkonných umělců,³⁴² osobnostní práva původcovství k vynálezu, technickému řešení nebo k průmyslovému vzoru.³⁴³

Naopak majetková práva k předmětům práv duševního vlastnictví jsou zásadně převoditelná jak translativně (s výjimkou majetkových autorských práv a majetkových práv výkonných umělců, srov. pozn. pod čarou),³⁴⁴ tak konstitutivně (poskytnutím licence k převáděnému právu). Úplný translativní převod je možný u většiny majetkových průmyslových práv, práv výrobců zvukových nebo zvukově obrazových záznamů, práv rozhlasového nebo televizního vysílání nebo zvláštních práv pořizovatele databáze.³⁴⁵

Otázka převoditelnosti práv je z pohledu mezinárodního práva soukromého skutečně komplexní problematika, neboť s sebou nese související otázky jako je převoditelnost práv jako součást podniku (obchodního závodu) nebo nezávisle na něm,³⁴⁶ účinky převodu práv *inter partes* versus účinky *erga omnes*, vliv převodu práv na dříve poskytnuté licence, účinky soutěžního práva na výkon práv k duševnímu vlastnictví a další.³⁴⁷

Práva k duševnímu vlastnictví jakožto práva absolutní povahy a relativní subjektivní práva s nimi spojená jsou obsažena v mezinárodních úmluvách, sekundárních právních předpisech EU a národních právních řádech.³⁴⁸ V oblasti práv k duševnímu vlastnictví neexistují přímé normy, které by obsahovaly

³³⁹ K tomu srov. z pohledu českého práva § 80 ZMPS, článek 3:102 a 3:301 CLIP Principů a článek 19 Kjótských doporučení.

³⁴⁰ Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 135; Koukal, P. Základní kategorie předmětů duševního vlastnictví a charakteristika práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 91-92.

³⁴¹ K tomu srov. § 11 odst. 4 AZ.

³⁴² K tomu srov. § 70 a 74 AZ.

³⁴³ Koukal, P. Rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky z hlediska kolizních norem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 64 a zdroje zde citované.

³⁴⁴ Z pohledu českého práva není možné převést majetková práva autorská a majetková práva výkonných umělců *inter vivos*. Převod těchto práv *mortis causa* je přípustný u majetkových autorských práv. K tomu srov. Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 65 a 295 nebo Beran, V. *Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice* [online], s. n/a.

³⁴⁵ Koukal, P. Rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky z hlediska kolizních norem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 64-65.

³⁴⁶ K tomu v českém právu srov. § 15 ZOchrZ.

³⁴⁷ Koukal, P. Rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky z hlediska kolizních norem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 67-68.

³⁴⁸ V českém právu je jako samostatný smluvní typ výslovně upravena licenční smlouva v § 2358 a násl. OZ.

přímou hmotněprávní úpravu práv a povinností stran těchto smluv.³⁴⁹ A to i přesto, že se jedná o oblast s významnými ekonomickými dopady.³⁵⁰

Mezinárodní duševně právní úmluvy zmiňují licenční smlouvy,³⁵¹ ale jejich právní úprava je přenechána právním řádům smluvních států.³⁵² Nařízení, která upravují jednotné právo duševního vlastnictví Společenství/EU, obecně připouštějí možnost uzavření licenčních smluv, ale neupravují jejich znaky nebo práva a povinnosti smluvních stran.³⁵³

Dalším významným aspektem je skutečnost, že v oblasti smluvních závazkových vztahů je možné vnímat výrazný vliv elektronizace, se kterou je spojena internacionalizace smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví.³⁵⁴ Z tohoto důvodu se tato kapitola věnuje analýze unifikovaných kolizních norem pro určení rozhodného práva pro smluvní závazkové vztahy týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

2.3.2 Nařízení Řím I

Nařízení Řím I upravuje kolizní normy pro určení rozhodného práva pro smluvní závazkové vztahy ve věcech občanských a obchodních s mezinárodním prvkem. Do věcné působnosti Nařízení Řím I spadají smlouvy disponující s právy k duševnímu vlastnictví.³⁵⁵ Pojmy použité v Nařízení Řím I musí být vykládány autonomně a v souladu s Nařízením Brusel Ibis a Nařízením Řím II.³⁵⁶ Pro aplikaci tohoto nařízení musí být splněny podmínky jeho věcné, osobní, územní a časové působnosti.³⁵⁷ Pro další analýzu lze předpokládat, že podmínky aplikace jsou splněny.

Kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem jsou obsaženy v předpisech mezinárodního, unijního (EU) a národního původu. Nařízení Řím I se použije v případě „*kolize právních řádů*“,³⁵⁸ a proto upravuje svou pozici v „*aplikační mozaice*“³⁵⁹ a vztah k těmto jiným potenciálně použitelným pramenům právní úpravy.³⁶⁰

³⁴⁹ Práva k duševnímu vlastnictví jsou upravena např. v souvislosti s kupní smlouvou s mezinárodním prvkem v článku 42 CISG (právní vady). K tomu srov. Kyselovská, T. Komentář k článku 42 CISG In: Rozehnalová a kol. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: Komentář* [pracovní název, pozn. autorky]. Praha: Wolters Kluwer ČR, s. n/a.

³⁵⁰ Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 343.

³⁵¹ K jejich přehledu srov. např. Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 277.

³⁵² K tomu srov. článek 21 a 28 odst. 2 TRIPS, článek 73 Evropské patentové úmluvy.

³⁵³ Článek 32 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství; článek 25 Nařízení o ochranné známce EU; článek 8 Nařízení o jednotné patentové ochraně.

³⁵⁴ „*Moreover, even the trend to draft very detailed contracts, including the use of model agreements, the incorporation by reference of certain rules or the use of standard terms and conditions do not exclude in practice the need to consider the conflict of laws implications of international IPnlicense.*“ In: Asensio, P. de M. *The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis)*, s. 312-313.

³⁵⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 279, pozn. pod čarou č. 914 a literatura zde citovaná.

³⁵⁶ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 7.

³⁵⁷ K rozboru působností Nařízení Řím I srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 278-279; Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 56-72.

³⁵⁸ Unijní právo tento pojem přímo nedefinuje, tento výraz „*vyplývá z dobře promyšleného rozhodnutí normotvůrce*“. In: Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 36.

³⁵⁹ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 55.

³⁶⁰ K analýze vztahu Nařízení Řím I k jiným právním předpisům mezinárodního, unijního a vnitrostátního původu srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví –*

Legislativním předchůdcem³⁶¹ Nařízení Řím I byla Římská úmluva 1980. Jednalo se o uzavřenou mezinárodní smlouvu, u které v roce 2002 započaly práce na její úpravě do podoby nařízení jakožto přímo použitelného a obecně závazného sekundárního právního předpisu EU. Již v době použitelnosti Římské úmluvy 1980 se vedly diskuze o její aplikovatelnosti na smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví.³⁶² Z tohoto důvodu návrh Nařízení Řím I z roku 2005³⁶³ obsahoval výslovnou kolizní úpravu pro tyto smlouvy. Dle článku 4 odst. 1 písm. f) návrhu Nařízení Řím I se „*smlouvy týkající se duševního nebo průmyslového vlastnictví řídí právem země, ve kterém má obvyklé bydliště osoba, která práva převádí nebo postupuje*“.³⁶⁴

Tato kolizní norma s hraničním určovatelem práva země obvyklého bydliště převodce/postupitele práva nebyla do konečné verze Nařízení Řím I zařazena. Dle jejích kritiků byla příliš „*zjednodušující a nevhodná pro praxi*“;³⁶⁵ neboť zejména v případě licenčních nakladatelských smluv znevýhodňovala nakladatele jakožto nositele hlavního ekonomického rizika spojeného s publikací díla. Právem rozhodným pro tyto smlouvy by totiž bylo právo země obvyklého bydliště autora jako osoby, která oprávnění k nakládání s dílem poskytuje.³⁶⁶ S navrhovanou právní úpravou by byly údajně spojeny také interpretační otázky, která práva související s duševním vlastnictvím mohou být předmětem těchto smluv.³⁶⁷ Kritici navrhovaného kolizního řešení zdůrazňovali význam kvalifikace v případě neexistence jednotné definice pojmu použitého v rozsahu kolizní normy³⁶⁸ a nejasné vymezení hranice mezi *lex loci contractus* a *lex loci protectionis*.³⁶⁹ Dle *Torremase* by mohlo dojít k překryvu kolizních norem upravených v jednotlivých písmenech článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, neboť některé z uvedených smluvních typů mohou obsahovat duševně právní aspekty. Tato situace by mohla vést k právní nejistotě, neboť osoba poskytovatele charakteristického plnění dle odst. 1 a odst. 2 článku 4 by mohla být odlišná. Tímto by se pravidla uvedená v článku 4 odst. 1 a odst. 2 „*vzájemně negovala, což by relativizovalo nutnost zvláštní úpravy pro smlouvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví*“.³⁷⁰ Z těchto důvodů Nařízení Řím I neobsahuje výslovnou kolizní úpravu pro smlouvy související s právy k duševnímu vlastnictví.

Pro určení rozhodného práva ve smlouvách s mezinárodním prvkem je nutné vycházet z obecných pravidel upravených v člancích 3 a 4 a v souvisejících ustanoveních (zejména články 9, 10, 11, 12 a 21).

kolizní otázky, s. 280-281; Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 55-56.

³⁶¹ K podrobnějšímu popisu legislativní historie Nařízení Řím I srov. např. předcházející dílo autorky Kyselovská, T. *Development of EU private international law rules for intellectual property rights*, s. 124-128.

³⁶² Zpráva Giuliano-Lagarde, s. 10; Bělohávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 931.

³⁶³ Commission of the European Communities. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I)*, s. 15.

³⁶⁴ Článek 4 odst. 1 písm. f) návrhu Nařízení Řím I z roku 2005: „*[a] contract relating to intellectual or industrial property rights shall be governed by the law of the country in which the person who transfers or assigns the rights has his habitual residence*“.

³⁶⁵ „*[t]oo simple and undifferentiated.*” In: Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 421.

³⁶⁶ Gebauer, M. *Article 4 Rome I*, s. 123; Thorn, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 247.

³⁶⁷ Bělohávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 931.

³⁶⁸ CLIP. *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006*, s. 4.

³⁶⁹ CLIP. *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006*, s. 2.

³⁷⁰ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 403.

Nařízení Řím I obsahuje také speciální kolizní normy v člancích 5 až 8. Tato práce se nezabývá vztahem mezi spotřebitelskými smlouvami,³⁷¹ individuálními pracovními smlouvami³⁷² a právy k duševnímu vlastnictví, zejména z pohledu zaměstnaneckých děl. V této otázce je možné odkázat na předchozí díla autorky. Tato práce se zaměřuje pouze na obchodní smlouvy s mezinárodním prvkem.

2.3.3 Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví

Předmětem smlouvy o převodu práv mohou být majetková práva k registrovaným (průmyslovým) právům a dle české právní úpravy majetková práva k autorskému právu *mortis causae*.

Předmětem licenční smlouvy mohou být práva registrovaná i neregistrovaná.³⁷³ Podstatou licence je vytvoření užívacího práva ve sjednaném rozsahu pro nabyvatele licence, který se zavazuje zaplatit poskytovateli odměnu.³⁷⁴ Jedná se o synallagmatický závazek, kterým „*poskytovatel opravňuje nabyvatele licence k jednání, které by bez toho, že by mu byla licence udělena, představovalo porušení práv duševního vlastnictví*“.³⁷⁵ U autorského práva se jedná v podstatě o jediný způsob, kterým mohou autoři s předměty práv disponovat.³⁷⁶

Mezinárodní licenční smlouvy „*představují bezesporu jeden z nejvýznamnějších, v praxi často užívaných smluvních typů v oblasti práva mezinárodního obchodu*“.³⁷⁷ Licenční smlouva není v právu členských států EU upravena jednotně. Dle některých právních řádů je upravena jako samostatný smluvní typ,³⁷⁸ jiné členské státy upravují možnost uzavřít licenční smlouvu bez konkretizace práv a povinností smluvních stran.³⁷⁹ V některých členských státech není licenční smlouva upravena jako samostatný smluvní typ, s čímž jsou spojeny otázky její kvalifikace (směrem ke kupní smlouvě, nájemní či inomínatní smlouvě nebo smlouvě *suit generis*).³⁸⁰

Licenční smlouva může být sjednána jako samostatná smlouva nebo v kombinaci s jinými smluvními typy, např. smlouvou kupní, distributorskou nebo franšízovou.³⁸¹ Z pohledu svého předmětu a rozsahu

³⁷¹ Ke vztahu mezi kolizní úpravou spotřebitelských smluv dle článku 6 Nařízení Řím I a právy k duševnímu vlastnictví srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 319-320 a tam citované zdroje. Stručně lze uvést, že spotřebitelská ochrana dle článku 6 Nařízení Řím I se vztahuje na licenční softwarové smlouvy uzavírané spotřebiteli na internetu nebo nakladatelské smlouvy uzavírané mezi nakladateli a fyzickými osobami.

³⁷² Ke vztahu mezi kolizní úpravou individuálních pracovních smluv dle článku 8 Nařízení Řím I srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 320-321; Koukal, P., Kyselovská, T., Vlachová, Z. *Employment Contracts and the Law Applicable to the Right to a Patent: Czech Considerations*, s. 177-198. Ve stručnosti lze uvést, že tato problematika se týká zejména otázky vlastnictví práv u zaměstnaneckých děl a možnosti jejich převodu.

³⁷³ V dosahu českého práva je vyloučen konstitutivní převod u kolektivních ochranných známek, zeměpisných označení a označení původu (k tomu srov. § 58 odst. 1 AZ). Koukal, P. Základní kategorie předmětů duševního vlastnictví a charakteristika práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 91.

³⁷⁴ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 278.

³⁷⁵ Stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. ledna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 51.

³⁷⁶ Z dispozičního práva je dle českého práva vyloučen úplný převod výkonu majetkových práv autorských zaměstnavatelem u zaměstnaneckých děl. K tomu srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 295.

³⁷⁷ Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 277.

³⁷⁸ V českém právu se jedná o § 2358 a násl. OZ.

³⁷⁹ Přehled právních úprav licenčních smluv je uveden ve Stanovisku generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. ledna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 49.

³⁸⁰ Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 344; stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. ledna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 51.

³⁸¹ Metzger, A. *License contracts*, s. 1146. Základem franšízingu je známková licence. Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 141.

práv a povinností je možné rozlišovat licence týkající se průmyslových práv (patentové, známkové nebo *know how*) nebo autorských práv, licence výhradní, nevýhradní nebo křížové.³⁸²

Pojem licenční smlouva podléhá v právu EU autonomnímu výkladu. Soudní dvůr EU se výkladem tohoto pojmu zabýval v kontextu alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 1 písm. b) Nařízení Brusel Ibis a smlouvy o poskytování služeb. Dle Soudního dvora EU je licence „*smlouva, kterou majitel práva k duševnímu vlastnictví za úplatu poskytuje svému smluvnímu partnerovi oprávnění k výkonu tohoto práva*“.³⁸³ Vzhledem ke svému primárnímu účelu využití práva k nehmotnému statku se nejedná o smlouvu o poskytování služeb. Z tohoto důvodu nelze licenční smlouvu podřadit pod článek 7 odst. 1 písm. b) druhá odrážka Nařízení Brusel Ibis [článek 4 odst. 1 písm. b) Nařízení Řím I] a využít procesní kritérium místo, kde služby byly nebo mělo být poskytnuty (resp. právo země obvyklého bydliště poskytovatele služby).

2.3.4 *Lex electa* dle článku 3

Hraniční určovatelská volba práva (*lex electa*) je projevem autonomie vůle stran ve smluvních závazkových vztazích. Volba práva je možná u všech smluvních typů spadajících do věcné působnosti Nařízení Řím I, tedy i pro smlouvy licenční a smlouvy o převodu průmyslových práv. S ohledem na trend v mezinárodním právu soukromém EU by autonomie vůle stran měla být akcentována i v těchto smluvních vztazích.

Volba práva je dle článku 3 Nařízení Řím I zásadně neomezená. Smluvní strany si mohou zvolit jakékoliv platné a účinné státní právo. Volba pravidel nestátního původu, jako jsou např. CLIP Principy nebo Kjótská doporučení, není volbou práva ve smyslu tohoto ustanovení.³⁸⁴ Tato zvolená pravidla se používají subsidiárně, v mezích kogentních norem jinak rozhodného státního práva.³⁸⁵

Právo zvolené stranami nemusí mít žádnou souvislost s předmětem smlouvy nebo smluvními stranami, ale je nutné mít na paměti možná omezení volby práva. Tato omezení mohou být významná právě u smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví, u kterých se může projevit veřejný zájem ve formě imperativních norem dle článku 9 Nařízení Řím I nebo výhrady veřejného pořádku dle článku 21 Nařízení Řím I. Volba práva může být omezena materiálně dle článku 3 odst. 3 Nařízení Řím I, případně kogentními normami práva Společenství/EU dle článku 3 odst. 4 Nařízení Řím I.

Volba práva dle článku 3 odst. 1 Nařízení Řím I může být provedena výslovně nebo může jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. V případě, že existují pochybnosti o konkludentně provedené volbě práva, musí ji strana, která se jí dovolává, prokázat.³⁸⁶ Strany si mohou zvolit rozhodné právo pro celou smlouvu nebo pro její část dle článku 3 odst. 1 Nařízení Řím I.

Hraniční určovatelská *lex electa* není u smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví problematický.³⁸⁷ Problémy s ním spojené se týkají spíše povahy, obsahu, rozsahu a omezení tohoto hraničního určovatele jako takového než s právy k duševnímu vlastnictví. Pro licenční smlouvy a smlouvy o převodu práv je možné naopak volbu práva doporučit, protože „*je to pořád to nejlepší řešení*“,³⁸⁸ zejména ve srovnání s určováním poskytovatele charakteristického plnění. Je nutné zdůraznit, že volba rozhodného práva

³⁸² Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 299; Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 135-136.

³⁸³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 36 a 44.

³⁸⁴ Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 51; dle Preambule k Nařízení Řím I, odst. 13 si strany mohou ve smlouvě sjednat odkaz na pravidla nestátního původu. Růžička, K., Poláček, B., Novák, R., Dostálík, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*, s. 15.

³⁸⁵ Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 277; Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 128-129; Rozehnalová, N. *Článek 3 Nařízení Řím I*, s. 46; Preambule k Nařízení Řím I, odst. 13.

³⁸⁶ Kutnohorský, K. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*, s. 20-23.

³⁸⁷ „*Omezení s ním související se týkají spíše tohoto institutu a jeho výkladu jako takového, nikoliv povahy a podstaty práv k duševnímu vlastnictví a smluv, kterými se s těmito právy nakládá.*“ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 288.

³⁸⁸ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*. s. 420.

„nezaručuje“ jeden právní režim pro smlouvu. Nařízení Řím I obsahuje mechanismy pro zajištění ochrany určitých zájmů či kogentní úpravy jinak rozhodného práva v případě neexistence volby (k tomu srov. výše).

Volba práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví je upravena v souborech *soft law* (k tomu srov. kapitulu 3.5.4.) a její zachování ve stávající podobě je uvedeno v části týkající se návrhů *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitulu 3.7.).

2.3.5 Náhradní hraniční určovatel dle článku 4

Pokud smluvní strany nezvolily rozhodné právo v souladu s článkem 3 odst. 1 Nařízení Řím I, je nutné aplikovat článek 4 obsahující náhradní hraniční určovatele.

Článek 4 Nařízení Řím I upravuje objektivní kritéria vycházející z principu nejužšího spojení.³⁸⁹ Tato kolizní úprava by měla odpovídat požadavku na zajištění předvídatelnosti, právní jistoty a měla by zajistit možnost volného uvážení soudu, aby určil právo mající k případu nejužší vztah.³⁹⁰

Článek 4 odst. 1 pracuje s hraničním určovatelem obvyklého bydliště strany poskytující charakteristické plnění.³⁹¹ Místo obvyklého bydliště se určuje k okamžiku uzavření smlouvy a jeho následná změna nemá vliv na právní režim smlouvy. Změna místa obvyklého bydliště může mít vliv na případnou aplikaci kritéria užšího, resp. nejužšího spojení dle odst. 3 a 4 článku 4 Nařízení Řím I, neboť soud je povinen vzít do úvahy „*všechny okolnosti případu*“.³⁹² V případě dlouhodobých smluvních vztahů obsahujících duševně právní aspekty, jako jsou např. *joint ventures*, je otázka, zda by změna obvyklého bydliště jedné ze stran mohla vést ke změně rozhodného práva. Tato problematika nebyla v judikatuře Soudního dvora EU prozatím řešena, a proto jednoznačná odpověď neexistuje.

Při aplikaci článku 4 Nařízení Řím I je nutné postupovat systematicky a dodržet vnitřní strukturu a posloupnost jednotlivých odstavců. Odstavec 1 má přednost před aplikací odstavce 2 a odstavec 3 má aplikační přednost před odstavcem 4.³⁹³ Dále je nutné autonomně kvalifikovat skutkový stav a smlouvu uzavřenou mezi stranami. Jedná-li se o smluvní typ výslovně upravený v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, je nutné určit právo rozhodné na základě příslušné kolizní normy upravené v odst. 1 písm. a) až písm. h). Právní úprava vychází z vyvratitelné právní domněnky, že uvedené právo nejužěji souvisí s uvedeným smluvním typem. Tato domněnka může být vyvrácena dle okolností případu pomocí zjevně užšího spojení s jinou zemí dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I.

V případě, že určitá smlouva dle článku 4 odst. 1 obsahuje aspekty jiného smluvního typu, mělo by dojít k aplikaci článku 4 odst. 2, který se použije, „*pokud by se na prvky smlouvy vztahovalo více než jedno z písmen a) až h) odstavce 1*“. Z tohoto ustanovení vyplývá, že v takovém případě není možné podřadit jednotlivé části smlouvy různým právním režimům (*dépeçage*).³⁹⁴

Je možné zvážit, zda by smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví, typicky licenční smlouvy nebo smlouvy o převodu práv, nebylo možné podřadit pod smlouvu kupní [písm. a)], smlouvu o poskytování služeb [písm. b)], smlouvu franšízovou [písm. e)] nebo smlouvu o distribuci [písm. f)].

³⁸⁹ Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 273. Pojem nejužší spojení ve vybraných cizích jazycích: *closest connection* (angl.), *engste Verbindung* (něm.), *el vínculo más estrecho* (špaň.), *najściślejszy związek* (pol.).

³⁹⁰ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 16.

³⁹¹ K autonomní definici obvyklého bydliště právnické osoby srov. článek 19 Nařízení Řím I.

³⁹² Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 276.

³⁹³ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 290.

³⁹⁴ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Řím I, odst. 19, podle které „*v případě, že je smlouva složena z množiny práv a povinností, které mohou být zařazeny pod více než jeden zvláštní smluvní typ, mělo by být určeno plněné charakteristické pro smlouvu, a to s ohledem na její těžiště*“. Rozehnalová, N. *Článek 4 Nařízení Řím I*, s. 70-71; Bělohávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 71. Opačně k tomu Magnus, podle kterého tyto odlišné aspekty nemění charakter hlavního závazku, a tudíž je nutné aplikovat článek 4 odst. 1 Nařízení Řím I. In: Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 278. Rozehnalová uvádí, že v případě smíšených smluv je možné připustit možnost odlišné úpravy jednotlivých ucelených částí. In: Rozehnalová, N. *Článek 4 Nařízení Řím*, s. 71.

V těchto úvahách je nutné vyjít z autonomní kvalifikace a interpretace těchto smluvních typů. Soudní dvůr EU se v rozhodnutí ve věci *Falco* zabýval předběžnou otázkou, zda je možné licenční smlouvu považovat za smlouvu o poskytnutí služeb. Dle autonomní interpretace Soudního dvora EU „*smlouva, kterou majitel práva duševního vlastnictví za úplatu poskytne svému smluvnímu partnerovi oprávnění k výkonu tohoto práva, není smlouvou o poskytování služeb*“.³⁹⁵ Smlouvy výslovně uvedené v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, jako jsou např. kupní smlouva nebo distributorská smlouva, mohou být uzavírány v kombinaci se smlouvou týkající se práv k duševnímu vlastnictví, typicky smlouvou licenční. U těchto duševně právních závazků je nutné určit jejich právní režim samostatně od závazku ke koupi a prodeji nebo distribuci.³⁹⁶ Na základě tohoto výkladu je možné shrnout, že smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví nelze podřadit jako samostatný smluvní typ pod článek 4 odst. 1 písm. a) až h) Nařízení Řím I.

V případě, že se nejedná o konkretizovaný smluvní typ dle článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, nebo by bylo možné aplikovat více kolizních norem upravených v tomto ustanovení najednou, je nutné aplikovat článek 4 odst. 2 Nařízení Řím I,³⁹⁷ podle kterého se smlouva řídí „*právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své bydliště*“.

Pojem poskytovatel charakteristického plnění³⁹⁸ v sobě kombinuje „*výraznou flexibilitu s relativně vysokou mírou právní jistoty a praktičnosti*“.³⁹⁹ Tento pojem byl vytvořen ve švýcarské doktríně mezinárodního práva soukromého, postupně byl přejat do rozhodovací praxe švýcarských soudů, ze které se rozšířil do odborných diskusí a byl přijat teorií a praxí mezinárodního práva soukromého.⁴⁰⁰

Pro interpretaci tohoto pojmu je nutné vyjít z těžiště smlouvy.⁴⁰¹ Právní domněnka poskytovatele charakteristického plnění může být vyvrácena, vyplývá-li ze všech skutkových okolností, že smlouva je úžeji spojena s jinou zemí dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I. Stejně jako v případě článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I, i toto ustanovení vylučuje mozaikovou úpravu (*dépeçage*).⁴⁰²

Je-li na základě kvalifikace skutkového stavu zřejmé, že je smlouva úžeji spojena s právem jiné země, než země uvedené v článku 4 odst. 1 a 2, aplikuje se článek 4 odst. 3 Nařízení Řím I. Jedná se o únikovou doložku, která umožňuje flexibilněji a s přihlédnutím ke konkrétnímu případu ukotvit smluvní vztah k právu jiné země. Podle *Rozehnalové* je „*toto rozvolnění fixních kritérií jeden ze základních výstavbových kamenů určení rozhodného práva v režimu Nařízení Řím I*“.⁴⁰³

³⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 44; stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. ledna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 75.

³⁹⁶ V případě kupní smlouvy se může jednat o dokumentaci obsahující *know how* týkající se výroby zboží, které je předmětem smlouvy. U distributorské smlouvy se může jednat o kombinaci obchodních technik jedné strany s tvůrčími schopnostmi strany druhé. K tomu srov. *Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 344.

³⁹⁷ Pokud by aplikace článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I vedla ke stejnému právu rozhodnému jako článek 4 odst. 1 Nařízení Řím I, platí aplikační přednost odst. 1. K tomu srov. *Magnus, U. Article 4 Rome I Regulation*, s. 280.

³⁹⁸ Pojem charakteristické plnění ze smlouvy ve vybraných cizích jazycích: *characteristic performance of the contract* (angl.), *charakteristische Leistung* (něm.), *la prestación característica del contrato* (špan.), *świadczenie charakterystyczne dla umowy* (pol.).

³⁹⁹ *Magnus, U. Article 4 Rome I Regulation*, s. 312.

⁴⁰⁰ *Magnus, U. Article 4 Rome I Regulation*, s. 312; *Torremans, P. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 408.

⁴⁰¹ Pojem těžiště smlouvy ve vybraných cizích jazycích: *centre of gravity of a contract* (angl.), *Schwerpunkt des Vertrags* (něm.), *centro de gravedad del contrato* (špan.), *istota umowy* (pol.).

⁴⁰² *Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I* In: *Kyselovská, T., Koukal, P. Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 292.

⁴⁰³ *Rozehnalová, N. Článek 4 Nařízení Řím*, s. 86; *Basedow, J. Escape Clause*, s. 668-674.

Jedná se o výjimku k pravidlům v odst. 1 a 2. Její podmínkou je zjevně užší spojení s právem jiné země. Je-li tato podmínka splněna, soud je povinen aplikovat článek 4 odst. 3 Nařízení Řím I *ex officio*.⁴⁰⁴ Z těchto předpokladů vyplývá požadavek na aplikaci tohoto ustanovení ve výjimečných případech.⁴⁰⁵

Pokud právo rozhodné nelze určit na základě článku 4 odst. 1 nebo odst. 2 Nařízení Řím I, je nutné aplikovat článek 4 odst. 4 Nařízení Řím I. Dle tohoto „*podpůrného*“⁴⁰⁶ či „*zbytkového*“⁴⁰⁷ ustanovení se smlouva řídí právem země, s níž je nejúžeji spojena. Při posuzování této podmínky by mělo být zohledněno mimo jiné, „*zda má dotčená smlouva velmi úzký vztah k jiné smlouvě nebo smlouvám*“.⁴⁰⁸ Jedná se o konečné pravidlo; nelze-li rozhodné právo určit dle předcházejících odstavců, uplatní se jako poslední možnost pro zjištění právního režimu smlouvy. Toto ustanovení je využitelné zejména pro *joint ventures* v oblasti vzájemného využívání práv k duševnímu vlastnictví.⁴⁰⁹

2.3.6 Poskytovatel charakteristického plnění a smlouva o převodu práv k duševnímu vlastnictví

Předmětem smlouvy o převodu práv mohou být majetková práva k průmyslovými právům, s výjimkou práva ke kolektivní ochranné známce, zeměpisným označením a označením původu, a některá majetková autorská práva. Smlouvy o převodu práv k duševnímu vlastnictví je možné z důvodu zpřehlednění výkladu rozlišit na smlouvy jednoduché a smlouvy komplexní.⁴¹⁰

V případě jednoduché smlouvy o převodu průmyslových práv se jedná o prostý převod, ve kterém se převodce zavazuje převést právo na nabyvatele a nabyvatel se zavazuje zaplatit za převod jednorázovou částku (*lump sum*). Tento jednoduchý smluvní vztah je možné přirovnat ke kupní smlouvě. Poskytovatelem charakteristického plnění dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I je převodce a smlouva se řídí právem země jeho obvyklého bydliště.⁴¹¹

Komplexní smlouva o převodu průmyslových práv může obsahovat další práva a povinnosti pro nabyvatele, jako např. povinnost distribuce či marketingu chráněného zboží. Rozložení práv a povinností je vychýleno směrem k nabyvateli. Z tohoto důvodu je možné se domnívat, že poskytovatelem charakteristického plnění je nabyvatel a smlouva se bude řídit právem země jeho obvyklého bydliště.⁴¹² Jiný názor zastává *Thorn*, podle kterého by se jednalo o smlouvu o poskytování služeb a bylo by možné aplikovat článek 4 odst. 1 písm. b) Nařízení Řím I.⁴¹³ Tuto kvalifikaci nelze považovat za správnou, nicméně vede ke stejnému výsledku, neboť poskytovatelem služby, resp. poskytovatelem charakteristického plnění, je nabyvatel.

Obdobný postup jako u majetkových průmyslových práv je možné využít u práva autorského. Jak bylo uvedeno dříve, osobnostní práva autorská jsou zcela nepřevoditelná, majetková autorská práva jsou nepřevoditelná *inter vivos*. Dle českého práva je možné majetková autorská práva zcizit závětí *mortis*

⁴⁰⁴ Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 323.

⁴⁰⁵ Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 318. Pouhé užší spojení pro aplikaci článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I nestačí. Stejně tak absence zjevnosti dle odst. 3 nemůže vést k aplikaci článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I.

⁴⁰⁶ Bělohlávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*, s. 702.

⁴⁰⁷ Rozehnalová, N. *Článek 4 Nařízení Řím*, s. 88.

⁴⁰⁸ Preambule k Nařízení Řím I, odst. 21.

⁴⁰⁹ Rozehnalová, N. *Článek 4 Nařízení Řím*, s. 88.

⁴¹⁰ Terminologie jednoduchá a komplexní smlouva byla pro svou přehlednost (a doslovnost) převzata z *Torremase*, k tomu srov. *simple contracts* a *complex contracts* rozlišované v *Torremans*, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*. s. 397-420.

⁴¹¹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 296; *Thorn*, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248; článek 122 odst. 1 švýcarského ZMPS: „*Verträge über Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, in dem derjenige, der das Immaterialgüterrecht überträgt oder die Benutzung an ihm einräumt, seinen gewöhnlichen Aufenthalt hat.*“

⁴¹² Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 297; *Martiny* In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 198.

⁴¹³ *Thorn*, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248.

causae.⁴¹⁴ České právo upravuje možnost převodu u některých práv.⁴¹⁵ V těchto případech je možné aplikovat Nařízení Řím I dle výše uvedené analýzy.

2.3.7 Poskytovatel charakteristického plnění a mezinárodní licenční smlouva

Licenční smlouva se může týkat jak registrovaných (průmyslových) práv, tak neregistrovaných (majetkových autorských) práv. Při kvalifikaci a interpretaci pojmu licenční smlouva je nutné vyvažovat zájmy poskytovatele i nabyvatele licence. Stejně jako v případě smluv o převodu práv k duševnímu vlastnictví je analýza rozdělena na jednoduché a komplexní licenční smlouvy.

Podstatnou jednoduché licenční smlouvy je závazek poskytovatele umožnit nabyvateli jednorázové využití chráněného práva a závazek nabyvatele zaplatit jednorázovou částku za toto využití. Nabyvatel se nezavazuje k dlouhodobému nebo opakovanému využívání licence. Tento smluvní typ je stejně jako v případě jednoduché smlouvy o převodu práv možné připodobnit kupní smlouvě.⁴¹⁶ Licence je předpokladem pro právo nabyvatele nakládat s předmětem ochrany, bez udělení licence by nemohl využívat práva, která na něj byla konstitutivně převedena. Jednoduchá licenční smlouva se bude z tohoto důvodu řídit právem země obvyklého bydliště poskytovatele,⁴¹⁷ nikoliv nabyvatele.⁴¹⁸ Právo státu obvyklého bydliště poskytovatele je v odborné literatuře doporučováno zejména u nevýhradních licencí, které neobsahují žádné další povinnosti pro nabyvatele licence.⁴¹⁹

Toto řešení se podle názoru autorky práce nemůže uplatnit v případě, kdy hlavní licence obsahuje oprávnění pro nabyvatele poskytnout podlicenci ve prospěch třetí osoby, která je oprávněna samostatně vykonávat práva a povinnosti dle podlicenční smlouvy (bez ohledu na to, zda výkon bude probíhat souběžně s nabyvatelem licence nebo nikoliv). Právní režim podlicence je nutné určit samostatně na základě aplikace článku 4 Nařízení Řím I (za předpokladu, že nebyla provedena volba práva dle článku 3 Nařízení Řím I). V případě výhradních licenčních smluv se poskytovatel musí zdržet užívání daného předmětu práv k duševnímu vlastnictví.⁴²⁰ V takovém případě je možná interpretace, že smlouva se řídí právním řádem země obvyklého bydliště nabyvatele licence.

Komplexní licenční smlouvy jsou charakteristické dalšími závazky smluvních stran⁴²¹ kromě povinnosti poskytnout oprávnění a zaplatit dohodnutou částku, jako je např. povinnost nabyvatele vyrábět

⁴¹⁴ K tomu srov. § 26 odst. 2 AZ.

⁴¹⁵ K tomu srov. výčet převoditelných práv uvedený In: Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 297; výkon majetkových autorských práv u zaměstnaneckých děl dle § 58 odst. 1 AZ, výkon majetkových autorských práv u kolektivních děl dle § 59 odst. 2 AZ nebo u děl považovaných za zaměstnanecká díla dle § 58 odst. 7 AZ, práva pořizovatele zvukového nebo zvukově obrazového záznamu dle § 76 odst. 5 AZ a § 80 odst. 4 AZ, právo rozhlasového či televizního vysílatele dle § 84 odst. 3 AZ, právo pořizovatele databáze dle § 90 odst. 6 AZ.

⁴¹⁶ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405.

⁴¹⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 302; Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425; Asensio, P. de M. *The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis)*, s. 322 a násl.; Martiny In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 203 a násl.; Thorn, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248; Gebauer, M. *Article 4 Rome I*, s. 123; Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405-406. K právnímu režimu dle poskytovatele licence se přiklání také Týč s odkazem na § 10 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, neboť toto právo odpovídá rozumnému uspořádání vztahů, jenž tato právní úprava obsahovala. Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 141.

⁴¹⁸ Povinnost nabyvatele zaplatit dohodnutou částku nelze považovat za charakteristické plnění. K tomu srov. např. Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 315; Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405-406; Zpráva Giuliano-Lagarde, s. 20.

⁴¹⁹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 306 a zdroj zde citovaný.

⁴²⁰ K právní úpravě výhradních a nevýhradních licencí v českém právu srov. § 2360 odst. 1 OZ.

⁴²¹ „*The more complex a transaction, the less helpful the criterion becomes.*“ Juenger In: Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405-406.

licencované zboží, provádět marketing nebo platit poplatky v závislosti na příjmech z licencovaného zboží.⁴²² Příkladem komplexní licenční smlouvy může být licenční smlouva nakladatelská. Skutečnost, že nabyvatel na sebe přebírá ekonomická rizika spojená s využíváním licence a že na straně nabyvatele je více povinností než na straně poskytovatele, může vést k závěru, že nabyvatel je poskytovatelem charakteristického plnění dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I.⁴²³ V zemi obvyklého bydliště nabyvatele bude také zpravidla docházet k výrobě a prodeji výrobků, které jsou chráněny licencovanými právy. Jiným příkladem může být licenční smlouva, podle které se má nabyvatel podílet na dalším vývoji nebo má povinnost používat předmět duševního vlastnictví určitým kvalifikovaným způsobem (typicky u ochranných známek), v takovém případě se licenční smlouva může řídit právem země obvyklého bydliště nabyvatele licence. V tomto případě je to nabyvatel, který užíváním daného nehmotného statku a placením licenčních poplatků poskytuje charakteristické plnění.

Je zřejmé, že v případě komplexních licenčních smluv je kritérium poskytovatele charakteristického plnění oslabeno. Při analýze těchto smluv je nutné vycházet z pečlivé kvalifikace skutkového stavu a obsahu a rozsahu práv a povinností. Každou smlouvu je nutné hodnotit *ad hoc*, neboť se mohou lišit do co výhradnosti nebo nevýhradnosti licence, časového omezení, rozsahu práv a povinností apod.

I přes tyto obtíže je možné nabídnout řešení pro určení rozhodného práva pro jednotlivé licenční smlouvy spojené s právy k duševnímu vlastnictví. Tyto návrhy vycházejí ze zohlednění postavení a zájmů poskytovatele a nabyvatele licence.

Licenční smlouvou autorskou se autor zavazuje poskytnout nabyvateli oprávnění k výkonu práva užití dílo vymezeným způsobem a ve vymezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje poskytnout autorovi odměnu, není-li sjednáno jinak.⁴²⁴ Jednoduchá licenční smlouva autorská, která obsahuje závazek k udělení oprávnění užití díla autorem za finanční protiplnění poskytnuté nabyvatelem, se řídí právem země obvyklého bydliště poskytovatele (autora). Komplexní licenční smlouva autorská obsahuje další povinnosti pro nabyvatele licence, jako je např. povinnosti k šíření a marketingu díla. Tato smlouva se řídí právem země obvyklého bydliště nabyvatele licence (nakladatele), který poskytuje plnění charakteristické pro smlouvu. Právo země obvyklého bydliště nabyvatele by vyplývalo i z aplikace únikové doložky dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I, neboť s touto zemí je smlouva zjevně úžeji spojena.⁴²⁵

Licenční smlouva nakladatelská představuje komplexní smluvní vztah, kterým autor poskytuje nabyvateli oprávnění k rozmnožování a rozšiřování autorského díla za sjednanou odměnu.⁴²⁶ Nabyvatel (nakladatel) je povinen dílo vydat, distribuovat, provádět marketing, případně má další povinnosti. Nabyvatel nese ekonomické riziko spojené s úspěchem díla a jeho prodejností. Licenční smlouva nakladatelská se z tohoto důvodu řídí právem země obvyklého bydliště nakladatele.⁴²⁷ Stejným právem se řídí výhradní nakladatelská smlouva, která se svou povahou blíží smlouvě distributorské.⁴²⁸

Torremans v případě licenční smlouvy nakladatelské naopak akcentuje ochranu poskytovanou autorským právem a hraniční určovatel *lex loci protectionis*. Činnost nakladatele podle něj nelze kvalifikovat jako plnění charakteristické pro smlouvu, neboť jej naopak poskytuje autor, který dílo

⁴²² „Der Lizenznehmer übernimmt neben der Pflicht zur Entgeltzahlung auch die Hauptpflicht zur Rechteverwertung.“ In: Thorn, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 248-249; Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425.

⁴²³ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 304; Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 425; Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*, s. 280.

⁴²⁴ V českém právu srov. § 2371 a násl. OZ.

⁴²⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 310 a zdroje zde citované.

⁴²⁶ V české právu srov. § 2384 a násl. OZ.

⁴²⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 311 a zdroje zde citované.

⁴²⁸ Thorn, K. *Art. 4 Rom I-VO*, s. 250; právo rozhodné pro distributorskou smlouvu se dle článku 4 odst. 1 písm. f) Nařízení Řím I řídí právem země obvyklého bydliště distributora, v tomto případě analogicky nakladatele.

vytvořil, poskytl nakladateli a očekává majetkový prospěch z výsledku tvůrčí duševní činnosti. Z tohoto důvodu se přiklání k aplikaci únikové doložky dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I, podle které je smlouva zjevně úžeji spojená se zemí, pro kterou je poskytována ochrana (*lex loci protectionis*).⁴²⁹ V tomto případě se všechny aspekty řídí stejným právem (autorské právo jako právo absolutní, právní režim licenční smlouvy a její porušení). Tento přístup je podle názoru autorky nutné odmítnout v případě, kdy byla licence poskytnuta pro více zemí. Licenční smlouva nakladatelská by se při aplikaci *lex loci protectionis* řídila více rozhodnými právy, což s sebou nese další náklady pro nakladatele.

Autoři v německé komentářové literatuře rozlišují další poddruhy licenční smlouvy nakladatelské. Mezi tyto smlouvy řadí např. smlouvu mezi nakladatelem a editorem, která se řídí právem státu obvyklého bydliště nakladatele, nebo smlouvu, kterou se autor zavazuje nakladateli napsat budoucí dílo. V případě, že se jedná o jednoduchou smlouvu, řídí se právem země obvyklého bydliště autora. Pokud smlouva obsahuje povinnost nakladatele k vydání díla, řídí se právem země obvyklého bydliště nakladatele.⁴³⁰

Významnou skupinu tvoří smlouvy spojené s filmovým a televizním průmyslem (smlouvy o mezinárodní filmové produkci a distribuci, smlouvy uzavírané mezi producenty a autory hudby, režiséry, smlouvy uzavírané s provozovateli promítacích zařízení a kinosálů a další). Tyto smlouvy je nutné opět hodnotit *ad hoc* a zkoumat účel smlouvy, nositele ekonomického rizika a míru práv a povinností na straně producentů a na straně autorů, scénáristů, hudebních skladatelů, distributorů či provozovatelů promítacích zařízení.⁴³¹

V oblasti autorských práv tvoří další kategorii licenční smlouvy při kolektivní správě majetkových autorských práv nebo práv souvisejících s právem autorským.⁴³² Smlouvy uzavírané mezi kolektivním správcem a nositeli práv se řídí právem země obvyklého bydliště kolektivního správce, který poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím I. Stejným právem se řídí smlouvy uzavírané mezi kolektivním správcem a uživateli předmětů ochrany.⁴³³

Samostatnou kategorii tvoří smlouvy uzavírané s herci a dalšími osobami, které se podílejí na televizní a filmové tvorbě. Podle povahy vztahů by bylo možné tyto smlouvy kvalifikovat jako smlouvy individuální pracovní dle článku 8 Nařízení Řím I, případně jako smlouvy o poskytnutí služeb nebo smlouvy o dílo dle článku 4 odst. 1 písm. b) Nařízení Řím I.

V oblasti průmyslových práv je možné rozlišovat licenční smlouvy k ochranné známce nebo licenční smlouvy k patentu.⁴³⁴ Kolizní řešení je obdobné jako u autorskoprávních licencí. Jedná-li se o jednoduchou licenční smlouvu, jejímž předmětem je převod práva za jednorázovou platbu, smlouva se řídí právem země obvyklého bydliště poskytovatele licence. V případě komplexních smluv je možné uvažovat o aplikaci únikové doložky dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I, případně dle *Torremanse* o aplikaci zbytkového pravidla dle článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I.⁴³⁵

Do samostatné skupiny je možné zařadit smlouvy týkající se *know how* a transferu technologií. Předmětem smlouvy je závazek jedné strany poskytnout určité znalosti a druhá strana se zavazuje zaplatit dohodnutou cenu.⁴³⁶ Tyto smlouvy se řídí právem země obvyklého bydliště strany, která

⁴²⁹ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 418-419.

⁴³⁰ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 312-313; Martiny In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 201-202.

⁴³¹ K podrobné analýze těchto smluv srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 313-315 a zdroje zde citované.

⁴³² V českém právu srov. § 95 AZ.

⁴³³ Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 427; Martiny In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 203;

⁴³⁴ Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 135-141.

⁴³⁵ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 416.

⁴³⁶ Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 344.

poskytuje *know how*.⁴³⁷ Tyto smlouvy bývají uzavírány v rámci větších smluvních celků, jako jsou dodávky investičních celků nebo *joint ventures*, a proto do úvahy přichází aplikace únikové doložky zjevně užšího spojení dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I.

2.3.8 Úniková doložka dle článku 4 odst. 3

Úniková doložka dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I vychází ze zjevně užšího spojení. Podmínkou aplikace je, že do úvahy byly vztahy všechny okolnosti případu a že bylo určeno právo dle článku 4 odst. 1 nebo 2.

Předmětem této únikové doložky v případě smluv týkajících se duševního vlastnictví je, s právem jaké země jsou tyto smlouvy zjevně úžeji spojeny. Tato analýza bude provedena na příkladu licenčních smluv, neboť úvahy týkající se smluv o převodu průmyslových práv jsou obdobné.

V případě licenčních smluv je možné uvažovat o právu tří zemí, se kterými může být zjevně úžeji spojena. Jedná se o (1) právo země obvyklého bydliště poskytovatele licence, (2) právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence nebo (3) právo země, pro kterou je poskytována ochrana (*lex loci protectionis*).⁴³⁸

V odborné literatuře se vedou diskuze, který z hraničních určovatelů, zda právo země obvyklého bydliště poskytovatele nebo právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence, je *lex generalis* a který je *lex specialis*. Dle některých autorů je obecným pravidlem právo země poskytovatele, podle jiných autorů je to naopak právo země nabyvatele licence.⁴³⁹ Právo státu obvyklého bydliště poskytovatele licence se uplatní především u registrovaných (průmyslových) práv k duševnímu vlastnictví. Ve státě obvyklého bydliště poskytovatele licence byl zpravidla hmotný statek, který je předmětem ochrany, vytvořen. V tomto státě je chráněn právy k duševnímu vlastnictví, která umožňují sjednat licenční smlouvu.⁴⁴⁰ Podle *Torremans* je tento přístup problematický v případě nadnárodních korporací, jejichž pobočky a dceřiné společnosti zabývající se právy k duševnímu vlastnictví zpravidla sídlí (mají obvyklé bydliště) v jiné zemi, než kde byl chráněn produkt vytvořen.⁴⁴¹

Právo státu obvyklého bydliště poskytovatele licence je možné doporučit v případě, kdy předmětem licenční smlouvy je nový technologický postup vytvořený poskytovatelem, se kterým nabyvatel nemá zkušenosti a poskytovatel je povinen poskytovat nabyvateli technickou pomoc, případně technologii dále vyvíjet.⁴⁴²

Druhou možností zjevně užšího spojení představuje právo státu nabyvatele licence. Licenční smlouvy obsahují povinnost nabyvatele platit licenční poplatky, které mohou být navázány na zisky plynoucí z užívání licence. Významným argumentem ve prospěch tohoto řešení je skutečnost, že v mezinárodní obchodní praxi se spíše sjednávají licenční smlouvy za účelem dlouhodobého a opakovaného využívání. Nabyvatel licence investuje kapitál a zdroje, aby mohl licenci využívat, čímž na sebe přebírá ekonomická rizika spojená s jejím využíváním. Poskytovatel licence „pouze“ inkasuje dohodnuté licenční platby. Protiargumentem může být, že na straně poskytovatele, zejména u tohoto typu dlouhodobých licenčních vztahů, mohou být sjednány povinnosti týkající se technické podpory,

⁴³⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 317-318; Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 428.

⁴³⁸ Metzger, A. *License contracts*, s. 1148-1149.

⁴³⁹ K těmto diskuzím srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 306 a zdroje zde citované.

⁴⁴⁰ Hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště poskytovatele je upraven v článku 122 odst. 1 švýcarského ZMPS.

⁴⁴¹ Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 409.

⁴⁴² Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 420.

kontroly kvality nebo právní pomoci v případě zneužití chráněného práva. Podle některých autorů ale ani tyto povinnosti poskytovatele nevyvažují pozici nabyvatele licence.⁴⁴³

Právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence je vhodným řešením také v případě, kdy je jednomu nabyvateli udělena licence pro území více států. Tato licence by se měla týkat pouze práv neregistrovaných, neboť u práv průmyslových je vhodnější přiklonit se k právu země poskytovatele licence. V tomto případě je hlavním motivem nabyvatele pro uzavření licenční smlouvy její využívání v zemi, kde průmyslové právo bylo registrováno.⁴⁴⁴ Kritérium práva země obvyklého bydliště nabyvatele licence jako indikátor zjevně užšího spojení se jeví jako vhodné řešení pro jeho interpretaci. Ale i toto kritérium je oslabeno, pokud nabyvatel licenci využívá mimo zemi svého obvyklého bydliště. V takovém případě je možné zvážit aplikaci zbytkového pravidla v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I (k tomu srov. kapitolu 2.3.9.).

Třetí možnost indikace zjevně užšího spojení dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I představuje právo země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).⁴⁴⁵ Je možné souhlasit s přijetím tohoto přístupu u registrovaných (průmyslových) práv. Licenční smlouva může být zjevně úzeji spojena se státem, kde je chráněný statek využíván, což je v případě průmyslových práv země, ve které je právo chráněno.⁴⁴⁶ Právní režim licenční smlouvy týkající se průmyslového práva u tohoto přístupu je stejný, jako právní režim průmyslového práva jako takového, resp. jako právní režim porušení tohoto práva dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Tento přístup je vhodný v praxi, neboť není nutné zjišťovat obsah jiných rozhodných práv. Stát, na jehož území je průmyslové právo využíváno, může být zároveň zemí obvyklého bydliště nabyvatele licence, i když toto nemusí být vždy pravidlem.

Jak bylo uvedeno dříve, z hlediska teorie je možné se rozepsat o jednotlivých variantách, které jsou sice správné, ale vedou k mnohosti rozhodných práv. Právní praxe si žádá, pokud možno, jednoznačné řešení vedoucí k jednomu právu rozhodnému (s výhradou vlivu veřejného práva a s tím souvisejících omezení). V tomto ohledu může selhat i mnohými autory preferovaný hraniční určovatel *lex loci protectionis*.⁴⁴⁷ Pokud je jednomu nabyvateli udělena licence pro více zemí najednou a ve všech zemích je právo chráněno, smlouva se řídí právními řády všech zemí, pro které je uplatňována ochrana. Tímto dochází, stejně jako v případě článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I, k mozaice. Mozaikový přístup je v rozporu s požadavkem právní jistoty a předvídatelnosti kolizních norem. V takovém případě by se licenční smlouva měla řídit právem země obvyklého bydliště nabyvatele.⁴⁴⁸

2.3.9 Zbytkové pravidlo dle článku 4 odst. 4

Určení rozhodného práva pro licenční smlouvu dle článku 4 odst. 1, 2 a 3 Nařízení Řím I selhává mimo jiné v případě, kdy nabyvatel využívá licenci mimo zemi svého obvyklého bydliště. Aplikace kritéria nejúžšího spojení dle článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I se jeví jako vhodná zejména v těchto případech a u „nejkomplexnějších z komplexních“ *joint ventures*, tedy smluvně založené spolupráce více subjektů

⁴⁴³ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 306 a zdroje zde citované.

⁴⁴⁴ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 307; Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 412.

⁴⁴⁵ Martiny In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 203.

⁴⁴⁶ Hraniční určovatel *lex loci protectionis* u nehmotných statků plní stejnou funkci jako hraniční určovatel *lex rei sitae* u věcí hmotných nemovitých. Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 412.

⁴⁴⁷ Např. Torremans ve svém díle cituje řadu autorů, kteří se s tímto přístupem ztotožňují. In: Torremans, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 412.

⁴⁴⁸ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 308.

za účelem realizace určitého projektu.⁴⁴⁹ Tato činnost se může týkat výzkumu a vývoje nových technologií či výrobků. *Joint ventures* bývají spojeny s křížovými licencemi. Vzhledem k tomu, že se jedná o vztah založený na oboustranné spolupráci a plnění smluvních stran je v zásadě stejné, nelze určit poskytovatele charakteristického plnění. V tomto případě se jeví jako příhodné aplikovat právo země, se kterou smlouva nejužěji souvisí.⁴⁵⁰

V případě komplexních licenčních smluv (k tomu srov. kapitulu 2.3.7.) je obtížné určit poskytovatele charakteristického plnění. *Torremans* u těchto smluv argumentuje ve prospěch aplikace článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I bez předchozí aplikace článku 4 odst. 3.⁴⁵¹ S tímto názorem není možné souhlasit. Kritérium v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I se uplatní tehdy, pokud není možné určit rozhodné právo dle článku 4 odst. 1 a 2 a není možné určit stranu poskytující charakteristické plnění. Jedná se o poslední možnost, jak rozhodné právo určit, protože „jiné pravidlo již neexistuje“.⁴⁵² Při aplikaci článku 4 je proto nutné před použitím odst. 4 zkoumat existenci zjevně užšího spojení dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I.

2.3.10 Působnost rozhodného práva

Rozhodné právo pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví určené na základě článku 3 nebo 4 Nařízení Řím I (*lex causae*) se vztahuje na otázky uvedené v článku 12 Nařízení Řím I. Jedná se o demonstrativní výčet mezi obligačního statutu, mezi které patří zejména interpretace smlouvy, plnění smluvních povinností nebo následky porušení smlouvy. Do působnosti článku 12 Nařízení Řím I naopak nespádají otázky existence, obsahu či převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví, které se řídí *lex loci protectionis*.⁴⁵³ Ustanovení článku 12 vzhledem ke své široké působnosti zpravidla nečiní problémy při aplikaci v souvislosti se smlouvami týkajícími se práv k duševnímu vlastnictví.

Meze obligačního statutu nalezneme v dalších ustanoveních nařízení, jako je článek 10 Nařízení Řím I pro materiální platnost smluv nebo článek 11 Nařízení Řím I pro formální platnost smluv. Kolizní norma pro určení rozhodného práva pro materiální platnost smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel *lex causae* nepůsobí v praxi potíže.

Kolizní řešení formální platnosti smluv dle článku 11 Nařízení Řím I by mohlo být naopak problematické.⁴⁵⁴ U formy smluv týkajících se práv k duševním vlastnictví může dojít k rozporu mezi požadavky *lex contractus* a *lex loci protectionis*.⁴⁵⁵ Jako příklad lze uvést situaci, kdy smluvní strany uzavřou smlouvu o převodu ochranné známky v ústní podobě. Tato smlouva se řídí německým právem. Smluvní strana následně požádala o zápis ochranné známky u Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze.

⁴⁴⁹ Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 344.

⁴⁵⁰ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 304; Martiny In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*, s. 204; Magnus, U. *Article 4 Rome I Regulation*, s. 269.

⁴⁵¹ *Torremans*, P. *Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation*, s. 405-406 a násl. Obdobný postup, tedy není-li možné identifikovat poskytovatele charakteristického plnění dle článku 4 odst. 2, je nutné aplikovat článek 4 odst. 4 Nařízení Řím I, je možné nalézt i v díle *Torremans*, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*, s. 730.

⁴⁵² Rozehnalová, N. *Článek 4 Nařízení Řím I*, s. 88.

⁴⁵³ V českém právu k tomu srov. § 80 ZMPS.

⁴⁵⁴ Článek 11 Nařízení Řím I obsahuje mnohost hraničních určovatelů pro smlouvy uzavírané mezi přítomnými i nepřítomnými osobami, aby smlouva nebyla zneplatněna pouze co do své formy. K tomu v podrobnostech srov. Drličková, K. *Formální platnost (článek 11 Nařízení Řím I)*, s. 187-192. V případě práv k duševnímu vlastnictví je nutné mít na paměti požadavky *lex loci protectionis*, které mohou obligatorně stanovit přísnější formu smlouvy. V tomto ohledu je možné hovořit o období článku 11 odst. 5 Nařízení Řím I, který pro smlouvy, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti, upravuje přísnější požadavky dle práva místa polohy nemovitosti. Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 322.

⁴⁵⁵ Metzger, A. *License contracts*, s. 1150.

Vzhledem k tomu, že české právo vyžaduje obligatorní písemnou formu smlouvy o převodu,⁴⁵⁶ bude zápis odmítnut z důvodu rozpornosti s požadavky českého práva. V tomto případě je možné navrhnout odlišení účinků *inter partes* a *erga omnes*. Účinky smlouvy mezi stranami by se řídily právem rozhodným pro smlouvu, zatímco účinky *erga omnes* by byly podřízeny *lex loci protectionis*. Tento přístup „zachovává jak smluvní autonomii účastníků smlouvy, tak požadavky národních právních řádů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví“.⁴⁵⁷

2.3.11 Imperativní normy

Právo rozhodné určené na základě článku 3 a 4 Nařízení Řím I může být limitováno imperativními normami.⁴⁵⁸ Tyto normy přímo neregulují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem, ale s různou mírou účinků na tyto vztahy dopadají.⁴⁵⁹ Jejich použití nezávisí na předchozím použití kolizních norem a aplikují se bez ohledu na rozhodné právo. S imperativními normami je spojena ochrana výrazného veřejného zájmu. Nemusí se jednat pouze o předpisy, které se týkají přeshraničního styku, ale může jít o regulaci určité oblasti.

V právní úpravě práv k duševnímu vlastnictví se projevují hodnoty a zájmy států v oblasti ekonomické, společenské nebo kulturní. V případě práv k duševnímu vlastnictví je proto nutné zohlednit také dopad veřejnoprávní regulace, a to jak země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*), tak země, která je spojena s konkrétním smluvním vztahem (*lex contractus*). Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví mohou mít významné ekonomické a politické dopady. Režim udělování licencí může mít vliv na ekonomickou situaci států a ovlivnit, o jak „otevřenou“ ekonomiku se jedná. Státy se proto snaží ovlivňovat tyto smluvní závazkové vztahy prostřednictvím různých podmínek.

Imperativní normy⁴⁶⁰ jsou v Nařízení Řím I upraveny v článku 9. Odstavec 1 tohoto ustanovení obsahuje jejich definici, podle které se jedná o ustanovení, „jejichž dodržování je pro stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu podle tohoto nařízení použilo“. Tato formulace výslovně uvádí zájmy státu (veřejné zájmy).⁴⁶¹ Interpretace tohoto ustanovení je autonomní. Posouzení, zda konkrétní norma je normou imperativní, záleží na jednotlivých členských státech.

Imperativní normy zpravidla vyplývají z veřejného práva. Jejich příkladem může být regulace dovozu a vývozu, embarga nebo devizová omezení. V právu EU se imperativní normy objevují zejména v oblasti ochrany hospodářské soutěže a antitrustové legislativy. Například výhradní licenční smlouva obsahující různá omezení pro smluvní strany může být v rozporu s ochranou soutěžního prostředí EU. Vnitrostátní právní úprava práv k duševnímu vlastnictví je podle komentářové literatury tvořena „především nutně použitelnými (imperativními) normami“.⁴⁶² S tímto tvrzením nelze zcela souhlasit. Tyto normy jsou zpravidla kogentní, ale lze mít pochybnosti, zda skutečně většinově nesou znak imperativnosti.

Jiným příkladem imperativní normy může být požadavek zajištění národní bezpečnosti realizovaný zákazem nebo omezením vývozu určitých technologií do „problematických“ zemí. Může se jednat o finanční (vazba udělení licence na barterový obchod) nebo obchodněpolitické otázky (omezení týkající

⁴⁵⁶ V českém právu § 15 odst. 1 ZOchrZ.

⁴⁵⁷ Kyselovská, T. Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 322.

⁴⁵⁸ K podrobné analýze článku 9 Nařízení Řím I srov. zejména Rozehnalová, N. *Článek 9 Nařízení Řím I*, s. 165-180.

⁴⁵⁹ Rozehnalová, N. *Článek 9 Nařízení Řím I*, s. 166.

⁴⁶⁰ Imperativní normy ve vybraných cizích jazycích: *overriding mandatory rules* (angl.), *Eingriffsnormen* (něm.), *leyes de policía* (špaň.), *przepisy wymuszające swoje zastosowanie* (pol.).

⁴⁶¹ Je otázka, zda se tato formulace vztahuje také na ochranu individuálních zájmů stran.

⁴⁶² Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář [online]*, s. n/a.

se zpětného dovozu zboží vyráběného pod licenci či nutnost schválení licenční smlouvy určitým orgánem).⁴⁶³

Článek 9 odst. 2 Nařízení Řím I upravuje imperativní normy *legis fori*, které musí být vždy použity. Nařízení Řím I výslovně neupravuje imperativní normy *legis causae*, ale tyto musí být také *ex offio* použity z „*důvodu nezkršeného použití právního řádu, na který odkazuje kolizní norma*“.⁴⁶⁴

V článku 9 odst. 3 Nařízení Řím I⁴⁶⁵ jsou upraveny imperativní normy třetího státu, které na rozdíl od předcházejících dvou typů mohou být použity, pokud jsou splněny jejich aplikační předpoklady.

Nařízení Řím I dále v článku 21 upravuje veřejný pořádek fóra.⁴⁶⁶ Pomocí tohoto institutu je možné odsunout aplikaci cizího práva, pokud by se účinky jeho použití zjevně přičily právu fóra. Jako příklad pro aplikaci výhrady veřejného pořádku fóra je možné uvést situaci, kdy by mělo dojít k vyvlastnění práva k ochranné známce z důvodu neobnovení známkoprávní licence.⁴⁶⁷

2.3.12 Dílčí závěr k Nařízení Řím I

Právní úprava v Nařízení Řím I se odpoutává od principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Ve smluvních závazkových vztazích je akcentována volba práva, která vychází z článku 3 Nařízení Řím I. Volbou práva strany mohou zajistit, že právní režim jejich smlouvy bude předvídatelný, i když ne nutně jediný (je nutné mít na paměti možnost dopadu imperativních norem a výhrady veřejného pořádku).

V případě neexistence volby práva obsahuje Nařízení Řím I dostatečně flexibilní náhradní hraniční určovatele, které jsou založeny na kritériu poskytovatele charakteristického plnění, resp. umožňují únik ke zjevně užšímu či nejužšímu právu, se kterým smlouva souvisí. Tato právní úprava umožňuje flexibilně reagovat na specifika různých typů smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví.

Podle názoru autorky není nutné pro smlouvy s mezinárodním prvkem vytvářet zvláštní výslovné kolizní pravidlo. Pro zvýšení právní jistoty je možné zvážit doporučení pro interpretační praxi Soudního dvora EU týkající se výkladu pojmu poskytovatele charakteristického plnění.

2.4 Kolizní problematika mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví⁴⁶⁸

Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví představují samostatnou skutkovou podstatu v rámci mezinárodního práva soukromého EU, pro kterou byla

⁴⁶³ Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*, s. 349.

⁴⁶⁴ Přístup k imperativním normám *legis causae* v českém mezinárodním právu soukromém vyplývá z § 23 ZMPS. Rozehnalová, N. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*, s. 194.

⁴⁶⁵ Článek 9 odst. 3 Nařízení Řím I: „*Rovněž lze použít imperativní ustanovení práva země, v níž mají být nebo byly povinnosti vyplývající ze smlouvy splněny, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplynout.*“

⁴⁶⁶ Článek 21 Nařízení Řím I: „*Použití některého ustanovení práva kterékoli země určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem místa soudu.*“

⁴⁶⁷ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 330.

⁴⁶⁸ Tato kapitola vychází a byla zpracována na základě kapitoly Kyselovská, T. *Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II*, kterou autorka samostatně zpracovala In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 203-267. Tato problematika byla autorkou práce zpracována v dílčí podobě také In: Kyselovská, T. *Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II)*, s. 396-417; Kyselovská, T. *Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU*, s. 25-27.

vytvořena speciální kolizní norma.⁴⁶⁹ Tato speciální skutková podstata představuje výjimku k obecné kolizní úpravě mimosmluvních závazkových vztahů.⁴⁷⁰

2.4.1 Nařízení Řím II

Tato kapitola se zabývá analýzou kolizní úpravy *de lege lata* pro určení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající porušení práv k duševnímu vlastnictví. Porušení práv k duševnímu vlastnictví je možné označit jako potenciálně distanční delikt. Tento typ deliktu může být spáchán v jednom státě, ale jeho účinky (škodlivé následky) se mohou projevit jak v tomto státě, tak ve státě jiném.⁴⁷¹

Z hlediska zkoumané problematiky jsou stěžejní články 8, 13 a 15 Nařízení Řím II. Článek 8 Nařízení Řím II je *lex specialis* ke koliznímu pravidlu v článku 4.⁴⁷² Kolizní norma v článku 4 Nařízení Řím II totiž nemusí být vhodná pro všechny skutkové podstaty. Preambule k Nařízení Řím II uvádí, že u určitých deliktů obecné pravidlo nedovoluje dosáhnout přiměřené rovnováhy mezi zájmy zúčastněných subjektů. Z tohoto důvodu bylo nutné vytvořit zvláštní pravidla pro situace, ke kterým patří porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁴⁷³

Článek 8 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normy pro porušení registrovaných a neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, včetně jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU. Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím I obsahuje hraniční určovateli práva země, pro kterou je uplatňována ochrana⁴⁷⁴ (*lex loci protectionis*) a který vychází z „vládnoucího principu teritoriality“.⁴⁷⁵ Hraniční určovatel místa škodlivých následků upravený v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II nebyl považován za „kompatibilní s požadavky práv k duševnímu vlastnictví“.⁴⁷⁶ Tato „nekompatibilita“ má vycházet z principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, podle kterého porušující jednání, nikoliv vznik škody, je podstatou nároku vyplývajícího z porušení.

Kromě toho ke vzniku škody nemůže dojít, pokud v daném státě zároveň nedojde k příčinné události (protiprávnímu jednání spočívajícímu v porušení chráněného práva). Podle některých autorů nelze přenášet výklad provedený pro obecnou kolizní úpravu mimosmluvních závazkových vztahů do kolizní problematiky práv k duševnímu vlastnictví z důvodu teritoriality těchto práv.⁴⁷⁷ Podle těchto názorů totiž není možné, aby v určité zemi došlo ke škodě ve smyslu porušení chráněného práva bez toho, aniž

⁴⁶⁹ Obdobně postavení mají v kolizním právu např. odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku (článek 5 Nařízení Řím II) nebo nekalá soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž (článek 6 Nařízení Řím II).

⁴⁷⁰ Obecná kolizní úprava mimosmluvních závazkových vztahů (hraniční určovatel *lex loci delicti*) rozlišuje mezi právem místa protiprávního jednání (*lex loci delicti commissi*) a právem místa škodlivých následků (*lex loci damni infecti*).

⁴⁷¹ U distančních deliktů má smysl rozlišovat formy základního hraničního určovatele *lex loci delicti* v podobě *lex loci delicti commissi* a *lex loci damni infecti*.

⁴⁷² Z tohoto důvodu se pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví nepoužije hraniční určovatel *lex loci damni infecti* upravený v článku 4 odst. 1, hraniční určovatel *lex domicilii communis* upravený v článku 4 odst. 2 ani úniková doložka zjevně užšího spojení s jinou zemí dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I.

⁴⁷³ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 19.

⁴⁷⁴ Unijní zákonodárci se v tomto ohledu zjevně poučili z interpretačních problémů spojených s článkem 5 odst. 2 Bernské úmluvy a vytvořil takovou kolizní úpravu, podle které nelze *lex loci protectionis* zaměnit s *lex fori*. Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 808.

⁴⁷⁵ „In the Rome II Regulation, the territoriality of intellectual property rights reigns supreme.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 722. Podle Gottschalka je *lex loci protectionis* „celosvětově používán pro porušení práv k duševnímu vlastnictví“ („*lex loci protectionis is recognized all over the world to determine infringement*“). In: Gottschalk, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?* s. 188

⁴⁷⁶ „[d]oes not appear to be compatible with the specific requirements in the field of intellectual property.“ In: Commission of the European Communities. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II)* [online], s. 20.

⁴⁷⁷ Kur, Annette. *Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs*, s. 587; Kur, Annette. *Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice*, s. 463.

by v této zemi došlo k příčinnému jednání. Obě skutečnosti se z důvodu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví týkají jediné země.⁴⁷⁸ To nevyklučuje situaci, kdy protiprávní jednání, ke kterému došlo v jednom členském státě, je výsledkem „hlavního“ jednání, ke kterému došlo v jiném členském státě. Rozlišování mezi *loci delicti commissi* a *loci damni infecti* dává podle těchto názorů smysl pouze v případě místa, ve kterém došlo k jednání, které vede k dalšímu porušení a místem, kde došlo k jednotlivým aktům porušení příslušného práva. Ani jedno z těchto míst nemůže být kvalifikováno jako *damni infecti*, a zároveň obě je možné kvalifikovat jako *delicti commissi*, byť různým způsobem.⁴⁷⁹ S tímto přístupem nelze zcela souhlasit. Zejména v oblasti procesních ustanovení týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví (typicky u autorského práva) je možné v mezinárodním právu soukromém EU vnímat rozlišování na místo příčinné události a místo škodlivých následků.

V případě článku 8 Nařízení Řím II je vyloučena možnost aplikace hraničního určovatele společného obvyklé bydliště dle článku 4 odst. 2 Nařízení Řím II. Tento hraniční určovatel byl rovněž považován za rozporný s principem teritoriality práv k duševnímu vlastnictví. Hraniční určovatel společného obvyklého bydliště slouží k zajištění oprávněných očekávání stran při aplikaci jejich společného domácího práva.⁴⁸⁰ Naopak cílem teritoriality práv k duševnímu vlastnictví je zajistit státům možnost regulovat jednání, která mají vliv na jejich území. Podle *Symeonida* toto vyloučení podporuje argument, že porušení práv k duševnímu vlastnictví má širší veřejnoprávní důsledky, než jen ochranu oprávněných individuálních zájmů soukromých osob.⁴⁸¹

Konečně hraniční určovatel *lex loci protectionis* není možné ztotožnit s hraničním určovatelem *lex loci delicti commissi*, i když v praxi se mohou překrývat.⁴⁸² *Lex loci protectionis* je objektivní hraniční určovatel, v jehož případě soud členského státu musí nejdříve předběžně kvalifikovat, zda došlo k porušení a kde je lokalizováno, aby následně na základě kolizní normy určil rozhodné právo. Kolizní řešení záleží na skutkovém přednesu žalobce, který musí určit, pro kterou zemi uplatňuje ochranu svých práv. Kromě toho je možné vyjít ze srovnání textu článku 8 odst. 1 a 2 Nařízení Řím II, ve kterém unijní (EU) zákonodárce úmyslně odlišil hraniční určovatele pro nalezení rozhodného práva.⁴⁸³

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II obsahuje hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*. Tento hraniční určovatel je nutné odlišit od hraničního určovatele upraveného v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím I. Dle Soudního dvora EU je nutné ho vykládat ve smyslu, že se vztahuje „na zemi, ve které došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, tj. zemi, na jejímž území bylo porušení spácháno“.⁴⁸⁴

Článek 13 Nařízení Řím I rozšiřuje působnost rozhodného práva určeného dle článku 8 na vztahy vyplývající z bezdůvodného obohacení dle článku 10, jednatelství bez příkazu dle článku 11 a předmluvní odpovědnosti dle článku 12 Nařízení Řím II.⁴⁸⁵

⁴⁷⁸ „It is simply not possible for ‘damage’ in the meaning of IP infringement to ensue in a country without an ‘event’ in the meaning of an infringement act also being committed there: both necessarily coincide with regard to the territory where they occur“. In: Kur, Annette. *Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs*, s. 588.

⁴⁷⁹ Kur, Annette. *Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs*, s. 588.

⁴⁸⁰ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Řím II, odst. 14 a 16.

⁴⁸¹ „[t]he reason for this exclusion is an implicit recognition that cases involving the latter categories of cases implicate broader societal interests that go beyond the interests of the litigants.“ In: Symeonides, S. *Rome II and Tort Conflicts: A Missed Opportunity* [online], s. 22.

⁴⁸² Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 241, Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 807-810.

⁴⁸³ „*Lex protectionis* is a pragmatic solution to finding a common denominator among the Member States without a need to determine at the choice of law level the specific element (e.g. tangible conduct or IP impairing effects) that justifies the application of a country’s law.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 300.

⁴⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 97.

⁴⁸⁵ K podrobné analýze tohoto ustanovení srov. např. Kyselovská, T. *Použitelnost článku 13 (Nařízení Řím II)*, s. 463-466.

2.4.2 Legislativní historie⁴⁸⁶

Návrh textu Nařízení Řím II z roku 2002 neobsahoval speciální kolizní úpravu pro porušení práv k duševnímu vlastnictví. Tato oblast zároveň nebyla z působnosti navrhovaného nařízení výslovně vyloučena, takže by se na ni aplikovalo obecné pravidlo uvedené v návrhu článku 4, a to hraniční určovatel *lex loci damni infecti*.⁴⁸⁷

V upraveném návrhu textu Nařízení Řím II⁴⁸⁸ již byla kolizní norma pro porušení práv k duševnímu vlastnictví výslovně uvedena.⁴⁸⁹ Hraničním určovatelem pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví byl „*právní řád používaný v zemi, kde je ochrana uplatňována*“. Porušení jednotného práva Společenství (EU) se mělo řídit *lex loci delicti commissi*. Tento návrh byl v upravené podobě převzat do současného textu Nařízení Řím II.

Při přípravě textu Nařízení Řím II probíhaly diskuze ohledně možnosti volby práva pro duševně právní delikty.⁴⁹⁰ Vyloučení volby práva bylo obsaženo v původním návrhu textu s odůvodněním, že „*volba práva není akceptovatelná pro porušení práv k duševnímu vlastnictví, kde je nevhodná*“.⁴⁹¹ Vyloučení volby práva bylo převzato do současného textu Nařízení Řím II bez dalšího odůvodnění.

2.4.3 Vztah Nařízení Řím II k dalším pramenům úpravy

Nařízení Řím II obsahuje kolizní normy pro určení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy⁴⁹² ve věcech občanských a obchodních. Kolizní normy pro tyto vztahy jsou obsaženy v předpisech mezinárodního, unijního a národního původu. Nařízení Řím II proto upravuje svou pozici k těmto jiným pramenům právní úpravy.⁴⁹³ Nařízení Řím II není v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v kolizi se sekundárním právem EU. Směrnice EU neobsahují kolizní úpravu pro mimosmluvní závazkové vztahy⁴⁹⁴ a vztah Nařízení Řím II a nařízení v oblasti jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU byl vymezen v kapitole 1.1.2.

⁴⁸⁶ Tato podkapitola byla zpracována a vychází z předcházejícího díla autorky Kyselovská, T. *Development of EU private international law rules for intellectual property rights*, s. 129-132.

⁴⁸⁷ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 227.

⁴⁸⁸ Evropská komise. *Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“)* [online], s. 15.

⁴⁸⁹ Předkladatelé upraveného návrhu vycházeli z Hamburského návrhu, který v článku 6a upravoval kolizní normy pro porušení průmyslových práv a (neregistrovaných) práv k duševnímu vlastnictví. Dle článku 6a odst. 1 Hamburského návrhu se mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení autorského práva nebo registrovaných průmyslových práv měly řídit *lex loci protectionis*. Dle článku 6a odst. 2 Hamburského návrhu se porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství mělo řídit *lex loci damni infecti*. Dle článku 11 Hamburského návrhu byla pro tyto delikty vyloučena volba práva. K tomu srov. Hamburg Group for Private International Law. *Comments on the European Commission's Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations* [online], s. 21-25; Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 210.

⁴⁹⁰ K přehledu přístupů srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 211-212.

⁴⁹¹ „*Freedom of will is not accepted, however, for intellectual property, where it would not be appropriate.*“ In: Commission of the European Communities. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II)* [online], s. 22.

⁴⁹² K vymezení a odlišení pojmů „mimosmluvní závazkový vztah“ a „delikt“ srov. např. Valdhans, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*, s. 40.

⁴⁹³ K analýze vztahu Nařízení Řím II k jiným právním předpisům mezinárodního, unijního (EU) a vnitrostátního původu srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 205-209; Kyselovská, T. *Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II)*, s. 403.

⁴⁹⁴ Z vybraných směrnic EU, které obsahují duševně právní úpravu, lze zmínit směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla; směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního

V oblasti mezinárodních duševně právních úmluv nejsou vztahy aplikační přednosti tak zřejmé. Členské státy EU jsou členy mezinárodních organizací a smluvními státy celé řady mezinárodních úmluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Aplikační přednost před kolizní úpravou v Nařízení Řím II mají přímé normy obsažené v mezinárodních úmluvách, jako je např. Bernská úmluva. V odborné literatuře se debatuje, zda tyto velké duševně právní úmluvy obsahují kolizní úpravu. Vzhledem k tomu, že tato problematika není předmětem této práce, lze odkázat na jiné zdroje a autory, jako je Koukal⁴⁹⁵ nebo Schaafsma.⁴⁹⁶ Pokud by byl přijat názor, že mezinárodní úmluvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví obsahují kolizní úpravu, měly by tyto kolizní normy mezinárodního původu aplikační přednost dle článku 28 odst. 1 Nařízení Řím II (jehož působnost je omezena na mimosmluvní závazkové vztahy). S tímto názorem se autorka práce neztotožňuje a její názor je potvrzen v odborné literatuře i judikatuře.⁴⁹⁷

Podmínkou aplikace Nařízení Řím II je splnění podmínek věcné, osobní, územní a časové působnosti.⁴⁹⁸ Pro další analýzu je možné předpokládat, že tyto podmínky jsou splněny.

2.4.4 Kvalifikační a interpretační otázky spojené s článkem 8

Kolizní úprava v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II a hraniční určovatel *lex loci protectionis* nerozlišuje mezi registrovanými a neregistrovanými právy. Z tohoto důvodu je tato kolizní norma označována jako „*norma rigidní než progresivní*“⁴⁹⁹ a je slovy Valdhans „*poněkud úsměvně odůvodněna tradicí*“.⁵⁰⁰ Všechny pojmy použité v Nařízení Řím II musí být vykládány autonomně,⁵⁰¹ nikoliv dle *lege fori, lege causae* nebo *lex loci protectionis*.

Práva k duševnímu vlastnictví mají osobnostní a majetkové aspekty (z pohledu kontinentálně-evropského právního systému). Dle článku 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II jsou z jeho věcné působnosti vyloučena osobnostní práva.⁵⁰² Je otázka, zda jsou z nařízení vyloučena skutečně všechna osobnostní práva, a to včetně těch, která jsou spojena s právy k duševnímu vlastnictví, jako např. osobnostní práva autorská,⁵⁰³ osobnostní práva původce/vynálezce nebo právo spočívající v nakládání s obchodním jménem, nebo také majetkové aspekty osobnostních práv (*right of publicity*).

vlastnictví; směrnici Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

⁴⁹⁵ Koukal, P. Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 171-201.

⁴⁹⁶ Schaafsma, S., J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*, 570 s.

⁴⁹⁷ „[t]he principle of national treatment is really not conflicts rule at all; it does not direct application of the law of any country. It simply requires that the country in which protection is claimed must treat foreign and domestic authors alike.“ In: USA. *Itar-Tass Russian News v. Russian Kurier* ze dne 27.8.1998, no. 97-7498, odst. 90. „*Jak totiž vyplývá z čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy, jejím předmětem není stanovit právo použitelné v oblasti ochrany literárních a uměleckých děl, nýbrž zavést jako obecné pravidlo systém národního zacházení s právy spojenými s těmito díly.*“ In: Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 30. června 2005 ve věci C-28/04, *Tod's SpA a Tod's France SARL v. Heyraud SA*, odst. 32.

⁴⁹⁸ K rozboru působností Nařízení Řím I srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 203-205; Kyselovská, T. *Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II)*, s. 398.

⁴⁹⁹ Valdhans, J. *Odchylky od neutrálního kolizního řešení*, s. 50.

⁵⁰⁰ Valdhans, J. *Odchylky od neutrálního kolizního řešení*, s. 50.

⁵⁰¹ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 128.

⁵⁰² V českém právu k tomu srov. § 101 ZMPS. Pro zajímavost je možné uvést, že čínský ZMPS obsahuje výslovnou kolizní normu pro online porušení osobnostních práv a pomluvu, která obsahuje hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště poškozeného. K tomu srov. článek 46 čínského ZMPS: „*Infringement via Internet or by other means of personality rights such as right to name, right to image, right of reputation and privacy right are governed by the law of the habitual residence of the victim.*“ Podrobný přehled vnitrostátních kolizních norem pro určení rozhodného práva pro porušení osobnostních práv je uveden např. In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 370-376.

⁵⁰³ V českém právu jsou autorská osobnostní práva upravena v § 11 AZ.

Podle *Drexla* je nutné vycházet z povahy a smyslu těchto práv, neboť práva k duševnímu vlastnictví chrání jak ekonomické, tak osobnostní zájmy jejich nositelů.⁵⁰⁴ Osobnostní aspekty jsou z tohoto důvodu součástí definice pojmu práva duševního vlastnictví spadající do Nařízení Řím II. Podle většinové komentářové literatury do působnosti článku 8 Nařízení Řím II spadají osobnostní práva autorská a osobnostní práva výkonných umělců, pokud jsou spojena s konkrétním dílem autora (výkonného umělce).⁵⁰⁵ Tím se odlišují od „obecných“ osobnostních práv vyloučených z Nařízení Řím II. Do působnosti Nařízení Řím II spadají také osobnostní práva vynálezců⁵⁰⁶ a právo na obchodní jméno.⁵⁰⁷

Do působnosti článku 8 Nařízení Řím II by měla spadat také označení původu a zeměpisná označení, neboť se jedná o absolutní práva podobná právům k duševnímu vlastnictví,⁵⁰⁸ tradiční vědění (*traditional knowledge*) a ochrana olympijských symbolů.⁵⁰⁹ Článek 8 Nařízení Řím II se vztahuje také na právo na opětovný prodej.⁵¹⁰ Jedná se o nepřevoditelné a nezczitelné právo, které umožňuje autorovi originálu výtvarného díla získat podíl na hospodářském úspěchu jeho díla.⁵¹¹

Do působnosti Nařízení Řím II naopak nespadá institut francouzského práva *droit de non-paternalité*. Jedná se o právo nebýt uváděn jako autor určitého díla. Toto právo není spojeno s dílem, ale s osobností autora, a proto je kvalifikováno jako všeobecné osobnostní právo, které se z pohledu určení rozhodného práva řídí národními předpisy mezinárodního práva soukromého.⁵¹² Také dle českého práva spadá určovací nárok, že osoba není autorem díla, mezi všeobecná osobnostní práva, nikoliv práva osobnostní autorská.⁵¹³ Dle komentářové literatury do působnosti Nařízení Řím II nespadá *right to publicity*, které je kvalifikováno jako všeobecné osobnostní právo.⁵¹⁴

Mezi sporné otázky patří ochrana doménových jmen. V tomto případě záleží na *ad hoc* posouzení. Pokud bude doménové jméno obsahovat obchodní jméno nebo ochrannou známku, může být chráněno jako příslušné právo k duševnímu vlastnictví. Pokud by doménové jméno obsahovalo jméno fyzické osoby, pak by bylo kvalifikováno jako všeobecné osobnostní právo, které je vyloučeno z unifikované úpravy v Nařízení Řím II.⁵¹⁵

⁵⁰⁴ „*Zu unterscheiden ist hier zwischen der Ausgestaltung des Rechts und der Rechtsnatur des Rechts.*“ *Drexl* In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1328.

⁵⁰⁵ K přehledu autorů a jejich děl srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 221–222 a citace zde uvedené.

⁵⁰⁶ K tomu srov. článek 4ter Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví.

⁵⁰⁷ K tomu srov. článek 1 odst. 2 ve spojení s článkem 8 Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, který uvádí právo na obchodní jméno jako předmět ochrany průmyslových práv.

⁵⁰⁸ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 226; Koukal, P. *Autorské právo, public domain a lidská práva*, s. 113; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 307. Se zeměpisnými označeními původu může být spojen kvalifikační problém. Podle některých právních řádů je totiž označení původu chráněno, ale podle jiných právních řádů se jedná o druhové označení, které nepodléhá ochraně. Týč, V., Charvát, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*, s. 38.

⁵⁰⁹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 226.

⁵¹⁰ V českém právu je právo na opětovný prodej upraveno v § 24 AZ. Toto právo vyplývá z článku 14ter Bernské úmluvy a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla.

⁵¹¹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 228.

⁵¹² K přehledu autorů a jejich děl srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 221–222 a citace zde uvedené.

⁵¹³ Koukal, P. *Autorské právo, public domain a lidská práva*, s. 367.

⁵¹⁴ *Drexl* In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1328–1329

⁵¹⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 222.

V dosahu Nařízení Řím II může dojít k situaci, kdy právně zhodnocený skutkový stav bude možné podřadit pod rozsah kolizních norem v článku 6 (nekalá soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž) a článku 8 (porušení práv duševního vlastnictví). K přesahu těchto kolizních norem může dojít zejména v oblasti ochrany obchodního tajemství, *know how* či ochrany inovací a technických řešení, která nejsou chráněna právy k duševnímu vlastnictví.⁵¹⁶

Obchodní tajemství nemá ve všech členských státech povahu práva absolutní povahy. V některých členských státech je chráněno relativními právy vyplývajícími z nekalosoutěžního jednání.⁵¹⁷ Z tohoto důvodu spadá podle komentářové literatury do působnosti článku 6 odst. 2 Nařízení Řím II.⁵¹⁸ Podle jiných právních řádů bývá naopak chráněno odlišnými mechanismy, zejména nároky v případě jeho neoprávněného zveřejnění.⁵¹⁹ Dle českého práva je obchodní tajemství chráněno v rámci nekalosoutěžního práva. Pokud by bylo fórum v ČR, český soud by nemohl postupovat dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I. Slovenské právo⁵²⁰ naopak považuje obchodní tajemství za právo absolutní povahy. Pokud by se fórum nacházelo na Slovensku, slovenský soudce by (při splnění všech působností) aplikoval článek 8 Nařízení Řím II a mohl by teoreticky dojít k jinému výsledku než soud český. V takovém případě dochází ke střetu mezi autonomní kvalifikací a kvalifikací dle *lex fori*.

Článek 6 Nařízení Řím II se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a nekalé jednání spočívající ve zneužití postavení soutěžitele. V těchto oblastech může dojít k překrytí skutkových podstat. V komentářové literatuře je možné se setkat s řešením této „kolize“ obou ustanovení pomocí aplikace mozaikové úpravy pro jednotlivé nároky nebo použití hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Je možné souhlasit s *Metzgerem*, že se jedná o teoreticko-akademickou debatu, neboť kolizní řešení dle článku 6 i článku 8 „povedou ve většině případů ke stejnému výsledku“.⁵²¹ I když se jedná o pragmatickou argumentaci, tato skutečnost „nemůže omluvit nedůslednou nebo nepřesnou metodologii (zejména pokud jde o kvalifikaci) při aplikaci norem mezinárodního práva soukromého“.⁵²²

Kvalifikační a interpretační otázky může vyvolat pojem porušení práv k duševnímu vlastnictví, který je obsažen v rozsahu kolizní normy v článku 8 odst. 1 a odst. 2 Nařízení Řím II.⁵²³ *Lex loci protectionis* spojený s principem teritoriality znamená, že práva k duševnímu vlastnictví se vztahují pouze k porušení, ke kterému došlo na území příslušného státu, který tato práva upravuje a chrání. Vlastník práv k duševnímu vlastnictví má určitý soubor práv výlučné povahy. K porušení chráněného práva dojde v případě, kdy třetí osoba bude konat (chráněné právo využívat) bez souhlasu oprávněného nositele nebo dle zákonné výjimky.

⁵¹⁶ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 217 a tam citované zdroje.

⁵¹⁷ Obchodní tajemství je výslovně upraveno v článku 1 odst. 2 ve spojení s článkem 39 Dohody TRIPS.

⁵¹⁸ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 225 a tam citované zdroje; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 233; Fawcett, Torremans, *Intellectual Property and Private International Law*, s. 805.

⁵¹⁹ Článek 39 Dohody TRIPS, Směrnice o ochraně obchodního tajemství.

⁵²⁰ K tomu srov. § 18 zákona č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník.

⁵²¹ „*The lex loci protectionis and the market effects rule will lead to similar results in most cases.*“ In: Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, citováno In: Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 224.

⁵²² Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 224.

⁵²³ Článek 8 odst. 1 a 2 Nařízení Řím II se aplikují bez ohledu na to, zda k tvrzenému porušení práv k duševnímu vlastnictví skutečně došlo. Stačí, pokud žalobce tvrdí, že k porušení práva k duševnímu vlastnictví došlo ve státě, pro který je uplatňována ochrana. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 227; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 234; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 309.

Z hlediska metodologie mezinárodního práva soukromého EU je nutné rozlišovat pojmy obsažené v rozsahu kolizní normy a pojmy obsažené v hmotném právu určeném na základě kolizních norem. V případě článku 8 Nařízení Řím II a pojmu porušení dochází k prolínání kolizního a hmotného práva. Zásadní otázka v tomto ohledu je, zda již při aplikaci kolizní normy a kolizně právního pojmu porušení je potřeba porušení lokalizovat na území určitého státu. Jinými slovy, zda je nutné již na kolizní úrovni provádět hmotněprávní hodnocení údajného porušení z pohledu rozhodného práva.⁵²⁴ Soudní dvůr EU se k této otázce vyjadřoval v judikatuře, podle které „otázka, zda [došlo k porušení chráněného práva, pozn. autorky], je otázkou věcného přezkumu žaloby, který provede příslušný soud na základě použitelného hmotného práva“.⁵²⁵ Podle Tichého Soudní dvůr EU rozlišuje kolizně právní navázání od hmotněprávního ukotvení (lokalizace) porušení k území určitého státu. Pro aplikaci článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II nemusí být porušení lokalizováno na kolizně právní úrovni. Naopak v případě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je místo porušení nutné lokalizovat již na kolizní úrovni, neboť kolizní norma se vztahuje na jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU. Důvod pro tento odlišný metodologický přístup je, že „na základě navázání podle článku 8 odst. 1 byl určen *lex causae*, a proto již existuje měřítko k porušení práva duševního vlastnictví“.⁵²⁶ Určit zemi, pro kterou je uplatňována ochrana, je nutné i v případě jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU, neboť tyto předpisy vyžadují, aby ochrana byla uplatňována alespoň pro jeden členský stát EU.⁵²⁷

Další dosud nejasněnou otázkou je, zda se článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II může aplikovat v případě *cloud computing*, což jsou skutečně ubiquitní případy. Poskytovatel cloudových služeb může především rozmnožovat dílo, k čemuž může docházet na všech serverech zároveň.

Článek 8 Nařízení Řím II také neobsahuje pravidlo pro multistátní porušení (jedná se o porušení práva k duševnímu vlastnictví, ke kterému dochází najednou ve více členských státech), alternativní hraniční určovatele nebo únikovou doložku spočívající v užším nebo nejužším spojení s právem jiné země jako obdobu článku 4 odst. 3 a 4 Nařízení Řím I.⁵²⁸ Alternativní hraniční určovatel je obsažen např. v článku 6 odst. 3 písm. b) Nařízení Řím II pro delikty vyplývající z narušení soutěže ve více zemích, pokud trh státu fóra byl přímo a významně narušen a žalovaný má v tomto státě bydliště.⁵²⁹ Cílem této kolizní úpravy je zajištění fungování vnitřního trhu EU jako celku, nikoliv národních trhů jednotlivých členských států. Tohoto cíle je možné dosáhnout aplikací jednoho rozhodného práva. Kolizní úprava v článku 6 Nařízení Řím II je vedena jiným veřejným zájmem, rozuměj zájmem EU jako celku, nikoliv národními zájmy jednotlivých členských států, rozuměj jejich zájmy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Obdobným příkladem může být článek 7 Nařízení Řím II, který upravuje mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající ze škody na životním prostředí. Osoba, která uplatňuje nárok na náhradu škody, si může zvolit právo rozhodné. Cílem tohoto ustanovení je opět širší veřejný zájem na ochraně

⁵²⁴ „[z]da je třeba na kolizněprávní úrovni provádět analýzu spočívající v lokalizaci porušení, anebo zda je tento pojem přísně spojen s hmotněprávním pojetím práv duševního vlastnictví.“ In: Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 121, citováno In: Kyselovská, T. *Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 226.

⁵²⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 26.

⁵²⁶ Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 122.

⁵²⁷ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 239.

⁵²⁸ Úniková doložka dle článku 4 odst. 3 Nařízení Řím II se použije pouze ve vztahu k tomuto obecnému pravidlu, nelze ji využít pro určení rozhodného práva v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví. Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 117-119.

⁵²⁹ Článek 6 odst. 3 písm. b) Nařízení Řím II: „Jestliže je nebo může být narušen trh ve více zemích, může se osoba usilující o náhradu škody, která žaluje u soudu bydliště žalovaného, místo toho rozhodnout žalovat podle práva soudu, u něhož je žaloba podávána, za předpokladu, že trh v daném členském státě je jedním z trhů, jež byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže, z něhož vzniká mimosmluvní závazkový vztah, o který je žaloba opřena; pokud žalobce u daného soudu v souladu s platnými pravidly o určení příslušnosti žaluje více než jednoho žalovaného, může se rozhodnout žalovat pouze podle práva tohoto soudu, pokud omezení hospodářské soutěže, na němž je žaloba proti každému ze žalovaných založena, přímo a významně narušuje také trh členského státu daného soudu.“

životního prostředí, nikoliv zájmy jednotlivých členských států.⁵³⁰ Článek 8 Nařízení Řím II a mezinárodní úprava práv k duševnímu vlastnictví se od těchto ustanovení odlišuje.⁵³¹

2.4.5 *Lex loci protectionis* dle článku 8 odst. 1

Článek 8 Nařízení Řím II a *lex loci protectionis* vycházejí z principu teritoriality.⁵³² Tato právní úprava je označována jako „zjednodušená a nedostatečně odůvodněná“.⁵³³

Z hlediska systematiky článku 8 je odstavec 1 *lex generalis* k odstavci 2. Použije se jak ve vztazích mezi členskými státy, tak ve vztahu k nečlenským státům. Toto ustanovení je v odborné literatuře označováno jako externí kolizní norma (*external conflict rule, das Aussen-IPR der Unionsschutzrechte*).⁵³⁴

Kolizní norma v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II se vztahuje na práva k duševnímu vlastnictví registrovaná i neregistrovaná bez ohledu na původ právní úpravy (vyplývající z národního práva nebo mezinárodních úmluv). Do rozsahu této kolizní normy spadají také odrůdová práva upravená národními duševně právními předpisy.⁵³⁵ Kolizní norma se nevztahuje na práva, která mají povahu jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU a spadají do článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.⁵³⁶ Kolizní úprava se vztahuje nejen na porušení, ale také na částečná a přípravná jednání směřující k porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁵³⁷

Kolizní norma obsahuje hraniční určovatel práva země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).⁵³⁸ U registrovaných práv je to země jejich registrace. U neregistrovaných práv si žalobce v podstatě může určit rozhodné právo, ale musí jednoznačně určit a odůvodnit, pro kterou zemi uplatňuje ochranu.

Z formulace článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II je zřejmé, že unijní (EU) zákonodárce nechtěl provádět „revoluční změnu v kolizním přístupu k porušování práv k duševnímu vlastnictví“.⁵³⁹ Unijní (EU) zákonodárce převzal a upravil text článku 5 odst. 2 Bernské úmluvy, a tím tuto úpravu potvrdil jako autonomní kolizní úpravu a hraniční určovatel. Zásadní význam *lex loci protectionis* je zdůrazněn v Preambuli k Nařízení Řím II, podle které by se, „pokud jde o porušování práv k duševnímu vlastnictví, měla zachovat obecně uznávaná zásada *lex loci protectionis*“.⁵⁴⁰ Nařízení Řím II ale mlčí k rozsahu účinků této „zásady“ (k této otázce a právní úpravě v souborech *soft law* srov. kapitolu 3.3.).⁵⁴¹

Skutečnost, zda k porušení práva k duševnímu vlastnictví skutečně došlo, je v působnosti hmotného práva, které bylo na základě kolizní normy určeno. Aplikace článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II není zásadně problematická v případě jednoduchého porušení, které se týká území pouze jednoho členského

⁵³⁰ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Řím II, odst. 24 a 25.

⁵³¹ „The absence of any alternative connecting factors or a single law solution in article 8 suggests that respect for state interests, especially those of the individual Member States to determine the extent of IP protection within their territories, was given greater weight than the EU’s interest in substantive policy goals or the EU or the parties’ interest in efficiency.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 308.

⁵³² Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 138.

⁵³³ „[t]he regulation set forth in Article 8 Rome II appears as somewhat oversimplified and under-reasoned.“ In: Maunsbach, U., Kur, Annette. *Choice of law and Intellectual Property Rights*, s. 53.

⁵³⁴ Drexler In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1302.

⁵³⁵ Do rozsahu této kolizní normy naopak nespádají odrůdová práva vyplývající z Nařízení o odrůdových právech Společenství, která se řídí článkem 8 odst. 2 Nařízení Řím II.

⁵³⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 31.

⁵³⁷ Unberath, H., Cziupka, J., Pabst, S. *Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums*, s. 853.

⁵³⁸ ... nikoliv právo země, ve které je uplatňována ochrana. Je nutné důsledně odlišovat *lex fori* od *lex loci protectionis*, byť v některých případech mohou tato místa splývat. Je možné uvést příklad, kdy žalobce podá žalobu v zemi X a podle práva této země uplatňuje ochranu.

⁵³⁹ Valdhans, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*, s. 201.

⁵⁴⁰ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 26.

⁵⁴¹ V národní, mezinárodní ani regionální (EU) legislativě neexistuje jednotné vymezení, jaké otázky se řídí právem země, pro kterou je uplatňována ochrana. K přehledu různých výkladů srov. např. Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 807-810.

státu, resp. žalobce uplatňuje ochranu pouze podle práva jediné země. V takovém jednoduchém případě „hraniční určovatel *lex loci protectionis* vyjadřuje relativně vyrovnaný zájem práva státu ochrany, což jsou v praxi nejčastější případy“.⁵⁴²

Aplikace této kolizní normy je naopak problematická v případě multistátního porušení, ke kterému dojde ve více členských státech najednou. Aby bylo možné uplatnit právo země, pro kterou je uplatňována ochrana, musí mít porušení na tomto území dostatečně silné následky.⁵⁴³

Interpretaci a aplikaci článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II ztěžuje fakt, že k okamžiku odevzdání této práce neexistuje interpretační judikatura Soudního dvora EU, která by se věnovala výkladu hraničního určovatele práva země, pro kterou je uplatňována ochrana. Předmětem autonomního výkladu byl zatím pouze článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II v rozhodnutích ve věcech *Nintendo*⁵⁴⁴ a *Acacia*.⁵⁴⁵ Jistý návod je možné najít také v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Football Dataco*, podle kterého „článek 8 Nařízení Řím II] potvrzuje zájem zjistit, zda [...], k tomuto zasílání došlo ve Spojeném království, tedy v členském státě, ve kterém se *Football Dataco* a další dovolávají ochrany [...]“.⁵⁴⁶ Soudní dvůr EU v tomto ohledu neuvedl, zda toto zjištění je významné pro výběr rozhodného práva pomocí kolizní normy (kolizní úroveň) nebo zda jednání spadá do působnosti rozhodného práva (hmotněprávní úroveň).

Soudní dvůr EU se vyjadřoval k *lex loci protectionis* v kontextu procesního práva a Nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. kapitolu 2.5.7.). V případě registrovaných práv jsou na základě *lex loci protectionis* příslušné k projednání celé náhrady škody soudy členského státu, ve kterém je právo registrováno.⁵⁴⁷ Tato skutečnost je předvídatelná pro žalobce i žalovaného. Je možné, že stejnou interpretaci by Soudní dvůr EU využil i v případě výkladu *lex loci protectionis* pro účely článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Naopak v případě neregistrovaného autorského práva Soudní dvůr EU rozhodl, že k rozhodnutí o náhradě teritoriálně omezené škody je „příslušný soud, k němuž byla podána žaloba, pokud členský stát, na jehož území se tento soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává, a pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba“.⁵⁴⁸

Na základě analogického použití procesní judikatury pro kolizní řešení by bylo možné dojít k závěru, že *lex loci protectionis* v režimu článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II lze možné interpretovat jako právo země, ve které žalobce tvrdí vlastnictví autorského práva a na jejímž území vznikla žalobci škoda. Podle některých názorů je princip teritoriality oslaben na hmotněprávní úrovni u neregistrovaných práv, a proto musí být posílen na kolizní úrovni.⁵⁴⁹ S tímto názorem se autorka práce zcela neztotožňuje, neboť v případě porušení autorského práva hraniční určovatel *lex loci protectionis* není zcela vhodný.

Následující analýza je rozdělena na jednoduché a multistátní porušení v režimu článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II.

2.4.6 Jednoduché porušení v režimu článku 8 odst. 1

Použití článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II je možné demonstrovat na následujícím příkladu. Dojde-li k tvrzenému porušení práva k duševnímu vlastnictví, nositel tohoto práva (žalobce) podá žalobu k soudům členského státu, jejichž příslušnost je určena na základě článku 4 nebo článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Pro soudní řízení je rozhodující skutkový přednes žalobce, který musí v žalobě

⁵⁴² Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 233.

⁵⁴³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 35-43; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oréal*, odst. 64-65; de la Durantaye, K. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 634.

⁵⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*.

⁵⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*.

⁵⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 32.

⁵⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 28.

⁵⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 43.

⁵⁴⁹ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 305.

uvést, podle práva jaké země uplatňuje ochranu svého práva (*lex loci protectionis*).⁵⁵⁰ Může se jednat např. o zemi, ve které žalovaný jednal v rozporu s duševně právními předpisy. Může se jednat také o situaci, kdy žalovaný porušil chráněné právo jednáním na internetu nebo vyvezl chráněné zboží do jiné země.

Pokud žalobce v rámci svého návrhu neuvede, zda hodlá žalovat z titulu porušení práv v zahraničí, soud bude zpravidla vycházet z toho, že uplatňuje nárok podle *lex fori* a nebude se zabývat kolizními otázkami případu.⁵⁵¹ Tomuto přístupu ostatně odpovídá již zmiňovaný průzkum provedeným *Christiem*, podle kterého ve většině případů přeshraničního porušení práv k duševnímu vlastnictví soud rozhoduje dle *lex fori* a bez úvah o nutnosti kolizního řešení.⁵⁵²

Na základě hmotněprávních předpisů práva země, pro kterou je uplatňována ochrana, se určí, zda k tvrzenému porušení skutečně došlo a jaký rozsah má ochrana tohoto práva. Příčinné jednání vedoucí k porušení práva k duševnímu vlastnictví musí být alespoň částečně realizováno na území fóra, nebo mít zde alespoň nepřímý dopad. Došlo-li k protiprávnímu jednání na území státu fóra, použijí se hmotněprávní předpisy na ochranu práv k duševnímu vlastnictví fóra (*lex loci protectionis* se tímto překrývá s *lex fori*). Pokud k protiprávnímu jednání došlo na území jiného státu, ale žalobce by uplatňoval ochranu pro stát fóra, žaloba by byla zamítnuta, neboť nedošlo k porušení práva duševního vlastnictví státu, pro který se žádá o ochranu.⁵⁵³

V případě jednoduchého porušení může *lex loci protectionis* „vést k mnohosti rozhodných práv, ale neměl by vést k mnohosti nároků“.⁵⁵⁴ Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II by mohl svádět k excesivnímu *legis shopping*, kdy si žalobce bude vybírat pro něj nejvýhodnější rozhodné právo, např. z pohledu uplatnitelných nároků.⁵⁵⁵ Tyto úvahy a následné žaloby by mohly být kvalifikovány jako šikanózní jednání,⁵⁵⁶ pokud by žalobce uplatňoval právo země, podle kterého právo není chráněno, nebo právo země, ve které se žalovaný nedopustil protiprávního jednání. V takovém případě by původní žalovaný mohl sám podat žalobu z titulu nekalé soutěže nebo šikanózního jednání.

2.4.7 Multistátní porušení v režimu článku 8 odst. 1

Dojde-li k porušení práv k duševnímu vlastnictví v online prostředí, následky tohoto porušení se mohou projevit ve více zemích najednou. Jako příklad je možné uvést publikovaný článek českého autora, který byl bez jeho vědomí a souhlasu sdílen na internetu a nabízen veřejnosti po celé EU bez omezení. Vzhledem k tomu, že autorské právo je chráněno ve všech členských státech EU, je toto jednání možné kvalifikovat jako protiprávní s následky ve všech zemích, kde byl článek dostupný.

V případech multistátního (nebo také ubiquitousního) porušení dochází k oslabování kolizního řešení dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I. Určení rozhodného práva dle hraničního určovatele *lex loci protectionis* nemusí odpovídat požadavku nejužší vazby mezi příslušným jednáním a rozhodným právem.

⁵⁵⁰ Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je v odborné literatuře z tohoto důvodu označován jako subjektivní hraniční určovatel. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 232 a autoři zde uvedení.

⁵⁵¹ Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 123.

⁵⁵² Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 152-183

⁵⁵³ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 231-232.

⁵⁵⁴ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 242, citováno Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 232-232.

⁵⁵⁵ „Der kluge Kläger wird sich aber nur auf das Recht jenes Schutzlandes berufen, für das ihm auch die Rechte zustehen.“ Drexl In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, 1249 a násl.

⁵⁵⁶ Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 55; De la Durantaye, K. *Article 8 Rome II*, s. 633.

V případě porušení neregistrovaného práva k duševnímu vlastnictví na internetu je možné na základě hraničního určovatele *lex loci protectionis* žádat ochranu pro všechny právní řady, ve kterých je právo chráněno, tedy teoreticky ve všech členských státech EU (mozaika⁵⁵⁷ nebo mozaikový přístup).⁵⁵⁸ Otázka, zda chráněné právo bylo skutečně porušeno, se posuzuje podle konkrétního právního řádu. Jedno jednání zakládající porušení práva k duševnímu vlastnictví může být na základě různých aplikovatelných právních řádů posouzeno různě.⁵⁵⁹

Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II neobsahuje výslovné řešení pro multistátní porušení (na rozdíl od některých prostředků nestátního původu, k tomu srov. kapitolu 3.5.3.). V případě multistátního porušení by se mohlo jednat o pravidlo *de minimis*⁵⁶⁰ nebo řešení efektů přelévání (*spillover effects*). V tomto ohledu je možné nahlédnout do článku 6 odst. 3 písm. b) Nařízení Řím II, který umožňuje omezenou volbu práva v případě narušení trhu jednáním z nekalé soutěže ve více zemích. Žalobce si může zvolit *lex fori*, je-li trh místa sudiště jedním z narušených trhů. Pokud žalobce žaluje více než jednu osobu, může si zvolit *lex fori*, pokud omezení hospodářské soutěže významně narušuje trh v zemi sudiště.⁵⁶¹ Teoreticky by bylo možné zvážit řešení na bázi míry intenzity zásahu do chráněného práva. Takové řešení ale není možné aplikovat v kolizním právu, neboť se uplatní až na úrovni hmotného rozhodného práva, které je určeno na základě kolizní normy.⁵⁶² Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím I podobnou úpravu neobsahuje. Na základě hmotného rozhodného práva nalezeného dle *lex loci protectionis* se určí, zda se v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví uplatní nějaká omezení.

Z důvodu lepší přehlednosti a systematiky je možné následující analýzu rozdělit na porušení registrovaných (průmyslových) práv a neregistrovaných (autorských) práv, resp. na porušení týkající se území členských států EU a mimo unijní vztahy.⁵⁶³

V případě porušení průmyslových práv je dle *lex loci protectionis* možné aplikovat všechny právní řady, které poskytují ochranu příslušnému průmyslovému právu, tedy právní řady registrace průmyslových práv. Tyto situace v praxi nepůsobí obtíže. Jedná se o práva, která jsou zapsána ve veřejně přístupných rejstřících.⁵⁶⁴

Bude-li se jednat o porušení patentové ochrany, která je poskytována v členských i nečlenských státech, žalobce si z praktického hlediska zpravidla volí jednu „hlavní“ zemi, ve které podá žalobu z důvodu náhrady škody nebo soudního zákazu protiprávního jednání. Podaná žaloba v jedné zemi může být pro žalobce výchozím bodem v rámci mimosoudního vyjednávání v ostatních zemích, kde k narušení práva došlo. Žalobce může v souladu s *lex loci protectionis* uplatnit ochranu pro všechny dotčené státy. Příslušný soud pak bude muset použít práva všech zemí, pro které je ochrana uplatňována.

⁵⁵⁷ Mozaika (mozaikový přístup/teorie) ve vybraných cizích jazycích: *mosaik approach* (angl.), *Mosaiktheorie* (něm.), *critério (teoría) del mosaico* (špaň.), *teoria mozaiki* (pol.).

⁵⁵⁸ K tomu srov. např. u porušení týkající se evropského patentu jedno z významných rozhodnutí Soudního dvora EU: „[k]aždá žaloba pro porušení evropského patentu musí být zkoumána podle vnitrostátní právní úpravy platné v každém ze států, pro které byl vydán.“ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-539/03, *Roche Nederland*, odst. 30; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 244.

⁵⁵⁹ „In den einschlägigen Situationen ist damit der Richter vor die schwierige Aufgabe gestellt, die Verletzung nach all jenen Rechtsordnungen zu prüfen, auf die der Kläger seine Klage stützt. Vor allem im Internet wird damit die Entwicklung von Kriterien zur Eingrenzung der Zahl anwendbarer Rechtsordnungen zu einer wichtigen Aufgabe.“ Drexl In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1381.

⁵⁶⁰ Pravidlo *de minimis* je upraveno v článku 3:602 CLIP Principů, k tomu srov. kapitolu 3.5.2.

⁵⁶¹ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 244.

⁵⁶² Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 124.

⁵⁶³ Toto rozlišení vychází ze systematiky výkladu v Kyselovská, T. *Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 234 a násl.

⁵⁶⁴ Obchodníci, kteří se pohybují v přeshraničních obchodněprávních vztazích, zpravidla využívají instituty a ochranu vyplývající z jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU, jako je např. (průmyslový) vzor Společenství nebo ochranná známka EU.

Problematická situace může nastat, pokud by došlo k porušení průmyslových práv v nečlenském státě EU. V současné době k hromadnému porušování registrovaných práv nedochází, ale tato situace může nastat kvůli relativně otevřenému systému mezinárodní registrace paralelních práv.⁵⁶⁵ Na tento vývoj reagovala již v roce 2001 Světová organizace práv k duševnímu vlastnictví (WIPO), která vydala Doporučení WIPO týkající se ochrany obchodních známek a jiných průmyslových práv na internetu.

Dojde-li k porušení neregistrovaného autorského práva, poškozený autor bude moci v souladu s *lex loci protectionis* uplatnit ochranu teoreticky pro všechny členské státy EU. V rámci EU sice zatím neexistuje jednotné autorské právo, ale všechny členské státy EU jsou zároveň členskými státy WTO. Z tohoto důvodu jsou vázány Dohodou TRIPS, která výslovně odkazuje na Bernskou úmluvu.

Stejně jako u průmyslových práv, tak i u autorských práv nebudou v praxi časté případy, kdy by autor uplatňoval ochranu podle práva všech zemí, ve kterých bylo jeho právo porušeno. V praxi jsou naopak běžné případy, kdy autor uplatňuje ochranu podle práva fóra a příslušný soud se nezabývá kolizními a přeshraničními aspekty.⁵⁶⁶

S ohledem na princip teritoriality může právo země, pro kterou je uplatňována ochrana, zakázat pouze taková jednání, která jsou považována za porušení práva na území tohoto konkrétního státu. *Lex loci protectionis* také stanoví, jaké další následky může porušení chráněného práva mít, resp. jaké civilněprávní nároky může nositel práva uplatnit (např. nárok na náhradu škody, žádost na odstranění porušujícího obsahu apod.).⁵⁶⁷

V právu k duševnímu vlastnictví mohou být problematické soudní rozhodnutí zakazující určité jednání. Pokud jednání porušuje práva k duševnímu vlastnictví ve více státech najednou a podle více právních řádů, soudní příkaz může mít extrateritoriální důsledky. Pokud soud jednoho členského státu vydá takový příkaz, důsledky tohoto zákazu se mohou projevit ve všech členských státech. Soudy členských států se s ohledem na zásadu mezinárodní zdvořilosti (*comita*) zpravidla snaží omezit důsledky svého rozhodnutí pouze na území státu fóra.⁵⁶⁸

2.4.8 *Lex loci delicti commissi* dle článku 8 odst. 2

Právní úprava v článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je založena na třech východiscích. Prvních z nich je, že jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU neupravuje všechny otázky spojené s ochranou příslušného jednotného práva.⁵⁶⁹ Druhým je, že kolizní normy obsažené v nařízeních v oblasti jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU neurčují komplexně právo rozhodné pro mezery jednotné úpravy, kterými jsou zejména otázky nároků (postihů) v případě porušení.⁵⁷⁰ Podle třetího východiska sice díky směrnici o dodržování práv k duševnímu vlastnictví došlo k harmonizaci právních řádů členských států,⁵⁷¹ ale i nadále mezi nimi existují rozdíly týkající se postihu a sankcí v případě porušení práv.⁵⁷²

Před aplikací článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je nutné zdůraznit, že i pro toto ustanovení je výchozím hraničním určovatelem *lex loci protectionis*.⁵⁷³ V případě porušení jednotného práva Společenství/EU je zemí, pro kterou je uplatňována ochrana, celá EU. Z tohoto důvodu by aplikace *lex loci protectionis*

⁵⁶⁵ Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 56.

⁵⁶⁶ Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 152-183.

⁵⁶⁷ Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 124; Drexler In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1352.

⁵⁶⁸ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 245; de la Durantaye, K. *Article 8 Rome II*, s. 634.

⁵⁶⁹ Nařízení upravující jednotné právo duševního vlastnictví Společenství/EU obsahují právní úpravu existence, platnosti, rozsahu, obsahu, obsahu nebo omezení těchto práv.

⁵⁷⁰ Asensio, P. de M. *Infracciones transfronterizas de dibujos o modelos comunitarios: la sentencia en el asunto Nintendo* [online], s. n/a.

⁵⁷¹ Dreier, T. *Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU*, s. 10.

⁵⁷² Typicky se jedná o náhradu škody, zveřejnění informací, zničení zboží a další.

⁵⁷³ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 813; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 239.

nevedla k určení rozhodného práva za současného zajištění právní jistoty a předvídatelnosti.⁵⁷⁴ K interpretaci článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je možné využít dvě již zmíněná rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* a ve věci *Acacia*.⁵⁷⁵

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU [ochranná známka EU, odrůdová práva Společenství, zeměpisná označení a označení původu, (průmyslový) vzor Společenství].⁵⁷⁶ Toto ustanovení se nevztahuje, stejně jako článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II, na způsoby vzniku nebo zániku těchto práva, délku trvání ochrany apod. Práva a povinnosti vyplývající z jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU vyplývají z příslušných jednotných nařízení.

Do rozsahu této kolizní normy nespádají patenty, které jsou registrovány u Evropského patentového úřadu na základě Evropské patentové úmluvy. Tyto patenty nejsou dle článku 64 odst. 1 této úmluvy založeny na unijním právu a nemají jednotný účinek v rámci EU.

Zajímavou otázkou z hlediska aplikace představuje vztah mezi článkem 8 odst. 2 Nařízení Řím II a jednotnou patentovou ochranou. Evropská unie směřuje⁵⁷⁷ k zavedení evropského patentu s jednotným účinkem (jednotný evropský patent) a vytvoření jednotného patentového soudnictví na základě patentového balíčku. Patentový balíček tvoří dvě nařízení⁵⁷⁸ a jedna mezinárodní smlouva.⁵⁷⁹ Evropský jednotný patent je dle článku 3 odst. 1 Nařízení o jednotné patentové ochraně „*evropský patent udělený se stejným souborem patentových nároků ve vztahu ke všem zúčastněným členským státům, který má jednotný účinek ve všech zúčastněných členských státech, pokud je jeho účinek zapsán v rejstříku jednotné patentové ochrany*“. Jednotná ochrana je evropskému jednotnému patentu přidělena dle práva kteréhokoliv zúčastněného členského státu dle článků 5 a 7 tohoto nařízení podáním jediné přihlášky k Evropskému patentovému úřadu.

Evropský jednotný patent je součástí jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU. Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení evropského jednotného patentu spadají do působnosti článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Z hlediska vztahů mezi prameny má před článkem 8 odst. 2 Nařízení Řím II přednost zmíněný článek 5 a článek 6 Nařízení o jednotné patentové ochraně. Jedná se o *lex specialis*, která má dle článku 27 Nařízení Řím II aplikační přednost. Články 5 a 7 Nařízení o jednotné patentové ochraně mají mnohem užší působnost⁵⁸⁰ než článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Z toho

⁵⁷⁴ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 231.

⁵⁷⁵ Poprvé se Soudní dvůr EU vyjadřoval k právu rozhodnému pro postihy vyplývající z porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU v rozhodnutí ve věci *Gautzsch*. V době rozhodování Soudního dvora EU nebylo Nařízení Řím II v platnosti, a proto nebylo předmětem výkladu. Žalobce v původním řízení podal žalobu z důvodu porušení práv vyplývajících z neregistrovaného (průmyslového) vzoru Společenství v několika státech najednou. Předkládající soud položil Soudnímu dvoru EU předběžné otázky týkající se určení rozhodného práva pro postihy vyplývající z porušení (zničení zboží, informační povinnost a výše náhrady škody). Soudní dvůr EU uvedl, že formulace uvedená v článku [89 odst. 1 písm. d) Nařízení o průmyslových vzorech Společenství] týkající se „*dalších vhodných postihů*“ znamená, že se tato otázka řídí právem fóra, včetně jeho pravidel mezinárodního práva soukromého. Blíže k tomuto rozhodnutí např. Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 585; Kur, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 477.

⁵⁷⁶ K institutům a právům, které tvoří jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, srov. kapitulu 1.1.2.

⁵⁷⁷ „*[b]ack-and-forth steps were taken towards the creation of a unitary patent system and judiciary*“. In: Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 580.

⁵⁷⁸ Podmínkou platnosti nařízení je vstup v platnost Úmluvy o jednotném patentovém soudu. Ta vstoupí v platnost po ratifikaci třemi členskými státy, které v roce 2012 získaly nejvíce platných evropských patentů.

⁵⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany; Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu; Dohoda o jednotném patentovém soudu.

⁵⁸⁰ Článek 5 Nařízení o jednotné patentové ochraně se vztahuje na „*rozsah a omezení práva zabránit jakékoliv třetí osobě v jednání, proti které tento patent poskytuje ochranu*“. Článek 7 Nařízení o jednotné patentové ochraně se vztahuje na patent jako předmět vlastnictví.

je možné dovodit, že pro otázky neupravené jednotným nařízením se použije právo určené na základě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.⁵⁸¹

Bude-li se jednat o patent, který není registrován jako evropský jednotný patent, ale spadá do působnosti Jednotného patentového soudu, úvaha o kolizně hmotněprávním režimu bude odlišná. Dle článku 3 písm. c) a d) se Dohoda o jednotném patentovém soudu vztahuje na „evropské patenty, které dosud nezanikly ke dni vstupu této dohody v platnost, nebo byly uděleny po tomto dni, aniž je dotčen článek 83 a evropské patentové přihlášky, které nebyly vyřízeny ke dni vstupu této dohody v platnost nebo byly podány po tomto dni, aniž je dotčen článek 83“. Dohoda o jednotném patentovém soudu je mezinárodní smlouva, která byla uzavřena mezi členskými státy EU po vstupu Nařízení Řím II v platnost. Dle článku 28 odst. 2 Nařízení Řím II se toto nařízení použije přednostně před mezinárodní intra unijní smlouvou. V tomto případě se jedná o patenty s účinky jako patenty národního původu, nikoliv o patenty, které jsou součástí jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU. Z tohoto důvodu je pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení tohoto typu patentů nutné aplikovat článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II.⁵⁸²

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení jednotného práva k duševnímu Společenství/EU ve vztazích mezi subjekty pocházejícími z členských států EU. Pro aplikaci jednotného práva ve vztahu ke třetím, nečlenským státům EU, se použije článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Pro vyplnění mezer jednotné úpravy se použije článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II.⁵⁸³

Dojde-li k porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, je nutné aplikovat právní řád státu, pro který je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).⁵⁸⁴ Článek 8 odst. 2 nenahrazuje článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II, ale jedná se o doplňující kolizní normu.⁵⁸⁵ V případě aplikace článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II se zemí, pro kterou je uplatňována ochrana, myslí území všech členských států EU.⁵⁸⁶

Stejně jako v případě článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II, i v tomto případě je možné rozlišovat jednoduché porušení a multistátní porušení. V tomto ohledu je nutné připomenout, že pojem porušení je nutné vykládat autonomně a „přihlédnout ke kontextu tohoto ustanovení a k cíli sledovanému právní úpravou, jíž je součástí“.⁵⁸⁷

Rozhodné právo určené dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je významné zejména z pohledu návrhů a sankcí vyplývajících z porušení práva. Nařízení o ochranné známce EU a Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství obsahují pouze základní soubor sankcí. Dle článku 130 Nařízení o ochranné známce EU a článku 89 odst. 1 písm. a) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství zjistí-li příslušný soud porušení nebo hrozící porušení chráněného práva, vydá příkaz, kterým zakáže pokračovat v jednání představujícím porušení nebo hrozbu porušení práva vyplývajícího z ochranné známky EU, resp. (průmyslového) vzoru Společenství. Dle článku 89 odst. 1 písm. b) a d) je příslušný soud oprávněn vydat příkaz k zabavení výrobků porušujících (průmyslový) vzor Společenství nebo vydat jakýkoliv jiný příkaz ukládající jiné vhodné postihy. Příslušný soud může dále přijmout jiná opatření k zajištění dodržování těchto předpisů, která vyplývají z vnitrostátních právních předpisů (článek 130 odst. 1

⁵⁸¹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 240-241; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 317-318.

⁵⁸² Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 241; Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 319.

⁵⁸³ Drexler In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1302 a násled.; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 230.

⁵⁸⁴ Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*, s. 125.

⁵⁸⁵ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 315.

⁵⁸⁶ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 242.

⁵⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 94.

Nařízení o ochranné známce EU, článek 89 odst. 1 písm. d) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství.

Rozdíly mezi právními řády členských států by měly být minimalizovány prostřednictvím směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví. Tato harmonizace se týká zejména náhrady škody, řízení, opatření k nápravě, zveřejňování soudních rozhodnutí a další. Ani tato harmonizace nesjednotila všechny otázky spojené s porušením jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, jako je např. způsob určování výše náhrady škody, povinnost škůdce předložit účetnictví s příjmy z neoprávněného využívání práva⁵⁸⁸ nebo druhy nároků, které může poškozená osoba uplatnit.⁵⁸⁹

2.4.9 Jednoduché porušení v režimu článku 8 odst. 2 a rozhodnutí ve věci *Acacia*

V případě tvrzeného porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví je nutné dodržet systematiku a strukturu článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Nejdříve je nutné dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I zjistit, jaké je právo rozhodné pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Je-li ochrana uplatňována pro členský stát EU, je nutné aplikovat jednotnou úpravu práv k duševnímu vlastnictví Společenství/EU (jedná-li se o porušení jednotného práva). V takovém případě se aplikují příslušná hmotněprávní ustanovení použitelného nařízení týkající se ochranné známky EU, odrůdového práva Společenství, zeměpisných označení a označení původu nebo (průmyslového) vzoru Společenství.

Ochrana poskytovaná těmito unijními nástroji je omezená, neboť jednotlivá nařízení v oblasti jednotné duševní ochrany neřeší všechny otázky spojené s příslušným právem. Pro vyplnění mezer této úpravy se použije právo určené na základě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Tato kolizní norma obsahuje hraniční určovatel práva země, ve které k porušení došlo (*lex loci delicti commissi*). Kolizní úprava porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU se tímto odlišuje od obecného kolizního pravidla v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II, které obsahuje hraniční určovatel *lex loci damni infecti* s výslovným vyloučením *lex loci delicti commissi*, a od článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II, který obsahuje hraniční určovatel *lex loci protectionis*.

Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* pro porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU byl zvolen úmyslně. Účelem jednotného práva je poskytnout ochranu pro území celé EU. Pokud by se na tato porušení aplikovat *lex loci protectionis*, nebylo by zajištěno dostatečně přesné určení rozhodného národního práva.⁵⁹⁰ Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* nebyl při tvorbě Nařízení Řím II přijímán bezvýhradně. Podle některých autorů by se mělo porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví řídit, stejně jako v případě článku 4 odst. 1, *lex loci damni infecti*. Tento návrh byl odůvodněn tím, že v případě porušení jednotného práva vede *lex loci damni infecti* a *lex loci delicti commissi* ke stejnému právu rozhodnému. Podle jiných autorů mělo být použito právo země, kde došlo k narušení trhu, jak je upraveno v článku 6 odst. 1 Nařízení Řím II.⁵⁹¹

Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* je v případě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II použit podle většinového názoru v odborné literatuře vhodně, neboť právo k duševnímu vlastnictví může být porušeno pouze jednáním, které právo země ochrany zakazuje.

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II odkazuje na nařízení obsahující unifikovanou právní úpravu. Z tohoto důvodu je při kvalifikaci pojmu porušení vhodné vyjít z definice v rámci konkrétního nařízení. Nařízení o ochranné známce EU a Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství obsahují přímou hmotněprávní úpravu příslušných práv. Obě nařízení jsou mezerovitá, neboť neupravují všechny otázky

⁵⁸⁸ Tento nárok byl předmětem Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia* (k tomu srov. dále).

⁵⁸⁹ Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 582.

⁵⁹⁰ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 243 a zdroje zde citované.

⁵⁹¹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 243 a tam citované zdroje.

s právy spojené, jako jsou např. sankce za porušení, možnost uplatnění náhrady škody, nárok na odstranění škodlivého obsahu nebo informační povinnost ke třetím osobám.⁵⁹²

Dle článku 130 odst. 1 Nařízení o ochranné známce EU soud, který rozhoduje o porušení práv z ochranné známky EU, vydá příkaz, kterým zakáže pokračování v porušujícím jednání. Pro zajištění tohoto zákazu „přijme příslušná opatření podle vnitrostátních předpisů“. Dle článku 129 odst. 1 Nařízení o ochranné známce EU se otázky neupravené tímto předpisem řídí „příslušnými vnitrostátními právními předpisy“. Dle článku 89 odst. 1 písm. d) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství soud, který rozhoduje po porušení nebo hrozícím porušení právních předpisů, nařídí podle okolností příkaz podle práva členského státu, na jehož území k porušení došlo nebo může dojít k porušení, „včetně mezinárodního práva soukromého“.

Tyto odkazy na národní právo uvedené v článku 88 odst. 2 a článku 89 odst. 1 písm. d) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, resp. článku 130 odst. 1 a článku 129 odst. 2 Nařízení o ochranné známce EU, znamenají odkaz na normy mezinárodního práva soukromého EU (tedy kolizní normy).⁵⁹³ Vzhledem k aplikační přednosti Nařízení Řím II před kolizními normami vnitrostátního původu se pro vyplnění mezer těchto nařízení použije článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II a hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*.⁵⁹⁴ Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II je z tohoto důvodu označován jako interní kolizní norma (*internal conflict rule, das Innen-IPR der Unionschutzrechte*).⁵⁹⁵

Aplikace článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je problematická v případě, kdy narušitel prodává zboží prostřednictvím internetových stránek na území jednoho nebo více členských států EU. Jednoduché porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU bylo předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Acacia*.

Spor v původním řízení se týkal žalobce, společnosti BMW, který je majitelem zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství. Žalovaný, společnost *Acacia* založená podle italského práva, distribuuje jím vyráběné ráfky pro motorová vozidla v několika členských státech EU, včetně Německa. Žalobce podal proti žalovanému žalobu k německému soudu z důvodu porušení zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství, jehož je vlastníkem. Porušení práva mělo spočívat jak v nabídce těchto výrobků k prodeji prostřednictvím reklamy na internetových stránkách určených německým spotřebitelům, tak v uvedení výrobků na trh v Německu.

Příslušnost německých soudů byla založena dle alternativní příslušnosti v článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Německý soud aplikoval článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II a došel k rozhodnému německému právu. Německý soud uložil žalovanému na základě německého práva, *inter alia*, povinnost náhrady škody, poskytnutí informací, předložení účetních knih pro stanovení výše náhrady škody a vydání výrobků porušujících práva za účelem jejich zničení. Podle žalovaného k žádnému porušení nedošlo a v řízení se na postihy vyplývající z porušení chráněného práva, které nejsou výslovně upraveny v nařízení, mělo použít italské právo, které žádnou obdobnou povinnosti (zejména předložení účetních knih) neupravuje.

Podstatou první předběžné otázky položené k Soudnímu dvoru EU bylo, zda soud členského státu rozhodující o porušení může na návrhy vztahující se k území sídla soudu použít vnitrostátní právo tohoto členského státu. Jinými slovy, zda má příslušný soud aplikovat *lex fori* nebo rozhodné právo má být určeno postupem stanoveným v rozhodnutí ve věci *Nintendo*.⁵⁹⁶ Podstatou druhé položené otázky byla

⁵⁹² Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 239.

⁵⁹³ Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 58; Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 244.

⁵⁹⁴ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 240.

⁵⁹⁵ Drexler In: Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1303.

⁵⁹⁶ První předběžná otázka ve věci *Acacia*: „Může soud rozhodující ve věcech porušení, jehož mezinárodní soudní pravomoc byla založena na základě místa, kde k porušení došlo, podle čl. 82 odst. 5 nařízení č. 6/2002, v případě porušení (průmyslového) vzoru Společenství použít v souvislosti se souvisejícími návrhy, vztahujícími se na území členského státu, na jehož území má sídlo (*lex fori*), vnitrostátní právo tohoto členského státu?“

interpretace místa, kde došlo k prvotnímu porušení ve smyslu rozhodnutí *Nintendo* a článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.⁵⁹⁷

Podle žalobce není možné v případě jednoduchého porušení aplikovat závěry z rozhodnutí *Nintendo*, které se týkalo multistátního porušení. Soudní dvůr EU uvedl, že na návrh na náhradu škody vyplývající z porušení (průmyslového) vzoru Společenství se aplikuje článek 88 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, který odkazuje na kolizní normy upravené v Nařízení Řím II.⁵⁹⁸ Návrh na zničení výrobků porušujících chráněná práva se řídí článkem 89 odst. 1 písm. d) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Toto ustanovení upravuje „další vhodné postihy“, pod které je možné tento návrh podřadit.⁵⁹⁹ Stejný režim mají dle generálního advokáta Szpunara návrhy na poskytnutí dokumentů a předložení účetnictví, které lze připodobnit návrhu na poskytnutí informací o činnosti porušitele, jenž byly řešeny v rozhodnutí ve věci *Nintendo*.⁶⁰⁰

Podstatou předběžné otázky bylo, zda soud, který rozhoduje o porušení (průmyslového) vzoru Společenství, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území jediného státu, v původním řízení na území Německa, může o návrzích na náhradu škody, poskytnutí informací, předložení účetnictví a vydání výrobků za účelem jejich zničení rozhodnout dle *lex fori*. Soudní dvůr EU založil své rozhodnutí na nutnosti zajištění právní jistoty a předvídatelnosti.⁶⁰¹ Soudní dvůr EU vyšel z toho, že alternativní příslušnost soudů dle článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství je územně omezená pouze na porušení, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území fóra. Z tohoto důvodu soud, který rozhoduje o porušení na území jediného členského státu, musí návrhy související se žalobou přezkoumat na základě práva členského státu, ve kterém má soud sídlo (*lex fori*).⁶⁰²

Podle Soudního dvora EU nelze hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II chápat tak, že v případě jednoduchého porušení je možné použít právo jiného členského státu nebo práva třetí země. Žaloba dle článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství se podává ve státě, ve kterém k porušení došlo nebo hrozí dojít. Místo podání žaloby se shoduje s právem místa porušení. Z tohoto důvodu je nutné použít právo tohoto jednoho členského státu.⁶⁰³ V praxi je možné, že k porušení (průmyslového) vzoru Společenství dojde ve více státech najednou, ale tyto situace budou předmětem samostatných žalob dle článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství a budou se řídit příslušnými rozhodnými právy. Majitel (průmyslového) vzoru Společenství nemůže kumulovat žaloby týkající se jednoho porušení dle jednotlivých odstavců článku 82 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Z tohoto důvodu nemůže dojít k situaci, že by o

⁵⁹⁷ Druhá předběžná otázka ve věci *Acacia*: „V případě záporné odpovědi na první otázku: Může se ‚místo, kde došlo k prvotnímu porušení‘ ve smyslu rozsudku ze dne 27. září 2017, *Nintendo* (C-24/16 a C-25/16, EU:C:2017:724), pro určení práva rozhodného pro související návrhy podle čl. 8 odst. 2 nařízení [č. 864/2007] nacházet také v členském státě, na jehož území se nacházejí spotřebitelé, kterým je určena reklama on-line, a ve kterém jsou uváděny na trh předměty porušující práva vyplývající z (průmyslového) vzoru Společenství ve smyslu článku 19 nařízení č. 6/2002, pokud se žaloba podaná v tomto členském státě týká pouze nabídky k prodeji a uvádění dotčených výrobků na trh, a to i v případě, že internetové nabídky, které jsou základem nabídky k prodeji a uvádění na trh, byly uskutečněny v jiném členském státě?“

⁵⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 31.

⁵⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 32.

⁶⁰⁰ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 31.

⁶⁰¹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 45.

⁶⁰² Právní věta rozsudku Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*: „Článek 88 odst. 2, čl. 89 odst. 1 písm. d) [Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství], jakož i čl. 8 odst. 2 [Nařízení Řím II] musejí být vykládány v tom smyslu, že soudy pro (průmyslové) vzory Společenství, u nichž byla podána žaloba pro porušení podle čl. 82 odst. 5 [...], týkající se porušení práv, k nimž došlo na území jediného členského státu nebo hrozí, že k nim dojde na území jediného členského státu, musejí přezkoumat návrhy související s touto žalobou, směřující k přiznání náhrady škody, poskytnutí informací, dokumentů, předložení účetnictví, jakož i vydání výrobků porušujících práva za účelem jejich zničení, na základě práva členského státu, na jehož území k jednáním týkajícím se údajného porušení uplatněného (průmyslového) vzoru Společenství došlo, nebo hrozí, že k nim dojde, které se za okolností žaloby podané podle uvedeného čl. 82 odst. 5 shoduje s právem členského státu, v němž mají tyto soudy sídlo.“

⁶⁰³ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 44.

žalobách se stejným předmětem rozhodovaly soudy různých států na základě různých rozhodných práv.⁶⁰⁴

Z praktického hlediska může dojít k situaci, kdy protiprávní jednání žalovaného bude spočívat v marketingu a prodeji zboží prostřednictvím internetových stránek. Bez ohledu na výše uvedené odůvodnění Soudního dvora EU má žalobce několik možností; může dle článku 82 odst. 5 podat žalobu u soudu členského státu, ve kterém žalovaný provádí marketing zboží prostřednictvím internetu (stát A), nebo žalovat na základě článku 82 odst. 1 až 4 ve státě B, ve kterém má bydliště žalovaný a kde organizuje svou činnost online) z důvodu porušení práva státu A a práva dalších členských států. Rozhodné právo určené na základě článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II bude pokaždé jiné; pro žalobu dle článku 82 odst. 5 bude rozhodné právo státu A, pro žalobu podanou k soudům dle článku 82 odst. 1 až 4 bude rozhodné právo jiného členského státu. Tento výklad podporuje *forum shopping*. Žalobce může podat žalobu ve státě B a žádat náhradu škody způsobené ve státě A.⁶⁰⁵

Skutečnost, že kolizní norma vede k různosti rozhodných práv podle toho, v jakém členském státě je podána žaloba, není v oblasti kolizního deliktního práva ničím neobvyklým. Jako příklad lze uvést kolizní úpravu týkající se nekalé soutěže a omezení hospodářské soutěže. Dojde-li k narušení soutěžních vztahů ve více členských státech najednou, rozhodné právo a návrhy z něj vyplývající se mohou lišit podle toho, zda je žaloba dle článku 6 odst. 3 Nařízení Řím II podána v soudě bydliště žalovaného nebo u soudů místa, kde došlo nebo mohlo dojít k narušení trhu.⁶⁰⁶ Podle Soudního dvora EU tento výklad umožňuje zachovat „zásadu *lex loci protectionis*“ (sic!) zdůrazněnou v Preambuli k Nařízení Řím II, pokud jednání žalovaného spočívá v provádění reklamy a prodeji zboží na internetu,

Soudní dvůr EU také odlišil skutkový stav v původním řízení od skutkového stavu v rozhodnutí ve věci *Nintendo*. Rozhodnutí ve věci *Nintendo* se týkalo multistátního porušení, ke kterému došlo na území více členských států najednou, zatímco v tomto případě se jednalo o jednoduché porušení, ke kterému došlo na území jediného členského státu. V původním řízení ve věci *Acacia* německé soudy mohly postupovat podle německého, nikoliv italského práva.⁶⁰⁷

Výklad článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II, který Soudní dvůr EU podal v rozhodnutí ve věci *Nintendo* (právo země, ve které došlo k prvotnímu porušení), není použitelný pro skutkový stav ve věci *Acacia*.⁶⁰⁸ Dle Soudního dvora EU „nelze po soudu, u něhož byla žaloba podána, vyžadovat, aby ověřil, zda na území jiného členského státu, než je členský stát, kterého se žaloba týká, došlo k prvotnímu porušení práv, a aby z tohoto porušení vycházel při použití práva tohoto jiného členského státu, i když se dotčený spor netýká uvedeného porušení, ani území uvedeného členského státu“.⁶⁰⁹

Soudní dvůr EU se ve svém rozhodnutí odchýlil od stanoviska generálního advokáta Szpunara, podle kterého lze i v tomto případě vycházet z rozhodnutí ve věci *Nintendo*. Podle generálního advokáta Szpunara se totiž jedná o multistátní porušení; protiprávní jednání spočívá jak v nabídce určené spotřebitelům, kteří se nacházejí v jednom členském státě (v Německu), tak v uvádění výrobků na trh (v Itálii). Z tohoto důvodu a v souladu se závěry rozhodnutí ve věci *Nintendo* by se pro tento typ multistátního porušení mělo použít právo místa prvotního porušení. Místem prvotního porušení by podle generálního advokáta bylo „jednání zahajující proces zveřejnění nabídky hospodářským subjektem na jeho internetových stránkách“.⁶¹⁰ S tímto výkladem se Soudní dvůr EU neztotožnil.

⁶⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 50.

⁶⁰⁵ Asensio, P. de M. *Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia Acacia* [online], s. n/a.

⁶⁰⁶ Asensio, P. de M. *Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia Acacia* [online], s. n/a.

⁶⁰⁷ Pokud by Soudní dvůr EU umožnil aplikovat závěry z rozhodnutí *Nintendo*, německé soudy by musely postupovat podle italského práva, neboť v Itálii došlo ke skutečnosti vedoucí ke vzniku škody.

⁶⁰⁸ Asensio, P. de M. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión* [online], s. n/a.

⁶⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 49.

⁶¹⁰ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 73.

Pozitivem vyplývajícím z rozhodnutí ve věci *Acacia* je propojení rozhodného práva k území členského státu, ve kterém došlo k porušení práva, což vede k procesní efektivitě.⁶¹¹ Aplikace *lex fori* zjednodušuje pozici rozhodujícího soudu, který nemusí zjišťovat a aplikovat cizí právo.⁶¹²

Závěry rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Acacia*, potažmo rozhodnutí ve věci *Nintendo*, jsou naopak problematické v případech, kdy se místo prvotního porušení nachází ve třetím, nečlenském státě EU. Typicky se jedná o situace, kdy je prostřednictvím internetových stránek a reklamy nabízeno zboží porušující jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU z třetích, nečlenských států EU. Tyto subjekty nemusí mít bydliště nebo pobočku na území členských států EU, a proto mohou být žalovány dle článku 82 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství u soudů obvyklého bydliště nebo pobočky žalobce, nebo dle článku 82 odst. 3 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství ve Španělsku jako státu sídla Úřadu. Soudy, jejichž příslušnost byla založena dle těchto ustanovení, nemají územně omezenou příslušnost.

Podle generálního advokáta Szpunara navíc neexistuje důvod, proč by se v těchto případech nemohlo použít pro návrhy související se žalobou pro porušení práva třetího státu.⁶¹³ Nařízení Řím II má dle článku 3 působnost *erga omnes*, ale jak bylo uvedeno dříve, vyplňování mezer jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU je problematické. Ochrana (průmyslového) vzoru Společenství je poskytována zásadně pro celé území EU. Jak uvedl generální advokát, „nelze tedy porušit právo duševního vlastnictví Společenství ve smyslu čl. 8 odst. 2 Nařízení Řím II v zemi, která toto právo neuznává“.⁶¹⁴

Dalším problematickým důsledkem rozhodnutí ve věci *Acacia* je skutečnost, že vlastník práva, pokud se chce domáhat návrhů souvisejících se žalobou pro území celé EU, musí v souladu s článkem 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství podat žalobu u všech soudů členských států EU.

2.4.10 Multistátní porušení v režimu článku 8 odst. 2 a rozhodnutí ve věci *Nintendo*

Pokud dojde k porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU ve více státech najednou (multistátní porušení), je nutné na základě hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* aplikovat všechny dotčené právní řády. Multistátní porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU je možné rozlišit do tří možných situací.⁶¹⁵

V první situaci dojde k jednání, které dle příslušného nařízení v oblasti jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU nelze považovat za porušení práva. Soud členského státu bude aplikovat článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II a zjistí rozhodné právo. Pokud k porušení chráněného práva nedošlo, žaloba bude zamítnuta. Bez porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU nedojde k aplikaci článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.

Ve druhém případě dojde k jednání na území třetího, nečlenského státu. Toto jednání bude kvalifikováno jako porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, neboť má na území členských států přímé nebo nepřímé účinky. Typickým příkladem je provozování internetových stránek mimo území členských států EU, kdy se jednání provozovatele zaměřuje na vnitřní trh EU. Dle systematiky Nařízení Řím II je nutné aplikovat článek 8 odst. 2. Dle hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* je určeno právo třetího, nečlenského státu. Postup dle práva nečlenského státu by byl v rozporu s účelem a smyslem článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II, kterým je odkaz na harmonizované právo EU. Podle

⁶¹¹ Asensio, P. de M. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión* [online], s. n/a

⁶¹² Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 590 a násl.

⁶¹³ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 79.

⁶¹⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 83.

⁶¹⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 245-246.

Metzgera je nutné tuto mezeru kolizní právní úpravy vyplnit „*praeter legem* pomocí práva země (země), na kterou (které) bylo protiprávní jednání zaměřeno“.⁶¹⁶

Ve třetí situaci dojde k protiprávnímu jednání ve více členských státech najednou. Je otázka, zda by se dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II a hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* měly určit právní řády všech dotčených států, čímž by došlo k mozaice, nebo se má použít právní řád pouze jednoho státu. Názory na tento postup nejsou jednotné. Podle některých autorů je aplikace všech dotčených právních řádů a mozaiky v souladu se systematickou článku 8 Nařízení Řím II.⁶¹⁷ Podle odlišných názorů by se v případě porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU měl použít jen jeden právní řád. Tuto interpretaci potvrdil Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Nintendo*, ve kterém poprvé interpretoval pojmy použité v článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.

Podstatou rozhodnutí ve věci *Nintendo* byly otázky mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 8 Nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. kapitolu 2.5.8.), určení rozhodného práva pro porušení (průmyslového) vzoru Společenství a na hmotněprávní úrovni vymezení limitů zákonnosti reprodukce vzorů pro marketing doplňujících produktů vyráběných třetími osobami (tato otázka není předmětem této práce). Rozhodnutí se týkalo (průmyslových) vzorů Společenství, ale jeho závěry jsou přenositelné i na ochranné známky EU.

V původním řízení ve věci *Nintendo* podal stejnojmenný žalobce, který je majitelem několika zapsaných (průmyslových) vzorů Společenství, žalobu k německým soudům z důvodu porušení práv vyplývajících z (průmyslových) vzorů Společenství, ke kterému došlo najednou v několika členských státech. Žalovanými byla společnost se sídlem ve Francii a její dceřiná společnost se sídlem v Německu. Žalovaný prodával zboží porušující (průmyslový) vzor Společenství prostřednictvím svých internetových stránek přímo spotřebitelům ve Francii, Belgii a Lucembursku a své dceři, která přeprodovala zboží prostřednictvím svých webových stránek spotřebitelům v Rakousku a Německu. Předmětem předběžných otázek položených k Soudnímu dvoru EU bylo určení rozhodného práva pro další postihy vyplývající z porušení (průmyslového) vzoru Společenství, jako jsou náhrada škody, zničení zboží a zveřejnění soudního rozhodnutí.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí zopakoval nutnost odlišení hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* od hraničního určovatele *lex loci damni infecti* upraveného v článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II. Soudní dvůr EU uvedl, že spory týkající se porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou „zvláště složité“ a není ojedinělé, aby jednomu žalovanému bylo vytykáno více porušení najednou. Z tohoto důvodu by více míst a právních řádů mohlo představovat relevantní vazbu pro určení rozhodného práva, což by mohlo vést ke vzniku mozaiky.⁶¹⁸ Soudní dvůr EU zdůraznil, že cílem Nařízení Řím II je zajištění předvídatelnosti výsledku řízení, právní jistoty týkající se rozhodného práva a zajištění přiměřené rovnováhy mezi zájmy osoby, proti které je vznášen nárok na náhradu škody, a zájmy poškozeného.⁶¹⁹

Soudní dvůr EU z tohoto důvodu uvedl, že v případě porušení, ke kterému došlo v různých členských státech, není při určování skutečnosti, která vedla ke vzniku škody „na místě vycházet z každého jednotlivého vytykaného porušení, nýbrž je třeba jednání uvedeného žalovaného posoudit globálně, s cílem určit místo, kde k prvotnímu porušení, z něhož vyplývá vytykané jednání, došlo nebo hrozí dojít“.⁶²⁰ Toto řešení zajišťuje zachování předvídatelnosti pro všechny strany sporu, zejména pro žalovaného. Soudní dvůr EU tím vyloučil možnost mozaikového řešení v případě určování rozhodného

⁶¹⁶ „It should rather be accepted that the legislator overlooked this case and created a lacuna which should be filled *praeter legem* by a conflict rule which leads to the application of the law of the targeted state or states.“ In: Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 316.

⁶¹⁷ Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 247.

⁶¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 99.

⁶¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 102.

⁶²⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 103; stejně tak srov. rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, *flyLAL*, odst. 53

práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení (průmyslových) vzorů Společenství.⁶²¹

S výše uvedeným odůvodněním Soudního dvora EU je možné polemizovat. Žalovaný by měl vědět, v jakých zemích prováděl svou obchodní činnost, jejímž výsledkem je porušení chráněného práva, a tím mohl předpokládat, jaké rozhodné právo se bude aplikovat. Na straně druhé určení jednoho místa jistě povede k větší procesní efektivitě než mozaika.⁶²² Soudní řízení v případech multistátního porušení jsou zpravidla zahajována u soudů členského státu, kde se nachází bydliště žalovaného.

Podle Soudního dvora EU může soud členského státu rozhodující o porušení „*snadno určit rozhodné právo na základě použití jediného hraničního určovatele, kterým je místo, kde k porušení, které vedlo k několika činům vytýkaným žalovanému, došlo nebo hrozí dojít*“.⁶²³ V případě jednání žalovaného, který nabízí výrobky porušující práva z (průmyslových) vzorů Společenství prostřednictvím internetových stránek, je *locus delicti commissi* dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II místo, „*kde byl spuštěn proces spočívající v umístění nabídky k prodeji tímto hospodářským subjektem na jeho internetových stránkách*“.⁶²⁴

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* přineslo významné upřesnění týkající se rozhodného práva pro další postihy v případě multistátního porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU. Toto rozhodnutí zároveň otevřelo otázku výkladu alternativních pravidel příslušnosti dle článku 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU, resp. článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Obě ustanovení obsahují pojem místo státu, na jehož území k porušení došlo nebo hrozí dojít. Pokud by se tato procesní ustanovení vykládala stejným způsobem jako článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II ve světle rozhodnutí ve věci *Nintendo*, znamenalo by to možnost podat žalobu pouze u soudů těch členských států, kde došlo k prvotnímu porušení.⁶²⁵ Tímto místech by ve většině případů bylo místo bydliště nebo sídla žalovaného na území některého členského státu EU.⁶²⁶ Pravidla alternativní příslušnosti v jednotných nařízeních by tímto výkladem ztratila svůj smysl. Tato „excesivní“ interpretace byla podpořena rozhodovací praxí německého nejvyššího soudu (*Bundesgerichtshof*).⁶²⁷

Interpretace článku 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU byla předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *AMS Neve*⁶²⁸ týkající se porušení chráněného práva prostřednictvím internetových stránek. V tomto případě žalobce, stejnojmenná společnost se sídlem ve Spojeném království společně s dalšími subjekty, podal žalobu u anglických soudů proti žalované společnosti Heritage Audio se sídlem ve Španělsku. Žaloba se týkala tvrzeného porušení práv plynoucích z ochranné známky EU a dalších dvou ochranných známek zapsaných ve Spojeném království. Žalovaný nabízel prostřednictvím internetových stránek k prodeji anglickým spotřebitelům napodobeniny výrobků označených ochrannou známkou.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *AMS Neve* vyjasnil interpretační otázky, které vznikly po vydání rozhodnutí ve věci *Nintendo*. Soudní dvůr EU zdůraznil, že článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné

⁶²¹ Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 585.

⁶²² „*Having to apply a number of different laws within the same proceedings would be cumbersome in terms of time and costs, thereby jeopardising the aim of efficient and secure protection against widespread infringements of unitary rights.*“ In: Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 591.

⁶²³ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 104.

⁶²⁴ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 108.

⁶²⁵ Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 586.

⁶²⁶ Pokud by se bydliště nebo pobočka žalovaného nenacházely na území některého členského státu EU, pak i místo prvotního porušení by bylo mimo území členských států EU a závěry rozhodnutí ve věci *Nintendo* by nebyly použitelné.

⁶²⁷ Jednalo se o rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 9.11.2017 ve věci I ZR 164/16, Parfum Marken. Ke kritické analýze tohoto rozhodnutí srov. např. Kur, A. *Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice*, s. 452-465.

⁶²⁸ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*.

známce EU, resp. článek 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, upravují pravidla alternativní příslušnosti a že kritérium porušení nebo hrozícího porušení vyžaduje aktivní jednání původce porušení.⁶²⁹ V případě jednání na internetu Soudní dvůr EU dovodil, že k takovému jednání „došlo na území, kde se nacházejí spotřebitelé nebo podnikatelé, kterým jsou tyto reklamy a nabídky k prodeji určeny, a to navzdory tomu, že žalovaný má sídlo nebo bydliště na jiném území, že se server elektronické sítě, který žalovaný používá, nachází na jiném území nebo že se zboží, které je předmětem uvedených reklam a nabídek, nachází na jiném území“.⁶³⁰ Soudní dvůr EU se také vyjádřil k pojmu porušení, který musí být vykládán ve smyslu, že k němu došlo „na území, kde získala povahu reklamy a nabídky k prodeji, tj. území, kde byl komerční obsah skutečně zpřístupněn spotřebitelům a podnikatelům, kterým byl určen. Otázka, zda následným účinkem těchto reklam a nabídek byl nákup výrobků žalovaného, je naproti tomu irelevantní“.⁶³¹

Závěry rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* a ve věci *Acacia* jsou problematické v situacích, kdy se místo prvotního porušení nachází v nečlenském státě EU. Pokud k porušení dojde ve třetím, nečlenském státě, který nechrání (průmyslové) vzory Společenství a pro které jednotné právo právně neexistuje, v souladu s principem *lex loci protectionis* by se nemělo použít právo nečlenského státu, a to ani na vedlejší návrhy související se žalobou.⁶³² Tento výklad podporuje *Asensio*, podle kterého z účelu a funkce článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II vyplývá, že mezery jednotných nařízení musí být vždy vyplňovány pouze právem některého členského státu EU.⁶³³

Pokud jsou internetové stránky, prostřednictvím kterých je nabízeno zboží porušující jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, spuštěny v nečlenském státě EU, nemůže tento stát představovat zemi, ve které došlo k porušení dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. V takovém případě je nutné zohlednit právní řády členských států, ve kterých se nacházejí spotřebitelé, kterým byly nabídky určeny a kde byly dotčené výrobky uvedeny na trh.⁶³⁴ Tento výklad může vést k mozaice právních ráďů. Generální advokát Szpunar ve stanovisku ve věci *Acacia* nabízel jako možné řešení mozaiky určení místa, ve kterém došlo k „prvotnímu nebo centrálnímu porušení pro území Unie“.⁶³⁵

Výklad, který Soudní dvůr EU provedl v rozhodnutí ve věci *Nintendo*, není jednoznačně přijímán. Podle některých autorů by se v případě prvotního porušení ve třetím, nečlenském státě EU mohlo použít právo jednoho z členských států, kde porušení vyvolalo účinky, nebo právo členského státu úzce spjatého s porušením práv duševního vlastnictví, případně *lex fori*.⁶³⁶ Nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou v rámci EU harmonizovány prostřednictvím směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví. Podle některých autorů by se v případě multistátního porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU mělo použít právo země obvyklého bydliště žalovaného.⁶³⁷

Situace, kdy je právo k duševnímu vlastnictví porušeno ve více státech, může výrazně zvýšit náklady soudního řízení pro jeho nositele. Ke zjednodušení jeho postavení by přispělo, pokud by mohl podat žalobu na náhradu celé škody podle práva obvyklého bydliště (sídla) narušitele. Tento přístup by propojil kolizní řešení s určením příslušného soudu, které se posuzuje dle obecného pravidla upraveného

⁶²⁹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 41-42, 43-44.

⁶³⁰ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 47.

⁶³¹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 54.

⁶³² „Arguably, the principle of *lex loci protectionis* would advise against applying the law of a non-protecting country, even if only ancillary sanctions or other accessory matters are concerned.“ In: Kur, A., Maunsbach, U. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*, s. 59.

⁶³³ „Considering the function and context of Article 8(2) of the Rome II Regulation, it seems undisputed that the law applicable to supplement the EUTMR and CDR for any question not governed by them should be the law of a Member State.“ In: *Asensio, P. de M. Conflict of Laws and the Internet*, s. 350. Stejně tak Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 591.

⁶³⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 84.

⁶³⁵ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 85.

⁶³⁶ *Asensio, P. de M. Conflict of Laws and the Internet*, s. 351.

⁶³⁷ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 317; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 247.

v článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Na druhé straně je toto řešení v rozporu s účelem článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II, a proto ho nelze doporučit.

Podle jiných autorů by v případě multistátního porušení mělo být aplikováno právo země, ve které došlo k poslednímu protiprávnímu jednání. Tento návrh již více odpovídá úpravě v článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Toto řešení je možné využít zejména v případech, kdy jednání škůdce není možné ukotvit k jednomu hlavnímu místu protiprávního jednání.⁶³⁸

Z výše provedeného výkladu je zjevné, že nejzásadnější problémy spojené s aplikací článku 8 odst. 2 představuje neúplná úprava sankcí a postihů v Nařízení o ochranné známce EU a Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. V tomto ohledu je krokem vpřed právní úprava v oblasti jednotného evropského patentu. Pravidla pro určení příslušnosti soudů a rozhodného práva jsou upravena v Dohodě o Jednotném patentovém soudu.⁶³⁹ Tato dohoda obsahuje v článku 56 a násl. vlastní katalog opatření, která mohou být nařízena příslušným soudem.

2.4.11 Vyloučení autonomie vůle stran dle článku 8 odst. 3

Jedním z principů ovládajících mezinárodní právo soukromé je autonomie vůle stran, jejímž projevem je v kolizním právu volba rozhodného práva (článek 14 Nařízení Řím II) a v procesním právu volba příslušného soudu (článek 25 Nařízení Brusel Ibis).

Volba práva podporuje dva navzájem protichůdné principy, a to právní jistotu a předvídatelnost na straně jedné a flexibilitu řešení na straně druhé.⁶⁴⁰ Dává stranám flexibilitu v určení práva, kterým se bude jejich vztah řídit, a zároveň právní jistotu, že právní vztah se bude zásadně řídit právem, které si určily. Autonomie vůle stran a hraniční určovatel *lex electa* v mezinárodním právu soukromém EU jsou postupně rozšiřovány i do dříve nevídaných oblastí, jako jsou např. vyživovací povinnosti, majetkové poměry mezi manžely, majetkového důsledky registrovaného partnerství nebo dědictví.⁶⁴¹ Volbu práva je možné v současném mezinárodním právu soukromém EU považovat za jeho „*univerzální princip*“.⁶⁴²

Volbu práva umožňuje i článek 14 Nařízení Řím II pro skutkové podstaty, ve kterých není výslovně vyloučena, a v ostatních případech je omezena co do subjektů a času. Volba práva je dále limitována imperativními normami a výhradou veřejného pořádku. Z autonomie vůle stran byly vyloučeny mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví dle článku 8 odst. 3 Nařízení Řím II.⁶⁴³ Vyloučení volby práva bylo obsaženo již v původních návrzích textu Nařízení Řím II, které vycházely z Hamburského návrhu (k tomu srov. kapitulu 2.4.2.).

Omezení autonomie vůle stran v mimosmluvních závazkových vztazích je obvykle stručně odůvodňováno principem teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, existencí „*obecně uznávané zásady lex loci protectionis*“ (jak je nepřesně uvedeno v Preambuli k Nařízení Řím II), národních zájmů států⁶⁴⁴

⁶³⁸ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 317.

⁶³⁹ K tomu srov. článek 24 a články 31 a násl. Dohody o Jednotném patentovém soudu.

⁶⁴⁰ K hledání rovnováhy mezi právní jistotou a flexibilitou v mezinárodním právu soukromém srov. např. Rozehnalová, N. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*, s. 26-30.

⁶⁴¹ K tomu srov. článek 4 Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností; článek 8 Haagského protokolu ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti; články 5 a 22 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení; články 7 a 22 Nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství.

⁶⁴² „*Today, party autonomy is considered a universal principle of PIL.*“ In: Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 387.

⁶⁴³ Volba práva je vyloučena také pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z nekalé soutěže a jednání omezujícího volnou hospodářskou soutěž dle článku 6 odst. 4 Nařízení Řím II. Jak uvádí někteří autoři, „*[n]o other torts are singled out for their own special limitation on the right to choose the applicable law.*“ In: Torremans, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*, s. 858.

⁶⁴⁴ K přehledu jednotlivých autorů srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo*

a údajnou nevhodností pro práva k duševnímu vlastnictví. Jako další argument pro vyloučení volby práva se uvádí, že normy upravující porušení práv k duševnímu vlastnictví mohou být kvalifikovány jako imperativní normy.⁶⁴⁵ Toto odůvodnění nelze považovat za dostatečné a volba práva by měla být, alespoň částečně, umožněna i pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁴⁶

Omezená volba práva týkající se nároků (postihů) vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je upravena v souborech *soft law* (k tomu srov. kapitulu 3.5.4.) a je součástí návrhu *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitulu 3.7.).

2.4.12 Působnost rozhodného práva

Právo určené na základě článku 8 Nařízení Řím II se použije pouze v rozsahu hmotněprávních ustanovení, neboť článek 24 Nařízení Řím II vylučuje zpětný a další odkaz.⁶⁴⁷ Rozhodným právem se dle článku 22 Nařízení Řím II řídí také právní domněnky a pravidla důkazního břemena.⁶⁴⁸

Působnost rozhodného práva⁶⁴⁹ určeného na základě článku 8 Nařízení Řím II je upravena v článku 13 a 15.⁶⁵⁰ Rozhodné právo se vztahuje pouze na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁵¹ Rozsah působnosti rozhodného práva je významný pro článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II, protože působnost dle článku 8 odst. 2 je omezena zněním tohoto ustanovení, které vyplňuje mezery nařízení v oblasti jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU.⁶⁵²

Článek 15 Nařízení Řím II obsahuje velmi širokou právní úpravu (*catch-it-all clause*),⁶⁵³ neboť se vztahuje na všechny skutkové podstaty upravené v Nařízení Řím II. Vyjmenovává demonstrativním výčtem celou řadu otázek typických pro obecné mimosmluvní závazkové vztahy, jako je rozsah či omezení odpovědnosti, určení vzniku škody apod. Z tohoto důvodu je v odborné literatuře kritizován, neboť není zcela v souladu s otázkami, které jsou typické a týkají se porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁵⁴ Soudy členských států rozhodující o porušení práv k duševnímu vlastnictví by proto toto ustanovení neměly vykládat a používat doslovně.

Rozhodné právo se dle článku 15 písm. a) Nařízení Řím II vztahuje na „základ a rozsah odpovědnosti, včetně určení osob, které mohou nést odpovědnost za své jednání“. Do působnosti tohoto ustanovení spadá protiprávní jednání vedoucí k porušení práva, společná odpovědnost (*joint liability*) včetně odpovědnosti za jednání jiné osoby dle článku 15 písm. g), spoluzavinění či otázka, zda je nabyvatel licence oprávněn podat žalobu z důvodu porušení příslušného práva k duševnímu vlastnictví.⁶⁵⁵

duševního vlastnictví – kolizní otázky, s. 248 a zdroje zde citované. Hlavním argumentem v tomto případě bylo, že právní úprava práv k duševnímu vlastnictví sleduje určité zájmy států a tyto nemohou být podrobeny autonomní a individuální vůli stran.

⁶⁴⁵ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 343.

⁶⁴⁶ Lundstedt s odkazem na *van Eechoud* a *Ancel* uvádí příklady národních právních řádů, které před vstupem Nařízení Řím II v platnost umožňovaly volbu práva pro mimosmluvní závazkové vztahy, jako např. nizozemská právní úprava, francouzská právní úprava. K tomu srov. Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 344.

⁶⁴⁷ Kyselovská, T. *Vyloučení zpětného a dalšího odkazu (článek 24 Nařízení Řím II)*, s. 551-558.

⁶⁴⁸ Procesní otázky týkající se průběhu dokazování, druhu a způsobu použití důkazních prostředků se řídí *lex fori* nebo právem, které se vztahuje na formální platnost jednostranného právního úkonu dle článku 21 Nařízení Řím II. K podrobné analýze článku 22 Nařízení Řím II srov. např. Kyselovská, T. *Důkazní břemeno (článek 22 Nařízení Řím II)*, s. 535-532.

⁶⁴⁹ Gregorová Širincová. *Působnost rozhodného práva (článek 15 Nařízení Řím II)*, s. 484.

⁶⁵⁰ Metzger označuje článek 15 Nařízení Řím II jako sekundární kvalifikaci. In: Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 319.

⁶⁵¹ K tomu srov. také článek 1 Nařízení Řím II.

⁶⁵² Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 256.

⁶⁵³ „Art. 15 is very generally and broadly drafted so as to potentially cover all conflict rules of Arts. 4 to 13 Rome II: in fact, however, Art. 15 is designed in light of classic torts/delicts affecting the physical property (Art. 4 and 5), rather than special torts such as Arts. 6, 8 and 9.“ In: Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 252.

⁶⁵⁴ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 319.

⁶⁵⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 253.

Problematickou otázkou je odpovědnost ISP (k tomu srov. výklad níže k článku 15 písm. g) Nařízení Řím II). Toto ustanovení řeší, zda chráněné právo bylo porušeno, nikoliv otázku existence a platnosti ochrany. Tyto otázky je nutné odlišit od nároků, které je možné uplatnit v případě porušení práva.⁶⁵⁶

Dle článku 15 písm. b) Nařízení Řím II se rozhodné právo vztahuje na „*důvody pro vyloučení odpovědnosti, omezení odpovědnosti a rozdělení odpovědnosti*“. Tato problematika se v právu k duševnímu vlastnictví týká zejména volného užití, vyčerpání práv či omezení jejich užití z důvodu veřejného zájmu a zákonných licencí v autorském právu.⁶⁵⁷

Dle článku 15 písm. c) Nařízení Řím II se rozhodné právo použije na „*určení vzniku škody, její povahy a posouzení nebo nárokovaného odškodnění*“. Dle článku 15 písm. d) Nařízení Řím II se rozhodné právo vztahuje na „*opatření, která může soud přijmout v rozsahu své pravomoci podle procesního práva, aby zabránil vzniku nebo trvání škody na zdraví nebo na majetku anebo aby zajistil náhradu této škody*“. Tato opatření zahrnují nároky dle článku 13 Nařízení Řím II. Z tohoto ustanovení vyplývá, že procesním právem fóra se řídí procesní postupy vydávání těchto opatření (např. zda je nutné před vydáním předběžného opatření projednat věc nebo způsob, jakým jsou tato opatření prováděna).⁶⁵⁸ Soud členského státu může odmítnout aplikovat opatření, které právo fóra nezná.⁶⁵⁹ Z článku 15 písm. c) a d) Nařízení Řím II je možné dále dovodit, že rozhodné právo se vztahuje na nároky a postihy v případě porušení, jako jsou soudní zákazy, zabavení a zničení zboží nebo finanční kompenzace pro nositele práv (náhrada škody).⁶⁶⁰

Dle článku 15 písm. e) Nařízení Řím II se rozhodné právo vztahuje na otázky, zda „*může dojít k převodu práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění*“. Převod práva, který je v rozsahu této normy, se provádí na základě smlouvy o převodu. Právní režim převodu se řídí Nařízením Řím I (k tomu srov. kapitolu 2.3.).⁶⁶¹

Dle článku 15 písm. f) Nařízení Řím II se rozhodné právo vztahuje na „*určení osob oprávněných k náhradě škody utrpěné jimi osobně*“. Jinými slovy, zda jiný subjekt než přímá oběť porušení práva k duševnímu vlastnictví může uplatnit náhradu škody. Podle některých názorů je možné do působnosti této kolizní normy podřadit otázku originárního vlastnictví (*initial/original ownership*).⁶⁶² Tento výklad není možné považovat za správný, neboť Nařízení Řím II neupravuje vlastnictví chráněného statku, jehož porušení vedlo ke vzniku mimosmluvního závazkového vztahu.

Dle článku 15 písm. g) Nařízení Řím II se rozhodné právo vztahuje na „*odpovědnost za jednání jiné osoby*“. Toto ustanovení, společně s článkem 15 písm. a) Nařízení Řím II, je problematické zejména z pohledu odpovědnosti ISP, které umožňují nakládání s chráněným obsahem. Odpovědnost ISP se dle tohoto ustanovení řídí *lex loci protectionis*.⁶⁶³ Aplikace tohoto ustanovení může vést k neodůvodněné tvrdosti práva.⁶⁶⁴ Z tohoto důvodu některá pravidla nestátního původu v oblasti práv k duševnímu

⁶⁵⁶ V případě registrovaných práv bude kolizní řešení existence a platnosti, resp. porušení práv, v zásadě stejné, neboť obě otázky se řídí *lex loci protectionis*. K tomu srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 259.

⁶⁵⁷ K tomu srov. v českém právu § 30 až § 30b AZ nebo § 31 až 31b) AZ.

⁶⁵⁸ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 320.

⁶⁵⁹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 255.

⁶⁶⁰ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 810-821; Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 253-254.

⁶⁶¹ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 255.

⁶⁶² Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 255.

⁶⁶³ Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 321; Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 809.

⁶⁶⁴ „[t]he *lex loci protectionis* clearly leads to an excess of prescriptive authority [...]“. In De la Durantaye, K. *Article 8 Rome II*, s. 635

vlastnictví upravují kolizní normy pro určení rozhodného práva pro odpovědnost ISP, jenž odkazují na právo země, ve které se nachází „*těžiště protiprávního jednání*“.⁶⁶⁵

Dle článku 15 písm. h) Nařízení Řím II se se rozhodné právo vztahuje na „*způsob zániku závazku a pravidla o promlčení a prekluzi, včetně pravidel o počátku, přerušení a stavení běhu promlčecí doby nebo prekluzivních lhůt*“.

Rozsah působnosti rozhodného práva určeného na základě článku 8 Nařízení Řím II je dále rozšířen na bezdůvodné obohacení (článek 10 Nařízení Řím II), jednatelství bez příkazu (*negotiorum gestio*, článek 11 Nařízení Řím II) a předšmluvní odpovědnost (*culpa in contrahendo*, článek 12 Nařízení Řím II).⁶⁶⁶ Hlavní důvod tohoto rozšíření je, aby se co nejvíce aspektů spojených s mimosmluvním závazkovým vztahem řídilo jedním rozhodným právem a nedocházelo k jejich tříštění.⁶⁶⁷

Právní úprava v článku 13 Nařízení Řím II potvrzuje dominanci hraničního určovatele *lex loci protectionis* v oblasti porušení práv k duševnímu vlastnictví,⁶⁶⁸ což je předmětem odborné kritiky.⁶⁶⁹ Do působnosti článku 13 Nařízení Řím II naopak nespádají zvláštní nároky na náhradu škody, které nevyplývají z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jako příklad je možné uvést nároky vůči knihovnám nebo databázím, které mohou být v režimu zákonných výjimek k oprávněnému užití díla. Tyto otázky se *per analogiam* řídí článkem 8 Nařízení Řím II.⁶⁷⁰

Do působnosti rozhodného práva určeného dle článku 8, článku 13 a článku 15 Nařízení Řím II nespádají otázky týkající se existence a platnosti těchto práv, které mohou být vzneseny jako předběžné otázky v řízení týkající se porušení chráněného práva. Tato problematika se řídí pravidly mezinárodního práva soukromého.⁶⁷¹

Rozhodné právo se dále nevztahuje na otázku převoditelnosti práv. Tato problematika je velmi důležitá z praktického pohledu zejména u autorských práv a může být vznesena jako předběžná otázka v řízení o porušení práva. Je nutné zopakovat, že rozhodné právo se dle článku 15 písm. e) Nařízení Řím II vztahuje na otázky převoditelnosti práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění. V tomto případě se nejedná o převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví jako takových, ale pouze nároků vyplývajících z porušení.

Do působnosti rozhodného práva určeného na základě článku 8 Nařízení Řím II nespádají smluvní závazkové vztahy spojené s právy k duševnímu vlastnictví, jako jsou např. licenční smlouvy nebo smlouvy o převodu práv. Tyto vztahy s mezinárodním prvkem se řídí Nařízením Řím I (k tomu srov. kapitolu 2.3.). Smluvní závazkové vztahy, které mezi účastníky existovaly dříve, nemají vliv na určení práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práva k duševnímu vlastnictví. Právní úprava v článku 4 odst. 3 Nařízení Řím II, která tuto problematiku upravuje, se

⁶⁶⁵ K tomu srov. článek 3:604 odst. 2 CLIP Principů, podle kterého „[t]he law applicable to the liability of that person [...] is the law of the State where the centre of gravity of her/his activities relating to those facilities or services is located“.

⁶⁶⁶ Podle některých právních řádů jsou jako nároky vyplývající z bezdůvodného obohacení kvalifikovány jako nároky nositele práva vůči nabyvateli licence z titulu porušení chráněného práva. Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 296.

⁶⁶⁷ Kyselovská, T. *Použitelnost článku 13 (Nařízení Řím II)*, s. 463.

⁶⁶⁸ „It subjects all possible consequences of an infringement of an intellectual property right to Art. 8, irrespective and regardless of their characterization. IP rights are somewhat guaranteed and kept apart from the regular conflicts rules in every possible respect.“ In: Mankowski, P. *Article 13 Rome II Regulation*, s. 433.

⁶⁶⁹ K přehledu autorů kritických k tomuto ustanovení srov. Kyselovská, T. *Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 257-258.

⁶⁷⁰ Mankowski, P. *Article 13 Rome II Regulation*, s. 435.

⁶⁷¹ Z pohledu českého mezinárodního práva soukromého se jedná o § 80 ZMPS, k tomu srov. kapitolu 2.2. Stejně tak Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 321. Podle Drexla se existence a platnost práv k duševnímu vlastnictví řídí *lex cuasae*, což je v případě Nařízení Řím II *lex loci protectionis*. Drexl In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1329–1335. K této diskuzi srov. dále Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 812.

v režimu článku 8 nepoužije.⁶⁷² Kolizní úprava v článku 8 Nařízení Řím II je z tohoto důvodu označována jako rigidní kolizní norma.⁶⁷³

Je otázka, zda do působnosti článku 8 Nařízení Řím II spadají otázky spojené s právy k duševnímu vlastnictví jako právy absolutní povahy (jejich nositelství, existence nebo platnost), pokud jsou vzneseny jako předběžné otázky v řízení o porušení práva. Podle některých autorů by měly všechny předběžné otázky spadat do působnosti Nařízení Řím II.⁶⁷⁴ Argumentace, že Nařízení Řím II se vztahuje na existenci a platnost práva k duševnímu vlastnictví by mohla být podpořena článkem 15 písm. a), podle kterého se rozhodným právem řídí „základ a rozsah odpovědnosti, včetně určení osob, které mohou nést odpovědnost za své jednání“. Argumentace, že se článek 8 vztahuje na nositelství práv, by mohla být podpořena článkem 15 písm. f), podle kterého se rozhodným právem řídí „určení osob oprávněných k náhradě škody utrpěné jimi osobně“. Tento přístup navazuje tyto otázky k právu země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*). Tyto otázky se skutečně řídí *lex loci protectionis*, ale není možné přijmout výklad, který je založena na chybné systematice a práci s kolizními normami.⁶⁷⁵ Z tohoto důvodu je v rámci úvah *de lege ferenda* navrženo výslovné pravidlo týkající se rozsahu působnosti *lex loci protectionis* (kapitola 3.3. a 3.7.).

2.4.13 Imperativní normy

Aplikace rozhodného práva může být omezena nutně použitelnými normami, které Nařízení Řím II upravuje v článku 16.⁶⁷⁶ V tomto ustanovení jsou výslovně upraveny imperativní normy *legis fori*.⁶⁷⁷ Dosah imperativních norem je zřetelný zejména v oblasti smluvních závazkových vztahů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Tato práva, jak je opakovaně uváděno v této práci, vyjadřují určité národní zájmy zejména v ekonomické, společenské nebo kulturní oblasti.⁶⁷⁸

Ne každá norma upravující práva k duševnímu vlastnictví je zároveň norma imperativní.⁶⁷⁹ Nutně použitelné normy musí splňovat určité aplikační předpoklady: s určitou mírou intenzity chránit určité veřejné zájmy; být použitelné bez ohledu na rozhodné právo; a být uplatnitelné mimo oblast své přímé působnosti, neboť nejsou určeny primárně pro právní úpravu soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem.

Imperativní normy se mohou nacházet v oblasti zákazu dovozu, vývozu, tranzitu, provádění určitých obchodních operací, otázkách souvisejících s fungováním trhu, antikorupční legislativou, zabezpečením volné hospodářské soutěže nebo oblastí veřejných zakázek. Konkrétním příkladem imperativní normy by mohla být úprava, které stanoví podmínky pro porušení chráněného práva na území fóra. Dalším příkladem mohou být normy na ochranu hospodářské soutěže.

⁶⁷² Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 259-260.

⁶⁷³ „Zudem erweist sich als besonderer Nachteil, dass Art. 8 Abs. 1 Rom II-VO als „rigide“ Kollisionsnorm ausgestaltet wurde, die gerade eine alternative Beurteilung nach der Rechtsordnung der „engeren Verbindung“ entsprechend Art. 4 Abs. 3 Rom II-VO ausschließt.“ In Drexl In: Hein, J. von *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*, s. 1400.

⁶⁷⁴ „Art. 8(1) in conjunction with Arts. 13 and 15 creates a conflict rule with comprehensive coverage as regards all aspects of the infringement claim from the existence of the intellectual property right via different bases of the claim to the range of remedies and sanctions.“ In: Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 252.

⁶⁷⁵ Stejně tak Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 810-812.

⁶⁷⁶ Článek 16 Nařízení Řím II: „Tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení práva země, v níž má soud sídlo, bez ohledu na právo, které by se na mimosmluvní závazkový vztah jinak použilo.“

⁶⁷⁷ Nařízení Řím II výslovně neřeší imperativní normy *legis causae*. Tyto se použijí z titulu jejich náležitosti k rozhodnému právu. K podrobnější analýze imperativních norem a legislativní historii tohoto ustanovení srov. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 159. K podrobné analýze článku 16 Nařízení Řím II srov. zejména Valdhans, J. Článek 16 Nařízení Řím II In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*, s. 489-495.

⁶⁷⁸ Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 666-667.

⁶⁷⁹ K vymezení imperativních norem srov. např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 260-261.

Imperativní normy fóra zásadně nehrají významnou roli v přeshraničních případech porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁸⁰ V mnoha případech k příčinné události a škodlivým následkům dochází z důvodu teritoriality těchto práv na jednom území. Tyto spory jsou zpravidla řešeny ve státě, ve kterém bylo právo registrováno nebo ve kterém je chráněno. Pro tento stát je žalobcem uplatňována ochrana, tudíž *lex fori* se zpravidla překrývá s *lex loci protectionis*.

Je otázka, zda je možné imperativní normy *legis fori* aplikovat v případě návrhu na vydání soudního příkazu zakazující určité jednání, ke kterému dochází mimo území fóra. Jako příklad je možné uvést následující situaci. Osoba A je vlastníkem patentu, který byl zapsán ve státě X. Osoba A podala žalobu v soudům členského státu Y, ve které uvádí, že dochází k porušení práv vyplývajících z patentu jednáním na území státu X. Osoba A se před soudy členského státu Y domáhá ochrany svého práva registrovaného ve státě X, náhrady škody a vydání soudního příkazu zakazující porušující jednání. Rozhodným právem podle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II je právo státu X, ve kterém byl patent registrován. Pokud by osoba A byla majitelem patentu, který byl registrován také ve státě Y (fórum) a k protiprávnímu jednání by docházelo z území fóra, je otázka, zda imperativní normy fóra by měly vliv na jinak použitelné právo státu X.⁶⁸¹ V takovém případě by mohlo dojít k aplikaci dvou právních úprav na stejné právo k duševnímu vlastnictví, což je v rozporu s principem teritoriality. Je otázka, zda se přednostně použít imperativní normy fóra (právo Y) nebo právo státu X. Řešením by mohlo být zhodnocení, zda by aplikace cizího práva měla negativní dopady na zájmy sledované státem fóra. Jinou otázkou může být situace, dle které by imperativní normy fóra mohly upravovat určité nároky v případě porušení, které nejsou upraveny v rozhodném právu.

Imperativní normy fóra mohou hrát významnou roli např. ve sporech týkajících se porušení práva k duševnímu vlastnictví, ve kterých žalovaný namítá neexistenci vlastnictví práva na straně žalobce. Jiným příkladem imperativní normy může být rozlišování majetkových a osobnostních práv, kdy s určitým typem práv nelze žádným způsobem disponovat. Dalším příkladem imperativních norem by mohla být ochranná ustanovení týkající se slabší smluvní strany, jako je např. spotřebitel; mohlo by se jednat o právo na odměnu v případě převodu majetkových práv k patentu na zaměstnavatele.

Nařízení Řím II dále v článku 26⁶⁸² upravuje veřejný pořádek fóra. Výhrada veřejného pořádku umožňuje odsunout aplikovatelné cizí právo, pokud by se účinky jeho použití zjevně přičily veřejnému pořádku místa soudu. Příkladem aplikace veřejného pořádku by mohla být situace, pokud by se práva a povinnosti vyplývající z rozhodného práva určeného na základě článku 8 Nařízení Řím II měla realizovat mimo území tohoto státu. V takovém případě by se jednalo o porušení principu teritoriality. Jiným příkladem by mohlo být, pokud by rozhodné právo upravovalo excesivní náhradu škody (*punitive damages*).⁶⁸³ V tomto ohledu je nutné uvést, že právo EU umožňuje uplatnit vícenásobné licenční poplatky jako náhradu škody. Soudy členských států by proto měly při výkladu tohoto ustanovení postupovat „spíše zdrženlivě“.⁶⁸⁴

2.4.14 Dílčí závěr k Nařízení Řím II

Právní úprava v Nařízení Řím II je založena na akcentaci hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Tento kolizní institut zpravidla nepůsobí problémy v případě jednoduchého porušení a u registrovaných průmyslových práv. V případě neregistrovaných práv může vést k mozaice, kdy vlastník práva musí uplatňovat ochranu podle mnohosti práv, podle kterých bylo jeho právo porušeno. Bylo by vhodné, pokud by článek 8 Nařízení Řím II obsahoval pravidlo pro multistátní porušení, podle kterého by se žalobce mohl dovolávat ochrany a všech nároků podle jednoho rozhodného práva.

⁶⁸⁰ Podle některých názorů hrají imperativní normy výraznější roli ve smluvních než v mimosmluvních závazkových vztazích. K tomu srov. např. Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 791-793.

⁶⁸¹ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 350.

⁶⁸² Článek 26 Nařízení Řím II: „Použití některého ustanovení práva kterékoli země určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případě, že by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem místa soudu.“

⁶⁸³ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 353; Preambule k Nařízení Řím II, odst. 32.

⁶⁸⁴ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 262.

Vyloučení volby práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví je také možné považovat za zastaralé a nedostatečně odůvodněné. Volba práva by měla být umožněna alespoň pro nároky (postihy) vyplývající z porušení chráněného práva.

2.5 Procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví ve věcech smluvních i mimosmluvních

2.5.1 Nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů a uznání a výkon rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních s mezinárodním prvkem. Je označováno jako páteř mezinárodního práva soukromého EU, neboť společně se svými předchůdci a interpretační judikaturou Soudního dvora EU vytváří definiční základ pro pojmy a instituty používané v této oblasti.⁶⁸⁵ Pro aplikaci nařízení musí být splněny podmínky jeho věcné, osobní, územní a časové působnosti.⁶⁸⁶ Pro další analýzu je možné tyto působnosti považovat za splněné.

Pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti soudů mohou být upravena v předpisech mezinárodního, unijního (EU) a národního původu. Nařízení Brusel Ibis proto výslovně upravuje svou pozici v aplikační mozaice a vztah k těmto jiným potenciálně použitelným předpisům.⁶⁸⁷

Z hlediska práv k duševnímu vlastnictví jsou relevantní články 4, 7 odst. 2, 8 a 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. Tato kapitola se také zabývá vztahem Nařízení Brusel Ibis k vybraným nařízením v oblasti jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU, která obsahují vlastní procesní ustanovení.

2.5.2 Obecná příslušnost dle článku 4

Dle článku 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, není-li stanoveno jinak, může být osoba s bydlištěm na území některého členského státu žalovaná u soudů tohoto členského státu, a to bez ohledu na státní příslušnost. Jedná se o ukotvení procesní zásady *actor sequitur forum rei*.⁶⁸⁸ S obecným pravidlem v článku 4 souvisí alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 5, podle které, pokud se jedná o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, je možné žalovat u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí.⁶⁸⁹

Z tohoto obecného pravidla plyne možnost žalovat osobu bez ohledu na to, zda se řízení týká porušení práv k duševnímu vlastnictví chráněných v členském státě EU nebo mimo území EU⁶⁹⁰ nebo zda se jedná o spor vyplývající ze smluvního nebo mimosmluvního závazkového vztahu.⁶⁹¹ Z hlediska

⁶⁸⁵ Kyselovská, T. Procesní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 270.

⁶⁸⁶ K rozboru působností Nařízení Brusel Ibis srov. např. Kyselovská, T. Procesní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 270-271; Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 172-178.

⁶⁸⁷ K analýze vztahu Nařízení Brusel Ibis k jiným právním předpisům mezinárodního, unijního (EU) a vnitrostátního původu srov. např. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s.178-181.

⁶⁸⁸ Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*, s. 71; Kono, T., Jurcys, P. *General Report (Intellectual Property and Private International Law)*, s. 23; Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 181. Účel obecného pravidla je uveden také v Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15.

⁶⁸⁹ K analýze článku 7 odst. 5 Nařízení Brusel Ibis v kontextu vlivu elektronizace srov. např. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé*, s. 154-159.

⁶⁹⁰ Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 8.

⁶⁹¹ „The general jurisdiction rule thus proves particularly helpful for the purpose of consolidating actions in disputes relating to unregistered rights.“ In: Heinze, C., Warmuth, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 151.

problematiky zkoumané v této práci je významné, že soudy v místě bydliště žalovaného mají neomezenou teritoriální příslušnost. Mohou rozhodnout o všech návrzích žalobce týkající se např. teritoriálně neomezené náhrady škody, opravy nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetu (tedy obsahu, který poškozují osobnostní práva nebo porušuje práva k duševnímu vlastnictví).

Kritérium bydliště žalovaného zpravidla nečiní problémy ve sporech týkající se obecně vztahů vznikajících online nebo smluvních či mimosmluvních závazkových vztahů týkající se práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁹² Jedná se spíše o technickou než právní otázku (ve smyslu identifikace osoby nebo její polohy).

2.5.3 Alternativní příslušnost dle článku 7

Článek 7 Nařízení Brusel Ibis je v českém překladu nařízení označen jako „speciální“ příslušnost. V této práci je použito zavedené⁶⁹³ označení „alternativní“ příslušnost, která lépe odpovídá pozici tohoto ustanovení a jeho vztahu k obecné příslušnosti v článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Výběr mezi obecnou a alternativní příslušností je dán žalobci.⁶⁹⁴

2.5.4 Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 1

Alternativní příslušnost soudů ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů je upravena v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis.⁶⁹⁵ Toto ustanovení se vztahuje na smlouvu nebo nároky ze smlouvy. Jedná se o dobrovolně přejeté závazky jedné smluvní strany vůči druhé.⁶⁹⁶ V kontextu práv k duševnímu vlastnictví jde o licenční smlouvy, smlouvy o převodu práv a podlicence.⁶⁹⁷

Při aplikaci článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je nutné dodržet jeho systematiku. Písmeno b) tohoto odstavce je *lex specialis* k písmenu a).⁶⁹⁸ Toto ustanovení se vztahuje na dva smluvní typy, a to kupní smlouvu (první odrážka) a smlouvu o poskytování služeb (druhá odrážka). Před aplikací konkrétního ustanovení je nutné provést autonomní kvalifikaci a podřadit příslušnou smlouvu pod některý z uvedených smluvních typů. V případě kupní smlouvy se příslušný soud určí dle místa, kde zboží bylo nebo mělo být dodáno, v případě smlouvy o poskytování služby se příslušný soud určí dle místa, ve kterém služby byly nebo měly být poskytnuty.

Pokud smluvní vztah nelze podřadit pod písmeno b), je nutné aplikovat písmeno a), které tvoří jakousi zbytkovou kategorii.⁶⁹⁹ Příslušný soud se dle tohoto ustanovení určí podle místa, kde závazek byl nebo měl být splněn. Kritérium místa plnění nepodléhá autonomnímu výkladu a určí se na základě rozhodného hmotného práva nalezeného dle kolizních norem mezinárodního práva soukromého EU

⁶⁹² Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 133.

⁶⁹³ Pojem „alternativní příslušnost“ je používán v pedagogické a publikační činnosti autorského kolektivu mezinárodního práva soukromého (Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J.).

⁶⁹⁴ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 185.

⁶⁹⁵ Toto ustanovení je považováno za jedno z nejproblematictějších v Nařízení Brusel Ibis. V odborné literatuře bývá označováno jako „*Pandořina skříňka, polovičatý kompromis a hrozba pro právní jistotu a jurisdikční jednotu*“. In: Levina, D. *Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure*, s. 267-268.

⁶⁹⁶ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 186.

⁶⁹⁷ Kyselovská, T. Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 334.

⁶⁹⁸ Tento hierarchický vztah aplikace je upraven v článku 7 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis.

⁶⁹⁹ Dle Soudního dvora EU „ze systematiky [článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, poznámka autorky] vyplývá, že zákonodárce Společenství přijal rozdílná pravidla pro určení příslušnosti pro smlouvy o prodeji zboží a pro smlouvy o poskytování služeb na straně jedné a pro jakýkoli jiný druh smluv, který není v uvedeném nařízení zvlášť upraven, na straně druhé“. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 42.

(typicky Nařízení Řím I).⁷⁰⁰ Toto má velký význam pro praxi, neboť při výkladu pojmu místa plnění nelze vycházet z interpretační judikatury Soudního dvora EU, ale je nutné vyjít z výkladu v národních předpisech.

V kapitole 2.3.7. byla provedena analýza týkající se jednoduchých licenčních smluv, které by bylo možné připodobnit kupní smlouvě. Licenční smlouvou nedochází k převodu vlastnického práva za finanční protiplnění a z tohoto důvodu ji nelze podřadit pod článek 7 odst. 1 písm. b) první odrážku Nařízení Brusel Ibis.⁷⁰¹ Tento výklad vyplývá z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Falco*. Podle tohoto rozhodnutí není možné licenční smlouvu podřadit ani pod smlouvu o poskytování služeb. Pod pojmem služba je nutné rozumět poskytování činnosti za úplatu.⁷⁰² Činnost není pouhé zdržení se jednání, ale vyžaduje aktivní jednání.⁷⁰³ V rámci licenčního vztahu poskytovatel licence zpravidla nemusí provádět žádnou aktivní činnost. Poskytovatel licence se zavazuje, že nabyvateli umožní vykonávat činnost, která by bez licence byla protiprávní. Dle Soudního dvora EU „*majitel práva duševního vlastnictví neposkytuje prostřednictvím poskytnutí práva užívání žádné plnění a zavazuje se pouze přenechat svému smluvnímu partnerovi uvedené právo k volnému užívání*“.⁷⁰⁴ Z tohoto důvodu je nutné licenční smlouvu podřadit pod článek 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis.⁷⁰⁵

Stejně závěry je možné použít na smlouvu o převodu práv k duševnímu vlastnictví, i když této problematice se Soudní dvůr EU zatím nevěnoval.⁷⁰⁶ Soudní dvůr EU také zatím neměl příležitost interpretovat místo plnění pro smlouvy týkající se online poskytování služeb nebo doručení zboží online.⁷⁰⁷

Návrhy alternativní příslušnosti pro spory vyplývající ze smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví jsou upraveny v souborech *soft law* (k tomu srov. kapitulu 3.6.) a jsou součástí úvah *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitulu 3.7.).

2.5.5 Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidlo alternativní příslušnosti, podle kterého „*osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“. Toto ustanovení se vztahuje na delikty a kvazidelikty.⁷⁰⁸ Nevztahuje se na příslušnost soudů ve sporech týkajících se porušení práv v důsledku neoprávněného zpracování osobních údajů.⁷⁰⁹

⁷⁰⁰ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 193.

⁷⁰¹ Pojem smlouva o prodeji zboží dle článku 7 odst. 1 písm. b) první odrážka Nařízení Brusel Ibis podléhá autonomnímu výkladu, někdy s odkazem na výklad Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. K tomuto výkladu srov. např. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 188 a násl.

⁷⁰² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 29.

⁷⁰³ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 189.

⁷⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 31.

⁷⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 40.

⁷⁰⁶ Kyselovská, T. Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 335.

⁷⁰⁷ Soudní dvůr EU se výkladu tohoto kritéria věnoval v případě smluv uzavřených online, ale plněných offline. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, *Pammer/Alpenhof* nebo rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. května 2015 ve věci C-322/14, *El Majdoub*. K podrobnější analýze tohoto kritéria v kontextu obecných smluv, rozuměj nikoliv duševně právních smluv, je možné odkázat na předcházející dílo autorky. K tomu srov. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 142-153.

⁷⁰⁸ K pojmu kvazidelikty srov. články 10 až 12 Nařízení Řím II. Jedná se o bezdůvodné obohacení, *negotiorum gestio a culpa in contrahendo*. Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*, s. 310-311.

⁷⁰⁹ Tato problematika je upravena v článku 79 Nařízení GDPR, který je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Tato aplikační pozice vyplývá z Preambule k Nařízení GDPR, odst. 147. K opačné interpretaci vztahu GDPR a Nařízení Brusel Ibis došel v nedávném rozhodnutí o příslušnosti nizozemský soud v Amsterdamu. Podle

Z judikatury Soudního dvora EU dále vyplývá, že pro interpretaci pravidel příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nelze použít hmotné právo týkající se mimosmluvní odpovědnosti.⁷¹⁰

Kritérium místa škodné události obsažené v článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je založeno na „existenci zvlášť úzké souvislosti mezi sporem a soudy míst, kde došlo ke škodné události, která odůvodňuje určení příslušnosti těchto soudů z důvodu řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení“.⁷¹¹ Jedná se o výjimku z procesní zásady *actor sequitur forum rei* upravené v článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Z tohoto důvodu by toto ustanovení mělo být vykládáno spíše restriktivně a tak, aby žalobce mohl snadno určit, ve kterých státech může podat žalobu, a aby žalovaný mohl přiměřeně předvídat, před soudy kterých členských států může být žalován.⁷¹² Žalobce si může vybrat, zda bude žalovat podle obecné příslušnosti dle článku 4, nebo alternativní příslušnosti.⁷¹³

Soudní dvůr EU se ve své judikatuře věnoval intepretaci pojmu místo škodné události zejména ve sporech týkajících se pomluvy a porušení osobnostních práva v tištěných médiích (rozhodnutí ve věci *Shevill*) a na internetu (rozhodnutí ve věci *eDate*, *Bolagsupplysningen*, *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix Tv*). Interpretační judikatura Soudního dvora EU se věnovala také online porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to jak práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky (rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*), tak porušení autorských práv (rozhodnutí ve věci *Pinckney a Hejduk*).

Dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bier*⁷¹⁴ může být místem škodné události⁷¹⁵ místo, kde došlo k protiprávnímu jednání (místo příčinné události, *locus/forum delicti commissi*), nebo místo, kde se projeví škodlivé následky tohoto jednání (místo škodlivých následků, *locus/forum damni infecti*).⁷¹⁶ Místo fóra v rámci této alternativní příslušnosti je dáno na výběr žalobci,⁷¹⁷ jedná se o „alternativu v rámci alternativy“.⁷¹⁸

Soudní dvůr EU ve své judikatuře dále dovodil, že místo příčinné události se zpravidla překrývá s místem bydliště žalovaného (bydlištěm žalované fyzické osoby nebo sídlem či provozovnou právnické

jeho výkladu mají pravidla příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis obecnou povahu a je možné se od nich odchýlit pouze na základě výslovného zmocnění v jiné právní normě. Z tohoto důvodu znění odstavce 147 Preambule k GDPR neznamená vyloučení aplikace Nařízení Brusel Ibis. Toto nařízení doplňuje pravidla příslušnosti obsažená v článku 79 odst. 2 Nařízení GDPR. Obě nařízení existují vedle sebe bez vztahu aplikační přednosti. V podrobnostech k tomuto rozhodnutí srov. de Freitas, E., S., Kramer, X. *First strike in a Dutch TikTok class action on privacy violation: court accepts international jurisdiction* [online], s. n/a.

⁷¹⁰ „[t]he Convention did not intend to link the rules on territorial jurisdiction with national provisions concerning the conditions under which non-contractual civil liability is incurred [...] There is no basis for interpreting Article [7 para 2 Brussels Ibis Regulation] by reference to the applicable rules on non-contractual civil liability.“ In: Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, *Marinari*, odst. 18 a 19.

⁷¹¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 18.

⁷¹² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 50; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 23.

⁷¹³ K podrobné analýze alternativního pravidla příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis srov. např. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdians, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 200-209.

⁷¹⁴ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T., Rozehnalová, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 152-154.

⁷¹⁵ Pojem místo škodné události ve vybraných cizích jazycích: *place, where the harmful event occurred or may occur* (angl.); *Ort, an dem das schädigende Ereignis eingetreten ist oder einzutreten droht* (něm.); *el lugar donde se haya producido o pueda producirse el hecho dañoso* (špaň.); *miejsce, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę* (pol.).

⁷¹⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, *Bier*, odst. 19; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, odst. 28; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *UMI*, odst. 28; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 46.

⁷¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 19.

⁷¹⁸ Kyselovská, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 593.

osoby, typicky ISP).⁷¹⁹ V několika rozhodnutích Soudní dvůr EU uvedl, že se místo příčinné události nachází v provozovně žalovaného, i když k protiprávnímu jednání došlo fakticky v jiném členském státě. V původní věci v rozhodnutí *Wintersteiger* došlo k příčinné události tam, kde inzerent „*inicioval spuštění technického procesu*“, na serveru poskytovatele vyhledávače.⁷²⁰ Podle Soudního dvora EU je místo serveru příliš neurčité, a proto nemůže být považováno za místo příčinné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁷²¹ Místo serveru totiž není pro žalobce nebo žalované snadno zjistitelné. Co naopak je pro obě strany snadno zjistitelné, je místo, kde došlo k iniciaci procesu, tedy sídlo inzerenta.⁷²² Stejnou argumentaci použil Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Hejduk*.⁷²³ Je nutné dodat, že i místo polohy serveru by podle názoru autorky mohlo sloužit jako místo příčinné události za splnění podmínek, že žalovaný vlastní server ve fyzické podobě, místo serveru je možné zjistit a nachází se na něm důkazy důležité pro řízení.⁷²⁴

Místo příčinné události předpokládá aktivní jednání nebo jiný „hmatatelný“ akt, který má následky ve státě jednání nebo v jiném členském státě.⁷²⁵ Protiprávního jednání se zpravidla dopouští žalovaný, ale může ho spáchat i žalobce.⁷²⁶ Kritérium místa příčinné události není možné využít v případech, kdy je žalován pouze jeden z několika údajných pachatelů u soudu, v jehož obvodu nejednal. V takovém případě nelze mít za to, že příčinná událost vznikla v místě fóra, neboť chybí vazba na jednání žalovaného.⁷²⁷ V případě kritéria *damni infecti* může být žalovaný žalován u soudů místa, kde z jeho strany nedošlo k aktivnímu jednání (viz výše).⁷²⁸

Do působnosti článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis spadají také negativní určovací žaloby, jejichž předmětem je, že údajný narušitel se nedopustil porušení práva k duševnímu vlastnictví (národního

⁷¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, *Shevill*, odst. 24; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 42-43; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 34-38; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 49-52; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 23-26. Je nutné uvést, že ne vždy se bude muset jednat o sídlo nebo provozovnu osoby, pokud jiné místo bude výhodnější pro získání důkazů a efektivní vedení řízení. Například v řízení týkající se odpovědnosti za vady výrobku Soudní dvůr EU uvedl, že místem příčinné události je místo, kde byl dotčený výrobek vyroben. Toto místo „*usnadňuje možnost shromáždit tam důkazy k prokázání dotčené vady, užitečnou organizaci řízení, a tudíž i řádný výkon spravedlnosti*“. In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. ledna 2014 ve věci C-45/13, *Kainz*, odst. 27. Analogicky by se tato argumentace dala použít ve věcech patentů týkajících se postupu výroby určitého zboží, kdy místem příčinné události by bylo místo, kde se zboží vyrábí.

⁷²⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 34 a 36.

⁷²¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 36.

⁷²² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 37. Stejně tak Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*, s. 316.

⁷²³ „[j]e totiž třeba za příčinnou událost považovat spuštění technického postupu vedoucího ke zveřejnění fotografií na uvedené internetové stránce [...] může k činnosti nebo nečinnosti, která může způsobit takové porušení, dojít pouze v místě, kde se nachází sídlo společnosti EnergieAgentur, jelikož posledně uvedená tam přijala a realizovala rozhodnutí zveřejnit fotografie na určitých internetových stránkách.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 24-25.

⁷²⁴ *Fawcett a Torremans* vykládají místo příčinné události pro účely porušení práv k duševnímu vlastnictví jako místo, kde došlo nahrání poškozujícího obsahu, což ztotožňují s místem, kde se nachází server. „*It is submitted therefore that the place of the event giving rise to the damages the place of uploading, ie where the web server is located.*“ In: Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, s. 553.

⁷²⁵ „*In principle, it comes down to physicalities.*“ Mankowski In: Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*, s. 195.

⁷²⁶ Jedná se o negativní určovací žalobu, ve které se obrací postavení stran. Žalovaný je poškozený protiprávním jednáním žalobce. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. října 2012 ve věci C-133/11, *Folien Fischer AG a Fofitec AG v. Ritrama SpA*, odst. 43-44.

⁷²⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 50; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, *Hi Hotel*, odst. 32.

⁷²⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, *Hi Hotel*, odst. 40.

původu).⁷²⁹ Dle Soudního dvora EU se toto ustanovení nevztahuje na negativní určovací žaloby týkající se jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU [(průmyslového) vzoru Společenství].⁷³⁰

Forum delicti commissi a *forum damni infecti* se liší v rozsahu nároků, o kterých může příslušný soud rozhodnout. Ve *forum delicti commissi* je možné uplatnit nároky v celém rozsahu (plnou výši náhrady majetkové a nemajetkové újmy, návrh na opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek). Ve *forum damni infecti* je možné uplatnit nárok na náhradu přímé újmy, nikoli nepřímé škody.⁷³¹ Příslušný soud může rozhodnout pouze o náhradě újmy, která vznikla na území fóra (jedná se o mozaikový přístup nebo mozaiku⁷³²).⁷³³ Výše náhrady škody je územně omezená. Soudy v místě, kde se projevily škodlivé následky, mohou nejlépe posoudit rozsah újmy, ke které došlo na území fóra.⁷³⁴ V tomto sudišti není možné uplatnit nárok na sekundární finanční újmu, která je důsledkem škody, která se projevila v jiném státě.⁷³⁵ V tomto fóru rovněž nelze žalovat výlučně finanční ztrátu, která se projevila na účtu žalobce nacházejícím se v obvodu tohoto soudu, pokud k protiprávnímu jednání došlo v jiném členském státě.⁷³⁶

Pokud k jednání, které porušuje chráněný zájem, dochází na internetu, může ke škodné události dojít na území více členských států, z jejichž území je poškozující obsah dostupný. Žalobce může podat žalobu k soudům všech států, kde by obsah k dispozici⁷³⁷ za podmínky, že porušené právo je v dané zemi chráněno a bylo v tomto státě porušeno. Soudní dvůr EU z kritéria dostupnosti obsahu v místě fóra vycházel v rozhodnutí týkající se porušení osobnostních práv online,⁷³⁸ porušení práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky,⁷³⁹ porušení autorského práva online,⁷⁴⁰ porušení autorského práva offline⁷⁴¹ a nekalé soutěže.⁷⁴² Kritérium dostupnosti by podle některých autorů mohlo být použito i na další teritoriálně omezená práva k duševnímu vlastnictví, jako jsou patenty, právo na zpětný prodej, a zvláštní práva k databázím.⁷⁴³

⁷²⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. října 2012 ve věci C-133/11, Folien Fischer AG a Fofitec AG v. Ritrama SpA, odst. 44. Žaloba na určení, že údajný narušitel neporušil právo k duševnímu vlastnictví, může být účelově podána před tím, než majitel práva podá žalobu na porušení chráněného práva. Pokud údajný narušitel podá negativní určovací žalobu k soudům státu, jehož řízení probíhá dlouho, může tím účelově prodloužit řízení v jeho prospěch. *Heinze a Warmuth* označují tyto negativní určovací žaloby jako „italské“ nebo „belgické torpédo“. Heinze, C., Warmuth, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 160.

⁷³⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 13. července 2017 ve věci C-433/16, Bayerische Motoren Werke AG v. Acacia Srl., odst. 44.

⁷³¹ Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, *Dumez*, odst. 20; rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, *Marinari*, odst. 21.

⁷³² Mozaikový přístup ve vybraných jazycích: *mosaik approach* (angl.), *Mosaiktheorie* (něm.), *critério del mosaico* (špaň.), *teoria mozaiki* (pol.).

⁷³³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, *Shevill*, odst. 33; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 37; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 52.

⁷³⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, *Shevill*, odst. 31.

⁷³⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, *Marinari*, odst. 15; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, *flyLAL*, odst. 32.

⁷³⁶ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *UMI*, odst. 38.

⁷³⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 44; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 34.

⁷³⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 42-44.

⁷³⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 28.

⁷⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 43-46; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 27-37.

⁷⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, *Hi Hotel*, odst. 35-39.

⁷⁴² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 55-57; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 31-34.

⁷⁴³ Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 691. Stejně tak Lutzi „[p]rovided that the claimant asserts their infringement under the implementing national laws in the way required by the CJEU’s case law“. In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 88.

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není možné použít, pokud žalovaný nemá bydliště na území členského státu EU dle článku 4. V takovém případě se příslušnost soudů určí dle národních procesních předpisů v souladu s článkem 6 Nařízení Brusel Ibis.⁷⁴⁴

2.5.6 Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu⁷⁴⁵

Tato kapitola je zaměřena na analýzu pravidel mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví. Pro ucelenost výkladu je nutné tuto analýzu doplnit o interpretační judikaturu Soudního dvora EU ve věcech online porušení osobnostních práv včetně pomluvy. Předběžné otázky týkající se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a porušení osobnostních práv a pomluvy totiž umožnily Soudnímu dvoru EU rozvinout jeho interpretační judikaturu týkající se místa škodné události. Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích jednak srovnává povahu osobnostních práv a práv k duševnímu vlastnictví, a také vysvětluje, proč některé instituty vytvořené pro osobnostní práva jsou či nejsou použitelné pro porušení práv k duševnímu vlastnictví (typicky kritérium centra zájmů poškozeného či mozaika v plném rozsahu). Kromě toho přístup Soudního dvora EU k pravidlům příslušnosti a kolizním normám je spojen s interpretací hmotného práva EU. Z tohoto důvodu je následující podkapitola věnována analýze judikatury Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu a až následující podkapitola se týká jádra práce, tedy alternativní příslušnosti ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Ochrana osobnostních práv je zaručena napříč členskými státy EU a vyplývá z národních,⁷⁴⁶ mezinárodních⁷⁴⁷ a unijních (EU) předpisů.⁷⁴⁸ Každý členský stát upravuje vlastní rozsah a ochranu těchto práv, což vyplývá ze základních zásad a principů každé státu, na kterých bezvýhradně trvá (*ordre public*). Osobnostní práva z tohoto důvodu nejsou natolik omezena principem teritoriality, který naopak ovládá práva k duševnímu vlastnictví.⁷⁴⁹ Osobnostní práva kromě toho souvisí nejen s ochranou osobnosti fyzické nebo právnické osoby, ale jsou zároveň v „kolizi“ s jinými základními lidskými právy a svobodami, jako je např. právo na informace a svobodu projevu.⁷⁵⁰

Soudní dvůr EU vymezil pojem místo škodné události včetně rozsahu uplatnitelných návrhů v rozhodnutí ve věci *Shevill*.⁷⁵¹ V původním sporu se jednalo o šíření údajně poškozujících informací prostřednictvím tištěných médií na území více členských států.

Dojde-li k porušení osobnostních práv na internetu, tento poškozující obsah může být rozšířen do celého světa⁷⁵² a může dojít k distančnímu deliktu.⁷⁵³ Soudní dvůr EU proto v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu vzal do úvahy relativní neomezenost, rychlost a globálnost šíření

⁷⁴⁴ Dle studie provedené v roce 2007 upravují členské státy zvláštní procesní pravidla pro mimosmluvní závazkové vztahy, které obsahují dualitu *delicti commissi* a *damni infecti*, resp. byly vytvořeny po vzoru judikatury Soudního dvora EU. Nuyts, A. et al. *Study on Residual Jurisdiction. (Review of the Member States' Rules concerning the "Residual Jurisdiction" of their courts in Civil and Commercial Matters pursuant to the Brussels I and II Regulations* [online], s. 32-34.

⁷⁴⁵ Tato podkapitola byla zpracována a vychází z článku Kyselovská, T. Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflif TV*. In *Revue pro právo a technologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2022, roč. 13, č. 26, s. 109-159.

⁷⁴⁶ K tomu srov. § 81 a násl. OZ.

⁷⁴⁷ Článek 8 odst. 1 a 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

⁷⁴⁸ Článek 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

⁷⁴⁹ Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 44-50.

⁷⁵⁰ Článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, článek 10 Listiny základních práv Evropské unie.

⁷⁵¹ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T., Rozehnalová, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 160-162.

⁷⁵² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 47; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 48.

⁷⁵³ Valdhans, J. *Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101)*, s. 646-665. K problémům, kterým čelí jurisdikční pravidla ve vztazích online, srov. např. Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 4-33; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, 228 s.

informací.⁷⁵⁴ V rozhodnutí ve věci *eDate*⁷⁵⁵ rozšířil interpretaci pojmu místo škodné události, neboť vytvořil třetí kritérium pro určení příslušného soudu spočívající v místě centra zájmů poškozeného.⁷⁵⁶ Toto kritérium pro online pomluvu a porušení osobnostních práv bylo v odborné literatuře podrobeno kritice.⁷⁵⁷

U soudů místa centra zájmů poškozeného je možné žádat náhradu celé majetkové a nemajetkové újmy a všech dalších nároků (např. opravu nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetových stránek). Cílem kritéria centra zájmů poškozeného je umožnit poškozené osobě podat žalobu u soudů místa, kde může být dopad škodlivého obsahu nejcitlivější, tedy v místě, kde má rodinné, pracovní nebo sociální vztahy. Soudy v centru zájmů poškozeného mohou nejlépe posoudit následky škodlivého obsahu na pověst nebo osobnost, zejména z důvodu blízkosti důkazních prostředků.⁷⁵⁸

Poškozená osoba může rovněž podat žalobu dle původní dichotomie místa příčinné události a místa škodlivých následků. Soudy ve *forum delicti commissi* nejsou ve své příslušnosti územně omezeny a žalobce může žádat náhradu škody v plné výši a jiné nároky, jako např. opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek. Tato interpretace Soudního dvora EU je logická, neboť místo příčinné události v případech šíření informací na internetu se může ve většině případů překrývat s místem obvyklého bydliště žalovaného (škůdce).⁷⁵⁹ Z tohoto důvodu rozsah nároků, které je možné uplatnit v těchto sudištích, musí být stejný.

Soudy ve *forum damni infecti* mohou rozhodnout pouze o teritoriálně omezené náhradě škody, tedy o újmě, ke které došlo na území tohoto státu (mozaika zůstala zachována).⁷⁶⁰ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí nezabýval, zda je možné ve *forum damni infecti* uplatnit i jiné nároky než finanční náhradu škody, to bylo předmětem následujících rozhodnutí.⁷⁶¹

K dalšímu doplnění interpretace místa škodlivých následků došlo v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplysningen*.⁷⁶² Toto rozhodnutí se od předcházejících lišilo v tom, že žalobu z důvodu porušení osobnostních práv podala právnická osoba, která primárně žalovala na opravu a odstranění poškozujícího obsahu na internetu, a až sekundárně žádala finanční odškodnění.⁷⁶³

Dle Soudního dvora EU se článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis vztahuje jak na osoby fyzické, tak na osoby právnické, které tvrdí, že jejich osobnostní práva byla porušena zveřejněním nesprávných údajů

⁷⁵⁴ „Internet gives mass communication to the masses. Accordingly, one may assume that anybody may sue anybody based of information posted on a website.“ Carrascosa In: Figura-Góralczyk, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim*, C-800/19 [online], s. n/a.

⁷⁵⁵ Blíže k tomuto rozhodnutí a popisu skutkového stavu srov. např. Kyselovská, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 589-610.

⁷⁵⁶ Centrum zájmů ve vybraných jazycích: *centre of interests* (angl.), *Mittelpunkt der Interessen* (něm.), *centro de intereses* (špaň.), *centrum interesów* (pol.).

⁷⁵⁷ V tomto ohledu lze odkázat na dřívější publikace autorky, jako např. Kyselovská, T. *Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajně nesprávných informací na internetu*, s. 113-121; Kyselovská, T. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu*, s. 589-610.

⁷⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 48.

⁷⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 34-38; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 24-25.

⁷⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 52.

⁷⁶¹ Předkládající rakouský soud se v rámci předběžných otázek ptal na možnost poškozené osoby uplatnit i jiné nároky, ale Soudní dvůr EU se zabýval pouze náhradou škody. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 24.

⁷⁶² V podrobnostech k tomuto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T. *Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajně nesprávných informací na internetu*, s. 113-121.

⁷⁶³ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T. *Určení sudiště v případě pomluvy na internetu – několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie*, s. 607-609.

a komentářů na internetu, jenž se jich týkají.⁷⁶⁴ Generální advokát Bobek ve svém stanovisku k tomuto rozhodnutí uvedl, s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU, že i právníkům osobám svědčí určitý katalog osobnostních práv, jejichž rozsah, obsah, podmínky a následky porušení se řídí rozhodným právem určeným na základě kolizních norem mezinárodního práva soukromého.⁷⁶⁵ Účelem alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není ochrana slabší smluvní strany,⁷⁶⁶ ale „určení místa projevu újmy způsobené obsahem na internetu“.⁷⁶⁷

Centrum zájmů se v případě poškozené právnické osoby může nacházet v jejím sídle, ale nemusí to být rozhodující faktor. Pod tímto kritériem je podle Soudního dvora EU nutné rozumět „místo, kde vykonává hlavní podnikatelskou činnost“.⁷⁶⁸ Místo centra zájmů poškozené právnické osoby musí být zjevné již v okamžiku ověřování soudní příslušnosti. Pokud nelze centrum zájmů právnické osoby dovodit na základě předložených důkazů, nelze podle této alternativní příslušnosti postupovat.⁷⁶⁹ Soudní dvůr EU tímto požadavkem klade vysoké nároky na žalobce, který musí prokázat, v jakém státě se nachází centrum zájmů poškozené právnické osoby. Je otázka, zda toto důkazní břemeno tíží žalobce i v případě poškozené fyzické osoby. Odpověď na tuto otázku rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplyningen* výslovně nedává.

Soudní dvůr EU se v rozhodnutí *Bolagsupplyningen* také zabýval rozsahem uplatnitelných návrhů. Žalobce může dle kritéria *damni infecti* podat žalobu na náhradu škody k soudům každého členského státu, na jehož území je nebo byl obsah zveřejněný na internetu dostupný. Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí, na rozdíl od stanoviska generálního advokáta Bobka, zachoval teritoriálně omezenou náhradu škody, aniž by vzal do úvahy zvláštní povahu šíření informací na internetu.⁷⁷⁰

Soudy, jejichž příslušnost byla určena na základě kritéria *damni infecti*, nemohou rozhodnout o opravě nebo odstranění informací z internetových stránek. Tento nárok je možné uplatnit u soudů, které jsou příslušné k rozhodování o celém nároku ve věci náhrady škody. Příslušnost soudů dle *damni infecti* je teritoriálně omezena, tyto soudy mohou rozhodovat pouze o škodě, která se projevila na jejich území. Odstranit nebo opravit informaci zveřejněnou na internetu nelze „mozaikově“, pouze částečně s působností na určitém území. Takový příkaz může logicky vydat pouze jediný soud. Žalobce se z tohoto důvodu může domáhat opravy nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu pouze u soudů obvyklého bydliště žalovaného, u soudů v místě centra zájmů poškozeného nebo u soudů místa příčinné události.⁷⁷¹

⁷⁶⁴ Podle některých názorů může toto rozšíření na právnické osoby vést ke zneužívání příslušnosti ze strany nositelů práv, neboť spory vyplývající z porušení osobnostních práv se mohou týkat žalobců – právníckých osob. K tomu srov. např. Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1028.

⁷⁶⁵ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen*, odst. 36-69.

⁷⁶⁶ K tomu srov. např. články 17-19 Nařízení Brusel Ibis.

⁷⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen*, odst. 38 a 39.

⁷⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen* odst. 41.

⁷⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen* odst. 43; Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1027.

⁷⁷⁰ Generální advokát Bobek navrhol vyloučení mozaikového přístupu pro nelokalizovanou škodu na internetu. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen*, odst. 13, 47-48.

⁷⁷¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplyningen*, odst. 48.

Rozhodnutí ve věci *eDate* a ve věci *Bolagsupplysningen* vytvořením pravidla centra zájmů poškozeného zavedla *forum actoris*, které je v rozporu s principem *actor sequitur forum rei* upraveném v článku 4 Nařízení Brusel Ibis.⁷⁷²

Je otázka, zda jsou závěry z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplysningen* přenositelné do oblasti práv k duševnímu vlastnictví, ke kterým soud přistupuje odlišně. Soudní dvůr EU neumožnil použití kritéria centra zájmů poškozeného, v jehož sudišti je možné žádat všechny nároky, pro porušení práv k duševnímu vlastnictví. Žalobce může navrhnout vydání soudního zákazu v sudišti podle obvyklého bydliště žalovaného nebo v místě příčinné události, které se zpravidla nacházejí ve stejném místě.⁷⁷³

Kritérium centra zájmů poškozeného pro založení příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv na internetu bylo předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer*.⁷⁷⁴ Spor v původním řízení se od předcházejících rozhodnutí odlišoval ve dvou zásadních věcech. Fyzická osoba, která se domáhala ochrany svých osobnostních práv, nebyla v poškozujícím obsahu na internetu výslovně jmenována, ale je příslušníkem skupiny, o které se v publikaci psalo (vězni nacistických vyhlazovacích táborů). Druhým rozdílem bylo pojetí institutu osobnostních práv, které byly údajně poškozeny, a která v tomto případě vyplývají z polského práva a judikatury.

Žalobce, polský občan, podal u polských soudů dle centra svých zájmů žalobu proti německému vydavateli na základě článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Žalobou se domáhal náhrady škody, publikace omluvy za použití původního hanlivého výrazu a vydání soudního příkazu zakazujícího žalovanému používat problematický výraz do budoucna.

Místo příčinné události i místo obvyklého bydliště žalovaného se nacházelo v Německu. V těchto fórech mohl žalobce žalovat na celou náhradu škody a další uplatněné nároky. Žalobce žalobu podal na svém „domácím hřišti“ v Polsku. Je nutné uvést, že příslušnost polských soudů by byla jistě dána dle kritéria *damni infecti*, polské soudy by v takovém případě mohly rozhodnout pouze o náhradě škody, ke které došlo na území Polska. Žalobce se domáhal i dalších nároků, a proto Soudní dvůr EU zkoumal podmínky pro založení příslušnosti polských soudů dle centra zájmů poškozeného.

Dle Soudního dvora EU není možné kritérium centra zájmů poškozeného využít, pokud ze zveřejněného obsahu není možné přímo, jmenovitě, nebo nepřímo, individuálně identifikovat údajně poškozenou osobu.⁷⁷⁵ Jiný výklad by podle Soudního dvora EU narušil předvídatelnost pravidel příslušnosti a právní jistotu, kterou musí Nařízení Brusel Ibis zajistit i vůči vydavateli poškozující informace.⁷⁷⁶ Osoba, jejíž

⁷⁷² Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 696; Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and IIsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1027.

⁷⁷³ Soudní dvůr EU umožnil mozaikový přístup v případě porušení zákazu prodeje mimo síť selektivní distribuce. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 35.

⁷⁷⁴ Spor v původním řízení se týkal německé společnosti Mittelbayerischer Verlag, která na svých internetových stránkách vydává online časopis regionální povahy v německém jazyce. Tento časopis je dostupný na internetu, včetně Polska. V roce 2017 na této internetové stránce vyšel článek obsahující formulaci „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“. Článek byl v původní podobě zveřejněn cca 9 hodin, po stížnostech veřejnosti a polského konzulátu v Německu byla původní formulace opravena na „*německý nacistický vyhlazovací tábor Treblinka v okupované Polsku*“. Žalobcem v původním řízení byl polský občan s bydlištěm ve Varšavě, který přežil nacistický vyhlazovací tábor v Osvětimi. Blíže k tomuto rozhodnutí v kontextu polského práva a souvisejících rozhodnutí polských soudů srov. Mostowik, P., Figura-Góralczyk, E. *Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases*, s. 329-330.

⁷⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 36 a 46. Generální advokát Bobek ve stanovisku k tomuto případu naopak uvedl, že kritérium centra zájmů poškozeného nevyžaduje, aby poškozená osoba byla v poškozujícím obsahu jmenována. V opačném případě by se jednalo o „*tupý a nevhodný nástroj*“ a požadavek na identifikaci osoby by sloužil jako „*velmi nespolehlivá náhražka velmi odlišného posouzení*“. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 56 a 88.

⁷⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 37.

osobnostní práva byla obsahem na internetu poškozena, musí být „objektem“ tohoto obsahu. Soudní dvůr EU v tomto ohledu odkázal na předchozí judikaturu, ve které byli žalobci i žalovaní přímo identifikováni či identifikovatelní. V takovém případě může žalovaný rozumně předpokládat, před soudy kterých členských států může být žalován, neboť je schopen určit centrum zájmů této osoby.⁷⁷⁷ V původním řízení, kdy žalobce nebyl v poškozujícím obsahu uveden, by žalovaný nemohl rozumně předpokládat, kde bude žalován, neboť v okamžiku zveřejnění obsahu na internetu neznal centra zájmů osob, na které tento obsah nemusel mířit.⁷⁷⁸

Podle Soudního dvora EU musí být „odkaz [...] založen nikoliv na výlučně subjektivních skutečnostech souvisejících pouze s individuální citlivostí této osoby, ale na objektivních a ověřitelných skutečnostech, které umožňují přímo či nepřímo individuálně identifikovat tuto osobu“.⁷⁷⁹ Bez této podmínky není podle Soudního dvora EU možné dosáhnout cíle předvídatelnosti pravidel příslušnosti, právní jistoty,⁷⁸⁰ ekonomie řízení⁷⁸¹ a „zvláště úzké vazby mezi soudem místa, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, a dotčenou žalobou“.⁷⁸² Tato vazba může být založena např. jazykem obsahu, informací týkající se určité osoby nebo skupiny osob, skutečností, zda se obsah zaměřuje na určitý okruh osob nebo kde se projeví škodlivé následky.

Soudní dvůr EU neuvedl, jakým způsobem má být identifikace poškozené osoby prováděna a jaká jsou kritéria pro její naplnění. Pokud žalobce neprokáže, že je v poškozujícím obsahu identifikován nebo identifikovatelný, nemůže toto pravidlo příslušnosti využít. Podle některých autorů nemůže chybějící identifikovatelnost automaticky znamenat, že chybí okolnosti pro určení centra zájmů poškozeného.⁷⁸³ Soudní dvůr EU požadavkem na identifikaci poškozené osoby vytvořil kvazi obecné pravidlo, aniž by ponechal prostor pro *ad hoc* posouzení případu.⁷⁸⁴

Soudní dvůr EU chtěl touto podmínkou zabránit založení příslušnosti více soudů.⁷⁸⁵ Toto odůvodnění je poněkud zvláštní, neboť Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Gtflix Tv* potvrdil mozaikovou úpravu, která může vést k této mnohosti soudů a *forum shopping* (k tomu srov. dále).⁷⁸⁶

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer* bylo podrobena silné kritice v odborné literatuře.⁷⁸⁷ Soudní dvůr EU tímto rozhodnutím rozšířil definici kritéria centra zájmů poškozeného, aniž by vzal do úvahy rozdíly v právních úpravách členských států týkající se osobnostních práv,⁷⁸⁸ a hlavně

⁷⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 34, s odkazem na rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 50.

⁷⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 37 a 38.

⁷⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 42.

⁷⁸⁰ K tomu srov. Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15 a 16.

⁷⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 43.

⁷⁸² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 45.

⁷⁸³ „[L]a identificación individual de la víctima sí desempeñaría un papel positivo (elemento relevante para atribuir competencia) pero su ausencia no jugaría un papel negativo (elemento necesario para atribuir competencia)“. In: González, S., Á. *Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad*, odst. 7.

⁷⁸⁴ Briggs označuje rozhodnutí Soudního dvora EU jako „jurisdikční quasi-pravidlo“. „What else can [the European Court] do but invent a jurisdictional quasi-rule and pretend that this is a real answer: Hard cases, bad law. Twas ever thus.“ Briggs In: Figura-Góralczyk, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online], s. n/a.

⁷⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 39.

⁷⁸⁶ Lutzi, T. *Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights* [online], s. n/a.

⁷⁸⁷ K tomu srov. např. Kyselovská, T. *Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*, s. 109-160.

⁷⁸⁸ K rozdílu mezi národními kolizními úpravami srov. např. *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of*

zaměnil posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a jeho kvalifikace za účelem hmotněprávního rozhodnutí.⁷⁸⁹

Výklad pojmu osobnostní práva nebyl předmětem předběžných otázek. Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí vyšel z jejich „tradičního“ vymezení, které se týkalo pomluvy jako jejich konkrétního projevu. Podstatou žalobního nároku bylo „širší“ pojetí osobnostních práv, které vyplývá z polského práva a judikatury.⁷⁹⁰ Podle polského práva se mezi osobnostní práva řadí právo na ochranu národní identity, národní důstojnosti a právo na respektování pravdy o historii polského národa. Tato národnostní práva mohou být porušena jak individuálními akty, tak vyjádřeními, která se týkají skupiny osob nebo národa jako celku.⁷⁹¹ Podle Soudního dvora EU musí být pojem osobnostních práv vykládán autonomně,⁷⁹² jako „součást evropského chápání osobnostních práv“,⁷⁹³ nikoliv ve smyslu polské právní úpravy.

Kritický pohled na rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné shrnout slovy generálního advokáta Bobka, který není „obdivovatelem dotčené judikatury v její stávající podobě. Podle mého názoru bude Soudní dvůr jednoho dne muset tuto judikaturu přehodnotit. Nemyslím si však, že by projednávaná věc byla v tomto ohledu vhodná, a to z poměrně jednoduchého důvodu: problematičtější otázka, která v projednávané věci vyvstala, se netýká mezinárodní příslušnosti, ale spíše merita nároku, jakož i obsahu a povahy osobnostních práv, která jsou vnitrostátním právem zjevně uznávána.“⁷⁹⁴

V původním řízení ve věci *Mittelbayerischer* je zjevné, že příslušnost polských soudů byla dána a že polské soudy byly schopny posoudit rozsah škody na území Polska a možnost uplatnění jiných nároků. Je pravděpodobné, že ke vzniku škody možná ani nedošlo, neboť článek v původní podobě byl zveřejněn pouze po dobu 9 hodin. Nicméně toto měla být otázka v rámci meritorního posuzování sporu, nikoliv na úrovni procesního rozhodování o příslušnosti.⁷⁹⁵ Pravidla příslušnosti v Nařízení Brusel Ibis jsou ovládána principem řádného výkonu spravedlnosti, právní jistoty, předvídatelnosti a efektivního

Privacy and Rights Relating to Personality, s. 77-112. Z novějších zdrojů je možné doporučit komparativní studii Symeonides, S., C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*, s. 100-129.

⁷⁸⁹ „El TJ ha optado por resolver un caso, más que por interpretar una regla del Reglamento para sentar una doctrina extensible a otros casos.“ In: González, S., Á. *Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad*, odst. 1.

⁷⁹⁰ Polská právní úprava národních, resp. národnostních osobnostních práv je označována jako „zvláštnost“, která by neměla mít vliv na autonomní výklad tohoto pojmu. „[U]na peculiar concepción que se parece haberse impuesto en el ordenamiento polaco.“ In: Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 183.

⁷⁹¹ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 9.

⁷⁹² Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 183.

⁷⁹³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 83

⁷⁹⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 43.

⁷⁹⁵ Skutkovému stavu, který byl předmětem řízení v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer* odpovídá dřívější rozhodnutí taktéž polských soudů, jehož podstatou bylo soudní rozhodnutí týkající se omluvy za poškozující označení v novinách (paradoxně toho stejného vydavatele, jako v tomto případě). Německý *Bundesgerichtshof* odmítl rozhodnutí polského soudu uznat a vykonat dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Tento případ byl za využití petičního práva předložen Evropskému parlamentu. Podle polského předkladatele se německý *Bundesgerichtshof* odepřením uznání a výkonu polského rozhodnutí dopustil porušení celé řady principů ovládajících právo EU. Evropský parlament si vyžádal stanovisko Komise pro petiční právo, podle které se jedná o individuální rozhodnutí v režimu Nařízení Brusel Ibis a členské státy mohou definovat pojem zjevný rozpor s veřejným pořádkem v mezích unijního práva a judikatury Soudního dvora EU. Vzhledem k rozdílnosti právních úprav osobnostních práv mohou členské státy samy určit, co je nutné považovat za rozporné s jejich veřejným pořádkem. K tomu srov. Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024. Blíže k analýze tohoto případu, jeho mezinárodněprávním aspektům a „alibistickému“ přístupu německého spolkového soudu srov. např. Mostowik, P., Figura-Góralczyk, E. *Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases* [online], s. n/a.

průběhu řízení. Kolizní, resp. hmotněprávní úprava je ovlivněna konkurujícími si zájmy státu na ochraně politických, ekonomických nebo kulturních zájmů na straně jedné a vlastníků a uživatelů těchto práv na straně druhé. Z tohoto důvodu je nutné rozlišovat mezi podmínkami deliktní odpovědnosti dle rozhodného hmotného práva a kritérii pro založení mezinárodní příslušnosti soudů.⁷⁹⁶

Posledním dostupným rozhodnutím týkajícím se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věcech porušení osobnostních práv je rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Gtflifx Tv*.⁷⁹⁷ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí zabýval rozsahem příslušnosti soudů členských států dle mozaiky vyplývající z kritéria *damni infecti*.

Český žalobce se u francouzských soudů domáhal proti maďarskému žalovanému ochrany svých práv, vydání předběžného opatření, kterým by byla žalovanému uložena povinnost zdržet se škodlivého jednání, zveřejnění informací o probíhajícím soudním řízení a jeho výsledku na každém z dotčených internetových fór a stránek a symbolické náhrady škody. Podstatou předběžné otázky bylo, zda osoba, která se z důvodu porušení osobnostních práv na internetu domáhá opravy údajů, odstranění obsahu a náhrady majetkové a nemajetkové újmy, může u soudů každého členského státu, na jehož území byl hanlivý obsah dostupný, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu, nebo zda musí návrh na úhradu újmy podat u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění škodlivých výroků. Odlišnost tohoto rozhodnutí od předcházejících spočívala v tom, že žalobce se nedomáhal ochrany osobnostních práv, ale žalobní návrh odůvodnil očerňováním, které je dle francouzského práva kvalifikováno jako delikt v oblasti nekalé soutěže.⁷⁹⁸

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflifx TV* potvrdil svou předchozí judikaturu, zejména rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, podle kterého soudy členského státu, na jehož území se projeví škodlivé následky, nejsou příslušné k rozhodnutí o opravě nebo odstranění poškozujících údajů z internetu. Toto omezení soudní příslušnosti je dáno zvláštní povahou žádosti o opravu a odstranění obsahu, která je jednotná a teritoriálně nedělitelná.⁷⁹⁹ O této žádosti může rozhodnout pouze soud, který je oprávněn rozhodnout o celém nároku, tedy soud obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis, soud dle místa přičinné události nebo soud státu, ve kterém se nachází centrum zájmů poškozeného dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁸⁰⁰ Žaloba na náhradu škody může být dle kritéria *damni infecti* naopak teritoriálně rozdělena mezi více soudů ve více státech. Příslušnost soudů je omezená na

⁷⁹⁶ „[j]e třeba jasně rozlišovat mezi podmínkami vzniku deliktní odpovědnosti, které spadají do rámce posouzení ve věci samé podle právní úpravy použitelné na spor, a vazbami v prostoru, které jsou relevantní ve fázi určování soudní příslušnosti v závislosti na pojmech stanovených v tomto nařízení [...] mezi těmito dvěma skupinami norem neexistuje systematická soudržnost, takže k tomu, aby se soud prohlásil za příslušný na základě čl. 5 bodu. 3 uvedeného nařízení, zejména na základě místa, kde došlo ke škodné události, podle mého názoru nemůže postačovat, že použitelné právo nebo *lex fori* připouští náhradu škody určitého druhu nebo za zvláštních podmínek“. In: Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 21 listopadu 2013 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 58.

⁷⁹⁷ Spor v původním řízení se týkal české společnosti *Gtflifx TV*, která podala žalobu proti fyzické osobě s bydlištěm v Maďarsku k francouzským soudům. Maďarský žalovaný se měl dopustit porušení osobnostních práv žalobce tím, že o něm šířil hanlivé informace na internetových stránkách a fórech.

⁷⁹⁸ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 16. Kvalifikace skutkového stavu je významná jak pro určení příslušného soudu, tak pro aplikaci kolizních norem. Nařízení Brusel Ibis se v článku 7 odst. 2 vztahuje obecně na delikty a kvazidelikty, tudíž procesní řešení může vést ke stejnému výsledku. Nařízení Řím II se dle článku 1 odst. 2 písm. g) nevztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv nebo pomluvy. Tyto otázky se řídí národním právem. V dosahu českého práva se jedná o § 101 ZMPS, který umožňuje kolizně omezenou volbu práva pro poškozeného (poškozený si může zvolit pouze některé z výslovně uvedených rozhodných práv). V případě neexistence volby práva se tyto delikty řídí *lex loci delicti commissi*. Valdhans, J. *Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101)*, s. 646-665. Nařízení Řím II naopak obsahuje unifikovanou kolizní normu týkající se mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících nekalé soutěže v článku 6. Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více zemích. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže.

⁷⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 35-36.

⁸⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 33.

rozhodování o újmě způsobené na území tohoto státu s ohledem na zajištění řádného výkonu spravedlnosti.⁸⁰¹

Žalobce, který se domáhá ochrany svých práv, může žalovat jak na náhradu újmy, tak požadovat opravu nebo odstranění škodlivého obsahu z internetových stránek. Mezi těmito dvěma návrhy „*neexistuje nezbytný vztah závislosti*“ a „*není právně nezbytné, aby byly společně projednávány jediným soudem*“.⁸⁰² Tyto návrhy spolu sice souvisejí, ale jsou mezi nimi rozdíly týkající se jejich předmětu, důvodu a dělitelnosti. Žalobce může podat samostatné žaloby na náhradu škody a opravu nebo odstranění informací z internetových stránek. Poškozená osoba se může domáhat náhrady škody u soudů každého členského státu, na jehož území poškozující informace byly nebo jsou dostupné,⁸⁰³ i když tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu a odstranění. Návrh na opravu nebo odstranění informací z internetu musí být podán v jiném soudišti.

Příslušnost soudů podle místa *damni infecti* je dána pouze za podmínky, že poškozující obsah byl nebo je dostupný na tomto území.⁸⁰⁴ K založení příslušnosti soudů postačuje pouhá dostupnost obsahu, nikoliv skutečnost, že se činnost zároveň zaměřovala na území státu soudu, ke kterému byl spor předložen. Soudní dvůr EU potvrdil svou judikaturu ve věci *Pinckney* a *Hejduk*, podle které článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, na rozdíl od výslovné formulace článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, podmínku zaměřování činnosti (k těmto rozhodnutím srov. dále).⁸⁰⁵ Generální advokát Hogan ve stanovisku v této věci doporučil zachování mozaikového přístupu, ale zároveň ho navrhl doplnit o další kritéria. Podle jeho názoru totiž kritika spojená s mozaikovým přístupem vyplývá z požadavku pouhé dostupnosti poškozujícího obsahu na internetových stránkách.⁸⁰⁶ Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv* potvrdil zachování aplikace kritéria *damni infecti* i v případě nelokalizované škody na internetu a mozaiky.

Z rozhodnutí Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy je možné učinit následující závěry týkající se fóra a rozsahu příslušnosti. Dle článku 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je možné žalovat v místě bydliště žalovaného. Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu.

Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria *delicti commissi* je možné žalovat v místě, kde došlo k příčinné události (protiprávnímu jednání). Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu. Dle kritéria *damni infecti* je možné žalovat u soudů všech členských států, ve kterých je nebo byl poškozující obsah dostupný. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezená, mohou rozhodnout pouze o škodě, ke které došlo na jejich území. U těchto soudů není možné podat návrh na opravu nebo odstranění poškozujícího obsahu z internetu. Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je možné žalovat v centru zájmů poškozené fyzické osoby, resp. tam, kde právnická osoba vykonává hlavní podnikatelskou činnost. Příslušnost těchto soudů je neomezená, mohou rozhodnout o celé náhradě škody a opravě nebo odstranění poškozujícího obsahu na internetu. Podmínkou aplikace tohoto kritéria je, že osoba, která se domáhá ochrany svých práv, je v poškozujícím obsahu přímo nebo nepřímo identifikovatelná.

⁸⁰¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv*, odst. 39.

⁸⁰² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv*, odst. 36.

⁸⁰³ Francouzské soudy v původním řízení naopak vycházely nejen z dostupnosti poškozujícího obsahu na území Francie, ale také ze skutečnosti, zda má poškozující obsah význam pro francouzské uživatele nacházející se v obvodu soudu, resp. zda mohou v tomto místě způsobit škodu. Tato podmínka nebyla dle francouzských soudů splněna. Z tohoto důvodu se prohlásily za nepřislušné a za příslušné byly označeny soudy české. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv*, odst. 16.

⁸⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv*, odst. 41.

⁸⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 42; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 32.

⁸⁰⁶ K tomu srov. stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv*, odst. 69.

Tato mnohost sudišť daná na výběr žalobci může vést k jevu *forum shopping*. Tento výběr umožňuje samo Nařízení Brusel Ibis, a proto z pohledu autorky práce nemusí být negativním jevem.⁸⁰⁷

Pro přehlednost jsou závěry judikatury Soudního dvora EU k příslušnosti soudů ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu shrnuty do níže uvedené tabulky.

Článek	Procesní kritérium	Rozsah příslušnosti
4	Obvyklé bydliště žalovaného	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo příčinné události	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo škodlivých následků	Možno žalovat pouze na náhradu škody, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu
7 odst. 2	Centrum zájmů poškozeného	Celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)

Tabulka 1 - Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy

2.5.7 Alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu

Na úvod je nutné uvést, že Nařízení Brusel Ibis právní úpravou obecné a alternativní příslušnosti opustilo požadavek striktní teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, jak bylo analyzováno v první kapitole.⁸⁰⁸

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to včetně neplacení odměny splatné z důvodu uvedení záznamových nosičů do oběhu podle rakouské právní úpravy.⁸⁰⁹ Kromě otázky porušení se toto ustanovení vztahuje také na spory týkající se neplatnosti neregistrovaného práva, pokud je tato otázka vznesena v rámci řízení o porušení.⁸¹⁰

Soudní dvůr EU interpretoval pojem místo škodné události ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to jak práv registrovaných (rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*), tak práv neregistrovaných autorských (rozhodnutí ve věci *Pinckney* a rozhodnutí ve věci *Hejduk*).

Jak bylo uvedeno v předcházející podkapitole, místo škodné události je možné rozdělit na místo příčinné události a místo škodlivých následků.⁸¹¹ Soudní dvůr EU odmítl aplikaci kritéria centra zájmů poškozeného ve sporech týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. dále).

V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví se v řadě případů bude procesní kritérium místo příčinné události překrývat s místem porušení chráněného práva dle rozhodného hmotného práva. Tuto tezi je možné demonstrovat na příkladu prodeje zboží, které porušuje práva vyplývající z patentů. Tato skutečnost bude jak důvodem pro procesní založení příslušnosti soudů tohoto členského státu, tak porušením chráněného práva dle rozhodného hmotného práva.

⁸⁰⁷ Ferrari, F. *Forum (law) Shopping*, s. 789-797. K opačným názorům a negativním důsledkům fóra *shopping* srov. např. Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 371; Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 694.

⁸⁰⁸ „In the past [strict territoriality, pozn. autorky] led many courts to refuse to even hear cases involving claims under foreign copyright. In Europe, this type of strict territoriality has a way with the Brussels Regulation.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 722.

⁸⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. dubna 2016 ve věci C-572/14, *Austro-Mechana*, odst. 44 a násl.; Kyselovská, T. *Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet*, s. 36-44.

⁸¹⁰ Pokud by se jednalo o neplatnost zápisu registrovaného práva, je nutné aplikovat článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis. V takovém případě dojde ke dvoukolejnosti řízení, kdy spory týkající se porušení, resp. neplatnosti registrovaného práva, se budou řešit před soudy různých států. Heinze, C., Warmuth, C. *Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 161.

⁸¹¹ Podle některých názorů není možné určit konkrétní místo škodlivých následků dle kritéria *damni infecti*, neboť věcně právní povaha těchto práv je limitována pouze na zákaz určitého jednání pro osoby, kterým tato práva nesvědčí. K tomu srov. Fawcett, J., J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*, marg. 5.66; Schack, H. *The law applicable to unregistered IP rights after Rome II*, s. 79 a 84.

Příslušnost soudů místa příčinné události je územně neomezená a tyto mohou rozhodovat o náhradě škody a dalších nárocích v plném rozsahu, jako např. o zákazu neoprávněného užívání ochranné známky na internetu s účinky na území fóra.⁸¹² V tomto případě totiž existuje dostatečně úzká vazba mezi protiprávním jednáním a fórem. Toto místo může být významné také z hlediska organizace řízení a provádění důkazů, neboť je v něm možné snadno shromáždit důkazy týkající se protiprávního jednání.⁸¹³

Podle Soudního dvora EU nemusí výklad pojmu místo příčinné události (protiprávního jednání) odpovídat výkladu pojmu porušení podle rozhodného hmotného práva. Kritérium místa příčinné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je nutné vykládat autonomně. Tento výklad byl v odborné literatuře kritizován, neboť je podle některých názorů nekonzistentní s teritorialitou práv k duševnímu vlastnictví. Práva k duševnímu vlastnictví nemohou být porušena ve státě, ve kterém nejsou chráněna. To vylučuje příslušnost soudů založenou na místě příčinné události, pokud v tomto místě právo není zároveň chráněno.⁸¹⁴ Dojde-li k jednání týkající se práva k duševnímu vlastnictví ve státě A a toto jednání má následky ve státě B, dochází dle kritiků výše uvedeného výkladu ke vzniku dvou deliktů, jednoho ve státě A a druhého ve státě B (za předpokladu, že v obou státech je právo chráněno a jednání a jeho následky konstituují porušení práva k duševnímu vlastnictví podle hmotného práva obou zemí). Podle kritiků je otázka, zda stát A má dostatečně úzkou vazbu na porušení chráněného práva ve státě B.⁸¹⁵

Soudní dvůr EU odmítl tuto úzkou definici kritéria místa příčinné události v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*. Podle Soudního dvora EU mohou soudy v místě příčinné události snadno shromáždit důkazy, což může být významné pro kvalifikaci porušení v jiném státě.⁸¹⁶ V původním řízení ve věci *Wintersteiger*⁸¹⁷ se jednalo o online porušení ochranné známky zapsané a chráněné podle rakouského práva. V původním řízení si německá společnost (žalovaný) zakoupila Google AdWords pro německou verzi vyhledávače Google, které mělo stejný název jako název chráněný rakouskou ochrannou známkou. Pokud uživatel zadal do vyhledávače slovo Wintersteiger, vyhledavač mu, vedle odkazu na rakouskou společnost, nabídl reklamní odkaz na internetové stránky německé společnosti.

Podle Soudního dvora EU došlo k příčinné události nikoliv zobrazením reklamy, ale tím, že „*inzerent inicioval spuštění technického procesu, který vede podle předem určených parametrů k zobrazení inzerce, kterou tento inzerent vytvořil pro vlastní obchodní sdělení*“.⁸¹⁸ K této iniciaci spuštění technického procesu dojde na serveru poskytovatele vyhledávače, které se nachází v sídle inzerenta.⁸¹⁹ Ke spuštění technického procesu došlo v Německu. Soudní dvůr odmítl interpretaci místa příčinné události ve smyslu místa serveru (*lex loci server*) vzhledem k jeho neurčitému umístění.⁸²⁰

Podle Soudního dvora EU u výkladu pojmu místo příčinné události pro procesní účely nezáleží na skutečnosti, zda je ochranná známka chráněna ve státě fóra a zda ve státě fóra došlo k porušení práv z ní vyplývajících. Jinými slovy, k příčinné události může dojít v jednom členském státě (a zde je založena mezinárodní příslušnost soudů) a tato příčinná událost může vést k porušení chráněného práva v jiném členském státě. Podle Soudního dvora EU princip teritoriality nemůže vyloučit nebo omezit příslušnost

⁸¹² V dnešní době jsou geoblokační technologie natolik vyvinuté, aby se účinky protiprávního jednání neprojevovaly na území určitého státu. In: Trimble, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 400-401.

⁸¹³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 32-33.

⁸¹⁴ K největším kritikům tohoto výkladu patří např. Kur. „[t]hat approach is not easily reconciled with the territorial structure of intellectual property law.“ K tomu srov. Kur, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 469.

⁸¹⁵ Kur, A. *Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 472.

⁸¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 33.

⁸¹⁷ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T., Rozehnalová, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 164-167.

⁸¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 34; stejně tak rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 24.

⁸¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 36.

⁸²⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 35.

jiných členských států, než jsou soudy, ve kterých je ochranná známka zapsaná.⁸²¹ Na základě rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Wintersteiger* je proto možné odmítnout výše uvedený názor některých autorů, podle kterých princip teritoriality neumožňuje vznik příčinné události mimo území státu, ve kterém je právo k duševnímu vlastnictví chráněno.

V případě kritéria *damni infecti* jsou příslušné soudy státu, ve kterém je ochranná známka registrována.⁸²² Místo registrace ochranné známky je dostatečně předvídatelné pro žalobce i žalovaného a soudy v tomto místě mohou nejlépe posoudit, zda došlo k porušení chráněného práva, a rozhodnout o náhradě škody a žalobě na zdržení se zásahu do tohoto práva.⁸²³ Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU zvolil tento výklad také proto, že soud členského státu bude v řízení s největší pravděpodobností aplikovat hmotné rozhodné právo fóra pro posouzení porušení.

V případě porušení zapsané ochranné známky Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*⁸²⁴ (a následně v rozhodnutí ve věci *Pinckney*) odmítl možnost využití kritéria centra zájmů poškozeného.⁸²⁵ Soudní dvůr EU uvedl, že ochrana poskytována zápisem národní ochranné známky je v zásadě omezena na území členského státu zápisu a její vlastník se nemůže dovolávat ochrany mimo tuto zemi. Osobnostní práva naopak nejsou takto teritoriálně omezena.⁸²⁶ Tuto interpretaci je možné pochopit u registrovaných ochranných známek, resp. průmyslových práv, kde je dosah teritoriality značný a do jisté míry nepřekročitelný. Jinou otázkou jsou práva neregistrovaná.

Soudní dvůr EU dále uvedl, že soudy státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, mohou nejlépe posoudit, zda skutečně došlo k porušení chráněných práv. Dle Soudního dvora EU „*tyto soudy jsou oprávněny rozhodovat o náhradě celé újmy údajně způsobené držiteli chráněného práva z důvodu jeho porušení, jakož i o žalobě na zdržení se jakéhokoli zásahu do uvedeného práva*“.⁸²⁷ Ukotvení příslušnosti soudů k místu registrace ochranné známky má za následek také to, že nedojde ke sporům týkajícím se příslušnosti dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis ve věcech registrace nebo platnosti patentů, ochranných známek, průmyslových vzorů a jiných registrovaných práv,⁸²⁸ neboť se jedná o totožné sudiště. Je možné se domnívat, že tato skutečnost byla jedním z důvodů tohoto výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Spor týkající se porušení práv vyplývajících z ochranné známky zapsané v členském státě může být předložen soudům členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, nebo soudům členského státu obvyklého bydliště (sídlu) žalovaného inzerenta. Soud členského státu místa registrace ochranné známky může rozhodnout o náhradě celé újmy způsobené držiteli chráněného práva a o žalobě na zdržení se zásahu do uvedeného práva.⁸²⁹ Tento výklad není zcela v souladu s předchozí judikaturou Soudního dvora EU. Z formulace odůvodnění rozhodnutí ve věci *Wintersteiger* („*soudy jsou oprávněny rozhodovat o náhradě celé újmy*“) vyplývá, že tyto soudy mohou rozhodovat o celém rozsahu újmy způsobené porušením domácí registrované ochranné známky. Soudní dvůr EU totiž výslovně odkázal na teritoriální povahu ochrany zapsaných ochranných známek vyplývajících z hmotného práva.⁸³⁰ Výklad

⁸²¹ „[o]mezení územní působnosti ochrany národní ochranné známky nemůže vyloučit mezinárodní příslušnost jiných soudů, než jsou soudy členského státu, v němž je ochranná známka zapsaná.“ In: Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 30.

⁸²² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 25.

⁸²³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 27-28.

⁸²⁴ K analýze tohoto rozhodnutí srov. také Kyselovská, T. *Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU*, s. 23-24.

⁸²⁵ Bogdan, M. *Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law*, s. 197-198; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 24-25; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 45-46.

⁸²⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 25.

⁸²⁷ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 28.

⁸²⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-4/03, Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG.

⁸²⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 28.

⁸³⁰ „[j]e totiž ochrana poskytovaná zápisem národní ochranné známky v zásadě omezena na území členského státu zápisu, takže její majitel se obecně nemůže dovolávat této ochrany mimo území daného státu.“ In: Rozsudek

provedený Soudním dvorem EU může vést k závěru, že soud členského státu místa registrace ochranné známky je příslušný k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území jiného členského státu. Hmotněprávní ochrana platí pouze na území fóra, nikoliv na území jiného státu. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU chtěl touto formulací potvrdit příslušnost soudů vydat soudní příkaz zakazující porušující jednání (soudní příkaz zakazující užívání označení totožných nebo podobných s ochrannou známkou).⁸³¹ Případně je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU chtěl potvrdit autonomii členských států při ochraně domácích ochranných známek, resp. tuto ochranu, její rozsah a následky ponechat rozhodnému hmotnému právu.

Porušení autorského práva na internetu bylo předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney*.⁸³² Francouzský autor zjistil, že několik jeho písní, které složil v 70. letech 20. stol., byly bez jeho souhlasu reprodukovány v Rakousku na CD nosičích společností Mediatech. Nosiče CD s nahranými písněmi byly prodávány britskými společnostmi prostřednictvím internetových stránek dostupných z Francie. Autor podal žalobu na náhradu škody proti rakouské společnosti před soudy v místě jeho bydliště ve Francii.

Soudní dvůr EU vyšel z povahy autorských práv a zásady teritoriality.⁸³³ Základní podmínka pro založení příslušnosti soudů je, že členský stát, ke kterému byla podána žaloba, poskytuje ochranu majetkovým právům, kterých se žalobce dovolává, a ke tvrzené škodné události došlo v obvodu tohoto soudu. Stejně jako v případě ochranné známky jsou soudy státu, který autorské právo chrání, nejlépe povolané posoudit, zda k porušení chráněného práva na území tohoto státu došlo.⁸³⁴ Podle Soudního dvora EU otázka, zda k porušení práva skutečně došlo, není předmětem řízení ve fázi ověřování příslušnosti soudů, ale je předmětem meritorního posouzení dle rozhodného hmotného práva.⁸³⁵

Soudní dvůr EU zdůraznil, že na území státu fóra musí dojít ke škodě.⁸³⁶ Je možné se domnívat, že toto zdůraznění vzniku škody na území fóra je dáno jistou „univerzalitou“ autorského práva, které je chráněno ve všech členských státech EU a při jehož porušení chybí ona „úzká vazba“ mezi místem porušení a fórem.⁸³⁷ Je proto možné dovodit, že právě vznik škody je onou vazbou k území státu sudiště.

Soudní dvůr EU dále rozhodl, že v případě online porušení autorského práva jsou pro žalobu na náhradu škody příslušné soudy, v jejichž obvodu je internetová stránka dostupná (mezinárodní příslušnost francouzských soudů byla na základě této interpretace potvrzena).⁸³⁸ Soudní dvůr EU v tomto ohledu odmítl návrh generálního advokáta Jääskinena, aby kritérium *damni infecti* bylo podmíněno

Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 25; stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 25.

⁸³¹ Analogicky by bylo možné aplikovat rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *L'Oreal*, kdy k porušení práv vyplývajících z ochranné známky může dojít jednáním, ke kterému došlo ve třetí zemi. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oreal*, odst. 63

⁸³² K analýze tohoto rozhodnutí srov. také Kyselovská, T. *Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU*, s. 22-23 nebo Kyselovská, T., Rozehnalová, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*, s. 167-169.

⁸³³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 39.

⁸³⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 46.

⁸³⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 40; rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 26. K tomuto výkladu se velmi kriticky staví např. *Kur*, podle které nemá smysl určovat příslušnost soudů členského státu, pokud není zřejmé, že v tomto státě k porušení práva skutečně došlo. In: *Kur, A. Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law*, s. 472.

⁸³⁶ „Z toho vyplývá, že pokud jde o tvrzené porušení majetkového autorského práva, je pro rozhodnutí o žalobě ve věcech deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti příslušný soud, k němuž byla podána žaloba, pokud členský stát, na jehož území se tento soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává, a pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 43. Stejným způsobem Soudní dvůr EU rozhodl i ve věci *Hejduk* (odst. 34), a ve věci *Hi Hotel* (odst. 35-37).

⁸³⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 39.

⁸³⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 44.

„zaměřováním činnosti“.⁸³⁹ Dle Soudního dvora EU totiž text článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, aby dotčená (protiprávní) činnost byla zaměřena na členský stát sídla soudu, ke kterému byl spor předložen. Pokud by unijní (EU) zákonodárce vyžadoval zaměřování činnosti i v tomto případě, pak by to výslovně napsal do textu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU se zřejmě nechtěl dostat do postavení druhého zákonodárce EU, ale *de facto* tak učinil. Soudní dvůr EU tímto odmítl „test zaměřování“.⁸⁴⁰ Určený soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území fóra.⁸⁴¹

Na rozhodnutí ve věci *Pinckney* navázalo rozhodnutí ve věci *Hejduk*, které se rovněž týkalo online porušení autorských práv. V tomto případě se jednalo o německou společnost, která bez souhlasu autorky, rakouské státní občanky, nebo uvedení jejích práv, zveřejnila její fotografie architektury staveb na svých webových stránkách. Autorka paní Hejduk podala žalobu z titulu porušení autorského práva k rakouským soudům dle místa bydliště.⁸⁴²

Soudní dvůr EU potvrdil dřívější rozhodnutí ve věci *Pinckney*. Dle Soudního dvora EU „*není důležitá skutečnost, že internetové stránky dotčené ve věci v původním řízení nejsou směřovány na členský stát, kde má sídlo soud, jemuž byl předložen spor*“.⁸⁴³ Soudní dvůr EU rozhodl, že soud místa, kde se projeví škodlivé následky, je příslušný k projednání žaloby na určení odpovědnosti za škodu způsobenou na uvedených právech zveřejněním fotografií na internetových stránkách přístupných v obvodu jeho příslušnosti.⁸⁴⁴ Tento soud může rozhodnout pouze o škodě, která byla způsobena na území státu fóra (mozaiková úprava).⁸⁴⁵ Otázka rozsahu údajné škody je součástí přezkumu ve věci samé, nikoliv ve stadiu ověření soudní příslušnosti.⁸⁴⁶ Soudní dvůr EU tímto v podstatě potvrdil pro účely porušení autorského práva výklad, který provedl ve věci porušení osobnostních práv, tedy že pouhá dostupnost škodlivého obsahu ve státě fóra, ve kterém došlo k údajnému porušení, je dostatečným důvodem pro založení příslušnosti soudů.⁸⁴⁷

Soudní dvůr EU odmítl názor podaný generálním advokátem Villalónem, který navrhoval odlišit rozhodnutí ve věci *Pinckney* a ve věci *Hejduk*, neboť příslušný soud by mohl překročit meze výkonu své pravomoci. Dle generálního advokáta Villalóna je v případě nelokalizované škody na internetu a porušení majetkových autorských práv nutné odmítnout možnost podat žalobu u soudů států, kde došlo ke škodě (*forum damni infecti*) a omezit příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze na soudy místa, kde došlo k protiprávnímu jednání vedoucímu ke vzniku škody.⁸⁴⁸ Tyto soudy by mohly rozhodnout o náhradě škody a dalších nárocích v celém rozsahu.

Dle Soudního dvora EU není možné pro porušení majetkových autorských práv využít kritérium centra zájmů poškozeného. Soudní dvůr EU v tomto ohledu posuzuje autorské právo stejným způsobem jako práva vyplývající z ochranné známky. Jak bylo uvedeno dříve, ochranná známka je spojena s územím státu, kde byla registrována. U autorského práva toto propojení chybí, resp. dle judikatury Soudního dvora EU se pro vznik tohoto propojení vyžaduje vznik škody na území státu fóra. Soudní dvůr EU tento výklad odůvodňuje principem řádného výkonu spravedlnosti. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU se tímto pokusil vzít do úvahy zájmy států v oblasti úpravy práv k duševnímu vlastnictví. Nicméně

⁸³⁹ Stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 61-68. Stejným způsobem argumentoval i generální advokát Villalón ve věci *Wintersteiger*, k tomu srov. stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 28-31.

⁸⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 42.

⁸⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 47.

⁸⁴² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 10-11.

⁸⁴³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 33.

⁸⁴⁴ Pro offline porušení srov. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, *Hi Hotel*, odst. 35 a 38.

⁸⁴⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 38.

⁸⁴⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 35.

⁸⁴⁷ K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 51.

⁸⁴⁸ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 44-47.

na rozdíl od své judikatury týkající se ochranných známek vyšel v odůvodnění nikoliv z rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*, ale z rozhodnutí ve věci *Shevill* tím, že příslušnost soudu členského státu je teritoriálně omezená na území fóra, a nikoliv vyplývající z porušení chráněného práva.⁸⁴⁹

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že pro určení příslušnosti soudů ve věcech online porušení práv k duševnímu vlastnictví (autorského práva) došlo k posunu od výslovně stanoveného principu teritoriality k principu blízkosti (*proximity principle*) založeném na dvou kritériích, a to místu protiprávního jednání a místu škodlivých následků.⁸⁵⁰

Rozhodnutí ve věci *Pinckney* a *Hejduk* byla podrobena kritice v odborné literatuře (k tomu srov. kapitolu 3.6). Podle práva některých členských států je škoda vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravena paušalizovanou náhradou dle licenční analogie ve vztahu k určitému území. Z tohoto důvodu není nutné prokazovat skutečnou výši škody.⁸⁵¹

Pro přehlednost jsou závěry judikatury Soudního dvora EU k příslušnosti soudů ve věcech porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu shrnuty do níže uvedené tabulky.

Článek	Procesní kritérium	Rozsah příslušnosti
4	Obvyklé bydliště žalovaného	Možnost žalovat na všechny nároky (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo příčinné události	Možnost žalovat na všechny nároky (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
7 odst. 2	Místo škodlivých následků	Možno žalovat pouze na náhradu újmy, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu
7 odst. 2	Centrum zájmů poškozeného nelze využít	Nelze

Tabulka 2 - Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví

Soudní dvůr EU ve své judikatuře odkazuje pouze na škodu, ke které došlo na území členských států EU. Není zřejmé, zda je možné jeho judikaturu využít také pro náhradu škody vyplývající z porušení autorského práva chráněného v nečlenském státě. Nařízení Brusel Ibis upravuje pravidla příslušnosti mezi členskými státy EU, ale vztahuje se i na případy, kdy k právně relevantní události došlo na území nečlenského státu (za předpokladu, že žalovaný má bydliště na území členského státu EU).

Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích výslovně nezabýval geoblokačními technologiemi a možnostmi omezení účinků na území určitého státu. Použití geoblokačních technologií není v rozporu s požadavky Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, pokud dle článku 3 odst. 3 je „*blokování či omezení přístupu nebo přesměrování nezbytné za účelem zajištění splnění právního požadavku stanoveného v právu Unie nebo v právních předpisech členského státu v souladu s právem Unie, které se na činnost obchodníka vztahují*“ (k problematice geoblokačních technologií srov. kapitulu 3.2.2.).

2.5.8 Alternativní příslušnost dle článku 8 odst. 1

Dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis „*osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být též žalována, je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních*“. Toto

⁸⁴⁹ „Pokud by tento soud byl příslušný rovněž k projednání škody způsobené na územích ostatních členských států, nahradil by soudy uvedených států, ačkoli tyto státy jsou v zásadě podle čl. 5 bodu 3 nařízení a na základě zásady teritoriality příslušné k projednání škody způsobené na území jejich členského státu a mohou nejlépe posoudit, zda byla skutečně porušena majetková autorská práva zaručená dotýčným členským státem, a dále určit povahu škody, která byla způsobena.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 46. Je možné se domnívat, že Soudní dvůr EU v tomto ohledu vyšel z rozlišení práva na rozšiřování díla a práva na sdělování díla, jak navrhol generální advokát Jääskinen. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 53-56.

⁸⁵⁰ Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 413.

⁸⁵¹ V českém právu srov. např. § 40 odst. 4 AZ. Kyselovská, T. *Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem* In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 275.

ustanovení je zajímavé ve sporech týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu.⁸⁵² Článek 8 byl předmětem rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* (ke kolizně hmotněprávním aspektům tohoto případu srov. kapitolu 2.4.10.). V původním řízení se jednalo o porušení zapsaného (průmyslového) vzoru Společenství ve více státech najednou (v tomto případě se jednalo o žalovanou společnost se sídlem v Německu a společnost se sídlem ve Francii).⁸⁵³

Příslušnost německých soudů ve vztahu k žalobě podané proti německému žalovanému vyplývala z článku 82 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství a kritéria místa bydliště žalovaného. Působnost německých soudů byla v souladu s článkem 83 odst. 1 územně neomezená. Příslušnost německých soudů pro žalobu proti francouzskému žalovanému by byla dána pouze na základě článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, který obsahuje alternativní pravidlo příslušnosti. Působnost německých soudů v tomto případě by byla dle článku 83 odst. 2 omezena pouze na porušení, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území fóra.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Nintendo* potvrdil možnost aplikace tohoto ustanovení na spor v původním řízení [porušení (průmyslového) vzoru Společenství] a na žaloby jednoho žalobce na více žalovaných v případě multistátního porušení. Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství je sice *lex specialis* k Nařízení Brusel Ibis, ale článek 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis není mezi vyjmenovanými ustanoveními v článku 79 odst. 3, která mají před bruselským nařízením aplikační přednost.⁸⁵⁴

Výklad článku 8 Nařízení Brusel Ibis byl dříve proveden v rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se porušení evropského patentu ve věci *Roche Netherland*. Toto rozhodnutí bylo předmětem odborné kritiky z důvodu posouzení nedostatku vztahu souvislosti mezi žalovanými a „*striktním odkazem na teritorialitu*“.⁸⁵⁵ V rozhodnutí ve věci *Nintendo* Soudní dvůr EU potvrdil svou předcházející jurisprudenci s výslovným odkazem na rozhodnutí ve věci *Roche Netherland*.⁸⁵⁶ Soudní dvůr EU zároveň uvedl, že ve sporu v původním řízení byla splněna podmínka existence téže právní situace, a to zejména z důvodu „*jednotné povahy práv z (průmyslového) vzoru Společenství, jakož i s ohledem na částečnou harmonizaci prostředků k dosažení dodržování práv duševního vlastnictví, provedenou směrnicí [o dodržování práv duševního vlastnictví]*“.⁸⁵⁷ Aplikaci článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis „ulehčuje“, pokud dojde k porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU více osobami. Kromě toho příkazy, které může příslušný soud vydat na ochranu práva, závisí sice na vnitrostátním právu, ale s ohledem na jednotné účinky práva je tato skutečnost irelevantní.⁸⁵⁸

Další podstatnou otázkou řešenou v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* byl rozsah příslušnosti soudů určených dle článku 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. V původním řízení šlo konkrétně o to, zda německé soudy mohou vydávat příkazy s účinky pro celou EU také proti žalovanému, který nemá bydliště na území fóra. Soudní dvůr EU rozhodl, že územní příslušnost soudů, které rozhodují o porušení (průmyslového) vzoru Společenství, je neomezená, vztahuje se na celé území EU, a to i na

⁸⁵² Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 412.

⁸⁵³ Ke skutkovému stavu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 24-26.

⁸⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 44.

⁸⁵⁵ Právní věta rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Roche Netherland*: „Článek [8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis], musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije v rámci řízení o porušení evropského patentu, ve kterém je obviněno několik společností usazených v různých smluvních státech ze skutků, kterých se dopustily na území jednoho nebo několika z těchto států, a to ani v případě, že uvedené společnosti patří k téže skupině jednaly totožným nebo podobným způsobem, v souladu se společnou politikou, která byla vypracována jedinou z nich.“ Ke kritice tohoto rozhodnutí srov. např. Kono: „Such a strictly territorial approach towards the adjudication of multistate IP disputes has been the object of some disagreement on the grounds that dissatisfaction with mosaic state-by-state litigation creates high costs.“ In: Kono, T. *Territoriality*, s. 1706.

⁸⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 46.

⁸⁵⁷ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 48.

⁸⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 47-49.

žalovaného, který má bydliště nebo sídlo mimo stát fóra.⁸⁵⁹ Územní omezení příslušnosti soudů, které vyplývá z článku 83 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, se totiž uplatní pouze v případě, pokud je příslušnost soudu založena na základě alternativní příslušnost dle článku 82 odst. 5. Kromě toho článek 8 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis sám žádné teritoriální omezení příslušnosti neupravuje.⁸⁶⁰

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo* je významné z toho důvodu, že na jeho základě je možné podat žalobu týkající se porušení jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU k jedinému soudu a u tohoto fóra žádat o jeho ochranu s účinky pro území celé EU.⁸⁶¹ Vzhledem k podobnostem mezi povahou a účinky (průmyslových) vzorů Společenství a ochrannou známou EU je možné dovést, že závěry rozhodnutí ve věci *Nintendo* jsou použitelné i pro porušení práv vyplývajících z ochranné známky EU více škůdci.

2.5.9 Výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4

Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis upravuje výlučnou příslušnost, která se týká vymezeného rozsahu sporů spojených s registrovanými právy k duševnímu vlastnictví (řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis).⁸⁶² Jedná se o jediné ustanovení v Nařízení Brusel Ibis, které výslovně upravuje práva k duševnímu vlastnictví. Nerespektování výlučné příslušnosti je důvodem pro odepření uznání a výkonu rozhodnutí dle článku 45 odst. 1 písm. e) druhá odrážka Nařízení Brusel Ibis. Výlučná příslušnost je projevem principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví v procesní oblasti.

Výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis může být problematická. V praxi může být obtížné odlišit mimosmluvní aspekty od otázek týkajících se platnosti registrovaných práv, neboť v řízení týkajícím se porušení práva může být namítána jeho neplatnost.⁸⁶³ Soudní dvůr EU tato dvě řízení odlišuje a ve své judikatuře uvedl, že soud místa registrace má výlučnou příslušnost k rozhodnutí o platnosti či neplatnosti registrovaného práva, i když je námitka neplatnosti vznesena jako procesní obrana v rámci řízení o porušení průmyslového práva.⁸⁶⁴

S ohledem na systematiku práce je možné uvést již zmíněné rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *IRnova AB*, které se zabývalo interpretací výlučné příslušnosti.⁸⁶⁵ Původní řízení se týkalo sporu dvou švédských společností ve věci určení osoby, která má být považována za vlastníka práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů podaných a v patentech udělených ve třetích zemích (jednalo se o Čínu a USA).⁸⁶⁶

⁸⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 64-66.

⁸⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, *Nintendo*, odst. 66.

⁸⁶¹ Asensio, P. de M. *Infracciones transfronterizas de dibujos o modelos comunitarios: la sentencia en el asunto Nintendo* [online], s. n/a.

⁸⁶² Článek 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis „[b]ez ohledu na bydliště stran mají výlučnou příslušnost tyto soudy členského státu, pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námítky, soudy členského státu, v němž bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě právního aktu Unie nebo mezinárodní smlouvy.“

⁸⁶³ Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 419.

⁸⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-4/03, *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG*, odst. 31. Toto rozhodnutí se týkalo původní Bruselské úmluvy a jeho závěry byly promítnuty do textu tohoto ustanovení „bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námítky“.

⁸⁶⁵ Blíže k tomuto rozhodnutí srov. např. Asensio, P. de M. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial* [online], s. n/a.

⁸⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 2.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí potvrdil, že Nařízení Brusel Ibis je aplikovatelné i ve sporu mezi dvěma společnostmi se sídlem v téže členské státě, kdy mezinárodní prvek spočívá ve skutečnosti týkající se přihlášek patentů a udělených patentů v jiném státě.⁸⁶⁷ Soudní dvůr EU zdůraznil, že výlučná příslušnost dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis svědčí pouze „*soudům členských států, na jejichž území bylo požádáno o udělení nebo zápis registrovaných práv nebo kde byla tato práva udělena nebo zapsána nebo platí za udělená nebo zapsaná*“.⁸⁶⁸ Vzhledem k tomu, že v původním řízení se jednalo o patenty udělené a zapsané ve třetích státech, pravidlo výlučné příslušnosti není v původním řízení použitelné.⁸⁶⁹

Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí zabývá interpretací pojmu spor, jehož předmětem ke zápis nebo platnost patentů. Soudní dvůr potvrdil požadavek jednotného a restriktivního výkladu tohoto pojmu, neboť „*účinkem čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel Ia je odejmout účastníkům řízení možnost volby soudu, kterou by jinak měli, a v některých případech jim určit soud, který pro žádného účastníka není soudem jeho bydliště nebo sídla*“.⁸⁷⁰ Podle Soudního dvora EU spor v původním řízení nespadá do působnosti článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis, neboť jeho předmětem není zápis nebo platnost patentů. Spor v původním řízení se týkal otázky, kdo je vlastníkem práva k patentu. Jedná se o otázku předmětu práva k duševnímu vlastnictví, nikoliv jeho přihlášky nebo existence.⁸⁷¹ Z těchto důvodů spory týkající se určení, zda je osoba vlastníkem práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů podaných nebo patentech udělených ve třetích zemích, nespádají do působnosti výlučné příslušnosti.⁸⁷²

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci *IRnova AB* je zajímavý z pohledu této práce. Soudní dvůr EU správně rozlišil řízení týkající se nositelství práva k patentu, platnosti patentu a porušení patentu.⁸⁷³ Jedná se o tři samostatné otázky, na které se aplikují odlišná pravidla příslušnosti a kolizní normy. Jak bylo uvedeno dříve, nositelství práv k duševnímu vlastnictví se řídí *lex loci protectionis* a může být vzneseno typicky jako předběžná otázka v řízení o porušení patentu. Příslušnost soudů pro spory vyplývající z porušení patentu se z pohledu mezinárodního práva soukromého EU určuje dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis,⁸⁷⁴ právo rozhodné se určí dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím I a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Otázky spojené s platností zápisu patentů jsou podřízeny výlučné příslušnosti soudů dle článku 24 odst. 4 Nařízení Brusel Ibis a řídí se *lex loci protectionis*. Je nutné dodat, že odlišná interpretace Soudního dvora by mohla vést k odepření uznání a výkonu rozhodnutí soudů členských států EU ve třetích, nečlenských státech.⁸⁷⁵

Výlučná příslušnost s ohledem na svůj omezený rozsah nečiní v případech online porušení zásadní problémy. Z tohoto důvodu není nutné se jí dále podrobněji zabývat.⁸⁷⁶

2.5.10 Příslušnost soudů týkajících se jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU

Z hlediska výkladu týkajícího se článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II je nutné vymezit pravidla příslušnosti upravená mimo bruselský systém. Dle článku 67 Nařízení Brusel Ibis mají před tímto nařízením přednost právní akty EU obsahující pravidla příslušnosti ve zvláštních věcech. Těmito zvláštními akty jsou Nařízení o ochranné známce EU (článek 123 a násl.) a Nařízení o (průmyslových) vzorech

⁸⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 31. Soudní dvůr EU tímto rozhodnutím potvrdil poměrně širokou působnost Nařízení Brusel Ibis a ohledu odkázal na svou dřívější judikaturu, zejména rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 1. března 2005 ve věci C-281/02, *Andrew Owusu v. N. B. Jackson*, jednajícímu pod obchodní firmou "Villa Holidays Bal-Inn Villas", a dalším.

⁸⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 34.

⁸⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 35.

⁸⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 39.

⁸⁷¹ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 43.

⁸⁷² Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 49.

⁸⁷³ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, *IRnova AB*, odst. 48.

⁸⁷⁴ Torremans, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*, s. 496.

⁸⁷⁵ Asensio, P. de M. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial* [online], s. n/a.

⁸⁷⁶ K podrobné analýze výlučné příslušnosti dle článku 24 Nařízení Brusel Ibis srov. např. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 235 a násl.

Společenství (článek 80 a násl.). Vytvoření speciálních pravidel příslušnosti bylo odůvodněno zvláštní jednotnou povahou těchto práv a nutností regulovat tyto otázky prostřednictvím jednotných pravidel.⁸⁷⁷

Dle článku 122 Nařízení o ochranné známce EU, resp. článku 79 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, se pravidla příslušnosti řídí Nařízením Brusel Ibis, pokud se nejedná o výslovně vyjmenované typy žalob a protinávrhů. Cílem právní úpravy v jednotných nařízeních je zajištění větší míry „koncentrace“ řízení, neboť v případě porušení jednotného práva může být každý členský stát považován za místo, kde došlo k porušení.⁸⁷⁸

Spory týkající se porušení práv z ochranných známek EU a (průmyslových) vzorů Společenství, resp. týkající se jejich platnosti, jsou řešeny soudy pro ochranné známky EU, resp. soudy pro (průmyslové) vzory Společenství, které byly určeny členskými státy [článek 123 Nařízení o ochranné známce EU, článek 80 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Soudy pro ochranné známky EU, resp. soudy pro (průmyslové) vzory Společenství, mají výlučnou příslušnost, pokud to vnitrostátní předpisy připouští, ve věcech žalob pro hrozící porušení nebo na určení, že nedochází k porušení [článek 124 písm. a) a b) Nařízení o ochranné známce EU, článek 81 písm. a) a b) Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Podmínky založení soudní příslušnosti jsou upraveny v článcích 125 a 126 Nařízení o ochranné známce EU, resp. článcích 82 a 83 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství. Tato ustanovení obsahují „kaskádu“⁸⁷⁹ kritérií.⁸⁸⁰ Působnost nařízení je dána, pokud dojde k porušení příslušného práva. Základní pravidlo mezinárodní příslušnosti je bydliště žalovaného; pokud žalovaný není domicilován na území některého členského státu, pak místo jeho pobočky. Nemá-li žalovaný bydliště nebo pobočku na území některého členského státu, jsou příslušné soudy místa bydliště žalobce, nebo, nemá-li bydliště na území některého členského státu, pak soudy místa jeho pobočky (příslušnost *forum actoris*). Pokud žalovaný ani žalobce nemají bydliště nebo pobočku na území některého členského státu EU, řízení se vede před soudy členského státu, kde má sídlo Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, což je Alicante, Španělsko [článek 125 odst. 1 až 3 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 1 až 3 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Účastníci kromě tohoto mohou prorogovat příslušný soud nebo se podřídit příslušnosti jiného soudu [článek 125 odst. 4 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Příslušnost soudů určených na základě těchto pravidel je zásadně neomezená [článek 126 odst. 1 Nařízení o ochranné známce EU, článek 83 odst. 1 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

Obě nařízení upravují alternativní pravidlo příslušnosti, podle kterého mohou být řízení základě žalob a protinávrhů vedena u soudů členského státu, kde „došlo nebo hrozí dojít k porušení práv“ [článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU, článek 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství]. Obě nařízení se touto formulací odlišují od Nařízení Brusel Ibis, které v článku 7 odst. 2 používá formulaci „kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.⁸⁸¹ Znění textu jednotných nařízeních je nutné rozumět tak, že „formulace „[členský stát], na jehož území k porušení došlo“, nasvědčuje tomu – jak uvedl generální advokát v bodě 31 svého stanoviska – že se hraniční určovatel vztahuje k aktivnímu jednání původce tohoto porušení. Z toho důvodu se hraniční určovatel stanovený tímto

⁸⁷⁷ Asensio, P. de M. *Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia Acacia* [online], s. n/a.

⁸⁷⁸ „[h]ovoří ve prospěch výkladu omezujícího tříštění sporu týkajícího se tohoto jednotného práva duševního vlastnictví. Cíl je zamezit tomu, aby nebyla vydávána vzájemně si odporující rozhodnutí.“ In: Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 21 listopadu 2013 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 40-41.

⁸⁷⁹ „El Tribunal viene a confirmar su carácter de conexiones en cascada o sucesivas.“ In: Asensio, P. de M. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión* [online], s. n/a.

⁸⁸⁰ Český překlad stanoviska generálního advokáta Szpunara ve věci *Acacia*, ve kterém je mimo jiné vysvětlena systematika tohoto článku, používá termín „řetězec hraničních určovatelů“. Tento překlad není přesný, neboť „hraniční určovatel“ je institut kolizního práva a součást navázání kolizní normy, zatímco článek 82 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství obsahuje pravidla příslušnosti. Z tohoto důvodu by na místo výrazu „hraniční určovatel“ měl být používán výraz „kritérium pro určení příslušnosti“. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, *Acacia*, odst. 22.

⁸⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 37.

*ustanovením vztahuje na území členského státu, kde událost, která vedla k tvrzenému porušení, nastala nebo mohla nastat, a nikoliv na území členského státu, kde nastaly účinky uvedeného porušení“.*⁸⁸²

Příslušnost těchto soudů je omezená, neboť mohou rozhodovat pouze ve věcech porušení, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území fóra [článek 126 odst. 2 Nařízení o ochranné známce EU, článek 83 odst. 2 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství].

První rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se vztahu alternativních příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a článku 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU, resp. článku 82 odst. 5 Nařízení o (průmyslových) vzorech Společenství, bylo ve věci *Coty Germany*. V původním řízení se jednalo o belgickou společnost, která prodávala zboží porušující práva vyplývající z ochranné známky EU (jednalo se o parfém) německému obchodníkovi, který zboží přeprodoval v Německu. Německá společnost *Coty Germany*, která je majitelkou ochranné známky EU, podala žalobu u německých soudů z titulu porušení německého práva nekalé soutěže proti žalované belgické společnosti (nikoliv německému prodejci). Předmětem prejudiciálního řízení před Soudním dvorem EU bylo, zda jsou německé soudy příslušné k rozhodnutí o účasti žalovaného na protiprávním jednání, ke kterému došlo v jiném členském státě, než je stát fóra. Jinými slovy, zda je možné úpravu v jednotných nařízeních interpretovat v souladu s článkem 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, tedy zda je možné žalovat v Belgii (místo příčinné události), nebo v Německu (místo škodlivých následků).

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Coty Germany* odkázal na svou dřívější judikaturu týkající se výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, podle které kritérium místa škodné události zahrnuje jak místo příčinné události, tak místo škodlivých následků.⁸⁸³ Soudní dvůr EU dále uvedl, že kritérium místa, kde došlo nebo hrozí dojít k porušení, musí být vykládáno autonomně a nezávisle na místě škodné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁸⁸⁴

V původním řízení ve věci *Coty Germany* se jednalo o porušení německého práva proti nekalé soutěži. Pokud by se jednalo o porušení ochranné známky EU, přednostně by se použil článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU. Dle tohoto ustanovení jsou příslušné soudy, na jejichž území došlo nebo hrozí porušení práv. Dle Soudního dvora EU je nutné formulaci „členský stát, na jehož území došlo k porušení“ upravenou v článku 125 odst. 5 vykládat tak, že „v případě prodeje a dodání padělaného výrobku, ke kterým došlo na území jednoho členského státu, po nichž následuje další prodej uskutečněný nabyvatelem na území jiného členského státu, toto ustanovení neumožňuje založit příslušnost soudu pro rozhodování o žalobě pro porušení podané proti prvotnímu prodejci, který v členském státě, ve kterém se nachází soud rozhodující o žalobě, sám nejednal“.⁸⁸⁵ Dle Soudního dvora EU se porušení vztahuje k „aktivnímu jednání původce tohoto porušení“.⁸⁸⁶

Soudní dvůr EU dále uvedl, že založení mezinárodní příslušnosti soudů dle kritéria místa škodlivých účinků by bylo v rozporu s jinými ustanoveními v Nařízení o ochranné známce EU, podle kterých se příslušnost soudů pro ochranné známky EU omezuje na jednání, ke kterému došlo nebo hrozí dojít na území členského státu, kde se nachází soud rozhodující o žalobě nebo o protinávrhu.⁸⁸⁷ Podle Soudního dvora EU „geneze i kontext [Nařízení o ochranné známce EU, pozn. autorky] potvrzují vůli unijního normotvůrce odklonit se od pravidla o příslušnosti stanoveného v [článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis], a to zejména vzhledem k nedostatečnosti posledně uvedeného pravidla o příslušnosti pro řešení specifických problémů týkajících se porušení ochranné známky [EU]“.⁸⁸⁸

Soudní dvůr EU uvedl, že článek 125 odst. 5 Nařízení o ochranné známce EU zakládá příslušnost pouze soudů pro ochranné známky EU toho členského státu, na jehož území se žalovaný dopustil tvrzeného

⁸⁸² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 34.

⁸⁸³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 46.

⁸⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 31.

⁸⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 38.

⁸⁸⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 34.

Tato interpretace vyžadující aktivní jednání narušitele byla v odborné literatuře kritizována, a to zejména z pohledu nabízení a distribuce zboží online. Kur, A. *Easy is not always good – the fragmented system for adjudication of unitary trademarks and designs*, s. 585.

⁸⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 35.

⁸⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 36.

protiprávního jednání.⁸⁸⁹ V tomto případě jednání žalovaného způsobilo nebo mohlo způsobit škodu v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě (německých soudů).⁸⁹⁰ Rozhodnutí ve věci *Coty Germany* bylo Soudním dvorem EU potvrzeno v rozhodnutí *AMS Neve*,⁸⁹¹ které se týkalo možnosti žalobce podat žalobu proti individuálním aktům porušení, jež jsou součástí větší marketingové a prodejní strategie provozované prostřednictvím internetových stránek z jiného členského státu.⁸⁹²

2.5.11 Dílčí závěr k Nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis tvoří páteř mezinárodního práva soukromého EU. Interpretační judikatura Soudního dvora EU má význam nejen pro výklad pojmů v něm použitých, ale promítá se také do kolizní a hmotněprávní úpravy. Z tohoto důvodu je důležité, aby výklad pojmů použitých v Nařízení Brusel Ibis odpovídal zásadám a cílům této právní úpravy, především právní jistotě a předvídatelnosti.

Jak vyplývá z provedené analýzy, tento výklad není možné považovat za zcela souladný s proklamovanými cíli Nařízení Brusel Ibis. Za nejvíce problematické lze považovat kritérium místa škodné události dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, a to v případech porušení neregistrovaného autorského práva. Toto pravidlo příslušnosti může vést k mnohosti potenciálních soudišť, což je v rozporu s právní jistotou a předvídatelností žalovaného i žalobce.

2.6 Nestátní prostředky právní úpravy (*soft law*)⁸⁹³

Cílem této práce je srovnání kolizní a procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Brusel Ibis, Nařízení Řím I a Nařízení Řím II s vybranými prostředky nestátního původu⁸⁹⁴ (k tomu srov. kapitolu 3). Účelem této podkapitoly je stručné představení vybraných souborů nestátního původu (*soft law*) a uvedení důvodů jejich výběru.

Pravidla nestátního původu je podle *Symeonida* možné rozdělit do tří kategorií, a to na pravidla vytvořená na půdě mezinárodních organizací a institucí (např. UNCITRAL nebo UNIDROIT), pravidla vytvořená skupinami odborníků nebo neziskovými organizacemi a pravidla vytvořená obchodními svazy a obdobnými soukromoprávními organizacemi (např. *American Arbitration Association*).⁸⁹⁵ V této práci jsou použity dva soubory pravidel nestátního původu ze druhé kategorie, které byly vytvořeny skupinami odborníků. Jedná se o CLIP Principy a Kjótská doporučení (ve velmi omezené míře je odkazováno na ALI Principy). Důvod pro výběr těchto dvou konkrétních souborů pravidel nestátního původu je dvojitý, a to dostupnost oficiálních textů a „původ“ těchto pravidel.

V případě CLIP Principů a Kjótských doporučení bylo možné vycházet z primárních a oficiálních zdrojů. CLIP Principy byly publikovány formou komentovaného textu v publikaci *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*.⁸⁹⁶ Kjótská doporučení byla publikována v roce 2021 ve formě článků obsahujících jejich plný text s komentáři v časopise *Journal of Intellectual*

⁸⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 37.

⁸⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 57.

⁸⁹¹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 44.

⁸⁹² „[s]oudní příslušnost by byla založena na účincích porušení ze strany prvotního prodávajícího a nikoli na tvrzeném protiprávním jednání tohoto prodávajícího, což by bylo v rozporu s formulací „[členský stát], na jehož území k porušení došlo“. In: Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 45.

⁸⁹³ Tato kapitola byla zpracována a vychází z kapitoly Kyselovská, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví In: Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.

⁸⁹⁴ Kyselovská, T. *Development of EU private international law rules for intellectual property rights*, s. 123-124.

⁸⁹⁵ Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 49-50.

⁸⁹⁶ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 507.

Property, Information Technology and E-Commerce Law, svazek 12, č. 1.⁸⁹⁷ Jiné prostředky právní úpravy, zejména ALI Principy, byly autorce dostupné pouze formou sekundárních zdrojů.⁸⁹⁸

Druhý důvod pro výběr *soft law* byl jejich původ. Každý z těchto dvou souborů pravidel nestátního původu má odlišné pozadí a je ovlivněn prostředím, ve kterém byl vytvořen. CLIP Principy odrážejí spíše kontinentálně-evropské pojetí, zatímco Kjótská doporučení stojí na průsečíku více právních oblastí.⁸⁹⁹ I přes jejich odlišný původ lze v jejich právní úpravě vysledovat obdobné rysy.

CLIP Principy i Kjótská doporučení představují právně nezávazná pravidla vytvořená skupinami odborníků z právní praxe a akademické sféry. Jejich účelem je sloužit jako vzor pro legislativní i soudní praxi a doporučení pro soukromoprávní kontraktaci. Oba soubory dle svých tvůrců obsahují „*nová a inovativní ustanovení*“.⁹⁰⁰ Mohou také sloužit jako doporučení pro národní soudy či rozhodce v mezinárodních arbitrážích, kteří rozhodují spory vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jejich cílem je vytvořit „*most mezi mezinárodním právem soukromým a právy, která byla donedávna považována za striktně teritoriální*“.⁹⁰¹

Oba soubory *soft law* nezavrhuje princip teritoriality, nýbrž s ním pracují i v kontextu globalizace a elektronizace. Jedním z významných aspektů těchto pravidel je, že berou ohled na zvláštnost jednání na internetu a obsahují pravidla pro multistátní porušení prostřednictvím ubiquitních médií (článek 3:603 CLIP Principů, článek 26 Kjótských doporučení).⁹⁰² CLIP Principy a Kjótská doporučení se pokoušejí o „*moderní a pragmatické přehodnocení principu teritoriality, bez ohledu na odchylky v určitých významných případech*“.⁹⁰³ Teritoriální přístup je v obou *soft law* souborech přijímán i pro otázku originárního vlastnictví práv k duševnímu vlastnictví (článek 3:201 CLIP Principů, článek 20 Kjótských doporučení).⁹⁰⁴

CLIP Principy a Kjótská doporučení umožňují volbu práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 320 CLIP Principů, článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení).⁹⁰⁵ CLIP Principy navíc obsahují pravidlo *de minimis*, podle kterého soud rozhodne o porušení chráněného práva pouze za splnění určitých podmínek.

⁸⁹⁷ Peukert, A., Ubertazzi, B. *Kyoto Guidelines: General Provisions*, s. 4-12; Ancel, M.-E., Binclin, N., Drexler, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 44-73; Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 13-43; Asensio, P. de M., Trimble, M. *Kyoto Guidelines: Recognition and Enforcement*, s. 74-85; ILC Committee on Intellectual Property and Private International Law, *Kyoto Guidelines*. JIPITEC. 2021, roč. 12, č. 1, s. 86-93.

⁸⁹⁸ V případě ALI Principů autorka vycházela ze sekundárních zdrojů, zejména odborných článků, ve kterých byla vybraná ustanovení publikována. Jedná se o Matulionyté, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 26-36; Matulionyté, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 132-145; Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online]; Dreyfuss, R. *The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts?* s. 819-848

⁸⁹⁹ ALI Principy vycházejí z anglosaské právní tradice. Dle Matulionyté jsou ALI Principy významným sekundárním zdrojem práva v praxi amerických soudů a uvádí příklady konkrétních rozhodnutí, ve kterých byly použity. K tomu srov. Matulionyté, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 28 a 35.

⁹⁰⁰ „[c]ode of current best practices with certain innovative provisions where appropriate“. In: Peukert, A., Ubertazzi, B. *Kyoto Guidelines: General Provisions*, s. 5.

⁹⁰¹ „[t]o bridge the gap between private international law and rights that were until recently regarded as resolutely territorial.“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 716.

⁹⁰² K tomu srov. § 321 ALI Principů.

⁹⁰³ „[t]hey unanimously establish a modern and pragmatic reevaluation of the territoriality principle, notwithstanding some remarkable deviations in certain aspects.“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 3.

⁹⁰⁴ ALI Principy v tomto ohledu vycházejí z univerzalistického přístupu, k tomu srov. § 313 ALI Principů.

⁹⁰⁵ K tomu srov. § 302 ALI Principů.

2.6.1 CLIP Principy

CLIP Principy byly publikovány v roce 2011.⁹⁰⁶ Jsou výsledkem činnosti pracovní skupiny *European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property*, na které se podílel Max Planck Institut v Mnichově⁹⁰⁷ a Max Planck Institut v Hamburku.⁹⁰⁸

Tvůrci CLIP Principů se inspirovali stávajícími kolizním a procesními předpisy mezinárodního práva soukromého EU, zejména Nařízením Řím, jeho předchůdkyní Římskou úmluvou 1980, Nařízením Řím II, Nařízením Brusel I a jeho předchůdkyní Bruselskou úmluvou.⁹⁰⁹ Cílem tvůrců CLIP Principů bylo, aby byly co nejvíce použitelné v rámci mezinárodního práva soukromého EU. Na právní úpravu v CLIP Principech odkazovali generální advokáti Soudního dvora EU ve svých stanoviscích ve věci *Wintersteiger, Pinckney, Hejduk, Solvay, Painer*.⁹¹⁰

Právní úprava v CLIP Principech je rozdělena do čtyř částí: účel a působnost (část 1), příslušnost (část 2), rozhodné právo (část 3) a uznání a výkon rozhodnutí (část 4).

2.6.2 Kjótská doporučení

Kjótská doporučení byla publikována v roce 2020. Jsou výsledkem „*mezinárodní spolupráce skupiny 39 odborníků pocházejících z 19 různých zemí (jurisdikcí), která trvala 10 let pod záštitou ILA*“.⁹¹¹

Kjótská doporučení byla vytvořena na půdě ILA (*International Law Association*)⁹¹² v rámci komise zabývající se právy k duševnímu vlastnictví a mezinárodním právem soukromým (*Intellectual Property and Private International Law*).⁹¹³ Komise vedená *Konem* z Japonska úzce spolupracovala s dalšími organizacemi činnými v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, jako WIPO (*World Intellectual Property Organization*)⁹¹⁴ nebo Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého (*Hague Conference on Private International Law*).⁹¹⁵

Kjótská doporučení obsahují 35 ustanovení (článků), která jsou rozdělena do čtyř částí: obecná ustanovení (články 1-2), příslušnost (články 3-18), rozhodné právo (články 19-31) a uznání a výkon rozhodnutí (články 32-35).

⁹⁰⁶ Asensio, P. de M. *CLIP*, s. 365-373

⁹⁰⁷ Max-Planck-Institut für Innovation und Wettbewerb [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.mpg.de/916499/innovation-and-competition>

⁹⁰⁸ Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.mpipriv.de/>

⁹⁰⁹ „*One reason was, of course, that it is efficient to take inspiration from tried and tested instruments, rather than attempting to reinvent the wheel.*“ In: van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 720.

⁹¹⁰ Jedná se o stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, pozn. pod čarou 7; stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, pozn. pod čarou 53; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, poznámka pod čarou 26; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2012 ve věci C-616/10, *Solvay*, pozn. pod čarou 24; stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 12. dubna 2011 ve věci C-145/10, *Painer*, pozn. pod čarou 31; stanovisko generálního advokáta M. Watheleta přednesené dne 9. listopadu 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, pozn. pod čarou 3.

⁹¹¹ Kono, T., Asensio, P. de M., Metzger, A. *ILA „Kyoto Guidelines on Intellectual Property and Private International Law published with comments* [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://conflictoflaws.net/2021/ila-kyoto-guidelines-on-intellectual-property-and-private-international-law-published-with-comments/>

⁹¹² ILA. International Law Association [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.ila-hq.org/>

⁹¹³ ILA. Committee on *Intellectual Property and Private International Law* [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.ila-hq.org/index.php/committees>

⁹¹⁴ WIPO. World Intellectual Property Organization [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>

⁹¹⁵ HCCH. Hague Conference on Private International Law [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://www.hcch.net/en/home>

2.6.3 Další prostředky nestátního původu

Mezi další prostředky nestátního původu v oblasti mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví je možné zařadit ALI Principy, *Transparency Proposal* a *Waseda Principles*.

Původ a zdroje právní úpravy pro ALI Principy (*American Law Institute on Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law and Judgments in Transnational Disputes*) je možné nalézt v 90. letech 20. stol. v souvislosti s Haagskou konferencí mezinárodního práva soukromého a přípravou komplexní mezinárodní úmluvy o příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí (*Hague Judgments Project*).⁹¹⁶ Tato komplexní úmluva nebyla v původním rozsahu nikdy dokončena. Jedním z kritických bodů byla příslušnost soudů ve sporech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.⁹¹⁷ V rámci tohoto projektu se podařilo v roce 2005 sjednat Úmluvu o dohodách o volbě soudu⁹¹⁸ a v roce 2019 Úmluvu o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.⁹¹⁹

Práce nad vytvořením pravidel příslušnosti pro spory vyplývající z práv duševního vlastnictví se přesunuly pod záštitu ALI (*American Law Institute*),⁹²⁰ kde byly v roce 2007 vytvořeny ALI Principy. ALI Principy obsahují úpravu mezinárodní příslušnosti, kolizních norem pro určení rozhodného práva a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

Mezi další pravidla nestátního původu je možné zařadit *Transparency Proposal (Japanese Transparency Proposal on Jurisdiction, Choice of Law, Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Intellectual Property)*⁹²¹ a *Joint Korean-Japanese Principles (Joint Proposal by Members of the Private International Law Association of Korea and Japan. Waseda Principles)*.

2.7 Závěr kapitoly

Z provedené analýzy vyplývá, že mezinárodní právo soukromé EU vychází z celé řady hraničních určovatelných a pravidel příslušnosti, která zejména v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů vedou k mnohosti potenciálních sudišť a mnohosti rozhodných práv. V oblasti smluvních závazkových vztahů mezinárodní právo soukromé EU vychází z omezenějšího souboru pravidel s těmito důsledky. Ke „koncentraci“ a omezování mnohosti pak musí docházet na úrovni hmotného práva, nikoliv mezinárodního práva soukromého a procesního. Jako příklad této koncentrace je možné uvést kritérium zaměřování činnosti v oblasti porušení práv k duševnímu vlastnictví nebo pravidlo země původu, které je obsaženo ve směrnici o elektronickém obchodu.

Mnohost potenciálních sudišť ztěžuje práci soudům členským státům, které zejména v případě kritéria *damni infecti* musí posoudit, jaká část škody vznikla na území fóra a zda byla důsledkem dostupnosti obsahu na jeho území, což vede ke komplikovaným úvahám týkajícím se uplatnitelných nároků. Odpověď na tuto otázku je obtížná, neboť „z technického hlediska není vždy možné tento rozsah šíření s určitostí a spolehlivostí kvantifikovat ve vztahu ke konkrétnímu členskému státu“,⁹²² „lze to obtížně

⁹¹⁶ HCCH. Jurisdiction Project [online]. [cit. 7.9.2022]. <https://www.hcch.net/en/projects/legislative-projects/jurisdiction-project>

⁹¹⁷ Kono, T., Jurcys, P. General Report (*Intellectual Property and Private International Law*), s. 14; van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 718.

⁹¹⁸ Convention of 30 June 2005 on Choice of Court Agreements (*2005 Choice of Court Convention*) [online]. [cit. 7.9.2022]. <https://www.hcch.net/en/instruments/specialised-sections/choice-of-court>

⁹¹⁹ Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters (*2019 Judgments Convention*) [online]. [cit. 7.9.2022]. <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=137>

⁹²⁰ Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 27. van Eechoud, M. *Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law*, s. 719.

⁹²¹ Anglický text těchto pravidel je dostupný např. In: Basedow, J., Kono, T., Metzger, A. *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition and Enforcement in Judgments in Europe*, s. 394-402.

⁹²² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 46;

zjistit“,⁹²³ „je to obtížné, ne-li nemožné provést“.⁹²⁴ Obdobné úvahy musí národní soudy provést v případě mnohosti potenciálních rozhodných práv pro části náhrady škody.

Kolizní řešení v oblasti mezinárodního práva soukromého EU na internetu může vést nejen k mnohosti potenciálních soudišť, ale také mnohosti rozhodných práv. Tato kolizní mnohost může vést „ke snížení účinnosti hmotného rozhodného práva“.⁹²⁵ Jako příklad lze uvést autorské právo, které bylo mezi členskými státy harmonizováno na úrovni směrnice práva, jenž umožňuje upravit výjimky.⁹²⁶ Žalobce si může vybrat „přísnější“ právní úpravu, pro kterou bude uplatňovat ochranu svého údajně porušeného práva. Tyto důsledky mnohosti potenciálních fór a rozhodných práv jsou v rozporu s cílem zajištění vnější rozhodovací jednoty a harmonie, jak byl vymezen v kapitole 1.1.1.

Dle judikatury Soudního dvora EU mohou žalobci využívat mnohosti rozhodných práv a soudišť, včetně *fora actoris*, které bylo vytvořeno v rozhodnutí *eDate* (s výhradou nemožnosti použití pro porušení práv k duševnímu vlastnictví). I když je příslušnost ve *foru damni infecti* teritoriálně omezena, žalobci přesto mohou teoreticky žalovat ve všech členských státech EU. Tato mnohost podle *Lutziho* „vytváří komplexní právní prostředí s překrývajícími se působnostmi a nepředvídatelnou, někdy protichůdnou, právní úpravou“.⁹²⁷ Zároveň vede ke fragmentaci právního posouzení jednoho jednání, kdy soudy různých členských států mohou aplikovat rozdílná hmotná práva a dojít k odlišnému výsledku.

Ne všechna kritéria příslušnosti a hraniční určovatele jsou v online vztazích problematické. Obecně je možné říci, že pravidla, která umožňují určení rozhodného práva nebo soudiště bez ohledu na použitou technologii, nejsou v aplikační praxi problematická. Naopak pravidla, která se na internetu multiplikují, problematická jsou.

Procesní kritérium obvyklé bydliště (článek 4 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis) není zásadně ovlivněno elektronickými prostředky komunikace a jsou s ním spojeny spíše důkazní obtíže. Stejně tak je zásadně neproblematické procesní kritérium místa příčinné události (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis). Naopak velmi problematické je pravidlo místa škodlivých následků (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, článek 4 odst. 1 Nařízení Řím II).⁹²⁸ Stejně problematické je místo plnění smlouvy v případě smluv, k jejichž plnění dochází na internetu [článek 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis].

Soudní dvůr EU ve své judikatuře přistupuje spíše opatrně k možnosti omezení mnohosti soudišť a rozhodných práv. Z interpretační judikatury Soudního dvora EU vyplývá extenzivní výklad ve prospěch žalobce (typicky nositele práv k duševnímu vlastnictví), který si může vybrat z velkého okruhu soudišť a rozhodných práv. Jak vyplývá z rozhodnutí ve věci *eDate*, *Wintersteiger*, *Pinckney*, *Hejduk* nebo *Concurrence*, žalobce může podat žalobu v místě svého obvyklého bydliště, což je v rozporu s procesní zásadou *actor sequitur forum rei*.⁹²⁹

⁹²³ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 39.

⁹²⁴ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 80.

⁹²⁵ „The effectiveness of substantive laws is significantly reduced if other, contradictory laws apply simultaneously“. In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 106; van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 222.

⁹²⁶ K tomu srov. článek 5 odst. 2 a 3 směrnice o harmonizaci autorského práva.

⁹²⁷ „The high number of potentially competent courts and potentially applicable laws creates a complex regulatory environment of overlapping competences and unpredictable, sometimes, contradictory norms.“ In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 109.

⁹²⁸ K další doplňující judikatuře týkající se problémům spojených s místem škodlivých následků srov. např. rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *UMI*, odst. 30-38 nebo stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 8. května 2018 ve věci C-304/17, *Helga Löber v. Barclays Bank PLC*, odst. 34-45.

⁹²⁹ Soudní dvůr EU v těchto rozhodnutích nedbal návrhů generálních advokátů směřujících k omezení potenciální mnohosti výsledků kolizního a procesního řešení.

Podle *Lutziho* je přístup Soudního dvora EU ovlivněn „hlubokou obavou legislativy a justice ponechat internet bez regulace a občany bez ochrany před jeho nebezpečím“.⁹³⁰ V případech jednání, ke kterému dochází na internetu, Soudní dvůr EU nepřijal interpretaci, která by vedla k určení omezeného okruhu mezinárodně příslušných soudů nebo rozhodných práv. Je možné se domnívat, že tato široká interpretace Soudního dvora EU týkající se kolizních norem a pravidel příslušnosti je vedena zájmem na ochraně osoby, jejíž práva byla porušena. Tento přístup Soudního dvora EU je možné nalézt v celé řadě rozhodnutí a novější právní úpravy,⁹³¹ podle kterých může žalobce žalovat v místě svého obvyklého bydliště a postupovat dle mnohosti rozhodných práv.

Soudní dvůr EU přijal tento „ochranářský“ přístup také pro interpretaci hmotného práva v online případech. Soudní dvůr EU poměrně široce interpretoval pojem sdělování díla veřejnosti dle článku 3 odst. 1 směrnice o harmonizaci autorského práva,⁹³² což je odůvodňováno „vysokou úrovní ochrany duševního vlastnictví“.⁹³³ Tento výklad může mít vliv na jednání související s porušením autorského práva, jako je např. linkování děl, která byla zveřejněna bez autorova souhlasu, nebo poskytování služeb indexování.⁹³⁴

Soudní dvůr EU ve své judikatuře opakovaně odkazuje na princip blízkosti, právní jistoty, předvídatelnosti a řádného výkonu spravedlnosti. Závěry jeho rozhodnutí jsou podle názoru autorky práce s těmito proklamovanými principy a cíli v rozporu.⁹³⁵ Jako příklad této rozpornosti je možné uvést pravidla alternativní příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU opakovaně uvádí, že cílem alternativní příslušnosti dle článku 7 Nařízení Brusel Ibis není ochrana slabší smluvní strany. Z judikatury ale vyplývá, že Soudní dvůr EU v případech porušení práv na internetu stojí spíše straně žalobce jako osoby, jejíž práva byla údajně porušena,⁹³⁶ neboť umožňuje žalovat v mnohosti fór, byť s teritoriálně limitovanou náhradou škody. Teritoriálně limitována příslušnost soudů, která je dána na základě kritéria *damni infecti* a mozaikového přístupu, vede k otázce, zda tyto soudy mohou rozhodovat o nárocích, které nemohou být teritoriálně rozděleny (např. soudní zákaz škodlivého jednání). Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora EU ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy, o této věci může rozhodnout pouze soud s neomezenou působností.⁹³⁷

Mnohost potenciální sudišť dále vede k úvahám, nakolik jsou soudy povinny vzít do úvahy žaloby a řízení probíhající v jiných členských státech.⁹³⁸ Touto otázkou se zabýval mimo jiné generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Bolagsupplysningen*, podle kterého „potenciální (ne)praktické dopady by

⁹³⁰ „[a] deep-rooted fear held by courts and legislators to leave the Internet unregulated, and the citizens unprotected from its danger.“ In: Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 113.

⁹³¹ *Forum actoris* je např. upraveno v článku 79 odst. 2 GDPR.

⁹³² Článek 3 odst. 1 směrnice o harmonizaci autorského práva: „Členské státy poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakékoliv sdělení jejich děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátově včetně zpřístupnění jejich děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec ze strany veřejnosti má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí.“

⁹³³ Preambule ke směrnici o harmonizaci autorského práva, odst. 4 a 9.

⁹³⁴ *Lutzi* k této problematice uvádí rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, *GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV* a další a rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 14. června 2017 ve věci C-610/15, *Stichting Brein v. Ziggo BV a XS4All Internet BV*. Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 115.

⁹³⁵ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 44; stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 68; stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 79.

⁹³⁶ K tomu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 47.

⁹³⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 48.

⁹³⁸ Související řízení a překážka litispendence týkající se řízení před soudy nečlenských států jsou upraveny v článku 33 a 34 Nařízení Brusel Ibis.

*měly být zohledněny při zvažování použití pravidla o soudní příslušnosti, které v podstatě přiznává soudní příslušnost 28 soudům z různých členských států“.*⁹³⁹

Odpověď na tuto otázku se odvíjí od uplatněných nároků. Bude-li řízení probíhat před soudem členského státu, jehož působnost není teritoriálně omezená, neboť vyplývá z obvyklého bydliště žalovaného, místa příčinné události nebo centra zájmů poškozeného, pak by se mělo postupovat dle článku 29 odst. 1 a 3 Nařízení Brusel Ibis.⁹⁴⁰ Soud členského státu, u něhož bylo řízení zahájeno později, přeruší bez návrhu řízení až do doby, dokud se neurčí příslušnost soudu, u kterého bylo řízení zahájeno jako první. Je-li příslušnost soudů více členských států založena dle kritéria *damni infecti*, každou žalobu a řízení je nutné považovat za samostatné. V této věci je možné analogicky použít rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *AMS Neve*, podle které „*týká-li se několik žalob pro porušení mezi týmiž účastníky užívání téhož označení, nikoli však téhož území, nemají tyto žaloby stejný předmět, a nevztahují se tedy na ně pravidla o překážce věci zahájené [...] Soudy různých členských států, u nichž byly za takovýchto okolností podány žaloby, nemohou tedy vydat „odporující si rozhodnutí“.*⁹⁴¹ V takovém případě může soud, u kterého bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit v souladu s článkem 30 Nařízení Brusel Ibis.

Teoreticky může dojít k tomu, že soudy členských států mohou ve vztahu k různým částem škody ve stejné věci, ale na různých územích, dojít k rozdílnému výsledku. Což by bylo v rozporu s jedním hlavních cílů Nařízení Brusel Ibis, kterým je „*minimalizace možnost souběžných řízení a zajistit, aby v různých členských státech nebyla vydána vzájemně neslučitelná rozhodnutí“.*⁹⁴²

⁹³⁹ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 81-83.

⁹⁴⁰ Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 105.

⁹⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, *AMS Neve*, odst. 42.

⁹⁴² Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 21.

3 Mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví *de lege ferenda*

3.1 Úvod a cíle kapitoly

V dnešním globalizovaném světě je snadné vstoupit do právního poměru, ve kterém je přítomen mezinárodní prvek, aniž by si to jeho účastníci nutně museli uvědomit. Ke vzniku těchto právních poměrů dochází zejména na internetu.

V předcházející kapitole byly analyzovány kolizní normy a pravidla pro určení mezinárodní příslušnosti obsažené ve vybraných předpisech mezinárodního práva soukromého EU. Z této analýzy vyplývá, že tato pravidla jsou v některých aspektech problematická a v rozporu s cíli a účelem příslušné právní úpravy. Ve vztahu mezinárodního práva soukromého EU a práv k duševnímu vlastnictví dochází k paradoxní situaci, kdy národní soudy aplikují teritoriálně omezené právní předpisy na právní poměry vznikající v teritoriálně neomezeném kyberprostoru.⁹⁴³ Podle *Dinwoodieho* jsou problémy spojené s kolizním řešením práv autorských práv natolik závažné, že jediným možným řešením je odmítnutí kolizního řešení a přijetí řešení na úrovni hmotného práva, které by vzalo do úvahy „*mezinárodní dimenzi politik zájmů a mezinárodní systém autorského práva*“.⁹⁴⁴ Toto celosvětové hmotněprávní řešení ovšem není reálné.

Jednou ze zásad, na kterých je mezinárodní právo založeno, je ochrana oprávněných očekávání stran.⁹⁴⁵ Toto oprávněné očekávání se projevuje tím, že jednající očekává, že jeho jednání bude mít následky v zemi, ve které jednal, což může mít vliv na určení rozhodného práva a sudiště.⁹⁴⁶

Změny stávajících kolizních a procesních pravidel je možné dosáhnout jejich výkladem. Lze odkázat na dřívější judikaturu týkající se výkladu článku 7 Nařízení Brusel Ibis, ve které Soudní dvůr EU odmítl aplikaci kritérií vedoucích k místům příčinné události, které je „*velmi obtížné nebo nemožné určit*“,⁹⁴⁷ případně vycházel z jejich velmi restriktivní interpretace.⁹⁴⁸ Tento přístup je možné využít v případě online jednání, u kterého je rovněž obtížné určit místo, kde došlo k právně relevantní skutečnosti.

Tyto změny prozatím nelze, podle názoru autorky, provést novelizací stávajícího tvrdého jádra mezinárodního práva soukromého EU. Nařízení Brusel Ibis prošlo v minulých letech novelizací, v rámci

⁹⁴³ Dinwoodie, G., B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 528 a násl., s. 533.

⁹⁴⁴ „[a] court faced with an international copyright dispute would not necessarily apply the copyright law of a single state to the contested issue. Instead, it would consider whether the international dimension implicated policies of other states or the international copyright system, and develop a substantive rule of copyright law that best effectuates this range of policies.“ In: Dinwoodie, G., B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 542-543. Tento přístup je spíše ojedinělý a klade výrazné nároky na soudy, které musí hledat řešení na průsečíku mezinárodních dimenzí a zájmů. Podle Týče je „*je třeba usilovat o dosažení ochrany ve všech státech, kde může být dílo využíváno, a to pokud možno tak, aby ochrana byla všude obsahově stejná nebo podobná*“. In: Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*, s. 88.

⁹⁴⁵ „Private international law would have a weak foundation if it had to stand on the foundations of public international law or comity, but it has another basis, one which is much solid [...] to respect the expectations of the parties, which permeates the whole body of rule of conflict of laws“. In: Neuner, R. *Policy Considerations in the Conflict of Laws*, s. 482.

⁹⁴⁶ Opačně k tomu Vischer, podle kterého naopak strana upírá svá očekávání k výsledku, nikoliv k jednání samotnému. „Parties, who are not experts in conflict of laws normally direct their expectations to a result rather than to the choice of law.“ In: Vischer, F. *General Course on Private International Law*, s. 94.

⁹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 27. října 1998 ve věci C-51/97, Réunion européenne SA a další v. Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV a Capitaine commandant le navire "Alblasgracht V002", odst. 33; rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. února 2002 ve věci C-256/00, *Besix*, odst. 48.

⁹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *UMI*, odst. 38.

kteří byla upravena pravidla pro nakládání s cizozemským rozhodnutím, nikoliv pravidla alternativní příslušnosti.⁹⁴⁹

Cílem této kapitoly je představit úvahy *de lege ferenda* týkající se možné kolizní a procesní úpravy soukromoprávních vztahů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Úvahy *de lege ferenda* vycházejí z pravidel nestátního původu a závěrů analýzy interpretační judikatury Soudního dvora EU. Cílem je vytvořit návrh „alternativních“ či rozšířených pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti soudů a kolizních norem pro určení rozhodného práva, která berou ohled na povahu a cíle obou disciplín v globalizovaném světě.

Výchozím bodem pro úvahy *de lege ferenda* je stručné představení souvisejících otázek, které jsou uváděny jako jeden z důsledků multiplikace kolizně hmotněprávního řešení, resp. jako prostředek k jejich omezení. Jedná se o extraterritorialitu (kapitola 3.2.1.) a Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace (kapitola 3.2.2.). Na tyto výchozí úvahy navazují kapitoly týkající se vlastních hodnocení a návrhů *de lege ferenda*. Nejdříve je vymezeno, jaké otázky se řídí *lex loci protectionis* (kapitola 3.3.). Návrhy alternativní právní úpravy či doporučení pro interpretaci příslušných ustanovení Soudním dvorem EU se týkají kolizní úpravy smluvních závazkových vztahů (kapitola 3.4.) a mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví (kapitola 3.5.), v jejichž rámci je diskutováno pravidlo pro multistátní porušení (kapitola 3.5.3.) a volbu práva (kapitola 3.5.4.). Nejobjemnější část kapitoly představuje analýza pravidel mezinárodní příslušnosti, která se týká především alternativní příslušnosti pro spory vyplývající ze smluv (3.6.2.) a mimosmluvních závazkových vztahů. V této části je diskutován význam *fora delicti commissi* (kapitola 3.6.4.), *fora damni infecti* (kapitola 3.6.5.) se zohledněním požadavku dostupnosti a zaměřování činnosti a centra zájmů poškozeného (kapitola 3.6.6.). Závěry analýzy a shrnutí úvah *de lege ferenda* jsou uvedeny v závěru kapitoly (kapitola 3.7.).

Řešení právních vztahů vznikajících na internetu odhalilo limity mezinárodního práva soukromého EU a jeho geograficky ukotvených hraničních určovateli a pravidel příslušnosti. Tato řešení zdůrazňují pnutí mezi různými zájmy, zájmem na ochraně osob, jejichž práva k duševnímu vlastnictví byla porušena, požadavku na vývoji společnosti prostřednictvím nových technologií umožňujících šíření a sdílení informací a zajištění právní jistoty, předvídatelnosti a přístup ke spravedlnosti. Je nutné zároveň potvrdit, že řešení důsledků nedostatků kolizní a procesní úpravy ve smyslu zajištění individuálních nebo veřejných zájmů může probíhat prostřednictvím institutů imperativních norem nebo výhrady veřejného pořádku.⁹⁵⁰

Elektronizace a internet představují významnou výzvu pro mezinárodní právo soukromé EU. Podle názoru autorky není nutné „bořit chrámy“, ale prostřednictvím interpretace rozvinout stávající pravidla mezinárodního práva soukromého EU tak, aby mohla sloužit potřebám online právních poměrů. Pomocí těchto nástrojů si mezinárodní právo soukromé EU může zachovat svou metodologickou neutralitu a zásadní slepost týkající se výsledku řešení (s výjimkou specifických subjektů a právních poměrů).

Pravidla mezinárodního práva soukromého EU by měla zohlednit jak zájmy poškozeného (žalobce), který podáním žaloby volí soudiště a rozhodné právo, tak práva škůdce (žalovaného), který nemusí předvídat, u kterých soudů a podle jakého práva se bude právní poměr posuzovat, a zároveň zájmy státu na ochraně určitých hodnot. Slovy Svantessona, „[m]ezinárodní právo soukromé není přírodní síla mimo naši kontrolu [...] Lidé tato pravidla vytvořili a mohou je změnit [...] se zohledněním odlišností internetové komunikace od jiných forem“.⁹⁵¹

⁹⁴⁹ Opačně k tomu Lutz, podle kterého lze tyto změny zavést v rámci „samostatného instrumentu obsahujícího kolizní a procesní normy, který by se aplikoval v případě poskytování služeb informační společnosti“. Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 163.

⁹⁵⁰ „In exceptional cases, flagrant extraterritorial claims of application can be resolved by the application of the public order exception.“ In: Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 305.

⁹⁵¹ „[t]he rules of private international law are not forces of nature above and beyond our control. We have created these rules, and we can change them [...]. With a solid understanding of what makes certain forms of Internet communication different to other forms of communication.“ In: Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 513.

3.2 Související otázky

3.2.1 Extraterritorialita

Jednou z problematických otázek mezinárodního práva soukromého EU na internetu, která se objevuje v souvislosti s rozsahem nároků (postihů) v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví, jsou extraterritoriální účinky aplikace práva a následné uznání a výkon rozhodnutí na území jiného státu.⁹⁵²

Aplikace národních nebo regionálních unifikovaných (EU) právních předpisů v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může mít důsledky mimo stát původu; soudní příkaz zakazující určité jednání na internetových stránkách může vést k odstranění obsahu po celém světě.⁹⁵³ Pokud by se na celosvětové porušení práva k duševnímu vlastnictví aplikovalo jedno rozhodné právo, k těmto problémům by nedocházelo. Tento ideální svět neexistuje, i když z důvodu globalizace se prohlubuje závislost mezi státy, zejména v ekonomické oblasti.

Extraterritorialita je „*protipólem territoriality*“⁹⁵⁴ a má údajně „*špatnou pověst*“.⁹⁵⁵ Extraterritorialita bývá vnímána ve smyslu regulace jednání nebo jeho důsledků státem, ke kterému došlo na území jiného státu, bez jeho vědomí a/nebo souhlasu. Extraterritorialitu je možné vnímat nejen jako zájem na prosazování národních zájmů navenek, ale také jako zájem na prosazování kolektivních zájmů globálních cílů. Toto pojetí extraterritoriality je zajímavé v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, především autorského práva.

Extraterritoriální účinky aplikace cizího práva byly a jsou řešeny v soudní praxi. Jako jeden z nejnámějších případů je možné uvést rozhodnutí ve věci *Yahoo! vs. LICRA*. V původním řízení se jednalo o spor mezi dvěma francouzskými organizacemi *La Ligue Contre Le Racisme et L'Antisemitisme* a *L'Union Des Etudiants Juifs De Franc* (žalobce) a americkou společností Yahoo! (žalovaný). Žalovaný na svých internetových stránkách umístěných na serverech nacházejících se v USA nabízel ke koupi v rámci aukčních obchodů nacistické memorábie. Francouzský žalobce považoval tyto nabídky za rozporné s francouzskými trestněprávními a ústavněprávními předpisy a podal žalobu k francouzským soudům. V žalobě se domáhal mimo jiné odstranění tohoto obsahu z internetových stránek. Francouzský soud tuto situaci kvalifikoval jako deliktivní protiprávní jednání a v souladu s francouzským právem vydal soudní příkaz, na základě kterého měl žalovaný zajistit, aby předmětný obsah nebyl dostupný z francouzského území.⁹⁵⁶ Soudy v USA odmítly rozhodnutí francouzských soudů uznat a vykonat s odkazem na První dodatek Ústavy USA a svobodu projevu. Soudy v USA uznaly suverenitu Francie vydávat právní předpisy obsahující závazná pravidla chování na francouzském území. Suverenita ovšem nesáhá za hranice Francie, resp. nelze dopustit, aby na území USA mělo účinky rozhodnutí, které omezuje svobodu projevu na internetu.⁹⁵⁷ Jiným příkladem extraterritoriálních účinků je rozhodnutí ve věci *Google vs. Equustek*.⁹⁵⁸ V tomto případě se jednalo o rozhodnutí kanadského soudu, který přikázal společnosti Google odstranit ze všech jazykových verzí svého vyhledávače určité odkazy. Soudy v USA odepřely uznání a výkon tohoto kanadského rozhodnutí.⁹⁵⁹

Také Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích zabýval povinností ISP odstranit určité odkazy ze všech mutací vyhledávače a povinností přijmout opatření, aby účinným způsobem zabránili uživatelům

⁹⁵² Tato problematika se týká zejména rozhodnutí ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu. V těchto případech bývá obtížné zajistit, aby rozhodnutí vydané soudem členského státu mělo účinky mimo území EU a bylo zde uznáno a vykonáno.

⁹⁵³ „*Intellectual property legislation is part of national (or European) trade and cultural policy and should not cause any repercussions outside the state borders.*“ In: Metzger, A. *Article 8 Rome II Regulation*, s. 312-313.

⁹⁵⁴ „*Territoriality of course, exists only in opposition to territoriality.*“ In: Buxbaum, H., L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online], s. 4.

⁹⁵⁵ „*Extraterritoriality has a bad reputation.*“ In: Buxbaum, H., L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online], s. 1.

⁹⁵⁶ Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 19, 123.

⁹⁵⁷ Více k tomuto rozhodnutí srov. např. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 71 a násl.; Kyselovská, T. *Působnost práva na internetu*, s. 37; Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 337-339.

⁹⁵⁸ *Google Inc. v. Equustek Solutions Inc.*, 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824.

⁹⁵⁹ Lutz, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 125.

internetu přistupovat k určitým informacím v členském státě (rozhodnutí ve věci *Google*),⁹⁶⁰ tak smazání údajně pomlouvačného obsahu zveřejněného na sociální síti Facebook nebo k němu na celosvětové úrovni zablokovat přístup. V rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Concurrence* žalobce požadoval vydání soudního příkazu, dle kterého by společnost Amazon byla povinna odstranit určité nabídky ze svých internetových stránek, neboť porušovaly zákaz dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce mezi žalobcem a třetími osobami.⁹⁶¹

V rozhodnutí ve věci *Glawischnig-Piesczek*,⁹⁶² které se v původním řízení týkalo pomluvy, Soudní dvůr EU uvedl, že směrnice o elektronickém obchodu neomezuje členské státy, jaká mohou ve věci protiprávního jednání na internetu přijímat opatření. Tato opatření mohou vyvolávat účinky na celosvětové úrovni.⁹⁶³ Ze směrnice o elektronickém obchodu totiž podle Soudního dvora EU vyplývá, že z důvodu globálního rozměru elektronických služeb je nutné „zabezpečit soudržnost unijních předpisů vztahujících se na tuto oblast s předpisy, které se použijí na mezinárodní úrovni“.⁹⁶⁴ Podle Soudního dvora EU jsou členské státy při jejich vydávání omezeny „relevantním mezinárodním právem“;⁹⁶⁵ ale nevysvětlil, co za toto relevantní mezinárodní právo považuje.

Na odůvodnění je možné se dívat kriticky. Skutečnost, že směrnice nezakazuje vydávání opatření s celosvětovými účinky automaticky neznamená, že je umožňuje nebo že při jejich přijímání není nutné zohlednit jiné aspekty vyplývající zejména z mezinárodního práva veřejného. Vydání opatření s celosvětovými účinky by mělo být v kompetenci soudu, který má mezinárodní příslušnost vyplývající z mezinárodního práva.

Je zajímavé, že ve všech výše uvedených případech se původně jednalo o spor mezi dvěma soukromými osobami. Strana namítající porušení svých práv nežalovala „skutečného“ pachatele, ale poskytovatele hostingu platformy, jejímž prostřednictvím došlo k údajnému porušení (Facebook, Amazon, Google).

Světový řád je založen na existenci suverénních států bez celosvětově závazných pravidel týkajících se právní regulace jednání a obsahu zveřejněného na internetu. Soud členského státu, který rozhoduje o odstranění obsahu na internetových stránkách s celosvětovými účinky, by měl uplatnit sebeomezení vyplývající z mezinárodní zdvořilosti (*comity*). Tento soud by měl co nejvíce omezit extraterritoriální účinky soudního příkazu, neboť povinnost smazat poškozující informaci by neměla být excesivní a překročit rámec toho, co je nezbytné pro ochranu práv poškozené osoby. Soud by měl místo příkazu odstranit obsah z internetu rozhodnout o znemožnění přístupu k tomuto obsahu s využitím geoblokačních technologií.⁹⁶⁶

3.2.2 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace

Soudní dvůr EU vycházel při interpretaci norem mezinárodního práva soukromého EU v některých rozhodnutích z hmotněprávních předpisů sekundárního práva. Jako příklad je možné uvést rozhodnutí ve věci *Pinckney*, *Hejduk* a *Hi Hotel*, ve kterých Soudní dvůr EU použil k výkladu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis směrnici o harmonizaci autorského práva.⁹⁶⁷ Je možné, že se Soudní dvůr EU bude

⁹⁶⁰ Tzv. právo být zapomenut a debata týkající se rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, *Google LLC* právní nástupkyně *Google Inc.* v. *Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*. Blíže k tomuto rozhodnutí např. *Symeonides, C., S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s.340-343.

⁹⁶¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 16.

⁹⁶² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*.

⁹⁶³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*, odst. 49-50.

⁹⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*, odst. 51.

⁹⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*, odst. 53.

⁹⁶⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, *Glawischnig-Piesczek*, odst. 100.

⁹⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 22; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, *Hi Hotel*, odst. 36.

při výkladu unijního (EU) práva inspirovat dalším hmotněprávním předpisem, a to Nařízením o zákazu neoprávněné geoblokace.

Internet je možné intuitivně popsat jako prostředí s relativně jednoduchým a neomezeným šířením obsahu, které může mít globální dopady (k tomu srov. kapitolu 3.2.1.). Přesto každý, kdo se pohybuje na internetu, zde nakupuje či sleduje vysílání online, se někdy setkal s větou „*tento obsah není ve Vaší oblasti dostupný*“ nebo „*do Vaší země není možné zboží doručit*“.

V dnešní době existují technologie, které mohou limitovat teritoriálně neomezené šíření informací a omezit dostupnost obsahu z určitého území. Toto je zřejmé zejména u služeb, jejichž podmínkou je registrace, předplatné nebo které vyžadují doručení zboží v hmotné podobě.⁹⁶⁸ Jedná se o geoblokační technologie.⁹⁶⁹ Poskytovatelé služeb informační společnosti mohou pomocí těchto nástrojů šířit obsah v souladu s právní úpravou určitých zemí, ve kterých chtějí působit nebo na které se chtějí zaměřovat,⁹⁷⁰ resp. blokovat přístup k obsahu na základě zeměpisné polohy uživatele.⁹⁷¹ Použití geoblokačních technologií bylo nařízeno soudy v některých rozhodnutích.⁹⁷²

Podle kritiků popírá geoblokace jeden z nejdůležitějších přínosů internetu, a to relativně neomezený přístup k dílům po celém světě.⁹⁷³ Omezování přístupu k obsahu zveřejněnému na internetu je předmětem zájmu odborné literatury již nějakou dobu.⁹⁷⁴ Geoblokace může mít pozitivní i negativní důsledky. Právní analýza negativních důsledků geoblokace se týká otázek jako jsou, *inter alia*, omezování volného šíření a přístupu k online obsahu a důsledků pro svobodu slova nebo horizontální a vertikální fragmentace ekonomických trhů z důvodu zaměrování obchodníků a ISP na určitou oblast trhu nebo subjekty.⁹⁷⁵ S ohledem na analyzovanou problematiku se tato kapitola zaměřuje na vztah geoblokace a práv k duševnímu vlastnictví. O geoblokaci je možné hovořit v souvislosti s autorskými právy, která jsou chráněna ve všech členských státech EU. U průmyslových práv vzhledem k jejich povaze a dominanci teritoriality nelze o zásadním významu geoblokace hovořit.

Geoblokace se v praxi projevuje omezením přístupu uživatelů na základě jejich fyzického umístění k určitému obsahu, typicky seriálům, filmům nebo elektronickým knihám. Geoblokační technologie jsou využívány různými druhy ISP nebo subjektů na internetu, jako jsou např. poskytovatelé streamingových nebo cloudových služeb, internetovými obchodníky a dalšími subjekty. Omezení přístupu k určitému obsahu online může mít různé důvody, jako je ochrana autorských práv a poskytování licencí podle jednotlivých zemí, zaměření nabídky zboží nebo služeb pouze na vymezenou oblast za odlišných cenových podmínek apod.⁹⁷⁶ Poskytovatelé služeb a obchodníci mohou tímto

⁹⁶⁸ Svantesson, D., J., B. *Time for the Law to take Internet geolocation Technologies Seriously*, s. 473-487.

⁹⁶⁹ Mezi geoblokační technologie je možné zařadit geo-identifikaci, geo-blokování, geo-filtrování nebo geo-zaměrování. Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 521.

⁹⁷⁰ Trimble, M. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*, s. 400-401.

⁹⁷¹ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), odst. 71.

⁹⁷² Geoblokační technologie a jejich dosah byly diskutovány např. v rozhodnutí ve věci LICRA vs. Yahoo! K tomu srov. kapitolu 3.2.1. Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 526.

⁹⁷³ „[t]his regressive approach discards one of the great social benefits of the internet, namely, the enhanced public access to a number of works throughout the world.“ In: Dinwoodie, G., B. *New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms*, s. 565.

⁹⁷⁴ K nejdůležitějším autorům, kteří se geoblokací a jejími právními důsledky zabývají, patří zejména Trimble a Svantesson. Ze zdrojů, které byly v této práci použity, je možné odkázat na Trimble, M. *The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation*, s. 567 – 658; Svantesson, D., J., B. *Time for the Law to take Internet geolocation Technologies Seriously*, s. 473-487; Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*, s. 515-565. Z dalších autorů citovaných v této práci je možné odkázat např. na Asensio, P. de M. *Conflict of Laws and the Internet*, s. 78 a násl.

⁹⁷⁵ Blíže k této problematice Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 66; Schultz, T. *Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 799-839.

⁹⁷⁶ K dalším důvodům využívání oprávněného a neoprávněného geoblockingu srov. Simonelli, F. *Combating Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study*, s. 15 a násl.

způsobem přizpůsobit svou nabídku legislativě určitých zemí, ve kterých chtějí působit, a to z pohledu technických norem, sanitárních a fytosanitárních opatření, pravidel bezpečnosti apod.

Tak, jak je geoblokace využívána prodejci nebo poskytovateli služeb, je odmítána uživateli internetu, kteří se kvůli těmto technologiím nedostanou k vybranému obsahu nebo zboží. Pro uživatele internetu se geoblokace nejzřetelněji projevuje právě s ohledem na autorskoprávní ochranu (film nebo seriál není v určité zemi dostupný).⁹⁷⁷ Z pohledu EU je problematická nejen tato viditelná geoblokace, ale také skrytá geoblokace, kdy kupující z různých zemí platí odlišné ceny za totéž zboží nebo služby podle své zeměpisné polohy.⁹⁷⁸

O geoblokace se hovoří v souvislosti s ochranou autorských práv.⁹⁷⁹ Tato práva k duševnímu vlastnictví jsou chráněna ve všech členských státech EU, nicméně s ohledem na princip teritoriality se právní úprava v jednotlivých státech může lišit v otázkách originárního vlastnictví, výjimek z autorskoprávní ochrany nebo způsobu kolektivní ochrany. Z tohoto důvodu může být geoblokace účinným nástrojem, jak mohou tvůrci a poskytovatelé obsahu zohlednit všechny tyto rozdíly a právní požadavky.

Právě problematika autorských práv byla debatována při tvorbě návrhu Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace,⁹⁸⁰ které ve svém konečném textu obsahuje významné výjimky týkající se autorského práva (k tomu srov. článek 3 odst. 2 a článek 4 odst. 1 a 5 nařízení).

Geoblokační technologie jsou v rozporu s požadavky jednotného vnitřního trhu EU, který je založen na volném pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob.⁹⁸¹ Geoblokační technologie jsou také v rozporu s jednotným digitálním trhem EU, jehož požadavky byly stanoveny ve Strategii pro jednotný digitální trh v Evropě. Dle této strategie představuje geoblokace „významnou příčinu nespokojenosti spotřebitelů a roztržitosti vnitřního trhu“. Z tohoto důvodu se EU zaměřila na „zabránění bezdůvodného blokování na základě zeměpisné polohy“.⁹⁸² V současné době neexistuje žádný právní nástroj, který by zakazoval používání geoblokačních technologií.

Vzhledem k tomu, že cesta k jednotnému unijnímu autorskému právu je dlouhá, se EU zaměřila na dvě konkrétní oblasti související s přístupem k chráněnému obsahu. V roce 2017 přijala Nařízení o přenositelnosti online služeb a v roce 2018 přijala Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, která jsou součástí strategie jednotného digitálního trhu EU.

Jedním z prvních kroků při vytváření jednotného digitálního trhu EU a omezování geoblokingu byla Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu. Dle článku 1 odst. 2 písm. b) této směrnice je rozhodným právem právo státu, ze kterého dochází k vysílání programových signálů (pravidlo země původu). V roce 2019 byla přijata směrnice stanovující pravidla pro výkon autorského práva. Dle článku 3 odst. 1 této směrnice se pravidlo „země původu“ vztahuje pouze na rozhlasové programy a televizní programy týkající se aktuálních událostí nebo vlastní produkce.

Nařízení o přenositelnosti online služeb (označované také jako „netflixové nařízení“) upravuje povinnost poskytovatele online služby poskytující obsah za úplatu umožnit účastníkovi, který je dočasně přítomen v jiném členském státě, aby tuto službu mohl využívat stejným způsobem, jako ve státě svého bydliště. Uživatel služby Netflix má právo na přístup ke stejnému obsahu, i když je na dovolené v jiném členském státě. Tuto povinnost mají pouze poskytované placené služby, dle článku 6 nařízení tato

⁹⁷⁷ Simonelli, F. *Combating Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study*, s. 17.

⁹⁷⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*, odst. 2.3.

⁹⁷⁹ „[c]opyright takes the blame for much of geoblocking.“ In: Trimble, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 479.

⁹⁸⁰ Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES.

⁹⁸¹ Evropská unie. *Jednotný vnitřní trh bez hranic* [online], s. n/a.

⁹⁸² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*, odst. 2.3 in fine.

povinnost neplatí pro poskytovatele neplacených služeb. V jejich případě je zpřístupnění obsahu ve stanoveném rozsahu na bázi dobrovolnosti.⁹⁸³

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace má širší působnost než Nařízení o přenositelnosti online služeb, neboť se dle článku 1 odst. 1 vztahuje na „*zamezení zeměpisného blokovaní a dalších forem diskriminace, která je přímo či nepřímo založena na státní příslušnosti, místě bydliště nebo místě usazení zákazníků*“. Toto nařízení geoblokaci nezakazuje, pouze její neoprávněnou formu.⁹⁸⁴

Obchodníci dle Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace nesmí technickými prostředky ani jinak blokovat přístup k online rozhraním⁹⁸⁵ (článek 3 odst. 1), zboží, službám (článek 4) nebo diskriminovat zákazníky z důvodů souvisejících s platbou (článek 5). Obchodníci mohou mít online rozhraní, která jsou určena pro zákazníky vybrané státní příslušnosti nebo místa bydliště (např. podle jazyka a měny). Pokud by ale obchodníci chtěli přesměrovat zákazníka na jiné online rozhraní, musí o tom zákazníka informovat a ten s přesměrováním musí výslovně a předem souhlasit. Pokud zákazník s přesměrováním souhlasil, i přesto pro něj musí zůstat snadno dostupná původní verze internetových stránek, které chtěl použít (článek 3 odst. 2).

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace obsahuje významné výjimky,⁹⁸⁶ za kterých je použití geoblokačních technologií možné. Dle článku 3 odst. 3 a článku 4 odst. 5 nařízení je blokování nebo omezení přístupu nebo přesměrování možné, pokud je to nezbytné „*za účelem zajištění splnění právního požadavku stanoveného v právu Unie nebo v právních předpisech členského státu v souladu s právem Unie, které se na činnost obchodníka vztahují*“, včetně právních předpisů na ochranu autorského práva.⁹⁸⁷ Dle článku 4 odst. 1 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace nesmí obchodník uplatňovat odlišné všeobecné podmínky pro přístup ke zboží a službám z důvodu státní příslušnosti, místa bydliště nebo místa usazení zákazníka,⁹⁸⁸ tento zákaz se dle písm. b) tohoto ustanovení nevztahuje na „*poskytování přístupu k dílům chráněným autorskými právy nebo k jinému předmětu ochrany či jejich užití, včetně prodeje díla chráněného autorskými právy nebo předmětu ochrany v nehmotné podobě*“.

Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace v článku 1 odst. 6 výslovně vymezuje svůj vztah k článku 6 odst. Nařízení Řím I a článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis. Podle tohoto ustanovení obchodník, který jedná v souladu s tímto nařízením a neblokuje nebo nepřesměrovává uživatele (spotřebitele), nemůže být považován za obchodníka zaměřujícího svou činnost na stát, ve kterém má spotřebitel obvyklé bydliště.⁹⁸⁹ Toto vymezení je zajímavé pro interpretaci pojmu zaměřování činnosti obsažením v sekundárních předpisech mezinárodního práva soukromého EU.

Používání geoblokačních technologií může být využito jako jedno z kritérií pro určení, zda se obchodník zaměřoval nebo nezaměřoval na určitý stát. Nicméně tento zákaz (neoprávněné) geoblokace zúžil možnosti obchodníků, jak vyjádřit zájem zaměřovat či nezaměřovat svou činnost na určitý stát.

Celosvětový zákaz geoblokace by jistě přivítali uživatelé internetu, kteří by měli neomezený a celosvětový přístup k obsahu na internetu. Odborná literatura se staví k úplnému zákazu geoblokačních technologií spíše odmítavě, protože by mohl mít vliv na licencování chráněného obsahu, neboť by vyloučil možnost uzavírat teritoriálně omezené licence, znamenal neochotu tvůrců zveřejňovat výsledky své tvůrčí duševní činnosti veřejnosti nebo zpřísnění autorskoprávní legislativy jednotlivých států.⁹⁹⁰

⁹⁸³ Nařízení o přenositelnosti online služeb mělo okamžitý účinek na poskytování obsahu na internetu. Dle článku 7 odst. 1 nařízení se stala nevymahatelná veškerá smluvní ujednání, která jsou v rozporu s tímto nařízením nebo která zakazují přenositelnost online služeb, a to retroaktivně i *pro futuro* (článek 9).

⁹⁸⁴ Dle článku 9 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace má každých 5 let probíhat revize tohoto nařízení, zejména s ohledem na přístup k dílům chráněným autorskými právy.

⁹⁸⁵ Pojem online rozhraní je definován v článku 2 odst. 16 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace.

⁹⁸⁶ K odůvodnění těchto výjimek srov. Preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 21.

⁹⁸⁷ Výjimky ze zákazu geoblokace jsou upraveny také v článku 5 odst. 1 a článku 6 odst. 1 Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace.

⁹⁸⁸ K tomu srov. Preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 23.

⁹⁸⁹ K tomu srov. preambuli k Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace, odst. 12, 13 a 26.

⁹⁹⁰ K dalším negativním důsledkům globálního zákazu geoblokace srov. např. Trimble, M. *Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking*, s. 494-502.

3.3 Rozsah účinků *lex loci protectionis*⁹⁹¹

V předcházejících částech této práce bylo uvedeno, že práva k duševnímu vlastnictví jsou ovládána principem teritoriality, který se kolizním právem projevuje prostřednictvím hraničního určovatele *lex loci protectionis* a jenž je označován jako „obecně uznávaná zásada“ (sic!).

Vymezení otázek, které se řídí *lex loci protectionis*, není výslovně uvedeno v žádném právním předpise vnitrostátního (ZMPS), mezinárodního (velké duševně právní úmluvy) nebo unijního (Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel Ibis) původu.⁹⁹² V odborných zdrojích panuje shoda na tom, že právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí existence, obsah a platnost práv k duševnímu vlastnictví. Shoda již nepanuje v otázce převoditelnosti a originárního vlastnictví práv.

Pravidla nestátního původu jsou zajímavá v tom, že přináší řešení této otázky.⁹⁹³ Dle článků 3:102 a 3:301 CLIP Principů⁹⁹⁴ a článku 19 Kjótských doporučení⁹⁹⁵ se *lex loci protectionis* vztahuje na existenci, platnost, požadavek administrativní registrace, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví. Oba soubory *soft law* obsahují samostatná ustanovení týkající se originárního vlastnictví. CLIP Principy i Kjótská doporučení vycházejí z principu teritoriality.⁹⁹⁶

Dle článku 3:201 odst. 1 CLIP Principů se originární vlastnictví řídí *lex loci protectionis*.⁹⁹⁷ Článek 3:201 odst. 2 a 3 CLIP Principů upravuje únikovou doložku v případě zaměstnaneckých děl a obsahuje odkaz na kolizní normy pro individuální pracovní nebo výzkumné smlouvy.⁹⁹⁸

Článek 20 Kjótských doporučení rozlišuje v případě originárního vlastnictví registrovaná průmyslová práva a neregistrované autorské právo. Dle článku 20 odst. 1 písm. a) Kjótských pravidel se originární vlastnictví registrovaných práv, nezapsaných ochranných známek a průmyslových vzorů řídí *lex loci*

⁹⁹¹ Tato část byla zpracovaná na základě kapitoly Kyselovská, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví In Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.

⁹⁹² „[t]he scope of *lex loci protectionis* is controversial [...] international conventions have not yet achieved an international consensus on the proper demarcation of the scope of the *lex loci protectionis*“. In: Gottschalk, E. *The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach?* s. 192.

⁹⁹³ „The proposals also constitute the first attempts at the international level to explicitly formulate the *lex loci protectionis* rule and define its scope.“ In: Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 28.

⁹⁹⁴ Článek 3:102 CLIP Principů: „The law applicable to existence, validity, registration, scope and duration of an intellectual property right and all other matters concerning the right as such is the law of the State for which protection is sought.“ Článek 3:301 CLIP Principů: „The transferability of intellectual property rights and the question of whether the transfer or license can be invoked against third parties shall be determined by the law of each State for which protection is sought.“

⁹⁹⁵ Článek 19 Kjótských doporučení: „The law applicable to determine the existence, validity, registration, duration, transferability, and scope of an intellectual property right, and all other matters concerning the right as such, is the law of the State for which protection is sought.“

⁹⁹⁶ Dle § 313 odst. 1 písm. a) ALI Principů se originární vlastnictví řídí právem země obvyklého bydliště autora v okamžiku vytvoření díla. ALI Principy tímto opustily čistě teritoriální přístup k právům k duševnímu vlastnictví a vychází z principu univerzality. Ze tří souborů pravidel nestátních původu se jedná o nejradikálnější úpravu. In: Dreyfuss, R. *The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts?* s. 845.

⁹⁹⁷ Článek 3:201 CLIP odst. 1 Principů: „Initial ownership including in particular of a copyrighted work and entitlement to intellectual property rights arising out of registration is governed by the law of the State for which protection is sought.“

⁹⁹⁸ Článek 3:201 CLIP odst. 2 Principů: „If the situation has a close connection with another State that has a work made for hire provision, or deems a transfer or exclusive license to all economic rights in the work to have taken place by virtue of the parties' contractual relationship, the effect may be given to such rules by constructing the parties' relationship under the law applicable according to paragraph 1 as involving a transfer or exclusive license of all economic rights in the work.“ Článek 3:201 CLIP odst. 3 Principů: „In the framework of a contractual relationship, in particular an employment contract or a research and development contract, the law applicable to the right to claim a registered right is determined in accordance with Section 5 [Contracts and related questions, pozn. autorky].“

protectionis [s výjimkou pro pracovní smlouvy a smlouvy o výzkumu v písm. b)].⁹⁹⁹ Dle článku 20 odst. 2 písm. a) Kjótských doporučení¹⁰⁰⁰ se originární vlastnictví autorského práva řídí právem země nejužšího spojení s místem vytvoření díla. Jako místo nejužšího spojení je presumováno obvyklé bydliště tvůrce v okamžiku vytvoření předmětu ochrany; v případě více tvůrců si mohou zvolit právo země obvyklého bydliště jednoho z nich (práva, která nemohou být převedena, se řídí *lex loci protectionis*).¹⁰⁰¹ Kjótská pravidla z tohoto důvodu stojí na pomezí principu teritoriality (*lex loci protectionis*) a principu univerzality (obvyklé bydliště autora).

	Článek	Rozsah	Hraniční určovatel	Výčet
CLIP Principy	3:102	Existence, platnost, registrace, rozsah, trvání ochrany	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:301	Převoditelnost	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:201 odst. 1	Originární vlastnictví	<i>Lex loci protectionis</i>	
Kjótská doporučení	19	Existence, platnost, registrace, trvání, rozsah, převoditelnost	<i>Lex loci protectionis</i>	
	20 odst. 1 písm. a)	Originární vlastnictví u registrovaných práv, nezapsaných ochranných známek a průmyslových vzorů	<i>Lex loci protectionis</i>	
	20 odst. 2 písm. b)	Originární vlastnictví u autorského práva	Právo země nejužšího spojení	Obvyklé bydliště autora Více autorů – možnost volby

Tabulka 3 – Soft law – rozsah účinků *lex loci protectionis*

Princip teritoriality a s ním spojený hraniční určovatel *lex loci protectionis* zůstává i v pravidlech nestátního původu hlavním kritériem pro určení rozhodného práva pro práva k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy. Právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí jejich existence, platnost, převoditelnost, obsah, rozsah a doba trvání ochrany. Tento návrh lze s ohledem na zvýšení právní jistoty přivítat.

Unifikované kolizní normy mezinárodního práva soukromého EU neobsahují výslovné vymezení otázek, na které se *lex loci protectionis* vztahuje. Nejen z tohoto důvodu mohou vznikat výkladové problémy při vymezení hranice mezi hraničními určovateli *lex loci contractus*, *lex loci delicti* a *lex loci protectionis*. Podle názoru autorky by bylo vhodné, aby v unifikovaném mezinárodním právu soukromém EU bylo výslovně uvedeno, jaké otázky se řídí *lex loci protectionis*. Z tohoto důvodu je možné navrhnout znění právní úpravy, která by mohla sloužit jako vzor pro autonomní výklad prováděný Soudním dvorem EU. Jako vhodná forma se jeví vložit tento návrh do „novelizovaného“ článku 8 Nařízení Řím I, který by mohl znít:

Článek 8 Nařízení Řím II

[nový odstavec 2]. Právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí také existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví.

⁹⁹⁹ Článek 20 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení: „Initial ownership in registered intellectual property rights, unregistered trademarks and unregistered designs is governed by the law of the State for which protection is sought.“ Článek 20 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení: „In the framework of a contractual relationship, in particular an employment contract or a research and development contract, the law applicable to the right to claim a registered intellectual property right is determined in accordance with Guidelines 21 to 23 [Contracts, pozn. autorky].“

¹⁰⁰⁰ Článek 20 odst. 2 písm. a) Kjótských doporučení: „Initial ownership in copyright is governed by the law of the State with the closest connection to the creation of the work. This is presumed to be the State in which the person who created the subject matter was habitually resident at the time of creation. If the protected subject matter is created by more than one person, they may choose the law of one of the States of their habitual residence as the law governing initial ownership. This paragraph applies mutatis mutandis to related rights.“

¹⁰⁰¹ Článek 20 odst. 2 písm. b) Kjótských doporučení: „If the underlying policy of the law of the State for which protection is sought so requires even in international situations, the allocation of rights which cannot be transferred or waived is governed by the law of that State.“

3.4 Smluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví¹⁰⁰²

3.4.1 Nařízení Řím I

Kolizní úprava smluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem v Nařízení Řím I se odpoutává od principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví.¹⁰⁰³ Nařízení Řím I umožňuje v článku 3 volbu práva a v článku 4 odst. 2 upravuje náhradní hraniční určovatel v podobě práva země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění ze smlouvy. Návrat k principu teritoriality je možný v případě článku 4 odst. 3 a odst. 4, kdy pro výklad pojmu zjevně užší, resp. nejužší spojení připadá jako jedna z možností do úvahy právo země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).

3.4.2 *Soft law*

CLIP Principy i Kjótská doporučení vycházejí z autonomie vůle stran a umožňují volbu práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví (článek 3:501 CLIP Principů, článek 21 Kjótských doporučení). V případě neexistence volby práva berou oba soubory *soft law* ohled na zvláštní povahu těchto smluv.¹⁰⁰⁴

Tvůrci CLIP Principů vycházeli z kolizní úpravy smluvních závazkových vztahů v Římské úmluvě 1980 a Nařízení Řím I.¹⁰⁰⁵ Cílem právní úpravy nebylo „znovu vynalézt kolo, ale přizpůsobit právní úpravu Nařízení Řím I zvláštním potřebám smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví“.¹⁰⁰⁶

Dle článku 3:502 odst. 1 CLIP Principů se smlouva v případě neexistence volby práva řídí právem státu, se kterým je nejužší spojena (*most closely connected*).¹⁰⁰⁷ Článek 3:502 odst. 2 CLIP Principů obsahuje výčet kritérií, která je soud povinen vzít do úvahy při interpretaci tohoto pojmu. Jedná se o zemi obvyklého bydliště nabyvatele v okamžiku uzavření smlouvy, nebo zemi obvyklého bydliště poskytovatele (převodce). Hraniční určovatel práva země obvyklého bydliště nabyvatele se dle článku 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principů použije, pokud se licenční nebo převodní smlouva týká práva, které je uděleno v zemi obvyklého bydliště nabyvatele; nabyvatel je povinen chráněné právo využívat; poplatky jsou stanoveny jako procentní podíl na zisku; nebo je nabyvatel povinen informovat poskytovatele (převodce) o způsobu využívání chráněného práva. Hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce) se použije, pokud se licenční nebo převodní smlouva týká práva, které je uděleno v zemi obvyklého bydliště poskytovatele (převodce); nabyvatel je povinen zaplatit jednorázovou částku za poskytnutí práva; jedná se o jednorázovou licenci; nebo výrobce zboží

¹⁰⁰² Tato část byla zpracována na základě kapitoly Kyselovská, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví In Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.

¹⁰⁰³ Obdobně je odpoutání od principu teritoriality možné spatřovat u věcných práv k hmotným movitým věcem, jejichž věcné právní účinky se sice řídí právem země polohy věci (*lex rei sitae*), čímž potvrzují teritoriální povahu těchto práv, ale obligační účinky smlouvy, na jejímž základě jsou převáděny, se řídí *legis causae* smlouvy (včetně možnosti volby práva). K tomu v českém právu srov. § 70 odst. 2 ZMPS. Podrobněji k problematice věcného statutu srov. např. Kyselovská, T. Věcná práva In: Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 204-205.

¹⁰⁰⁴ Dle § 315 odst. 2 ALI Principů se smlouva v případě neexistence volby práva řídí právem země nejužšího spojení. Místo nejužšího spojení je presumováno jako země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce) práva. Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 13.

¹⁰⁰⁵ Právní úprava v článku 3:502 CLIP Principů se vztahuje nejen na čistě duševně právní smlouvy, ale i jiné smluvní typy, které mohou obsahovat duševně právní aspekty, jako jsou např. distributorské nebo franšizové smlouvy. In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality*, s. 13.

¹⁰⁰⁶ „[t]he CLIP Principles have not tried to reinvent the wheel but to adopt the provisions of the Rome I Regulation to the specific needs of contracts in the field of intellectual property.“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 11.

¹⁰⁰⁷ Článek 3:502 odst. 1 CLIP Principů: „In the absence of a contractual choice of law in accordance with Article 3:501, the contract shall be governed by the law of the State with which the contract is most closely connected.“

chráněného právem je povinen k jeho vytvoření.¹⁰⁰⁸ Článek 3:502 odst. 3 CLIP Principů obsahuje ustanovení, pokud podle předchozích odstavců není možné rozhodné právo určit. Jako poslední možnost se má za to, že smlouva nejužěji souvisí s právem země poskytovatele (převodce) v okamžiku uzavření smlouvy.¹⁰⁰⁹

Článek 22 Kjótských doporučení rozlišuje, zda se jedná o smlouvu týkající se práva uděleného pro jeden nebo více států. V prvním případě se dle článku 22 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení smlouva řídí právem země tohoto státu (s výhradou zjevně užšího spojení s právem jiného státu).¹⁰¹⁰

Pokud se jedná o smlouvu týkající se práva uděleného pro více států, taková smlouva se dle 22 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení řídí právem státu, se kterým je nejužěji spojena (*most closely connected*). Toto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet kritérií, která soud vezme do úvahy při určení místa nejužšího spojení. Jedná se o společné obvyklé bydliště smluvních stran;¹⁰¹¹ obvyklé bydliště strany poskytující charakteristické plnění; nebo obvyklé bydliště strany, které se nachází v některém státě spojeném se smlouvou.¹⁰¹² Komentář k tomuto ustanovení vyjmenovává další kritéria pro určení místa nejužšího spojení, jako je měna smlouvy, vazba smlouvy na jinou smlouvu existující mezi smluvními stranami, jazyk smlouvy nebo dohoda o sudišti.¹⁰¹³

	Článek	Hraniční urč. (únik. doložka)	Výčet
Nařízení Řím I	3	Volba práva	
	4 odst. 2	Právo země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění	
	4 odst. 3	Právo země užšího spojení	
	4 odst. 4	Právo země nejužšího spojení	
CLIP Principy	3:501	Volba práva	
	3:502 odst. 1	Právo země nejužšího spojení	

¹⁰⁰⁸ Článek 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principů: „*In contracts having as their main object the creation of protectable subject matter or the transfer or licence of intellectual property rights, the court shall take into consideration in determining the State with the closest connection: a) as factors tending to the law of the State in which the transferee or licensee has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or licence concerns intellectual property rights granted for the State of the transferee's or licensee's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has the explicit or implicit duty to exploit the right; the royalties or other form of monetary consideration is expressed as a percentage of the sales price; the licensee or transferee has a duty to report about her/his efforts to exploit the rights.*“ Článek 3:502 odst. 2 písm. b) CLIP Principů: „*[a]s factors tending to the law of the State in which the creator, transferor or licensor has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or licence concerns intellectual property rights granted for the State of the transferor's or licensor's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has no other explicit or implicit duty but to pay a flat sum as money consideration; the license is for a single use; the creator of the protectable subject matter has the duty to create that matter.*”

¹⁰⁰⁹ Článek 3:502 odst. 3 CLIP Principů: „*If no clear decision can be made under paragraph 2 and the transfer or licence concerns intellectual property rights for only one State, it shall be presumed that the contract is most closely connected with that State. If the transfer or licence concerns intellectual property rights for multiple States, it shall be presumed that the States in which the creator, transferor or licensor has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract.*” *Lex contractus* je v tomto případě totožný s *lex loci protectionis*.

¹⁰¹⁰ Článek 22 odst. 1 písm. a) Kjótských doporučení: „*In the absence of choice of law by the parties pursuant to Guideline 21, a contract other than an employment contract shall be governed, if the contract deals with intellectual property granted for one State only, by the law of this State, unless it is clear from all the circumstances of the case that the contract is manifestly more closely connected with another State. Then the law of that other State shall apply.*”

¹⁰¹¹ Obvyklé bydliště je dle článku 22 odst. 2 Kjótských doporučení rozhodující v okamžiku uzavření smlouvy.

¹⁰¹² Článek 22 odst. 1 písm. b) Kjótských doporučení: „*[i]f the contract deals with intellectual property granted for more than one State, by the law of the State with which the contract is most closely connected; in determining this State, the court shall take into consideration among other possible factors the common habitual residence of the parties; the habitual residence of the party effecting the performance characteristic of the contract; the habitual residence of any of the parties when this habitual residence is located in one of the States covered by the contract.*”

¹⁰¹³ Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexler, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 51.

	3:502 odst. 2		Právo země obvyklého bydliště nabyvatele Právo země obvyklého bydliště poskytovatele
	3:502 odst. 3	Právo země obvyklého bydliště poskytovatele (převodce)	
Kjótská doporučení	21	Volba práva	
	22 odst. 1 písm. a)	Právo země, pro kterou je právo uděleno (výhrada užšího spojení s právem jiného státu)	
	22 odst. 2 písm. b)	Právo země nejužšího spojení	Společné obvyklé bydliště účastníků Obvyklé bydliště strany poskytující charakteristické plnění Obvyklé bydliště strany nacházející se ve státě smlouvy

Tabulka 4 – *Soft law* – kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy

3.4.3 Dílčí závěr

Soubory *soft law* v oblasti kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy týkajících se práv k duševnímu vlastnictví upravují kompromis mezi principem teritoriality a principem univerzality, neboť ukotvují smlouvy k právu země, se kterou úžeji, resp. nejužeji souvisí. Toto kolizní řešení v zásadě odpovídá právní úpravě v článku 4 Nařízení Řím I.

Pravidla *soft law* přinášejí demonstrativní výčty kritérií, které je možné využít pro identifikaci místa užšího, resp. nejužšího spojení. V tomto ohledu mohou sloužit jako významný výkladový a legislativní pomocník pro praxi Soudního dvora EU a případnou novelizaci Nařízení Řím I.

Z provedené analýzy vyplývá, že kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v Nařízení Řím I je ve srovnání s dalšími analyzovanými pravidly nejméně problematická. Z tohoto důvodu není nutné vytvářet návrhy pro jiné nebo alternativní kolizní řešení. Soudní dvůr EU se nicméně může při výkladu ustanovení v článku 4 Nařízení Řím I inspirovat těmito pravidly nestátního původu.

3.5 Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví¹⁰¹⁴

3.5.1 Nařízení Řím II

Nařízení Řím II obsahuje v článku 8 speciální kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. kapitoly 2.4.). Toto ustanovení neobsahuje pravidlo pro multistátní porušení chráněných práv prostřednictvím ubiquitousního média nebo pravidlo *de minimis* a výslovně vylučuje volbu práva pro tento typ deliktů. Jedná se o poměrně rigidní kolizní úpravu. Pravidla nestátního původu obsahují podrobnější úpravu otázek, ke kterým text Nařízení Řím II mlčí.

3.5.2 *Soft law*

Pravidla *soft law* vycházejí z principu teritoriality. Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví se řídí *lex loci protectionis* (článek 3:601 odst. 1 CLIP

¹⁰¹⁴ Tato část byla zpracována na základě kapitoly Kyselovská, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví In Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.

Principů,¹⁰¹⁵ článek 25 odst. 1 Kjótských doporučení¹⁰¹⁶).¹⁰¹⁷ *Lex loci protectionis* je obecné pravidlo ke speciálnímu pravidlu týkajícímu se multistátního porušení (k tomu srov. dále). Vztahuje se na všechny aspekty porušení práv k duševnímu vlastnictví, jako je existence porušení, rozsah odpovědnosti nebo nároky a postihy vyplývající z porušení.¹⁰¹⁸

Článek 3:602 CLIP Principů obsahuje navíc jako jediný pravidlo *de minimis*, které slouží ke kvalifikaci porušení (Kjótská doporučení ani ALI Principy obdobné pravidlo neobsahují). Jedná se o výjimku z principu teritoriality, neboť „*striktní aplikace lex loci protectionis by mohla vést k nevhodným důsledkům*“.¹⁰¹⁹ Toto ustanovení se vztahuje na všechny druhy práv k duševnímu vlastnictví bez ohledu na požadavek registrace a všechny druhy porušení (offline i online). Nejedná se o kolizní normu *stricto sensu*, ale o výkladové pravidlo použitelné na úrovni hmotného práva.¹⁰²⁰ Toto pravidlo vychází z článku 2 Doporučení WIPO, který pro vymezení pojmu užití ochranné známky na internetu vyžaduje, aby toto jednání (užití) mělo obchodní důsledky (*commercial effects*) v příslušném státě.¹⁰²¹

K porušení chráněného práva dojde dle článku 3:602 odst. 1 CLIP Principů¹⁰²² pouze tehdy, pokud narušitel protiprávně jednal nebo pokračoval v jednání v zemi, pro kterou je uplatňována ochrana; nebo protiprávní jednání má významné dopady nebo je zaměřeno na stát, podle jehož práva je uplatňována ochrana. Článek 3:602 odst. 2 CLIP Principů upravuje možnost odchýlení se od těchto požadavků, pokud je to rozumné v určitém konkrétním případě.¹⁰²³ Dle tohoto pravidla může soud, došlo-li k multistátnímu porušení, aplikovat právo země, ve které porušení způsobilo nejzávažnější následky, nebo ve které narušitel jednal zásadním způsobem.

Pravidlo *de minimis* pro kvalifikaci porušení není všeobecně přijímáno, neboť může vést k nerovnováze a zlepšení pozice nositele práv. Jako příklad je možné uvést situaci, ve které osoba A s bydlištěm ve státě X zveřejní na internetu obsah chráněný autorským právem, které svědčí osobě B s bydlištěm ve státě Y. Internetové stránky jsou dostupné pouze z území státu Y a škodlivé následky se projeví v tomto státě. Dle pravidla *de minimis* může soud aplikovat právo státu X, neboť na jeho území došlo k protiprávnímu jednání ve formě zveřejnění chráněného obsahu. Pravidlo *de minimis* vede podle jeho kritiků k mozaice, neboť na jednání narušitele se může aplikovat jak právo země dle kritéria *delicti*

¹⁰¹⁵ „[s]trict application of *lex loci protectionis* would lead to inappropriate results“. In: CLIP. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 308. Článek 3:601 odst. 1 CLIP Principů: „*Unless otherwise provided in this Section, the law applicable to the infringement is the law of each State for which protection is sought.*“

¹⁰¹⁶ Článek 25 odst. 1 Kjótských doporučení: „*The law applicable to the infringement of an intellectual property right is the law of each State for which protection is sought.*“

¹⁰¹⁷ K tomu srov. § 301 odst. 1 ALI Principů, který rozlišuje registrovaná práva, jejichž porušení se řídí právem země registrace, a neregistrovaná práva, která se řídí *lex loci protectionis*. In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality* [online], s. 17.

¹⁰¹⁸ Článek 3:601 odst. 2 CLIP Principů obsahuje demonstrativní výčet, co vše spadá pod pojem porušení: „*For the purposes of these provisions, 'infringement' includes a) the violation of the intellectual property right, b) the remedies, as defined in Article 3:605.*“

¹⁰¹⁹ CLIP. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 308.

¹⁰²⁰ Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Revaluation of Territoriality* [online], s. 13.

¹⁰²¹ Článek 2 Doporučení WIPO: „*Use of a sign on the Internet shall constitute use in a Member State for the purposes of these provisions, only if the use has a commercial effect in that Member State as described in Article 3.*“

¹⁰²² Článek 3:602 CLIP Principů: „*A court applying the law or the laws determined by Article 3:601 shall only find for infringement if a) the defendant has acted to initiate or further the infringement in the State or the States for which protection is sought, or b) the activity by which the right is claimed to be infringed has a substantial effect within or is directed to the State or the States for which protection is sought.*“

¹⁰²³ Článek 3:602 odst. 2 CLIP Principů: „*The court may exceptionally derogate from that general rule when reasonable under the circumstances of the case.*“

commissi, tak právo země (zemí) dle kritéria *damni infecti*.¹⁰²⁴ Z tohoto důvodu je vhodné pro regulaci efektů přelévání (*overspill effects*).¹⁰²⁵

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Nařízení Řím II	8 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	
CLIP Principy	3:601 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	
	3:601 odst. 2		Pojem porušení
			<i>Lex loci protectionis</i> se vztahuje zejména na porušení práv a nároky (postihy) vyplývající z porušení
	3:602		Pravidlo <i>de minimis</i> pro kvalifikaci porušení
Kjótská doporučení	25 odst. 1	<i>Lex loci protectionis</i>	

Tabulka 5 – Soft law – kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy (bez volby práva)

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* lze považovat za vhodnou základní úpravu pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jak Nařízení Řím II, tak pravidla nestátního původu toto pravidlo výslovně upravují. V tomto ohledu není nutné vytvářet odlišné základní kolizní pravidlo pro tyto delikty s mezinárodním prvkem, ale je nutné jeho upřesnění pro případy multistátního porušení.

3.5.3 Multistátní porušení

Článek 8 Nařízení Řím II neobsahuje pravidlo pro multistátní porušení. Jak vyplývá z provedeného výkladu, v souvislosti s porušením práv k duševnímu vlastnictví jsou problematické situace, ke kterým dochází na internetu. V kyberprostoru dochází k oddělení místa příčinné události (*locus delicti commissi*) a místa, kde se projeví škodlivé následky (*locus damni infecti*).

V případě aplikace hraničního určovatele *lex loci protectionis* pro multistátní porušení může dojít k mozaice, kdy se oprávněná osoba, která je vlastníkem práv, musí domáhat ochrany podle všech dotčených právních ráďů. Z praktického hlediska provede vlastník práv *law shopping* a vybere si pro něj nejvýhodnější rozhodné právo z pohledu výše náhrady škody nebo druhu postihů vyplývajících z porušení.

V případě multistátního porušení a aplikace *lex loci protectionis* může dojít k nerovnováze v postavení vlastníka práv (zpravidla žalobce v případě jejich porušení) a narušitele těchto práv (zpravidla žalovaného).¹⁰²⁶ Multistátní porušení umožňuje „solventním“ žalobcům, jako např. vydavatelům nebo velkým korporacím, uplatňovat ochranu podle práva země, které je pro ně nejvýhodnější (*race-to-the-top effect*). Naopak pro uživatele internetu a ISP, kteří umožňují sdílení chráněného obsahu, může být nepředvídatelné, podle jakého práva se jejich jednání bude posuzovat.

Na tyto situace reagovala pravidla nestátního původu formulací ustanovení týkajících se multistátního porušení „obecných“ práv k duševnímu vlastnictví.¹⁰²⁷ *Soft law* pravidla těmito ustanoveními vzala do úvahy technologický vývoj a porušování práv k duševnímu vlastnictví v kyberprostoru. Pravidla *soft law* předpokládají, že v případě porušení práv na internetu hraniční určovatel *lex loci protectionis* selhává ve své funkci.¹⁰²⁸ Z tohoto důvodu obsahují kolizní normy a únikové doložky, které jsou založeny na kritériu užšího, resp. nejužšího spojení (*close, closest connection*). Vlastník práva, který se domáhá jeho ochrany v případě porušení, může uplatnit nároky (postihy) podle jednoho rozhodného

¹⁰²⁴ Matulionyté, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 29.

¹⁰²⁵ Matulionyté, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 30.

¹⁰²⁶ CLIP. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 314-316.

¹⁰²⁷ CLIP Principy ani Kjótská doporučení neobsahují kolizní normy pro porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU, tedy obdobu článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Tato skutečnost je dána jejich „univerzálním“, nikoliv regionálním původem jako v případě nařízení EU.

¹⁰²⁸ Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 178.

práva nebo omezeného počtu rozhodných práv. Cílem *soft law* není zcela se odpoutat od principu teritoriality, ale nalézt rozumné řešení pro případy porušení ve více státech najednou.

Pravidla pro multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou upravena v článku 3:603 CLIP Principů a článku 26 Kjótských doporučení.¹⁰²⁹

Dle článku 3:603 odst. 1 CLIP Principů může soud rozhodující o porušení aplikovat právo, které má k porušení nejužší vztah.¹⁰³⁰ Nemusí dojít k aplikační mozaice, jako v případě článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II. Vlastník práva může zároveň uplatnit ochranu podle práva země svého obvyklého bydliště, ale tato ochrana bude teritoriálně omezená.¹⁰³¹

Odstavec 2 tohoto ustanovení obsahuje demonstrativní výčet skutečností, které mohou zakládat ono nejužší spojení. Může se jednat o obvyklé bydliště škůdce; hlavní místo podnikání škůdce; místo, kde došlo k podstatnému objemu protiprávního jednání; nebo místo, kde došlo k největší škodě způsobené porušením práva.¹⁰³² Odstavec 3 tohoto ustanovení obsahuje únikovou doložku, která umožňuje soudu aplikovat jiné než výše uvedené právo.¹⁰³³ Soud může dle tohoto odstavce umožnit stranám, aby prokázaly, že právo jiného státu, které by se na porušení také vztahovalo, povede k jinému výsledku. CLIP Principy se tímto ustanovením snaží omezit situace, kdy by soudy jednoho státu vydaly soudní příkaz zakazující určité jednání, a soudy druhého státu by obdobný příkaz v téže věci odmítly vydat.

Kritici článku 3:603 CLIP Principů poukazují na jeho nepřesnou formulaci, která může vést k domněnce, že porušení práv na internetu je ubiquitní pouze tehdy, pokud k porušení dojde ve všech státech, ve kterých jsou internetové stránky dostupné (k tomu srov. formulaci „*if the infringement*

¹⁰²⁹ Pravidla pro multistátní porušení jsou upravena také v § 321 odst. 1 ALI Principů. Toto ustanovení umožňuje použít jedno rozhodné právo nejen pro nároky vyplývající z porušení, ale také pro otázky existence, platnosti, trvání práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o nejradikálnější úpravu. Tato možnost odchýlení se od *lex loci protectionis* pro otázky existence a platnosti registrovaných práv není všeobecně přijímána. Ustanovení § 321 odst. 1 ALI Principů dále upravuje kritéria pro určení místa nejužšího spojení. Toto místo může být určeno na základě demonstrativního výčtu jako místo bydliště účastníků; místo centra vztahu mezi účastníky; místo dle rozsahu jednání stran; nebo jako místo hlavního trhu, na který strany zaměřovaly svou činnost. Toto ustanovení v písm. a) až d) klade silný důraz na právo státu obvyklého bydliště majitele práv. Toto právo je možné aplikovat na multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví za splnění dvou podmínek, a to, pokud nositel práv a jejich narušitel mají obvyklé bydliště v různých státech a nositel práv má centrum svých aktivit ve státě svého obvyklého bydliště. Ustanovení § 321 odst. 2 ALI Principů umožňuje stranám uniknout k aplikaci jiného práva než určeného na základě tohoto ustanovení. Právní úprava v ALI Principech se na rozdíl od CLIP Principů použije v případě, kdy údajné porušující jednání je ubiquitní a je navrhována aplikace práva více států. „*[t]he alleged infringing activity is ubiquitous and the laws of multiple States are pleaded*“. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím II In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 265. K podrobnějšímu výkladu k ALI Principům srov. např. Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 21.

¹⁰³⁰ Článek 3:603 odst. 1 CLIP Principů: „*In disputes concerned with infringement carried through ubiquitous media such as the Internet, the court may apply the law of the State having the closest connection with the infringement if the infringement arguably takes place in every State in which the signals can be received. This rule also applies to existence, duration, limitations and scope to the extent that these questions arise as incidental questions in infringement proceedings.*“

¹⁰³¹ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

¹⁰³² Článek 3:603 odst. 2 CLIP Principů: „*In determining which State has the closest connection with the infringement, the court shall take all the relevant factors into account, in particular, the following: a) the infringer's habitual residence; b) the infringer's principal place of business; c) the place where substantial activities in furthering of the infringement in its entirety have been carried out; d) the place where the harm caused by the infringement is substantial in relation to the infringement in its entirety.*“

¹⁰³³ Článek 3:603 odst. 3 CLIP Principů: „*Notwithstanding the law applicable pursuant to paragraph 2, any party may prove that the rules applying in a State or States covered by the dispute differ from the law applicable to the dispute in aspects which are essential for the decision. The court shall apply the different national laws unless this leads to inconsistent judgments, in which case the differences shall be taken into account in fashioning the remedy.*“

arguably takes place in every State in which the signals can be received”).¹⁰³⁴ Tato aplikační podmínka může být problematická v oblastech, ve kterých nedošlo k harmonizaci v rámci EU, jako jsou např. výjimky z autorskoprávní ochrany, stanovení výše náhrady škody nebo existence jiných uplatnitelných nároků.¹⁰³⁵ Z tohoto důvodu kritici ustanovení navrhuji přijmout co nejširší definici pojmu ubiquitní porušení, podle které k tomuto porušení dojde prostřednictvím ubiquitního média, jako je např. internet, ale následky se nemusí projevit ve všech státech, ve kterých je porušující obsah dostupný.¹⁰³⁶ Jako příklad se uvádí porušení autorského práva, které nemůže být skutečně „globálním“ porušením. Podmínky autorskoprávní ochrany nejsou stejné po celém světě, protože některé státy nejsou smluvními státy Bernské úmluvy (jedná se o Afganistán, Eritreu, Etiopii, Irán, Irák, San Marino, Kiribati, Nauru, Palau, Somálsko, Jižní Súdán a Tuvalu).¹⁰³⁷

Také Kjótská doporučení obsahují v článku 26 pravidlo pro určení rozhodného práva v případě ubiquitního nebo multistátního porušení. Dle odst. 1 tohoto ustanovení mohou soudy aplikovat jedno rozhodné právo, které má obzvláště úzké spojení s globálním porušením. Toto obzvláště úzké spojení může být místo, kde došlo k největší újmě; místo obvyklého bydliště nebo hlavní provozovny účastníků; nebo místo, kde došlo k podstatnému objemu jednání vedoucímu k porušení.¹⁰³⁸ Odst. 2 tohoto ustanovení, stejně jako CLIP Principy, obsahuje únikovou doložku vedoucí k jinému rozhodnému právu.¹⁰³⁹

Jak CLIP Principy, tak Kjótská doporučení obsahují v úpravě práva rozhodného pro multistátní porušení několik shodných charakteristik. Oba soubory obsahují demonstrativní výčet kritérií, na jejichž základě je možné určit užší, resp. nejužší spojení. Při srovnání textů obou úprav je možné dovodit, že CLIP Principy jsou nastaveny spíše v neprospěch narušitele (v textu je uvedeno obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna narušitele), zatímco Kjótská pravidla jsou co do postavení vlastníka a narušitele spíše neutrální.

Oba soubory *soft law* umožňují odchýlit se od kritéria užšího, resp. nejužšího spojení. Účastník může prokázat, že aplikace práva jiného státu, než je stát užšího (nejužšího) spojení, může vést k odlišnému výsledku. Jako příklad je možné uvést již dříve zmíněnou situaci. Osoba A s obvyklým bydlištěm ve státě X zveřejní na internetu chráněný obsah, ke kterému svědčí autorské právo osobě B s bydlištěm ve státě Y. Příslušný soud bude aplikovat právo státu X jako právo státu místa nejužšího spojení. Žalovaná osoba A ale může prokázat, že použitý způsob zveřejnění díla je možný dle práva státu Y. Příslušný soud v tomto ohledu zmírní rozsah a výši náhrady škody. Tato výjimka je označovaná jako „*návrat*“

¹⁰³⁴ K tomuto výkladu srov. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 266 a násl. a zdroje zde citované

¹⁰³⁵ Matulionyté, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

¹⁰³⁶ Široká definice ubiquitního porušení je vhodná nejen u autorského práva, ale také např. u zapsaných ochranných známek nebo ochrany proti klamavému jednání.

¹⁰³⁷ Matulionyté, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed?* s. 28; Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 176.

¹⁰³⁸ Článek 26 odst. 1 Kjótských doporučení: „*When the infringement in multiple States is pleaded in connection with the use of ubiquitous or multinational media, the court may apply to the infringement as a whole the law or laws of the State(s) having an especially close connection with the global infringement. Relevant factors to determine the applicable law (or laws) in these situations include the place where the harm caused by the infringement is substantial in relation to the infringement in its entirety; the parties’ habitual residences or principal places of business; the place where substantial activities in furthering the infringement have been carried out.*“ Tvůrci tohoto ustanovení se zřejmě poučili z příkladu CLIP Principů, neboť výslovně uvádějí formulaci porušení ve více státech.

¹⁰³⁹ Článek 26 odst. 2 Kjótských doporučení: „*In situations where paragraph (1) is applied, any party may prove that, with respect to particular States covered by the action, the solution provided by any of those States’ laws differs from that obtained under the law(s) chosen to apply to the case as a whole. The court must take into account such differences when fashioning the remedy.*“

*k principu territoriality*¹⁰⁴⁰ a vede k aplikaci více rozhodných práv pro multistátní porušení. Cílem tohoto pravidla je zachovat veřejné zájmy států na ochraně výsledků tvůrčí duševní činnosti.¹⁰⁴¹ Tato výjimka je podle názoru autorky výhodná zejména pro narušitele (žalovaného), který její aplikací může dosáhnout pro něj výhodnějšího výsledku (zejména z pohledu nároků, které je možné proti němu v řízení uplatnit).

Kritérium užšího, resp. nejužšího spojení, je *lex specialis* k *lex loci protectionis*. Toto kritérium může, ale nemusí, být soudem použito (k tomu srov. formulaci „*the court may apply*“). Podmínkou aplikace je, že se jedná o ubiquitous jednání, resp. jednání prostřednictvím ubiquitous média, které vede k multistátnímu porušení. Pravidla *soft law* mohou být z tohoto pohledu problematická. Jednání na internetu nemusí být automaticky ubiquitous, a to díky (nebo kvůli) použití geolokačních a geoblokačních technologií. Tyto technologie mohou omezit přístup k obsahu z území určitých států.¹⁰⁴²

CLIP Principy ani Kjótská doporučení kromě toho výslovně neuvádějí, v čí dispozici pravidla pro multistátní porušení jsou. Je možné předpokládat, že jejich aplikace může být v souladu s rovností stran navržena kterýmkoliv účastníkem.¹⁰⁴³

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Nařízení Řím II	Neobsahuje	Neobsahuje	Neobsahuje
CLIP Principy	3:603 odst. 1	Právo země nejužšího spojení	Multistátní porušení Existence, trvání, omezení a rozsah jako předběžná otázka
	3:603 odst. 2		Místo nejužšího spojení – obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna narušitele, významný objem protiprávního jednání, místo významného objemu škody
	3:603 odst. 3	Úniková doložka	
Kjótská doporučení	26 odst. 1	Právo země zvláště úzkého spojení	Významná část škody, obvyklé bydliště nebo hlavní provozovna stran, významná část protiprávního jednání
	26 odst. 2	Úniková doložka	

Tabulka 6 – *Soft law* – multistátní porušení práv k duševnímu vlastnictví

Výslovně upravená pravidla pro multistátní porušení mají své výhody i nevýhody. Je nutné uvést, že tato pravidla mají význam pro majitele autorského práva, nezapsaných obchodních známek nebo všeobecně známých obchodních známek. Jedno jednání vedoucí k porušení autorských práv nebo práv vyplývajících z nezapsané ochranné známky může porušit tato práva ve všech smluvních státech Bernské úmluvy, resp. členských státech WIPO. Dojde-li k naopak k porušení registrovaného práva, jeho majitel se musí dovolávat ochrany podle práva všech států, kde bylo registrováno.¹⁰⁴⁴ Z tohoto důvodu není pravidlo pro multistátní porušení pro registrovaná práva tolik zajímavé.

Aplikace jednoho rozhodného práva pro multistátní porušení může být výhodná pro vlastníky práv i pro jejich narušitele. Vlastník práva může žádat o ochranu a postihy vyplývající z porušení dle jednoho rozhodného práva, zatímco narušitel bude podřízen jednomu rozhodnému právu. Kritérium užšího, resp. nejužšího spojení omezuje množství kolidujících nároků a postihů uplatněných vůči osobě narušitele.

Vlastník práva může podat návrh u cizího soudu (nikoliv místa svého obvyklého bydliště) a podle cizího práva. Zároveň může podat žalobu na ochranu svých práv a další nároky s tím spojené v zemi svého obvyklého bydliště, ale s teritoriálně omezenými účinky. Pravidla pro multistátní porušení tímto

¹⁰⁴⁰ „*Retreat to territoriality.*“ In: Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 28; Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 121.

¹⁰⁴¹ Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 31.

¹⁰⁴² Ubertazzi, B. *Intellectual property, jurisdiction*, s. 979

¹⁰⁴³ Matulionytė, R. *The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed?* s. 32.

¹⁰⁴⁴ Princip territoriality je z důvodu jejich povahy do jisté míry nepřekonatelný právě u průmyslových práv. U registrovaných práv nelze „předpokládat“ jejich existenci, tak jako u práv neregistrovaných. Jednání na internetu může porušit práva vyplývající z registrovaného patentu pouze v určitých zemích, nikoliv „celosvětově“.

představují „rovnováhu mezi teritoriálními a univerzalistickými přístupy k právům k duševnímu vlastnictví“.¹⁰⁴⁵

Kritérium užšího nebo nejužšího spojení umožňuje vzít soudu do úvahy možné rozdíly mezi národními právními úpravami duševního vlastnictví. Jeho cílem je zajistit, aby narušitel nemohl přemístit místo svého jednání do státu s nejnižší úrovní ochrany z pohledu majitele práva (*forum shopping, race to the bottom*). Toto kritérium omezuje situace, kdy ISP poskytuje služby ze země, která má pro něj nejpriznivější právní úpravu (z hlediska odpovědnosti za obsah).¹⁰⁴⁶

Pravidla pro multistátní porušení jsou vhodná pro *prima facie* porušení, jako je např. porušení autorského práva nebo patentu, ale mohou být problematická v případě komplexního porušení, jako je např. interpretace a aplikace výjimek týkajících se užití autorského díla.¹⁰⁴⁷

Kritérium nejužšího spojení, které je v těchto *soft law* pravidlech použito, je podle jeho kritiků v rozporu s požadavkem právní jistoty a předvídatelnosti. Uživatelé internetu a ISP potřebují s dostatečnou jistotou rozumně předpokládat, jakým právem se bude jejich jednání řídit. Z praktického pohledu může být obtížné předpokládat, jaké právo bude mít k jednání nejužší vztah. Pravidla pro multistátní porušení, která vedou k aplikaci jednoho rozhodného práva, mohou v konečném důsledku vést k extrateritoriálním účinkům práva (k problematice extrateritoriality srov. kapitolu 3.2.1.). Práva k duševnímu vlastnictví jsou teritoriální a jejich právní úpravou státy vyjadřují národní zájmy. Tyto zájmy by podle některých autorů neměly být vyváženy do zahraničí.¹⁰⁴⁸

V soudních řízeních týkajících se porušení práv k duševnímu vlastnictví, soudy členských států z tohoto důvodu aplikují *lex loci protectionis*, resp. *lex fori*, často s odkazem na veřejný pořádek fóra.¹⁰⁴⁹ Národní soudy navíc nemusí být zvyklé pracovat s takto flexibilními kritérii.¹⁰⁵⁰

I přes výše uvedené je možné v rámci úvah *de lege ferenda* navrhnout pravidlo pro multistátní porušení v nově vytvořeném článku 8a Nařízení Řím II.

Článek 8a Nařízení Řím II [rev.]

Multistátní porušení práv duševního vlastnictví

1. V případě porušení práva k duševnímu vlastnictví, ke kterému dojde nebo jehož následky se projeví ve více státech najednou, může soud aplikovat právo země, se kterou je porušení nejúžeji spojeno. Při určení, právo které země je s porušením nejúžeji spojeno, vezme soud do úvahy všechny relevantní okolnosti případu, zejména místo obvyklého bydliště škůdce a poškozeného; místo, kde došlo k podstatné části protiprávního jednání, nebo místo, kde je škoda způsobená protiprávním jednáním podstatná ve vztahu k protiprávnímu jednání jako celku.

2. V situacích, kde se aplikuje odst. 1, může kterákoliv strana prokázat, že právní úprava v některém z právních ráďů, kterých se žaloba týká, je odlišná od práva, které bylo určeno pro případ jako celek. Soud je povinen při stanovení postihu vyplývajícího z porušení vzít do úvahy tyto rozdíly v právní úpravě.

¹⁰⁴⁵ „[a] balance between territoriality and universality approaches in ubiquitous infringement cases“. In: Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexl, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 59.

¹⁰⁴⁶ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 140.

¹⁰⁴⁷ Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexl, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 59.

¹⁰⁴⁸ „Applying one law to worldwide infringement cases would lead inevitably to such extraterritorial effects.“ In: Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online], s. 19.

¹⁰⁴⁹ Dle empirické studie týkající se 56 případů multistátního porušení na internetu z 19 různých jurisdikcí, kterou v roce 2017 publikoval Christie, soudy ve většině případů aplikovaly *lex fori* bez výslovného zohlednění přítomnosti mezinárodního prvku a možné aplikace cizího práva. Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 152-183; Kyselovská, T. Mezinárodní právo soukromé In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 28.

¹⁰⁵⁰ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 141.

3.5.4 Volba práva

Autonomie vůle stran a hraniční určovatel *lex electa* představují další výjimku z principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví. Problematika autonomie vůle stran v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je dlouhodobě diskutovaná. Tato otázka byla v minulosti otevřena v souvislosti s přípravou Nařízení Řím II. I přes návrhy ji umožnit Nařízení Řím II v článku 8 odst. 3 výslovně volbu práva vylučuje.¹⁰⁵¹

Jako důvody pro vyloučení autonomie vůle stran u těchto mimosmluvních závazkových vztahů se obvykle uvádí její nesoulad s principem teritoriality¹⁰⁵² a nutnost zajistit zájmy států na vynucování národních práv k duševnímu vlastnictví. Podle odpůrců by volbou práva došlo k narušení státní suverenity, pokud by právo jiného státu mělo určit, zda došlo k porušení práva k duševnímu vlastnictví na jeho území. Stát fóra by měl podle těchto názorů pro zjištění, zda došlo k porušení práva na jeho území, použít právo fóra.¹⁰⁵³ Podle jiných autorů velké mezinárodní duševně právní úmluvy přikazují státům aplikovat národní právní předpisy ke určení, zda k porušení došlo na jejich území a zároveň zavazují smluvní státy aplikovat cizí právo pro určení, zda na území těchto jiných států došlo k porušení chráněných práv.¹⁰⁵⁴

Oba vybrané soubory *soft law* umožňují omezenou volbu práva (článek 3:606 CLIP Principů, článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení).¹⁰⁵⁵ Volba práva je výslovně omezená na nároky (postihy) vyplývající z porušení, jako jsou např. soudní zákazy jednání, náhrada škody nebo jiné typy postihů spočívající v zabavení a zničení zboží nebo předložení účetních dokladů.

Právní úprava v CLIP Principech je na rozdíl od Kjótských doporučení podrobnější. Dle článku 3:606 odst. 1 CLIP Principů¹⁰⁵⁶ si strany mohou zvolit právo rozhodné pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva může být provedena před nebo po vzniku sporu.

Článek 3:605 CLIP Principů obsahuje definici pojmu nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (*remedies*). Jedná se o (1) soudní příkazy, náhradu škody a jiné druhy náhrady hrozící nebo způsobené újmy, včetně práva na informace, (2) nároky vyplývající z bezdůvodného obohacení a jednatelství bez příkazu, (3) určení, zda nárok na náhradu může být předmětem převodu nebo přechodu včetně dědění, (4) různé druhy zániku závazku nebo omezení žalobních návrhů.¹⁰⁵⁷ Nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví se dle článku 3:606 odst. 2 CLIP

¹⁰⁵¹ Pro mimosmluvní závazkové vztahy je možné v souladu s článkem 14 Nařízení Řím II zvolit rozhodné právo (s výjimkou článku 6 odst. 4 a článku 8 odst. 3); v případě neexistence volby práva se dle článku 4 odst. 1 Nařízení Řím II aplikuje *lex loci damni infecti*.

¹⁰⁵² van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 174-175; Peukert, A. *Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law* [online], s. 7.

¹⁰⁵³ Matulionytė, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 82-83.

¹⁰⁵⁴ Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 116 a autoři zde citovaní.

¹⁰⁵⁵ ALI Principy umožňují dle § 302 odst. 1 volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví (nejen pro nároky vyplývající z porušení). Jedná se o nejširší rozsah volby práva ve srovnání s CLIP Principy a Kjótskými doporučeními. Volbu práva nelze dle § 302 odst. 2 provést pro otázky týkající se a) platnosti registrovaných práv; b) existence, obsahu, převoditelnosti a trvání registrovaných a neregistrovaných práv, c) požadavků na formální náležitosti evidence licenčních a převodních smluv. § 302 odst. 1 ALI Principů: „*Subject to other provisions of this Section, the parties may agree at any time, including after a dispute arises, to designate a law that will govern all or part of their dispute.*“ Ustanovení § 302 odst. 2 ALI Principů: „*The parties may not choose the law that will govern the following issues: a) the validity and maintenance of registered right, b) the existence, attributes, transferability, and duration of rights, whether or not registered, and c) formal requirements for recordation of assignments and licenses.*“ In: Matulionytė, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 98.

¹⁰⁵⁶ Článek 3:606 odst. 1 CLIP Principů: „*In accordance with Article 3:501, the parties to a dispute concerning the infringement of an intellectual property right may agree to submit the remedies claimed for the infringement to the law of their choice by an agreement entered into before or after the dispute has arisen.*“

¹⁰⁵⁷ Článek 3:605 CLIP Principů: „*For the purposes of these provisions, remedies shall include: (1) injunctions, damages and other means of redress for injury caused or threatening including the right of information; (2) claims based on unjust enrichment and negotiorum gestio, to the extent they concern the non-contractual obligations arising out of the violation of an intellectual property right, without encompassing the violation as such; (3) the question whether a right to claim damages or other remedies may be transferred, including by inheritance; (4) various ways of extinguishing obligations, the prescription and limitation of actions.*“

Principů¹⁰⁵⁸ mohou řídit *lex causae*, pokud je porušení úzce spojeno s jiným právním vztahem, typicky smlouvou, mezi stranami. Toto neplatí, pokud smluvní strany výslovně vyloučily volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví nebo ze všech skutkových okolností případu je zjevné, že nárok je úžeji spojen s právem jiného státu.

Právní úprava v článku 25 odst. 2 Kjótských doporučení¹⁰⁵⁹ je stručnější. Dle tohoto ustanovení si strany mohou zvolit právo rozhodné pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva není časově omezená a není zde vymezeno, jakých typů nároků (postihů) se týká.¹⁰⁶⁰

	Článek	Hraniční určovatel	Definice
Nařízení Řím II	8 odst. 3	Vyloučení volby práva	
CLIP Principy	3:605		Definice nároků (postihů) vyplývajících z porušení
	3:606 odst. 1	<i>Lex electa</i>	Pro nároky (postihy) vyplývající z porušení
	3:606 odst. 2	<i>Lex causae</i> Právo země užšího spojení	
Kjótská doporučení	25 odst. 2	<i>Lex electa</i>	Pro nároky (postihy) vyplývající z porušení

Tabulka 7 – Soft law – volba práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví

Vyloučení volby práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II není nezměnitelné dogma. Umožnění volby práva pro vybrané otázky související s porušením práv k duševnímu vlastnictví se těší podpoře v odborné literatuře i legislativě některých států.¹⁰⁶¹ Jak uvádí Matulionyté, „*princip teritoriality je flexibilní koncept a jeho limity ve formě autonomie vůle stran pro porušení práv k duševnímu vlastnictví do něj mohou být včleněny*“.¹⁰⁶²

Článek 110 odst. 1 švýcarského ZMPS umožňuje následnou volbu práva pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví,¹⁰⁶³ jako jsou např. náhrada majetkové újmy, soudní příkaz k ukončení protiprávního jednání, soudní zákaz používat službu, jejíž využívání ohrožuje práva autora nebo poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za utrpěnou nemajetkovou újmu. Toto ustanovení nemá vliv na posouzení existence a obsahu chráněného práva.¹⁰⁶⁴ Volba práva je dále omezená kolizně, protože strany si mohou zvolit pouze *lex fori*.¹⁰⁶⁵ Jako další příklad národní legislativy je uváděn čínský ZMPS,¹⁰⁶⁶ který umožňuje následnou volbu práva po vzniku porušení. Volba práva je kolizně omezená, strany si mohou zvolit pouze právo fóra.¹⁰⁶⁷

¹⁰⁵⁸ Článek 3:606 odst. 2 CLIP Principů: „*If the infringement is closely connected with a pre-existing relationship between the parties, such as a contract, the law governing the pre-existing relationship shall also govern the remedies for the infringement, unless a) the parties have expressly excluded the application of the law governing the pre-existing relationship with regard to the remedies for infringement, or b) it is clear from all the circumstances of the case that the claim is more closely connected with another State.*“

¹⁰⁵⁹ Článek 25 odst. 2 Kjótských doporučení: „*The law applicable to the remedies for the infringement may be chosen by the parties.*“

¹⁰⁶⁰ Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexler, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 58.

¹⁰⁶¹ Matulionyté uvádí příklady národních právních úprav, které umožňují či umožňovaly volbu práva pro delikty obecně nebo pro delikty spojené s právy k duševnímu vlastnictví. Jedná se o Nizozemsko, Japonsko a Čínu. Matulionyté, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 79.

¹⁰⁶² „*[t]he territoriality principle is a flexible concept and limitations to it, such as party autonomy for IP infringements, can be set if there is a justified need for it.*“ In: Matulionyté, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 87.

¹⁰⁶³ Článek 110 odst. 1 švýcarského ZMPS: „*Für Ansprüche aus Verletzung von Immaterialgüterrechten können die Parteien nach Eintritt des schädigenden Ereignisses stets vereinbaren, dass das Recht am Gerichtsort anzuwenden ist.*“

¹⁰⁶⁴ Maunsbach, U., Kur, Annette. *Choice of law and Intellectual Property Rights*, s. 60.

¹⁰⁶⁵ Matulionyté, R. *Calling for party autonomy in intellectual property cases*, s. 78.

¹⁰⁶⁶ Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011 (čínský ZMPS).

¹⁰⁶⁷ Článek 50 čínského ZMPS: „*Liability for infringing intellectual property rights is governed by the law of the place where protection is sought. The parties may also choose to apply the law of the forum after the infringement*“

Umožnění volby práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví může být odůvodněno neexistencí zájmu států tuto otázku regulovat. Ne všechny otázky týkající se práv k duševnímu vlastnictví jsou ovlivněny zájmy států. Některé oblasti by měly být ponechány na vůli stran. Zájem států v oblasti práv k duševnímu vlastnictví se projevuje primárně v otázkách typu jejich existence, platnosti, obsahu, rozsahu a doby trvání ochrany. Zájem států se až sekundárně týká jejich porušení a až následně jsou z pohledu legislativního zájmu států nároky, resp. postihy, které může vlastník práv uplatnit v případě jejich porušení.¹⁰⁶⁸

Autonomie vůle stran zájmy států nenarušuje, neboť práva k duševnímu vlastnictví a jejich dodržování byla do jisté míry harmonizována prostřednictvím mezinárodních smluv a v rámci EU prostřednictvím sekundárního práva.¹⁰⁶⁹ Státy na základě této harmonizace mohou aplikací zvoleného práva fakticky vynucovat a respektovat zájmy cizího státu. Volba práva může naopak zvýšit ochranu práv k duševnímu vlastnictví díky větší efektivitě při přeshraničním vymáhání jejich ochrany.¹⁰⁷⁰ Volba jednoho rozhodného práva pro multistátní porušení usnadňuje práci soudům, které nemusí zjišťovat obsah cizích práv rozhodných,¹⁰⁷¹ tato práva interpretovat a aplikovat.¹⁰⁷²

Volba práva může být limitována požadavkem na ochranu slabší smluvní strany, což z hlediska metodologie mezinárodního práva soukromého EU také nemusí činit interpretační a aplikační problémy.¹⁰⁷³ Tento požadavek může být výslovně upraven v kolizním předpisu nebo vyplývat z dosahu imperativních norem či výhrady veřejného pořádku. Vzhledem ke zmíněné harmonizaci může vynucování práva k duševnímu vlastnictví, byť podle cizího práva, které ale obsahuje obdobná pravidla ochrany jako právo fóra, vést k jeho větší efektivitě. Zájmy států i při umožnění volby práva by byly chráněny pomocí možné aplikace imperativních norem nebo výhrady veřejného pořádku. Kromě toho ne všechny aspekty práv k duševnímu vlastnictví jsou podřízeny *lex loci protectionis* a striktnímu principu teritoriality. Jak bylo uvedeno v kapitole 2.3., smluvní závazkové vztahy v Nařízení Řím I se od tohoto principu do jisté míry odpoutávají.

Odborná literatura rozlišuje možnost volby práva pro porušení obecných práv k duševnímu vlastnictví dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II a jednotného práva k duševnímu vlastnictví Společenství/EU dle článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.

Návrhy volby práva pro skutkové stavy spadající pod článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II jsou spíše odmítány. Důvodem je hraniční určovatel *lex loci protectionis*, který dle těchto kritiků odráží potřebu zajištění veřejných zájmů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Volba práva je přijímána spíše v kontextu článku 8 odst. 2 Nařízení Řím II.¹⁰⁷⁴ Navázání této kolizní normy obsahuje hraniční určovatel

occurs. “ K volbě práva v judikatuře čínských soudů srov. Tang, S. *Party autonomy in infringement of copyright: Beijing IP Court Judgment in the Drunken Lotus* [online], s. n/a.

¹⁰⁶⁸ „[s]tate’s public policies predominantly concern issues related to IP rights as such (existence, validity, scope, ownership of rights, etc.) and not the infringements.” In: Matulionytė, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 83; stejně tak van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 214.

¹⁰⁶⁹ Matulionytė, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 85. Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví upravuje minimální standard pro oprávněné osoby, domněnku autorství, důkazní prostředky, předběžná a zajišťovací opatření, nápravná opatření, náhradu škody a další. Nařízení o vymáhání práv duševního vlastnictví upravuje jednotná pravidla pro vymáhání práv k duševnímu vlastnictví na hranicích EU.

¹⁰⁷⁰ Matulionytė, R. *Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases*, s. 85.

¹⁰⁷¹ Dle české doktríny mezinárodního práva soukromého je soud povinen *ex officio* zjistit obsah cizího práva a použít ho stejným způsobem, jakým se používá v zemi svého původu. K tomu srov. § 23 ZMPS. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*, s. 122 a násl.

¹⁰⁷² Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexler, J. et al. *Kyoto Guidelines: Applicable Law*, s. 57.

¹⁰⁷³ Článek 14 odst. 1 písm. a) Nařízení Řím II umožňuje volbu práva, pokud se týká vztahu se spotřebitelem, až poté, co došlo ke skutečnosti, která vedla ke vzniku škody.

¹⁰⁷⁴ „As convincing as the exclusion may be in relation to Art. (8) based on the territorial limits of intellectual property rights and the public interests involved, the less convincing it is in relation to the law applicable under Art. 8(2).” In Illmer, M. *Article 8 Rome II Regulation* s. 249.

lex loci delicti commissi, který nezohledňuje zájmy pouze jednoho konkrétního státu, ale EU jako celku.¹⁰⁷⁵

Jistý problém s umožněním volby práva pro nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví by bylo možné identifikovat v souvislosti s působností Nařízení Řím II. Dle článku 3 má Nařízení Řím II univerzální použitelnost a právo určené na jeho základě se použije bez ohledu na to, zda je právem některého členského státu. Je možné že by se strany mohly dohodnout na volbě práva nečlenského státu. Nicméně tato možnost je podle autorky spíše nepravděpodobná.

S ohledem na výše uvedené je možné navrhnout následující znění článku 8 Nařízení Řím II.

Nařízení Řím II

4. Strany si mohou zvolit právo, kterým se budou řídit nároky (postihy) vyplývající z porušení práva duševního vlastnictví.

3.5.5 Dílčí závěr

Nejvýraznější přínos *soft law* pravidel je možné spatřovat v kolizní úpravě mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Pravidla nestátního původu sice vycházejí z principu teritoriality, ale zároveň upravují kritéria pro multistátní porušení. Odchýlení se od principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví se týká autonomie také vůle stran. Volba práva je omezená na nároky, resp. postihy vyplývající z porušení, ale i tak znamená významný posun od údajně nepřekonatelného požadavku teritoriality.

V tomto případě *soft law* pravidla nebudou mít prozatím vliv na současnou úpravu kolizních norem v Nařízení Řím II. Autonomie vůle stran je v mezinárodním právu soukromém EU možná i v dříve nevídaných oblastech, jako je např. dědické právo nebo vyživovací povinnosti. Umožnit volbu práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví lze provést pouze na legislativní úrovni novelizací textu Nařízení Řím II. Vzhledem k výslovnému vyloučení volby práva v článku 8 odst. 3 Nařízení Řím II nelze tento zákaz obejít pomocí interpretační judikatury Soudního dvora EU.¹⁰⁷⁶

3.6 Mezinárodní příslušnost

3.6.1 Obecná příslušnost

Pravidlo obecné (základní) příslušnosti pro učení mezinárodní příslušnosti soudů je v Nařízení Brusel Ibis a obou souborech *soft law* založeno na principu *actor sequitur forum rei*, podle kterého žalovaný může být žalován v místě svého obvyklého bydliště.¹⁰⁷⁷ Toto pravidlo chrání žalovaného, který je žalován na svém domácím hřišti. Umožňuje také koncentraci všech nároků, bez ohledu na jejich povahu (smluvní či mimosmluvní), v jednom sudišti. Nařízení Brusel Ibis ani zkoumaná pravidla nestátního původu neumožňují odmítnutí příslušnosti na základě *forum non conveniens*.¹⁰⁷⁸

¹⁰⁷⁵ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 248 a zde citované zdroje.

¹⁰⁷⁶ Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 250.

¹⁰⁷⁷ Z hlediska terminologie používá Nařízení Brusel Ibis v anglickém znění termín *domicile*, zatímco CLIP Principy a Kjótská doporučení termín *habitual residence*, což je v souladu s terminologií použitou v novějších předpisech mezinárodního práva soukromého EU.

¹⁰⁷⁸ Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*, s. 8.

Základní (obecné) pravidlo příslušnosti místa obvyklého bydliště žalovaného je v souborech *soft law* upraveno v článku 2:101 a 2:601 CLIP Principů¹⁰⁷⁹ a článku 3 Kjótských doporučení^{1080, 1081}

CLIP Principy obsahují v článku 2:601 definici pojmu obvyklé bydliště. V případě fyzické osoby jednající v rámci podnikatelské činnosti se jedná o místo její hlavní činnosti. V případě právnické osoby se jedná o místo, kde se nachází její sídlo, ústředí administrativy nebo hlavní místo podnikání. Pokud právnická osoba nemá sídlo, může být žalovaná v místě, kde byla inkorporována nebo kde byla založena.¹⁰⁸²

Kjótská doporučení definici obvyklého bydliště neobsahují.¹⁰⁸³ Na rozdíl od CLIP Principů výslovně uvádějí, že příslušnost soudů v místě obvyklého bydliště žalovaného je územně neomezená. Toto ustanovení bylo včleněno z toho důvodu, že „*se stále jedná o kontroverzní otázku*“.¹⁰⁸⁴ Soudy v tomto státě mohou rozhodnout o náhradě škody a postizích s celosvětovými účinky ve sporech týkajících se porušení registrovaných i neregistrovaných práv, která jsou chráněna ve státě fóra i v jiném smluvním státě.¹⁰⁸⁵

	Článek	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obvyklé bydliště žalovaného	Článek 62 fyzické osoby
			Článek 63 právnické osoby
CLIP Principy	2:101	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:601		Obvyklé bydliště
Kjótská doporučení	3	Obvyklé bydliště žalovaného	

Tabulka 8 – *Soft law* – obecná příslušnost

Pravidlo obecné příslušnosti spočívající v (obvyklém) bydlišti žalovaného zpravidla nepůsobí aplikační problémy. Obtíže jsou spjaty spíše s technickými a technologickými než právními otázkami. Z tohoto důvodu není nutné vytvářet odlišné návrhy *de lege ferenda*.

3.6.2 Příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů

Nařízení Brusel Ibis a CLIP Principy vycházejí pro určení příslušného soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů z výslovně stanoveného kritéria místa plnění,¹⁰⁸⁶ od čehož se Kjótská doporučení ve své formulaci odchýlila (k tomu srov. dále).

¹⁰⁷⁹ Článek 2:101 CLIP Principů: „*Subject to these Principles, a person may be sued in the courts of any State in which the person is habitually resident (Article 2:601).*“

¹⁰⁸⁰ Článek 3 Kjótských doporučení: „*Unless otherwise provided for in these Guidelines, the defendant should be subject to the jurisdiction of the courts of the State in which he or she is habitually resident. The courts' jurisdiction shall be territorially unlimited.*“

¹⁰⁸¹ K tomu srov. § 201 ALI Principů.

¹⁰⁸² Článek 2:601 CLIP Principů: „*1) For the purposes of this Part, the habitual residence of a natural person acting in the course of a business activity shall, for actions related to that activity, also be the principal place of business. 2) For purposes of this Part, a company or other legal person or association of natural or legal persons shall have its habitual residence in any state a) where it has its statutory seat or registered office, or b) where it has its central administration or c) where it has its principal place of business. If the entity lacks a statutory seat or registered office, it may also be sued in the State where it was incorporated or, if no such place exists, under whose law it was formed.*“

¹⁰⁸³ Podle komentáře k tomuto ustanovení není dostačující, pokud žalovaný na území státu pouze provozuje podnikatelskou činnost. Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 13.

¹⁰⁸⁴ „*The unlimited territorial scope of the court's jurisdiction is stressed explicitly [...] because it is still controversial in intellectual property cases.*“ In: Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 14.

¹⁰⁸⁵ Žaloby týkající se celosvětového porušení a nároky z něj vyplývajících se v praxi mohou týkat především autorského práva a všeobecně známých ochranných známek. Protiprávní jednání může být kvalifikováno jako porušení těchto práv ve většině smluvních států Bernské úmluvy, Pařížské úmluvy nebo členských států WTO, které jsou vázány Dohodou TRIPS. V případě porušení registrovaných práv k duševnímu vlastnictví musí být žalobce v žalobním petitu přesnější, neboť tato práva mohou být chráněna pouze v některých státech. Žalobce proto musí pečlivě zvážit výběr soudiště.

¹⁰⁸⁶ „*The major problems with Art [7/1] flow not from the interpretation adopted by the Court of Justice [...] but from the text of the [Regulation] itself, which seeks to confer jurisdiction in matters relating to a contract by*

Kritérium místa plnění je problematické v případě smluv, ve kterých je závazek plněn na internetu. Příkladem může být poskytnutí služby online ve formě vytvoření webové prezentace, nákup odborné knihy v podobě *ebook* nebo poskytování cloudových služeb apod.¹⁰⁸⁷ Tyto smlouvy zpravidla obsahují prorogační doložku,¹⁰⁸⁸ takže zřejmě z tohoto důvodu se Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost vyjádřit se k interpretaci pojmu místo plnění, místo dodání nebo místo poskytnutí služeb na internetu.¹⁰⁸⁹ V této práci bylo uvedeno rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Falco* týkající se licenční smlouvy (k tomu srov. kapitulu 2.5.4.). Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr EU nekvalifikoval licenční smlouvu jako smlouvu o poskytování služeb, nemusel se zabývat odpovědí na druhou předběžnou otázku, která se týkala interpretace místa plnění, resp. místa poskytování služeb.¹⁰⁹⁰

Soudní dvůr EU se zabýval interpretací místa dodání a místa poskytování služeb upravených v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis zatím pouze v offline prostředí. V případě více míst dodání se místem plnění rozumí místo, které zajišťuje nejužší vztah mezi smlouvou a soudem. Tento nejužší vztah se zpravidla nachází v místě hlavního dodání, které musí být stanoveno na základě ekonomických kritérií.¹⁰⁹¹ Nelze-li místo dodání určit dle smlouvy, řídí se *legis causae*.¹⁰⁹² V případě kupní smlouvy je místem dodání místo, kde zboží bylo nebo mělo být předáno kupujícímu.¹⁰⁹³ U koupě elektronické knihy je obtížné určit, kde byla dodána nebo stažena. Je možné uvažovat o místě bydliště kupujícího nebo místě bydliště prodávajícího.¹⁰⁹⁴

V případě více míst poskytování služeb se jedná o hlavní místo, kde byly služby poskytnuty. Pokud toto místo nelze určit, je třeba zohlednit místo, kde služby byly skutečně převážně poskytovány, s přihlédnutím k času strávenému na těchto místech a významu zde vykonávané činnosti.¹⁰⁹⁵ V případě smluv týkajících se poskytování služeb, jako např. cloudové uložení, je obtížné určit, kde byly služby poskytnuty. Je možné uvažovat o místě obvyklého bydliště uživatele nebo místě obvyklého bydliště poskytovatele služby nebo místě, kde byla uložena data zpracována.¹⁰⁹⁶

Soubory *soft law* obsahují alternativní pravidla příslušnosti pro spory vyplývající ze smluvních závazkových vztahů (článek 2:201 CLIP Principů a článek 4 Kjótských doporučení).¹⁰⁹⁷

Článek 2:201 odst. 1 CLIP Principů¹⁰⁹⁸ obsahuje pravidlo obsahující kritérium místa plnění. Toto ustanovení se vztahuje nejen na licenční smlouvy a smlouvy o převodu práv, ale také na smlouvy, které jsou spojeny s vytvářením nebo využíváním práv k duševnímu vlastnictví (*joint ventures*, smlouvy o spolupráci ve výzkumu, distribuční smlouvy, franšizové smlouvy a další).¹⁰⁹⁹

reference to a single, inflexible connecting factor [...] one-dimensional rule in contractual matters is wholly inadequate.“ Hill In: Levina, D. *Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure*, s. 289.

¹⁰⁸⁷ K dalším příkladům možných způsobů plnění online srov. např. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní*, s. 146-148.

¹⁰⁸⁸ Prorogační dohody v obchodních smlouvách jsou upraveny v článku 25 Nařízení Brusel Ibis, prorogační dohody ve spotřebitelských smlouvách jsou upraveny v článku 19 Nařízení Brusel Ibis.

¹⁰⁸⁹ Soudní dvůr EU se zatím vyjadřoval k platnosti prorogační dohody uzavřené v rámci *click-wrap* smlouvy v rozsudku Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. května 2015 ve věci C-322/14, *El Majdoub*.

¹⁰⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, *Falco*, odst. 17.

¹⁰⁹¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. května 2007 ve věci C-386/05, *Color Drack GmbH v. Lexx International Vertriebs GmbH*, odst. 40.

¹⁰⁹² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. února 2010 ve věci C-381/08, *Car Trim*, odst. 55.

¹⁰⁹³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. února 2010 ve věci C-381/08, *Car Trim*, odst. 60.

¹⁰⁹⁴ Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*, s. 150-153.

¹⁰⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. března 2010 ve věci C-19/09, *Wood Floor*, odst. 40.

¹⁰⁹⁶ Toto řešení by mohlo být v souladu se závěry rozsudku Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. března 2010 ve věci C-19/09, *Wood Floor*, odst. 42.

¹⁰⁹⁷ K tomu srov. § 205 ALI Principů.

¹⁰⁹⁸ Článek 2:201 odst. 1 CLIP Principů: „*In disputes concerned with contractual obligations, a person may be sued in the courts of the State where the obligation in question is to be performed.*“

¹⁰⁹⁹ European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 62-63.

Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů¹¹⁰⁰ obsahuje určení místa plnění v případě smluv, jejichž hlavním předmětem je poskytnutí licence nebo převod práva.¹¹⁰¹ Tímto místem je, pokud nebylo mezi stranami dohodnuto jinak, místo státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno. Důvodem této úpravy je, že většina otázek spojených s právem k duševnímu vlastnictví a jeho porušením se řídí *lex loci protectionis*, které bude ve většině případů shodné s právem místa, kde byla smlouva plněna.¹¹⁰² Soudy státu, pro jehož území byla licence udělena nebo právo převedeno, mohou rozhodovat o všech právech a povinnostech vyplývajících z těchto smluv, včetně povinností platit poplatky (*royalties*). Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů má zároveň „*koncentrační a fragmentální účinky*“.¹¹⁰³ Toto ustanovení umožňuje podřídit všechny otázky týkající se smluvního vztahu k jednomu sudišti, ale neumožňuje koncentraci nároků vyplývajících z licence udělené pro více států najednou. Dle poslední věty tohoto ustanovení je příslušnost soudů omezena na jednání týkající se území fóra.

Článek 2:201 odst. 3 CLIP Principů¹¹⁰⁴ umožňuje koncentraci smluvních a mimosmluvních nároků k soudům, které jsou příslušné podle článku 2:201 odst. 1. Tímto ustanovením se CLIP Principy odchyľují od judikatury Soudního dvora EU, která důsledně rozlišuje příslušnost soudů ve sporech vyplývajících se smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů.¹¹⁰⁵

Dle článku 4 Kjótských doporučení¹¹⁰⁶ jsou ve sporech vyplývajících z licenčních nebo převodních smluv¹¹⁰⁷ příslušné soudy státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno. Může se jednat o spory týkající se povinnosti udělit licenci nebo práva licenci převést, platby licenčních poplatků nebo náhrady škody v případě porušení smluvní povinnosti. Soudy tohoto místa jsou nejužší spojeny s příslušnou smlouvou. Kjótská doporučení se tímto ustanovením odchýľila od právní úpravy v článku 7 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis, který obsahuje výslovně uvedené kritérium místo plnění.¹¹⁰⁸ Příslušnost těchto soudů je teritoriálně omezena. V případě multistátního porušení může žalobce podat žalobu k soudům státu obvyklého bydliště žalovaného a uplatnit územně neomezené nároky, nebo žalovat dle alternativní příslušnosti a uplatnit nároky týkající se území příslušného fóra.

¹¹⁰⁰ Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů: „*In disputes concerned with contracts having as their main object the transfer or license of an intellectual property right, the State where the obligation in question is to be performed shall be, for the purposes of this provision and unless otherwise agreed, the State for which the license is granted or the right is transferred. When this provision offers the sole basis of jurisdiction, the court shall have jurisdiction only with respect to activities relating to the license or transfer of the intellectual property right for that particular State.*“

¹¹⁰¹ Vzhledem k formulaci „*jejichž hlavní předmět je*“ se toto ustanovení nevztahuje na smlouvy, ve kterých je licence nebo převod práva vedlejším závazkem k závazku hlavnímu (jedná se např. o křížové licence ve smlouvách o výzkumné spolupráci). European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 65.

¹¹⁰² European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 62.

¹¹⁰³ „*[h]as both a concentrating and a fragmentating effect*“. In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 66.

¹¹⁰⁴ Článek 2:201 odst. 2 CLIP Principů: „*In disputes concerned with infringement claims arising out of a contractual relationship between the parties, a court having jurisdiction with regard to the contract shall also have jurisdiction in respect of the infringement, without prejudice to Article 2:202.*“

¹¹⁰⁵ Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*, s. 201.

¹¹⁰⁶ Článek 4 Kjótských doporučení: „*In disputes concerning intellectual property license or transfer contracts, a person may be sued in the courts of the State for which the license is granted or the right is transferred; the court's jurisdiction shall be territorially limited to the State in which the court is situated.*“

¹¹⁰⁷ Toto ustanovení se dle komentáře vztahuje nejen na licenční a převodní smlouvy, ale všechny smluvní typy bez ohledu na jejich označení, jejichž předmětem je licence nebo převod práva (k různým druhům licenčních smluv srov. kapitolu 2.3.7.). Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

¹¹⁰⁸ Toto odchýlení se o kritéria místa plnění je odůvodňováno otázkami spojenými s jeho aplikací. Interpretaci pojmu místo plnění je nutné provést na základě hmotného práva, které se určí dle kolizních norem předpokládaného fóra. Místo plnění se navíc může lišit podle toho, o plnění jaké povinnosti se jedná (např. místo plnění pro placení licenčních poplatků může být odlišné od místa plnění povinnosti udělit licenci). Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

Toto teritoriální omezení příslušnost je odůvodněno jednak stejným omezením jako v případě deliktní příslušnosti, ale také nutností zajištění rovnováhy mezi žalobcem a žalovaným. Žalobce si může vybrat mezi obecnou a alternativní příslušností, zatímco žalovaný se musí, pokud je zvolena alternativní příslušnost, bránit mimo stát svého bydliště.¹¹⁰⁹

	Článek	Příslušnost	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	7 odst. 1	Alternativní	Místo plnění	Písm. a) dle <i>legis causae</i> Dle písm. b) autonomní výklad
CLIP Principy	2:101	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:201 odst. 1	Alternativní	Místo plnění	
	2:201 odst. 2			Místo plnění
	2:201 odst. 2		Rozšíření příslušnosti na mimosmluvní závazky	
	2:601			Obvyklé bydliště
Kjótská doporučení	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	5	Alternativní	Soudy státu, pro který byla licence udělena nebo právo převedeno	

Tabulka 9 – Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů

Nařízení Brusel Ibis i pravidla *soft law* vycházejí z kritéria místa plnění. Vzhledem k tomu, že Nařízení Brusel Ibis prošlo v relativně nedávné době revizí, nelze v dohledné době očekávat další zásah do jeho právní úpravy. I přesto je možné navrhnout znění novelizovaného článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis se samostatným procesním pravidlem pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví v písmenu b).

Článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

(...)

- v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví (licenční nebo převodní smlouvy) území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno; příslušnost tohoto soudu je omezená pouze ve vztahu k jednání souvisejícímu s licencí nebo převodem práva k duševnímu vlastnictví s územím tohoto členského státu.

3.6.3 Příslušnost ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů

V případě mimosmluvních závazkových vztahů je příslušnost soudů dána v souladu s „univerzálně přijímaným principem“¹¹¹⁰ v místě, kde došlo ke škodné události. Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis umožňuje alternativně žalovat (1) v místě protiprávního jednání (*forum delicti commissi*), (2) v místě škodlivých následků (*forum damni infecti*) nebo (3) v místě, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, ale s vyloučením aplikace pro porušení práv k duševnímu vlastnictví.

3.6.4 Forum delicti commissi

Pro vlastníky práv k duševnímu vlastnictví může být časově i finančně nákladné domáhat se ochrany před všemi fóry dle kritéria *damni infecti*. Mozaiková úprava a mnohost potenciálních soudišť dle místa

¹¹⁰⁹ Komentář k tomuto ustanovení výslovně odkazuje na judikaturu Soudního dvora EU, konkrétně na rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk* a rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*. K tomu srov. Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 16.

¹¹¹⁰ „[p]ractically universally accepted principle“. In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 69.

škodlivých následků je předmětem odborné kritiky a v praxi může působit nemalé obtíže. Z tohoto důvodu je možné se domnívat, že poškozený nejčastěji podá žalobu ve *foru delicti commissi*.¹¹¹¹

V případě nelokalizované škody na internetu je určení místa škodlivých následků problematické. Z tohoto důvodu někteří generální advokáti ve svých stanoviscích dokonce navrhovali vyloučení aplikace kritéria *damni infecti* a zachování pouze kritéria *delicti commissi* pro náhradu škody týkající se porušení chráněných práv na internetu. Tuto možnost navrhoval generální advokát Villalón ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Hejduk* pro porušení autorských práv na internetu.¹¹¹² Dle jeho odůvodnění je kromě tohoto místa možné žalovat v místě obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Dle jeho názoru tato dvě kritéria „ve většině situací povedou k těžké příslušnosti [...], ne vždy tomu tak bude“.¹¹¹³

Podobným způsobem argumentoval generální advokát Bobek ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*, které se týkalo porušení osobnostních práv na internetu. Podle jeho názoru aplikace mozaikového přístupu nezohledňuje rozdíly mezi použitými médii ve smyslu tištěných nebo elektronických. Soudní dvůr EU opakovaným potvrzováním mozaikového přístupu umožňuje mnohočetnost příslušností a fragmentaci žalob.¹¹¹⁴ Z tohoto důvodu navrhoval odmítnutí možnosti aplikace kritéria místa škodlivých následků, a naopak zachování pouze kritéria *delicti commissi* a centra zájmů poškozeného. Žalobci by zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis.¹¹¹⁵

Kritérium *delicti commissi* představuje zajištění právní jistoty a předvídatelnosti pro ISP a uživatele. Tyto subjekty by mohly být žalovány v zemi, kde jednaly, což ve většině případů může být stát jejich obvyklého bydliště. Podle jiných názorů by omezení alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze na místo příčinné události omezilo možnosti žalujících (vlastníků práv) pro podání žaloby, což by mohlo mít vliv na vynutitelnost autorskopravní ochrany online. Vlastníci práv by dle tohoto přístupu mohli žalovat pouze mimo státy svého obvyklého bydliště. Nemohli by žalovat v jiných jurisdikcích, kde došlo ke vzniku škody, což bude zpravidla v zemi jejich obvyklého bydliště. Tento přístup by mohl opět vést k oslabení vynutitelnosti autorskopravní ochrany online. Z praktického pohledu je v mnoha případech pro žalující stranu výhodnější žalovat u soudů v místě obvyklého bydliště (v kontextu Nařízení Brusel Ibis v místě, kde se projeví škodlivé následky). Tuto tezi ostatně potvrzuje komparativní výzkum, který v roce 2017 provedl *Christie* ve spolupráci s WIPO.¹¹¹⁶

Tento přístup může vést k nadměrnému využívání *fóra shopping* ze strany ISP, kteří by tímto mohli poskytovat své služby např. ze zemí, ve kterých je ochrana práv k duševnímu vlastnictví omezená.¹¹¹⁷

¹¹¹¹ Lutz, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 691-693.

¹¹¹² Pod pojmem nelokalizovaná škoda je nutné rozumět takovou škodu, u které žalobce nemůže poskytnout ověřitelné informace vymezující škodu vzniklou výlučně na území fóra. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 41 a 42. Obdobně argumentoval generální advokát Jääskinen ve stanovisku týkající se aplikace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věci porušení zákazu kartelových dohod. K tomu srov. „[j]sou definiční znaky ‚místa, kde došlo ke škodné události ve smyslu tohoto ustanovení, které vyplývají z judikatury, podle mého názoru irelevantní z důvodu značného zeměpisného rozptýlení příčin a následků uplatňovaných škod. Obě části alternativy uvedené Soudním dvorem totiž v tomto případě vedou k tomu, že je potenciálně příslušná řada soudů členských států, ačkoli cílem uvedeného nařízení je omezit počet souběžných řízení, a neumožňují určit soud, který má ‚zvláště úzkou vazbu se sporem a má tak ‚nejlepší předpoklady‘ ratione loci pro rozhodnutí tohoto sporu, ačkoli to je základem uvedeného čl. 5 bodu 3.“ In: Stanovisko generálního advokáta N. Jääskinen přednesené dne 11. prosince 2014 ve věci C-352/13, *Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA (CDC) v. Evonik Degussa GmbH a další*, odst. 49.

¹¹¹³ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 45.

¹¹¹⁴ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 79-80.

¹¹¹⁵ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 92-98.

¹¹¹⁶ Christie, A., F. *Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem?* s. 152-183.

¹¹¹⁷ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 137.

Další nevýhoda plynoucí z této interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je spojena s již dříve uváděnou skutečností, že kritérium místo příčinné události zpravidla vede ke stejnému sudišti, jako země obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis. Touto interpretací by alternativní příslušnost ztratila smysl a význam.

Z tohoto důvodu je možné uvést, že omezení alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis v případech online porušení práv k duševnímu vlastnictví pouze na soudy v místě příčinné události nelze doporučit.

3.6.5 *Forum damni infecti*

Druhou „alternativou v rámci alternativy“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je místo, kde se projeví škodlivé následky (*locus/forum damni infecti*). V tomto místě je možné žádat teritoriálně omezenou náhradu škody, která vznikla na území tohoto státu (mozaikový přístup).

Podle Soudního dvora EU je kritérium *damni infecti* a mozaikový přístup v souladu s požadavkem na řádný výkon spravedlnosti a užitečnou organizaci řízení. Pouze soud, který je příslušný k rozhodování o újmě vzniklé na území fóra, může nejlépe a s ohledem na důkazy přítomné v tomto členském státě posoudit vznik a rozsah tvrzené újmy na daném území.¹¹¹⁸ Toto kritérium je výhodné pro stranu žalující, která určuje, kde bude podána žaloba. Na straně druhé je pravděpodobné, že žalobce se bude schopen domoci celé škody pouze ve státě obvyklého bydliště žalovaného.

Zásadní otázka pro určení příslušnosti soudů dle místa škodlivých následků je, zda k jejímu založení stačí pouhá dostupnost chráněného obsahu z území fóra, nebo je vyžadována jiná kvalifikovaná podmínka. Touto podmínkou může být kromě dostupnosti obsahu zaměřování činnosti na území fóra ve spojení s vzniklou škodou. Judikatura Soudního dvora EU je v tomto ohledu nekonzistentní a je předmětem odborné kritiky. Soudní dvůr EU ve své judikatuře interpretoval pravidlo pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis jak ve smyslu, že postačuje dostupnost škodlivého obsahu (např. chráněného právy k duševnímu vlastnictví nebo porušující práva k duševnímu vlastnictví, *access approach*),¹¹¹⁹ i tak, že je nutné cílení (zaměřování, *targeting approach*) činnosti škůdce na území daného státu.¹¹²⁰ Tyto dvě podmínky spočívající v dostupnosti nebo zaměřování činnosti jsou analyzovány dále.

3.6.5.1 *Forum damni infecti* a kritérium dostupnosti¹¹²¹

Místo škodlivých následků a delokalizace škody¹¹²² s ním spojená může vést k jevu zvanému *forum shopping* a právní nejistotě na straně žalovaného,¹¹²³ ale i žalobce.

¹¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 38. Soudní dvůr EU se svým odůvodněním chtěl zřejmě vypořádat s hlavní námitkou spočívající v nemožnosti určení výše náhrady škody ve vztahu k určitému území.

¹¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*.

¹¹²⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oreal*; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. června 2012 ve věci C-5/11, *Donner*.

¹¹²¹ Tato část byla zpracována a vychází z publikace Kyselovská, T. Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflifx TV*. In *Revue pro právo a technologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2022, roč. 13, č. 26, s. 109-159. doi:10.5817/RPT2022-2-4.

¹¹²² „[Š]íření fotografií online vykazuje velmi odlišné charakteristiky od prodeje výrobku online. Jedná se tudíž o šíření, o němž lze jen obtížně říci, že se zhmotňuje na jednom nebo více zjiitelných místech. Spíše naopak, škoda se stává „nehmotnou“, to znamená, že se rozptýluje a tím „přemisťuje“, čímž je ztíženo zjištění místa, kde došlo ke škodě, ve smyslu [čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1215/2012].“ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 2.

¹¹²³ V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví škůdce (žalovaný) nemusí předvídat či kontrolovat, kde se projeví škodlivé následky jeho jednání.

Soudní dvůr EU vycházel z dostupnosti chráněného nebo poškozujícího obsahu ve státu fóra v celé řadě rozhodnutí týkajících se online porušení osobnostních práv, online i offline porušení práv k duševnímu vlastnictví a nekalé soutěže. Otázka dostupnosti poškozujícího obsahu v případě porušení osobnostních práv a pomluvy byla předmětem předběžné otázky ve věci *eDate*. Soudní dvůr EU se touto otázkou přímo nezabýval, protože příslušnost předkládajícího soudu byla založena nikoliv dle místa škodlivých následků, ale dle kritéria centra zájmů poškozeného, s neomezenou územní příslušností.¹¹²⁴

Problematice dostupnosti škodlivého obsahu pro založení příslušnosti soudů v místě škodlivých následků se věnoval generální advokát Hogan ve stanovisku k rozhodnutí ve věci *Gtflifx TV*. Rozhodnutí v této věci se týkalo osobnostních práv, resp. nekalé soutěže, a závěry z něj je do jisté míry možné zobecnit i pro zkoumanou oblast.

Kritika mozaikového kritéria a dostupnosti je spojena především s možností soudního obtěžování.¹¹²⁵ Z tohoto důvodu generální advokát Hogan uvedl, že je nutné na legislativní úrovni jednotlivých členských států přijmout procesní opatření, která zpřísní procesní pravidla v těchto věcech, zejména pravidla pro náhradu nákladů řízení, které často „dostatečně nezohledňují nepřímé náklady vzniklé vedením určitého řízení (zejména náklady zátěže způsobené sporem), přestože tyto náklady mohou být v praxi z hospodářského i morálního hlediska značné“.¹¹²⁶ Generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gtflifx Tv* dále navrhoval, aby k založení příslušnosti soudů dle dostupnosti obsahu byl žalobce povinen prokázat, že má v obvodu příslušnosti těchto soudů „významný počet zákazníků, kteří mohou mít přístup k dotčené publikaci a mohou ji rozumět“.¹¹²⁷ Tento návrh ulehčuje pozici žalovaného s ohledem na jeho důkazní břemeno. Podle kritiků tento návrh vyžaduje relativně komplexní posouzení skutkového stavu, které nemusí odpovídat skutečnosti.¹¹²⁸ Může se jednat o situaci, kdy předmětné webové stránky využívají geoblokační technologie, které omezují dostupnost z území určitého státu.

Porušení práv k duševnímu vlastnictví na internetu může mít škodlivé následky na území více států.¹¹²⁹ Žalovaný z tohoto důvodu může být teoreticky vystaven žalobám ve všech 27 členských státech EU, což na něj klade vysoké finanční a časové nároky ohledně procesní obrany (i za předpokladu „slabé“ pozice žalobce v určitém státě).¹¹³⁰ Pouze malá část celkové škody, ke které došlo na území jednoho státu, může vést k návrhu žalobce na vydání soudního zákazu určitého jednání, což prakticky může ukončit veškeré aktivity žalovaného na internetu.¹¹³¹

¹¹²⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 24.

¹¹²⁵ Tato problematika je aktuální v oblasti osobnostních práv, kde může docházet k mnohačetným žalobám proti účasti veřejnosti (SLAPP). K tomu srov. Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“), s. 30–44. K tomu také srov. Hein, J. von. *Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs [online]*, s. n/a.

¹¹²⁶ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 63.

¹¹²⁷ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv*, odst. 105.

¹¹²⁸ Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 191.

¹¹²⁹ Tato fragmentace příslušnosti může vést k nadměrnému procesnímu a důkaznímu zatížení strany, která se domáhá porušení jejích práv z důvodu šíření informací na internetu. In: Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 9.

¹¹³⁰ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 43. „While one may consider this to be justified by the wish to protect the rights of the victim of personality and IP infringements, it obviously comes at price of exposing potential defendants to the risk of being easily sued everywhere in the EU.“ In: Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 693.

¹¹³¹ Bogdan, M. *Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation*, s. 5. Lutzi poukazuje na rozdíly v judikatuře soudů, podle které soudy některých států (typicky Velká Británie v době, kdy byla členským státem EU), se stavěly rezervovaně k vydávání soudních příkazů zakazujících online jednání, pokud jejich příslušnost byla založena pouze na části utrpěné škody. Jako opačný přístup Lutzi uvádí německé soudy. In: Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 692.

Na kritériu dostupnosti obsahu z území fóra byla založena rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney* a ve věci *Hejduk*. Soudy členských států, ke kterým byla podána žaloba, mohou rozhodnout pouze o škodě, která vznikla na jejich území (teritoriálně omezená příslušnosti).¹¹³² Rozhodnutí ve věci *Pinckney* a *Hejduk* se týkala online porušení autorských práv. Tedy teritoriálně neomezených práv k duševnímu vlastnictví.¹¹³³ Tato dvě rozhodnutí jsou předmětem odborné kritiky.¹¹³⁴ Soudní dvůr EU svou argumentaci založil na výkladu textu článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, který na rozdíl od článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis neobsahuje výslovný výraz zaměrování činnosti.¹¹³⁵

Kritérium dostupnosti, které Soudní dvůr EU přijal v rozhodnutích týkajících se interpretace pojmu místo škodné události v případě online porušení autorských práv, lze považovat za rozporné jak s obecnými principy a zásadami Nařízení Brusel Ibis, tak konkrétními cíli alternativní příslušnosti dle článku 7 Nařízení Brusel Ibis.¹¹³⁶

Toto kritérium je v rozporu s právní jistotou a předvídatelností obou účastníků řízení, která vyplývá z Preambule k Nařízení Brusel Ibis.¹¹³⁷ Relativně neomezený přístup k chráněnému statku může být spojen s územně neomezeným vznikem škody, a tím s ubiquitous příslušností soudů ve více státech.¹¹³⁸ V případě neregistrovaných práv, jako je autorské právo, může být obsah porušující autorské právo zveřejněn z území jednoho státu, ale následně zpřístupněn, stažen, uložen, streamován nebo sdílen na území jiných států. Každé takové jednání je možné kvalifikovat jako porušení práv k duševnímu vlastnictví, jehož následkem je vznik škody.

Kritérium „pouhé“ dostupnosti zvýhodňuje vlastníky práv a umožňuje „rozsáhlé forum shopping“.¹¹³⁹ Toto kritérium je v rozporu s principem *actor sequitur forum rei*,¹¹⁴⁰ neboť žalobci se nabízí mnohost potenciálních soudů, včetně soudů v jeho obvyklém bydlišti. Příslušnost soudů v místě obvyklého bydliště žalobce, která byla založena na pouhé dostupnosti obsahu z území tohoto státu, byla potvrzena dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Wintersteiger*, *Pinckney*, *Hejduk*, *Coty Germany* a *Concurrence*. Vzhledem k tomu, že dostupnost zvýhodňuje poškozeného, bylo by možné toto kritérium považovat za rozporné s cíli a účelem alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, kterým není ochrana slabší smluvní strany.¹¹⁴¹

¹¹³² V tomto ohledu je možné uvést, že v případě původního řízení ve věci *Pinckney* se jednalo o prodej výlisků CD s hudbou, takže výše škody byla do určité míry určitelná v závislosti na počtu prodaných kusů. V původním řízení ve věci *Hejduk* se jednalo o nároky vyplývající ze zveřejnění autorského díla na internetu bez další kvantifikace.

¹¹³³ K tomu srov. kritický přístup k principu teritoriality u online porušení práv k duševnímu vlastnictví např. Kyselovská, T. Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím II In: Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*, s. 212 a násl.

¹¹³⁴ K tomu srov. např. Smith, J., Leriche, A. *CJEU Ruling in Pinckney v Mediatech: Jurisdiction in Online Copyright Infringement Cases Depends on the Accessibility of Website Content*, s. 137-138; Husovec, M. *Jurisdiction on the internet after Pinckney* [online], s. n/a.

¹¹³⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 42; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 32.

¹¹³⁶ Stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 43-44; stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 68.

¹¹³⁷ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15: „Pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost by měla být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně vymezených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného spojujícího prvku.“

¹¹³⁸ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 22.

¹¹³⁹ „[e]xtensive forum shopping.“ In: Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 133.

¹¹⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. února 2002 ve věci C-256/00, *Besix*, odst. 53; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 44.

¹¹⁴¹ „[článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis] nesměřuje konkrétně k tomu, aby slabší straně byla zaručena zvýšená ochrana“. In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. ledna 2014 ve věci C-45/13, *Kainz*, odst. 31.

Žalovaný může být vystaven množství sporů v různých členských státech EU, ve kterých došlo ke vzniku škody, neboť žalující strana může podat žalobu u kteréhokoliv členského státu, ve kterém byl chráněný obsah dostupný.¹¹⁴² Žalovaný nemůže předvídat, k soudům kterého členského státu bude žalobcem podána žaloba a rozsahu příslušnosti každého soudu.¹¹⁴³ Tato situace může být pro žalovaného velmi nevýhodná zejména v případech, kdy se svým jednáním zaměřoval na území konkrétního státu či států, ale jeho internetové stránky jsou dostupné i z jiných zemí (*overspill effects*).¹¹⁴⁴ Kritérium dostupnosti je tímto v rozporu s požadavkem právní jistoty, neboť dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Besix* pravidla alternativní příslušnosti vyžadují, aby „běžně dobře informovaný žalovaný mohl rozumně předvídat, před jakými soudy, kromě soudů v místě jeho obvyklého bydliště, by byl žalován“.¹¹⁴⁵

Nevýhody kritéria dostupnosti je možné nalézt i na straně žalobce. Žalující strana nemá jistotu ohledně výsledku řízení, ve kterém není možné ověřit kritéria pro vymezení rozsahu příslušnosti soudu. Jinými slovy, může být velmi obtížné určit konkrétní výši náhrady škody pro území určitého státu.¹¹⁴⁶

Cílem alternativních pravidel příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je určit fórum, které založeno na „*existenci zvláště úzkého vztahu mezi sporem a soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“, tedy principem blízkosti (*proximity*). Tento princip potvrdil sám Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích.¹¹⁴⁷ Tato blízkost nemusí být zajištěna, pokud skutkové okolnosti nelokalizované škody nemohou být ověřeny běžnými důkazními prostředky. Toto je navíc možné pouze pro část škody, která na daném území vznikla, což ztěžuje posouzení celkového kontextu případu.

Je otázka, zda soudy v místě, ve kterém je internetová stránka dostupná, mají onen vyžadovaný zvláště úzký vztah k předmětu sporu. Tento soud se může nacházet na území jednoho z mnoha států, ve kterých je sice internetová stránka dostupná, ale chybí jiná vazba na spor nebo jeho účastníky. Skutečnost, že obsah chráněný autorským právem je dostupný z území tohoto státu, nemusí automaticky znamenat, že v tomto státě došlo ke vzniku škody. Lze proto polemizovat s odůvodněním Soudního dvora EU, zda se skutečně jedná o soud, „*který má objektivně nejlepší předpoklady pro posouzení, zda skutečnosti zakládající odpovědnost žalované osoby jsou splněny*“.¹¹⁴⁸ Stejně kriticky se k rozporu mezi kritériem dostupnosti a principem blízkosti vyjadřovali generální advokáti,¹¹⁴⁹ kteří zdůrazňovali podstatu alternativní příslušnosti ve vazbě na ono užší spojení se sporem.¹¹⁵⁰

Stejně tak je možné kriticky hodnotit, zda kritérium dostupnosti odpovídá požadavku na řádný výkon spravedlnosti.¹¹⁵¹ Jak uvedl generální advokát Villalón ve svém stanovisku ve věci *Hejduk*, „*jeví se jako*

¹¹⁴² Stejně tak stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 68; Torremans, P. *Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe*, s. 1635.

¹¹⁴³ *Schultz* k tomu jako protiargument uvádí, že z pohledu žalovaného jsou významná pouze ta soudiště, jejichž rozhodnutí mohou být vůči němu uznána a vykonána. Což v rámci EU a relativně volnému oběhu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních mohou být všechny členské státy EU. In: *Schultz, T. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 813-814.

¹¹⁴⁴ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 134.

¹¹⁴⁵ „*That principle of legal certainty requires, in particular, that the jurisdictional rules which derogate from the basic principle of the Brussels Convention laid down in Article 2, such as the rule in Article 5(1), should be interpreted in such a way as to enable a normally well-informed defendant reasonably to foresee before which courts, other than those of the State in which he is domiciled, he may be sued:*“ In: Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. února 2002 ve věci C-256/00, *Besix*, odst. 26 a zde citovaná předchozí judikatura.

¹¹⁴⁶ Hubin, J., B., Depreew, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 15.

¹¹⁴⁷ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 27.

¹¹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 28.

¹¹⁴⁹ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 44; stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 69.

¹¹⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, *Marinari*, odst. 20; rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, *UMI*, odst. 27.

¹¹⁵¹ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16.

obtížné, a nejspíš nemožné, určit škodu vzniklou výlučně v tomto státě [...] žalobce v takovém případě jako v projednávané věci nemůže poskytnout ověřitelné informace, které přesně vymezují škodu vzniklou výlučně ve státě, v němž je podána žaloba. Tato okolnost by vedla soud takového státu k přiznání nižší náhrady, než je reálné vzniklá škoda, nebo vyšší náhrady, čímž by došlo k překročení územního kritéria, které Soudní dvůr vyžaduje v takových situacích“.¹¹⁵² Dle požadavku řádného výkonu spravedlnosti by mělo být cílem Nařízení Brusel Ibis zabránit „multiplikaci příslušností soudů, která by mohla vést k vzájemně neslučitelným rozhodnutím“.¹¹⁵³

Kritérium dostupnosti je možné považovat za rozporné s požadavkem na vyvažování různě kolidujících zájmů různých subjektů v autorském právu, tedy hledání rovnováhy mezi právy a zájmy nositelů práv a uživatelů.¹¹⁵⁴ Možnost žalovat z titulu online porušení autorského práva před soudy kteréhokoliv členského státu, ve kterém je chráněný obsah dostupný, znamená výhodnější pozici pro vlastníky práv. Tato interpretace může, dle některých názorů, vést k posílení výkonu a vynuucování těchto práv. Na druhé straně může vést ke snížení právní jistoty a předvídatelnosti uživatelů a poskytovatelů služeb informační společnosti. Kritérium dostupnosti může vést k omezení služeb poskytovaných ISP nebo rozšíření používání geolokačních prostředků omezujících přístup k obsahu z území vybraných členských států.¹¹⁵⁵ Taková omezení dostupnosti mohou mít vliv na vnitřní trh EU.

Pouhá dostupnost webových stránek bez dalších kritérií by neměla být, podle názoru autorky, důvodem pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria *damni infecti*.¹¹⁵⁶

I přes výše uvedené výhrady ke kritériu dostupnosti je korektní uvést argument ve prospěch jeho zachování. Tímto argumentem je zajištění kontinuity interpretační pozice Soudního dvora EU. Rozhodnutí ve věci *Hejduk* a ve věci *Pinckney* jsou v souladu s dřívější judikaturou Soudního dvora EU, která se sice týká online pomluvy a porušení osobnostních práv, ale ve větším celku alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. V rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU rozhodl, že osoba, která se pokládá za poškozenou, může, *inter alia*, podat žalobu k soudům každého členského státu, na jehož území je nebyl přístupný obsah škodlivé informace. Příslušnost těchto soudů je omezena na rozhodování o újmě způsobené na území tohoto fóra.¹¹⁵⁷ Obdobně Soudní dvůr EU postupovat v rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*. V tomto případě se jednalo o online porušení ochranné známky chráněné rakouským právem. Vzhledem k tomu, že národní ochranné známky jsou chráněny pouze na území státu registrace, Soudní dvůr EU omezil příslušnost pouze na soudy členského státu, ve

¹¹⁵² Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 39; stejně tak stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 51; stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 68.

¹¹⁵³ „[i]t is necessary to avoid the multiplication of courts of competent jurisdiction which would heighten the risk of irreconcilable decisions“. In: Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, *Dumez*, odst. 18. Je možné uvést, že při mnohosti podaných žalob bude mít každý návrh odlišný obsah (náhrada škody týkající se každého odlišného fóra). Dle článku 30 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis je-li u soudů různých členských států zahájena navzájem související řízení, může soud, u kterého bylo řízení zahájeno později, řízení přerušit. Tento soud musí nakonec také rozhodnout. Soud může prohlásit svou nepřislušnost dle článku 30 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pouze tehdy, dokud není řízení u soud, u kterého bylo řízení zahájeno jako první, skončeno v prvním stupni a strana podala návrh na vyloučení příslušnosti druhého soudu. V případě mozaiky ale toto ustanovení nebude použitelné, neboť příslušnost soudů je územně omezena.

¹¹⁵⁴ K podrobné analýze vyvažování v autorském právu, jednotlivých přístupů a legislativního a judikaturního uchopení srov. např. kapitolu 1.2 a násl. In: Myška, M. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*, (e-book Smarteca), s. n/a.

¹¹⁵⁵ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 124.

¹¹⁵⁶ Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 8; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 21.

¹¹⁵⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 51.

kterém je ochranná známka zapsána.¹¹⁵⁸ Osobnostní práva se odlišují od práv k duševnímu vlastnictví, a proto je otázka, zda závěry z těchto dvou okruhů rozhodnutí jsou navzájem přenositelná.

Na základě výše uvedeného je možné učinit závěr, že kritérium dostupnosti umožňuje vlastníkům práv využívat *forum shopping*. Na druhé straně existují mechanismy, které mohou excesivní výběr mezi soudišti omezit. Soudy členského státu, ve kterých je internetová stránka dostupná, mají omezenou příslušnost, neboť mohou rozhodovat pouze o škodě, ke které došlo na území tohoto státu. Bude-li žaloba podána k soudům členského státu s minimálním přístupem na internetové stránky, soudní řízení probíhající v tomto státě nebude pro žalobce ekonomicky výhodné. Ze zcela praktického pohledu žalobce nebude schopen určit výši náhrady škody, kterou by mohl v žalobě požadovat. Na druhé straně může být podání žaloby v tomto „nevýhodném“ fóru součástí procesní strategie a pokus o zastrašení žalovaného.

Dalším mechanismem, který by mohl omezit excesivní *forum shopping*, je aplikace testu zaměřování na úrovni hmotného práva.¹¹⁵⁹ Soud členského státu, ke kterému byla podána žaloba na základě dostupnosti internetových stránek, ověřuje, zda se žalovaný zaměřoval na území tohoto státu.¹¹⁶⁰ V případě, že podmínka zaměřování činnosti nebyla splněna, soud žalobu zamítne. Tento přístup byl použit v rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu, podle kterého mezinárodní příslušnost soudu byla založena na základě článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a teorii dostupnosti. Posouzení, zda k porušení práv, bylo otázkou hmotného práva.¹¹⁶¹ Nicméně základním způsobem, jak vyloučit interpretační a aplikační otázky spojené s kritériem dostupnosti, je jeho vyloučení v případě nelokalizované škody na internetu.

3.6.5.2 *Forum damni infecti* a kritérium zaměřování činnosti

Soudní dvůr EU ve své judikatuře interpretoval pravidlo pro založení mezinárodní příslušnosti soudů nejen na základě dostupnosti obsahu z území fóra, ale také na skutečnosti, že žalovaný cílil (zaměřoval) svou činností na území fóra, čímž vytvořil kritérium zaměřování činnosti.

Zaměřování činnosti je upraveno v článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis pro online spotřebitelské smlouvy.¹¹⁶² Soudní dvůr EU interpretoval tento pojem v rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof* a navazující judikatuře.¹¹⁶³ Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis výslovně nestanoví požadavek zaměřování činnosti.

¹¹⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 39.

¹¹⁵⁹ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 135.

¹¹⁶⁰ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 135.

¹¹⁶¹ „Denn insofern ist kein Grund erkennbar, den Eingriff in wirtschaftliche Interessen anders zu behandeln als jenen in Persönlichkeitsrechte. Es muss daher für die Begründung der Zuständigkeit auch hier genügen, dass ein bestimmter Inhalt im Staat des angerufenen Gerichts im Internet zugänglich war oder auf andere Weise verbreitet wurde und der Kläger behauptet, dass diese Zugänglichkeit oder Verbreitung eine (lauterkeitsrechtlich relevante) Auswirkung auf dem Markt dieses Staats hatte. Ob die behauptete Rechtsverletzung auch tatsächlich vorliegt, ist wie bei behaupteten Kennzeichenverstößen erst im Rahmen der Sachentscheidung zu prüfen.“ In: Der Oberste Gerichtshof, rozhodnutí ze dne 10.7.2012, č.j. 4 Ob 82/12f, odst. 1.2.

¹¹⁶² Článek 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis: „Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny články 6 a čl. 5 bod 7 ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“

¹¹⁶³ Tato interpretace se týkala spotřebitelské smlouvy, nikoliv porušení práv k duševnímu vlastnictví. „Thus, the principles locating IP infringement and connecting it to a particular territory are still not entirely clear and this uncertainty has given rise to inconsistent jurisprudence by the CJEU, which has applied a targeting test in some IP cases, but not others.“ In: Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*, s. 435. K vývoji judikatury v oblasti spotřebitelských smluv srov. např. Kyselovská, T. *A Critical Perspective on the Development of Internet Related Case Law for Online Consumer Contracts in the EU*, s. 893-900

Kritérium zaměřování činnosti je využito také v dalších nástrojích unijního (EU) práva, jako je např. Nařízení GDPR.¹¹⁶⁴ Kritérium zaměřování činnosti je součástí Doporučení WIPO týkající se ochrany průmyslových práv na internetu.¹¹⁶⁵ Definice zaměřování činnosti, přesněji ekonomické důsledky, která má jednání na území určitého státu, jsou demonstrativním výčtem uvedeny v článku 3 Doporučení WIPO. Kritérium zaměřování je také výslovně upraven v článku 2.202 CLIP Principů. CLIP Principy obsahují pravidlo *de minimis* na úrovni hmotného práva, podle kterého je možné určit „úroveň“ zaměřování činnosti (článek 3:602 CLIP Principů). Stejně tak dle § 204 ALI Principů může být zaměřování činnost žalovaného na stát fóra důvodem pro založení mezinárodní příslušnosti.¹¹⁶⁶ Test zaměřování, tedy jednání, které má na území fóra ekonomické důsledky (*market effect approach*) byl aplikován také některými národními soudy v EU¹¹⁶⁷ a USA.¹¹⁶⁸

Cílem kritéria zaměřování činnosti na úrovni pravidel příslušnosti je omezit množství soudů, ke kterým by mohla být podána žaloba dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Vychází totiž z předpokladu, že většina jednání na internetu není zaměřena do celého světa, ale jedná se o způsob, jak mohou obchodníci a ISP zaujmout určitou část veřejnosti.

Použití tohoto kritéria vede k omezení států, na jejichž území nebylo jednání zaměřeno, resp. se zde neprojeví důsledky tohoto jednání. Tímto se zvyšuje právní jistota a předvídatelnost uživatelů a poskytovatelů o předpokládaném místě sudiště.¹¹⁶⁹ Tento přístup omezuje možnost *fora shopping* pro žalobce. Soudy státu, na jehož území bylo jednání zaměřeno, mají onu užší vazbu k předmětu sporu, jak předpokládají pravidla alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis (na území tohoto státu se projeví ekonomické důsledky jednání). Test zaměřování činnosti také lépe vyvažuje zájmy autorů a uživatelů chráněných statků (potenciálních škůdců a žalovaných). Toto kritérium také může vést ke zvýšení právní jistoty a předvídatelnosti ISP.¹¹⁷⁰

Soudní dvůr EU využil kritérium zaměřování činnosti pro interpretaci sekundárních právních předpisů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví v rozhodnutí ve věci *Dataco, L'Oréal* nebo *Donner*.¹¹⁷¹ Otázka je, zda tato „hmotněprávní“ kritéria mají být aplikována pro určení mezinárodní příslušnosti soudů.¹¹⁷²

V rozhodnutí ve věci *L'Oréal*, které se týkalo prodeje značkových výrobků na internetu prostřednictvím platformy eBay, Soudní dvůr EU použil kritérium zaměřování činnosti pro otázku, zda výrobky označené ochrannou známkou zapsanou v členském státě nebo ochrannou známkou EU a které jsou

¹¹⁶⁴ K tomu srov. Preambuli k Nařízení GDPR, odst. 23.

¹¹⁶⁵ WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, odst. 3.9.

¹¹⁶⁶ Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 9.

¹¹⁶⁷ „Nicht jedes im Inland abrufbare Angebot ausländischer Dienstleistungen im Internet kann bei Verwechslungsgefahr mit einem inländischen Kennzeichen i. S. von § 14 Abs. 2 Nr. 2 MarkenG kennzeichenrechtliche Ansprüche auslösen. Erforderlich ist, daß das Angebot einen wirtschaftlich relevanten Inlandsbezug aufweist.“ In: BGH, 13.10.2004 – I ZR 163/02. „Das Vorliegen einer Markenverletzung durch Werbung im Internet setzt einen über die bloße Abrufbarkeit einer Website hinausgehenden Inlandsbezug voraus.“ In: Der Oberste Gerichtshof, rozhodnutí ze dne 10.7.2012, č.j. 4 Ob 82/12f, odst. 2.2.

¹¹⁶⁸ *Lutzi* podává přehled rozhodnutí soudů v EU a v U.S., které své rozhodování založily na kritériu zaměřování činnosti. K tomu srov. Lutzi, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 704.

¹¹⁶⁹ Členské státy EU mohou kritérium zaměřování aplikovat v řízeních, jejichž subjektem je žalovaný, který nemá bydliště na území členského státu EU.

¹¹⁷⁰ Některé *soft law* iniciativy upravují pravidla důkazního břemena týkající se prokazování, zda jednání bylo zaměřeno na území určitého státu.

¹¹⁷¹ K tomu srov. zejména rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Footbal Dataco*, odst. 39; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oréal*, odst. 64-65; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. června 2012 ve věci C-5/11, *Donner*, odst. 28. K tomu také srov. Hubin, J., B., Depreew, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 14 a násl.

¹¹⁷² Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 136.

nabízeny k prodeji na online tržišti (eBay), spadají do působnosti pravidel EU v oblasti ochranných známek a příslušnosti soudů dle místa registrace.¹¹⁷³

V rozhodnutí ve věci *Donner* se Soudní dvůr EU zabýval předběžnou otázkou položenou v rámci trestního stíhání vedeného před německými soudy v případě nedovoleného obchodního využívání děl chráněných autorskými právy. Výrobky byly vyráběny v Itálii, kde nebyly chráněny autorským právem, ale kupující si je mohli zakoupit online prostřednictvím německých webových stránek. Soudní dvůr EU rozhodl, že došlo k porušení německého autorského práva, neboť obchodník zaměřoval svou činnost na německou veřejnost.¹¹⁷⁴

V rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Football Dataco* se jednalo o porušení zvláštního práva databázi týkající se ochrany proti vytěžování a/nebo zužitkování obsahu databáze dle článku 7 směrnice 96/9/ES o právní ochraně databází. V tomto případě se jednalo o německou společnost, která na internetu a v reálném čase zveřejňovala výsledky a jiné statistiky týkající se utkání anglické fotbalové ligy určené pro zákazníky z Anglie. Tyto informace získávala z databáze vlastněné společností Football Dataco. Předmětem položené předběžné otázky bylo, zda k vytěžování nebo zužitkování obsahu databáze dochází v místě zveřejnění údajů na webové stránce s cílem zpřístupnit je veřejnosti (v Německu), nebo v místě přenosu veřejnost v místě, kam jsou určeny (v Anglii). Soudní dvůr EU uvedl, že ochrana databází prostřednictvím zvláštního práva databází vyplývá z vnitrostátních předpisů. Tato ochrana je teritoriálně omezena na území příslušného členského státu. Subjekt požívající této ochrany se jí může dovolávat pouze vůči nedovolenému zužitkování, ke kterému došlo na tomto území.¹¹⁷⁵

Soudní dvůr EU ve své argumentaci odkázal na dřívější rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof* a uvedl, že pouhá možnost přístupu na internetovou stránku obsahující předmětné údaje nezakládá příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹¹⁷⁶ Soudní dvůr EU dále uvedl, že za místo zužitkování dat nelze považovat území státu, kde se nachází server, ze kterého byla data odeslána nebo na kterém se nachází.¹¹⁷⁷ Dle Soudního dvora EU určení, že se místo, kde dochází k zužitkování, nachází na území členského státu, „závisí na existenci indicíí umožňujících přijmout závěr, že tento akt zužitkování prozrazuje úmysl jeho autora zaměřit se na osoby nacházející se na tomto území.“¹¹⁷⁸

Soudní dvůr EU se problematice dostupnosti versus zaměřování činnosti nepřímou zabýval také v rozhodnutí ve věci *Concurrence*. Spor v původním řízení se týkal údajného porušení zákazu dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce na online tržištích. K porušení mělo dojít zveřejněním nabídek k prodeji na několika internetových stránkách provozovaných v různých členských státech. Podstatou předběžných otázek bylo, zda je potřeba, aby mezi územím, kde byl obsah dostupný, existovala nějaká jiná vazba, kromě dostupnosti obsahu. Soudní dvůr EU se k této otázce nevyjádřil výslovně. Nicméně z odůvodnění rozhodnutí ve věci *Concurrence* je možné dovodit, že jednání, ke kterému došlo zveřejněním určitého obsahu na internetových stránkách, způsobilo nebo mohlo způsobit tvrzenou škodu na území soudu rozhodujícího o žalobě.¹¹⁷⁹ Soudní dvůr EU výslovně odkázal na rozhodnutí ve

¹¹⁷³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oréal*, odst. 61-67.

¹¹⁷⁴ „Články 34 a 36 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát trestně stíhal pomoc k nedovolenému rozšiřování rozmnoženin děl chráněných autorským právem podle vnitrostátních trestních předpisů v případě, kdy jsou rozmnoženiny takových děl veřejně rozšiřovány na území tohoto členského státu v rámci prodeje – specificky zaměřeného na veřejnost uvedeného státu – který byl sjednán v jiném členském státě, kde tato díla nejsou autorským právem chráněna, nebo kde požívají ochrany, které se nelze úspěšně dovolávat vůči třetím osobám.“ In: Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. června 2012 ve věci C-5/11, *Donner*, odst. 36.

¹¹⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 26-27.

¹¹⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 36. Stejně tak rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oréal*, odst. 64.

¹¹⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 44-45.

¹¹⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 39.

¹¹⁷⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 34.

věci *Coty Germany*, podle kterého soud rozhodující o žalobě posuzuje, zda jednání [na internetu, pozn. autorky] mohlo způsobit škodu v obvodu tohoto soudu.¹¹⁸⁰

Kritérium zaměřování činnosti bylo doporučeno předkládajícími soudy v rámci předběžných řízení pro interpretaci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve věci *eDate, Pinckney* a *Hejduk*.¹¹⁸¹ Jeho použití bylo navrženo generálním advokátem Jääskinenem ve stanovisku ve věci *Pinckney*.¹¹⁸² Generální advokát Jääskinen navrhol kritérium zaměřování činnosti pro interpretaci místa škodlivých následků v případě online porušení autorského práva. Soudy tohoto členského státu by mohly rozhodnout pouze o nároku na náhradu škody utrpěné na tomto území (mozaiková náhrada škody).¹¹⁸³ Generální advokát Jääskinen odkázal na dřívější rozhodnutí týkající se příslušnosti, ve kterých Soudní dvůr EU aplikoval kritérium zaměřování činnosti. V těchto rozhodnutích Soudní dvůr EU přihlédl k zaměřování činnosti až na úrovni hmotného práva, nikoliv v souvislosti s pravidly určování mezinárodní příslušnosti.

Tento odlišný přístup k teorii zaměřování na úrovni pravidel příslušnosti a na úrovni hmotného práva je vysvětlován odlišným cílem a účelem procesního, resp. hmotného práva. Ukotvení (lokalizace) chráněného statku má vliv nejen na otázku porušení práva, ale také na otázku, pro území kterých států by autorskoprávní licence měla být získána. Kritéria pro založení mezinárodní příslušnosti soudů mohou být nastavena širěji a zahrnovat principy mezinárodního práva soukromého EU, jako je řádný výkon spravedlnosti. Generální advokát Jääskinen ve stanovisku ve věci *Pinckney* zdůraznil, že otázky územní působnosti použitelných vnitrostátních předpisů a rozsah mezinárodní příslušnosti soudů jsou dvě samostatné kategorie, které musejí zůstat odlišné. Generální advokát Jääskinen navrhl, aby Soudní dvůr EU potvrdil zaměřování činnosti v případě online porušení autorských práv.¹¹⁸⁴

Soudní dvůr EU tomuto návrhu nepřisvědčil a rozhodl, že určení příslušného soudu dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, aby byla dotčená činnost zaměřena na členský stát sídla soudu, ke kterému byla podána žaloba.¹¹⁸⁵ Soudní dvůr EU vyšel ze srovnání tohoto ustanovení s článkem 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, ve kterém je požadavek zaměřování činnosti výslovně uveden. Soudní dvůr EU uvedl, že ve věci tvrzeného porušení majetkových autorských práv je založena příslušnost soudů členského státu, jehož právo poskytuje ochranu majetkovým autorským právům a pokud je možné si z webových stránek přístupných v obvodu soudu opatřit rozmnoženinu díla, se kterým jsou tato práva spjata.¹¹⁸⁶

Soudní dvůr EU i přes tato doporučení ze strany předkládajících soudů a generálních advokátů uvedl ve třech rozhodnutích, že zaměřování činnosti pro účely interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis není použitelné (jednalo se o rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Pinckney*,¹¹⁸⁷ *Hejduk*¹¹⁸⁸ a *Wintersteiger*).

S aplikací kritéria zaměřování činnosti jsou spojeny určité problematické otázky. Jednou z nich je definice pojmu zaměřování činnosti v kontextu porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o

¹¹⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 57-58.

¹¹⁸¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 24; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 15; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 14.

¹¹⁸² Stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 73.

¹¹⁸³ „[v] případě sporu týkajícího se tvrzeného porušení výlučného práva na rozšiřování nabízením hmotných nosičů, které reprodukují obsah chráněný autorským právem, na internetu, anebo výlučného práva na sdělování zveřejněným obsahů v elektronické podobě na internetu, může osoba, která se pokládá za poškozenou, podat žalobu [...] k soudům členského státu, do kterého dotčená internetová stránka směřuje svou činnost, s cílem uplatnit nárok na náhradu škody, kterou utrpěla na tomto území.“ K tomu srov. stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 73.

¹¹⁸⁴ Stanovisko generálního advokáta Jääskineny přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 65.

¹¹⁸⁵ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 42.

¹¹⁸⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 44.

¹¹⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 42-44.

¹¹⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 33.

obdobné otázky, které jsou kladeny v souvislosti se zaměřováním činnosti dle článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis.¹¹⁸⁹

Další nevýhodou je skutečnost, že kritérium zaměřování činnosti je aplikováno národními soudy jak na procesní, tak na hmotněprávní úrovni. Soudy členských států posuzují, jaká kritéria budou pro účely posouzení zaměřování činnosti využita. Jedná se o dvojí kvalifikaci skutkového stavu. První kvalifikace slouží pro určení, zda jsou splněny podmínky pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. K druhé kvalifikaci dochází na úrovni hmotného práva. Podle některých názorů v odborné literatuře by se zaměřování činnosti mělo zkoumat na úrovni hmotného práva, neboť posuzování pro procesní účely může být širší, a tím se může dojít k odlišnému závěru než u posuzování hmotněprávního.¹¹⁹⁰

Posuzování zaměřování činnosti na procesní nebo hmotněprávní úrovni je odlišné také z pohledu povinnosti či možnosti toto kritérium využít. Je-li test zaměřování použit na úrovni procesní, soud je povinen tento test použít *ex offico*. Je-li test zaměřování použit na úrovni hmotného práva, je na sporných stranách, zda existenci či neexistenci zaměřování činnosti využijí ve své argumentaci a tvrzeních. Aplikace testu zaměřování na procesní či hmotněprávní úrovni se liší také co do pravidel důkazního břemena. Pravidla důkazního břemena v případě procesního posuzování se řídí *lex fori*. Je-li test zaměřování použit na úrovni hmotného práva (k tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Football Dataco*), pravidla důkazního břemena se řídí *legis causae*.¹¹⁹¹

Další problematickou otázkou může být situace, kdy je činnosti zaměřována na více zemí najednou nebo není zaměřena na určité konkrétní státy. K této situaci může dojít, pokud internetová stránka používá rozšířené jazyky, jako např. angličtinu. Jako příklad je možné využít skutkový stav z rozhodnutí ve věci *Pinckney*. Je možné předpokládat, že britské společnosti, které uvedly CD s chráněným obsahem na trh, měly zájem získat prospěch ze svého jednání nikoliv pouze v anglicky mluvící Velké Británii a v Irsku, ale v celé EU.

Na jedné straně je možné argumentovat, že v případě jednání, které je zaměřeno na větší okruh států, musí odpovědná osoba předpokládat žalobu ve kterékoliv z této země. Na druhé straně toto omezení může odradit ISP od poskytování služeb, případně vést k širšímu využívání geolokačních a geoblokačních technologií, které jsou v rozporu s požadavky vnitřního trhu EU (k tomu srov. Nařízení o zákazu neoprávněné geoblokace analyzované v kapitole 3.2.2.).

I přes výše uvedené výhrady je možné považovat kritérium zaměřování činnosti za vhodné upřesnění pro založení příslušnosti ve *foru damni infecti*. Zaměřování by mohlo vycházet ze subjektivních okolností, subjektivních okolností, které jsou ale objektivizovány určitými skutečnostmi, nebo čistě objektivních okolností případu.

Subjektivní kritéria zaměřování činnosti jsou na straně žalovaného a jeho vůli, neboť jeho subjektivním úmyslem bylo oslovit určitou skupinu osob nebo část veřejnosti v určitých státech.¹¹⁹² Tento subjektivní prvek může být „objektivizován“ skutečnostmi, jako je např. jazyk internetových stránek, použitá měna a další.¹¹⁹³ Z tohoto pojetí zaměřování činnosti vycházel Soudní dvůr EU v rozhodnutích ve věci

¹¹⁸⁹ K demonstrativnímu výčtu kritérií pro zaměřování činnosti dle článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, *Pammer/Alpenhof*, odst. 93.

¹¹⁹⁰ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 136.

¹¹⁹¹ K právu rozhodnému pro důkazní břemeno srov. článek 18 Nařízení Řím I. K podrobné analýze tohoto ustanovení srov. Kyselovská, T. *Důkazní břemeno (článek 18 Nařízení Řím I)*, s. 232-240.

¹¹⁹² Hubin, J., B., Depreew, S. *Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU*, s. 4-5; Schultz, T. *Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface*, s. 816-819; van Echoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 224-225.

¹¹⁹³ Jedná se o demonstrativní výčet kritérií, které Soudní dvůr EU vymezil v rozhodnutí ve věci *Pammer/Alpenhof*. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, *Pammer/Alpenhof*, odst. 81-84.

Pammer/Alpenhof, *L'Oréal* nebo *Football Dataco*¹¹⁹⁴ a bylo navrženo ve stanovisku generálního advokáta Jääskinena ve věci *Pinckney*.¹¹⁹⁵

Objektivní kritéria zaměřování činnosti vycházejí z obsahu závazku a vazby mezi sporem a soudištěm. Na objektivním posouzení zaměřování činnosti jsou založena rozhodnutí Soudního dvora EU v oblasti ochrany osobních údajů ve věcech *VKI* a *Weltimmo*.¹¹⁹⁶ Tento objektivní přístup byl navržen ve stanovisku generálního advokáta Villalóna ve věci *eDate*.¹¹⁹⁷

Výhoda kritéria zaměřování činnosti spočívá v tom, že bere ohled na zájmy obou stran. Pokud ISP zaměřuje činnost na určitý stát, může rozumně očekávat, že v případě sporu bude žalován před soudy tohoto státu.¹¹⁹⁸ Poskytovatelé služeb informační společnosti tak mohou přizpůsobit své jednání právnímu řádu dané země, resp. se nezaměřovat do určitých, pro ně „nevýhodných“ států. Toto kritérium naplňuje podmínku blízkosti (*principle of proximity*) mezi sporem a soudištěm, kterou vyžadují pravidla alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Navíc může vést k omezení excesivního *fora shopping*.

Skutečnost, že žalovaný zaměřoval svou činnost na území fóra, by mohla být dostačujícím dodatečným kritériem pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹¹⁹⁹

3.6.5.3 Dílčí shrnutí k *fora damni infecti*

V předcházejících podkapitolách byly uvedeny výhody a nevýhody kritéria dostupnosti a zaměřování činnosti pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle místa škodlivých následků. Nevýhody těchto dvou přístupů vedou v odborné literatuře k názorům, podle kterých by toto kritérium mělo být zcela vyloučeno pro nelokalizovanou škodu vznikající na internetu. Autorka práce tento názor nesdílí.

Vyloučením *fora damni infecti* by totiž mohlo dojít k omezení přístupu ke spravedlnosti. *Asensio* uvádí příklad, podle kterého vydavatel A se sídlem ve státě X zveřejní článek obsahující poškozující informace o fyzické osobě B, která má centrum svých zájmů ve státě Y. Poškozující informace je díky internetu dostupná ve státě Z, ve kterém má osoba B také určité vazby a je zde známa, byť se zde nenachází centrum jejích zájmů. Pokud by byla vyloučena mozaika, poškozená osoba B se se mohla domáhat ochrany svých práv pouze v zemi X (místo obvyklého bydliště vydavatele dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis) nebo ve státě Y (místo, kde se nachází centrum jejích zájmů). Poškozená osoba by se nemohla domáhat alespoň územně omezené náhrady škody ve státě Z. Vyloučení mozaikového přístupu z tohoto důvodu považuje za rozporné s účelem a cílem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹²⁰⁰

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu se uvádí případy, kdy žalobce v rámci žalobního návrhu navrhuje omezení nebo blokování přístupu ke škodlivému obsahu z území státu soudiště. Tyto návrhy umožňují fragmentaci, neboť neznemožňují přístup k žalovanému obsahu z území jiných

¹¹⁹⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, *Pammer/Alpenhof*, odst. 75-91; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, *L'Oréal*, odst. 64-66; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, *Football Dataco*, odst. 39.

¹¹⁹⁵ Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 64-66. Obdobně lze návrh tohoto přístupu chápat také žádosti předkládajících soudů v řízení o předběžné otázce v rozhodnutí ve věci *eDate* (odst. 24), ve věci *Pinckney* (odst. 15) nebo ve věci *Hejduk* (odst. 14).

¹¹⁹⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. července 2016 ve věci C-191/15, *VKI*, odst. 81; blíže k tomuto rozhodnutí také Rohová, I., Sehnálek, D. *Determining Jurisdiction and the Applicable Law in Cross-Border Unfair Competition and Unfair Commercial Practices Cases*, s. 27-28; rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. října 2015 ve věci C-230/14, *Weltimmo*, odst. 41. Obdobně Soudní dvůr EU postupoval v rozhodnutí ve věci *Google*, odst. 60.

¹¹⁹⁷ Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 62

¹¹⁹⁸ van Echoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 224.

¹¹⁹⁹ Asensio, P. de M. *The private international law of intellectual property and of unfair commercial practices: convergence or divergence?* s. 8.

¹²⁰⁰ Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 185-186.

členských států. Tyto žaloby se zpravidla týkají místních ISP, a tudíž není nutná přeshraniční spolupráce a uznání a výkon cizích rozhodnutí mimo stát jejich vydání.¹²⁰¹

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu je uváděna fragmentace kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů vyplývajících z nekalé soutěže dle Nařízení Řím II. Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více členských státech najednou. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, „je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže“. Procesní mozaika u kritéria *damni infecti* odpovídá kolizně-hmotněprávní mozaice pro určení rozhodného práva, čímž dochází ke „korelaci mezi příslušným soudem a rozhodným právem pro určení škody, která se projevila v zemi fóra“.¹²⁰²

Někteří autoři se pro řešení interpretačních a aplikačních problémů spojených s kritériem místa škodlivých následků dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis přiklání k požadavku dostupnosti ve spojení s testem zaměřování prováděným na hmotněprávní úrovni a teritoriálním omezení škody, podle kterého soud může rozhodnout pouze o takové škodě, která vznikla na území státu fóra¹²⁰³

3.6.6 Centrum zájmů poškozeného

Z pohledu doktrinálně-teoretického není zřejmé, zda je kritérium centra zájmů poškozeného novým (třetím) samostatným kritériem v rámci místa škodné události, nebo se jedná o sub-kritérium *loci damni infecti*. Z jazykového výkladu rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate* je možné dovodit, že se jedná o nové a samostatné kritérium, jakousi třetí „alternativu v rámci alternativy“, která je na úrovni *fora delicti commissi a fora damni infecti*.¹²⁰⁴

Centrum zájmů poškozeného bylo Soudním dvorem EU vytvořeno pro případy porušení osobnostních práv a pomluvy. Nicméně i v těchto skutkových stavech je na něj možné nahlížet kriticky. Hlavní kritika kritéria centra zájmů poškozeného spočívá v tom, že jedna osoba může mít více než jedno centrum zájmů, obzvláště v dnešní době „instantních celebrit“ (*instant celebrities*), influencerů a youtuberů. Více center zájmů může mít i právnická osoba, která působí ve více členských státech najednou. V takovém případě může být obtížné nalézt jedno místo hlavní podnikatelské činnosti, jak vyžaduje interpretační judikatura Soudního dvora EU. Kromě toho místo, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, musí být zřejmé v okamžiku, kdy soud ověřuje svou mezinárodní příslušnost.¹²⁰⁵ Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích nepodal definici ani centra zájmů poškozeného, ani místa hlavní podnikatelské činnosti. Jejich určení záleží na skutkových okolnostech případu.

Generální advokáti Soudního dvora EU ve svých stanoviscích opakovaně uvádějí, že kritérium centra zájmů poškozeného by mělo být vykládáno za kumulativního splnění dvou předpokladů, jeden zaměřený na žalobce a druhý zaměřený na povahu poškozujících informací. Příslušnost soudů dle tohoto kritéria by měla být založena pouze v případě, pokud stát fóra je místem centra zájmů poškozeného a zároveň „*sporná informace byla vyjádřena způsobem, který dovolí rozumně předvídat, že je uvedená informace [v tomto členském státě, pozn. autorky] objektivně významná*“.¹²⁰⁶

¹²⁰¹ Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 189

¹²⁰² „[c]onduce a una correlación entre el tribunal competente y la ley aplicable en litigios relativos precisamente al daño causado en el foro“. In: Asensio, P. de M. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos*, s. 195.

¹²⁰³ Matulionytė, R. *Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules*, s. 137.

¹²⁰⁴ K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 51.

¹²⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 43.

¹²⁰⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer*, odst. 64. Generální advokát Bobek odkázal na stanovisko generálního advokáta Villalóna ve věci *eDate*. Také on navrhoval kumulativní použití prvku týkající se držitele porušeného osobnostního práva a prvku povahy informace. K tomu srov. stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*, odst. 59 a 60. Soudní dvůr EU tento návrh

Z pohledu principů a zásad, na kterých je Nařízení Brusel Ibis postaveno, oslabuje centrum zájmů poškozeného princip *actor sequitur forum rei* a umožňuje žalobci podat žalobu na jeho domácím hřišti, nikoliv v bydlišti a na hřišti žalovaného.¹²⁰⁷ Soudní dvůr EU tímto vytvořil *forum actoris*,¹²⁰⁸ i když Nařízení Brusel Ibis zásadně neupřednostňuje soudy místa obvyklého bydliště žalobce.¹²⁰⁹ Toto kritérium zvyhodňuje především poškozené právnické osoby, které mohou žalovat údajné narušitele práv (fyzické osoby) v pro ně nejvýhodnějším sudišti.

Dle Soudního dvora EU je toto kritérium v souladu s požadavkem předvídatelnosti pravidel příslušnosti,¹²¹⁰ protože umožňuje žalobci relativně snadno určit soud, ke kterému může podat žalobu, resp. žalovanému umožňuje přiměřeně předvídat, u soudů kterého členského státu může být žalován.¹²¹¹ Na straně druhé Soudní dvůr EU odmítl aplikaci tohoto kritéria pro porušení registrovaných práv k duševnímu vlastnictví ve věci *Wintersteiger*.¹²¹² Soudní dvůr EU potvrdil názor generálního advokáta v této věci a odkázal na povahu registrovaných práv. Ochrana poskytovaná registrovaným právům k duševnímu vlastnictví, v tomto případě národní ochranné známce, je dle Soudního dvora EU „v zásadě omezena na území členského státu zápisu, takže její majitel se obecně nemůže dovolávat této ochrany mimo území daného státu“.¹²¹³

Soudní dvůr EU následně odmítl aplikaci centra zájmů poškozeného na spory týkající se majetkových autorských práv v rozhodnutí ve věci *Pinckney*,¹²¹⁴ a to i přesto, že tato práva jsou, obdobně jako osobnostní práva, chráněna ve všech členských státech EU.¹²¹⁵ Soudní dvůr EU tuto interpretaci odůvodnil tím, že majetková autorská práva, stejně jako práva vyplývající z ochranné známky, jsou omezena zásadou teritoriality a působí pouze ve státě, který je registroval (v případě ochranné známky), nebo který je chrání (majetková autorská práva).¹²¹⁶

Podle Soudního dvora EU se místo, kde došlo ke škodné události, může lišit v závislosti na povaze práva, které bylo údajně poškozeno¹²¹⁷ a podmínce, že toto právo je v tomto členském státě chráněno.¹²¹⁸ Podle Soudního dvora EU je místem škodné události místo registrace ochranné známky¹²¹⁹ nebo místo,

nereflektoval ani v rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate*.

¹²⁰⁷ Lutz, T. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach*, s. 695-696; Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1027.

¹²⁰⁸ Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 69; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 26.

¹²⁰⁹ „[t]hat objective militates against any interpretation of the Convention which, otherwise than in the cases expressly provided for, might lead to recognition of the jurisdiction of the courts of the plaintiff's domicile and would enable a plaintiff to determine the competent court by his choice of domicile.“ In: Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, *Dumez*, odst. 19.

¹²¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 27.

¹²¹¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 23. Tato předvídatelnost je dána zejména tím, že obě strany mohou předem projít veřejně přístupné databáze registrovaných ochranných známek a ověřit, zda právo existuje či nikoliv.

¹²¹² Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 24-25.

¹²¹³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 24-25.

¹²¹⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 46; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 22.

¹²¹⁵ „Nejprve je třeba uvést, že majetková autorská práva stejně jako práva spjatá s národní ochrannou známkou podléhají zásadě teritoriality. Tato majetková práva je však třeba chránit zejména na základě směrnice 2001/29 automaticky ve všech členských státech, takže mohou být porušována v každém z těchto členských států podle použitelných hmotněprávních předpisů.“ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 39.

¹²¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 55.

¹²¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 32.

¹²¹⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 30.

¹²¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 29.

kde došlo k porušení majetkových autorských práv, pokud tento stát poskytuje ochranu majetkovým autorským právům.¹²²⁰

Na základě výše uvedených důvodů Soudní dvůr EU uvedl, že členský stát, ve kterém se nachází centrum zájmů poškozeného, není vhodný k rozhodování těchto sporů, a to zejména z pohledu důkazů. Skutečnosti osvědčující existenci a rozsah porušení práva se nacházejí ve všech členských státech, ve kterých právo je registrováno a/nebo chráněno, a nikoliv pouze v jednom členském státě (rozuměj ve státě centra zájmů poškozeného). Založení příslušnosti soudů pouze jednoho státu by z tohoto důvodu nebylo v souladu s požadavkem řádného výkonu spravedlnosti.

Soudní dvůr EU v tomto ohledu vzal do úvahy také kolizní řešení dle Nařízení Řím II a skutečnost, že otázka porušení práv k duševnímu vlastnictví je „*však otázkou věcného přezkumu žaloby, který provede příslušný soud na základě použitelného hmotného práva*“.¹²²¹ Pokud by byla založena příslušnost soudů jednoho členského státu dle kritéria centra zájmů poškozeného, tento soud by musel aplikovat mnohost rozhodných práv pro tvrzenou mnohost porušení ve více státech najednou. Soudní dvůr EU odkázal na nutnost existence „*přirozené vazby, která je důvodem pro založení příslušnost tohoto soudu*“¹²²² a požadavku „*souladnosti*“¹²²³ mezi procesními kolizními normami mezinárodního práva soukromého EU. Z této argumentace Soudního dvora EU vyplývá, že soudy státu místa registrace ochranné známky nebo státu, který chrání ekonomická autorská práva, nemohou rozhodovat o porušení práv vyplývajících z ochranné známky nebo porušení majetkových autorských práv, ke kterému došlo na území jiného členského státu.

Podle názoru autorky práce by bylo možné připustit aplikaci centra zájmů poškozeného na určení příslušného soudu v případě porušení osobnostních autorských práv. Soudní dvůr EU se zatím touto otázkou výslovně nezabýval, tento názor je podle některých autorů možné dovodit z jeho jiné interpretační judikatury.¹²²⁴

Osobnostní autorská práva vznikají bez nutnosti formální registrace, a proto se svou povahou velmi blíží „obecným“ osobnostním právům.¹²²⁵ Osobnostní autorská práva se týkají např. práva být uveden jako autor díla nebo práva odporovat změně nebo jinému zásahu do díla. Předmětem ochrany u obou typů práv je osobnost autora (vlastníka), na rozdíl od majetkových práv, jejichž předmětem je ochrana ekonomického zhodnocení těchto práv.¹²²⁶ Obecná osobnostní práva také nejsou spojena s určitým územím, ale s osobou autora.

V rámci EU došlo k harmonizaci majetkových (obchodních) aspektů práv k duševnímu vlastnictví, osobnostní aspekty nebyly do této harmonizace zahrnuty.¹²²⁷ Z tohoto důvodu se pojetí a rozsah osobnostních autorských práv může lišit mezi členskými státy EU.¹²²⁸

¹²²⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 43; rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 29.

¹²²¹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger*, odst. 26.

¹²²² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 32.

¹²²³ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, *flyLAL*, odst. 41.

¹²²⁴ „*The moral rights of an author are so closely related to his personality rights that the concept of “centre of interests”, as created by the ECJ in the eDate and Martinez judgments (see above), is suitable for both situations.*“ In: Bogdan, M. *Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law*, s. 200.

¹²²⁵ van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, s. 139.

¹²²⁶ Základní ochrana osobnostních autorských práv vyplývá z článku 6bis Bernské úmluvy, kterou jsou vázány všechny členské státy EU. Článek 6bis odst. 1 Bernské úmluvy: „*Nezávisle na majetkových právech autorských, a i po jejich postoupení má autor právo uplatňovat své autorství k dílu a odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti.*“

¹²²⁷ Preambule ke Směrnici o harmonizaci autorského práva, odst. 19: „*Osobnostní práva nositelů práv by měla být vykonávána v souladu s právními předpisy členských států a ustanoveními Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl, Smlouvou WIPO o autorském právu a Smlouvou WIPO o výkoněch výkonných umělců a zvukových záznamech. Taková osobnostní práva jdou nad rámec působnosti této směrnice.*“

¹²²⁸ Preambule k Nařízení Řím II, která demonstrativním výčtem vymezuje práva k duševnímu vlastnictví, výslovně nerozlišuje mezi majetkovými a osobnostními aspekty těchto práv. Nařízení Řím II vylučuje osobnostní práva ze své působnosti a výslovně nezmiňuje osobnostní aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Pokud by byla

Soudy v místě centra zájmů poškozeného autora mohou nejlépe posoudit vliv porušujícího obsahu na chráněná práva, a to z pohledu blízkosti důkazů a úzké vazby se sporem. Jak vyplývá z empirické studie provedené *Christiem*, žaloby z důvodu porušení osobnostních autorských práv jsou zpravidla podávány v zemi obvyklého bydliště autora, což může být zároveň země, kde se nachází centrum jeho zájmů. Soudy v místě centra zájmů poškozeného mohou posoudit celou škodu na základě jednoho rozhodného práva, což může být *lex fori*. Kritérium centra zájmů poškozeného v případech porušení osobnostních autorských práv dává výhodu nositelům práv, kteří mohou žalovat na celou náhradu škody a další nároky na svém „domácím hřišti“. Příslušnost těchto soudů je teritoriálně neomezená a mohou vydávat rozhodnutí s účinky mimo území státu fóra. Negativním důsledkem by mohlo být, že rozhodnutí obsahující povinnost odstranit poškozující obsah znamená odstranění tohoto obsahu ve všech členských státech, a to i tam, kde by nebyl kvalifikován jako porušující chráněná práva.¹²²⁹

Lundstedt uvádí zajímavý případ řešený před švédskými soudy, jehož podstatou byla interpretace článku 5 odst. 3 Luganské úmluvy, který obsahově odpovídá článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹²³⁰ V původním řízení se jednalo o porušení autorského práva online. Švédský nejvyšší soud interpretoval článek 5 odst. 3 Luganské úmluvy tím způsobem, že v případě porušení osobnostních autorských práva je dána příslušnost švédských soudů, neboť ve Švédsku se nachází centrum zájmů poškozeného autora. Švédský nejvyšší soud odůvodnil tuto interpretaci podobností mezi žalobami na náhradu porušených osobnostních práv a žalobami na porušení osobnostních autorských práv podle švédského práva. Z tohoto důvodu je podle názoru soudu judikatura Soudního dvora EU ve věci *eDate* použitelná i na porušení osobnostních autorských práv.¹²³¹

Otázku aplikace kritéria centra zájmů poškozeného je možné rozšířit o zkoumání, zda by toto kritérium bylo použitelné pro porušení osobnostních autorských práv právnické osoby jako důsledek rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplyningen*. Podle právních řádů některých členských států může být vlastníkem osobnostních autorských práv také právnická osoba, pod jejímž vedením bylo dílo vytvořeno (jedná se zejména o právo být uveden jako autor).¹²³² Z tohoto důvodu je kritérium centra zájmů poškozeného použitelné i na spory týkající se porušení osobnostních autorských práv, jejichž nositelem je právnická osoba.

Je nutné uvést, že Soudní dvůr EU se zabýval interpretací článku 7 odst. 2 (článku 5 odst. 3) v době platnosti původního Nařízení Brusel I. V průběhu úprav původního Nařízení Brusel I a tvorby „nového“ Nařízení Brusel Ibis nedošlo ke změně ve formulaci článku 5 odst. 3, resp. článku 7 odst. 2, ale do

osobnostní autorská práva kvalifikována jako součást osobnostních práv, rozhodné právo by se určilo dle vnitrostátních kolizních předpisů. Pokud by byla osobnostní autorská práva kvalifikována jako součást práv k duševnímu vlastnictví, pak by se jejich porušení řídilo článkem 8 odst. 1 Nařízení Řím II a *lex loci protectionis*. Také v tomto případě autor uplatňuje ochranu pro stát fóra, tudíž *lex loci protectionis* se překrývá s *lex fori*. Soud následně na základě hmotného práva posuzuje, zda skutečně došlo k tvrzenému porušení chráněného práva na území státu fóra.

¹²²⁹ Aplikace *lex fori* na porušení osobnostních autorských práv s účinky v jiném členském státě může mít vliv na uznání a výkon rozhodnutí, které by mohlo být odepřeno z důvodu výhrady veřejného pořádku dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Tyto extrateritoriální účinky rozhodného práva na území jiného státu je možné přijmout pouze u registrovaných práv k duševnímu vlastnictví. U neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví není teritorialita všeobecně přijímána. „[f]or copyright a territoriality principle is not unanimously accepted.“ In: *Lundstedt, L. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1039.

¹²³⁰ Článek 5 odst. 3 Luganské úmluvy: „Osoba, která má bydliště na území některého státu vázaného touto úmluvou, může být v jiném státě vázaném touto úmluvou žalována, ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

¹²³¹ Rozhodnutí švédského nejvyššího soudu je diskutováno např. v *Lundstedt, L. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1033-1034 nebo *Lundstedt, L. Territoriality in Intellectual Property Law*, s. 202-203.

¹²³² K tomu srov. *Lundstedt, L. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplyningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1037-1038.

Preambule k Nařízení Brusel Ibis byl vložen rozšířený odstavec týkající se této příslušnosti.¹²³³ Preambule k Nařízení Brusel Ibis zdůrazňuje požadavek na řádný výkon spravedlnosti a předvídatelnost zejména ve sporech týkajících se práv na ochranu osobnosti.

Kritérium centra zájmů poškozeného by bylo možné podle názoru autorky rozšířit z osobnostních autorských práv také na porušení majetkových autorských práv.¹²³⁴ Toto sjednocení výkladu příslušnosti by vyloučilo nutnost rozlišovat delikty týkající se porušení osobnostních práv a ostatními delikty. Centrum zájmů poškozeného by mohlo být interpretováno jako místo jeho hlavní ekonomické aktivity, resp. jako místo, ve kterém je obchodní pověst poškozeného nejstálenější.¹²³⁵ Ostatně Soudní dvůr EU se ve své judikatuře zabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na majetková autorská práva.¹²³⁶

V následující části si autorka práce dovolí menší exkurz do související oblasti, která není přímo předmětem zkoumání. Vlastník práv k duševnímu vlastnictví se může vedle nároků vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví domáhat souvisejících nároků. Může se jednat o nároky vyplývající z parazitování prostřednictvím napodobování ochranné známky, znevažování v obchodním styku, zveřejnění nepravdivého tvrzení, které je schopno způsobit poškozenému újmu, pomluvu nebo právo na jméno. Tyto související nároky mohou mít právní základ v ochraně osobnostních práv nebo ochraně hospodářské soutěže. Ochrana proti nekalé soutěži vyplývá z mezinárodního¹²³⁷ a unijního (EU) práva. Nekalou soutěží je dle článku 10bis odst. 2 Pařížské úmluvy „každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo obchodě“. Nařízení Řím II obsahuje poměrně širokou definici omezení hospodářské soutěže.¹²³⁸ Soudní dvůr EU se ve své judikatuře zatím nezabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na spory vyplývající z porušení hospodářské soutěže.¹²³⁹ Soudní dvůr EU se zabýval určením příslušnosti soudů ve sporech týkajících se zákazu přepravy zboží mimo stanovenou distribuční síť, ke kterému došlo prostřednictvím internetových stránek. Soudní dvůr EU uvedl, že v takovém případě došlo ke vzniku škody na území těch členských států, ve kterých žalobce tvrdí snížení příjmů z prodeje.¹²⁴⁰ V případě protiprávní srovnávací reklamy nebo nekalého napodobování označení chráněného ochrannou známkou EU je místem škodné události členský stát, který poskytuje ochranu proti nekalé soutěži.¹²⁴¹

Zajímavou pozici z hlediska centra zájmů poškozeného mají neregistrované a všeobecně známé ochranné známky, které se svou povahou podobají osobnostním právům. Tyto všeobecně známé ochranné známky se zároveň podobají registrovaným ochranným známkám, neboť jejich ochrana záleží

¹²³³ Preambule k Nařízení Brusel I, odst. 12: „Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti.“ Preambule k Nařízení Brusel Ibis, odst. 16: „Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. To je důležité zejména ve sporech týkajících se mimosmluvních závazků, které vyplývají z porušení práva na soukromí a práv na ochranu osobnosti, včetně pomluvy.“

¹²³⁴ Stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 69; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Hejduk*, odst. 18.

¹²³⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen*, odst. 41.

¹²³⁶ V rozhodnutí ve věci *Pinckney* Soudní dvůr EU výslovně uvádí, „zda byla skutečně porušena majetková autorská práva“. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Pinckney*, odst. 46.

¹²³⁷ Článek 10bis Pařížské úmluvy.

¹²³⁸ Preambule k Nařízení Řím II, odst. 21 a 22.

¹²³⁹ Soudní dvůr EU se zabýval protisoutěžním jednáním a interpretací článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel bis v rozhodnutí ve věci *flyLAL*. V tomto rozhodnutí se nejednalo o možnost aplikace kritéria centra zájmů poškozeného, ale kritéria místa vzniku škody. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, *flyLAL*, odst. 40 a 41.

¹²⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence*, odst. 34.

¹²⁴¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany*, odst. 55-56.

na tom, zda jsou podle národního práva považovány za všeobecně známé.¹²⁴² Podmínky pro všeobecně známé ochranné známky a jejich porušení se mohou lišit mezi členskými státy. Ochrana všeobecně známých ochranných známek je teritoriálně limitována na území státu, který jim, obdobně jako registrovaným ochranným známkám, poskytuje ochranu.¹²⁴³ Porušení všeobecně známé ochranné známky v jednom členském státě nemusí zakládat porušení v jiném členském státě. Porušení všeobecně známé ochranné známky se dle článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II řídí *lex loci protectionis*. Žalobce (vlastník práv vyplývajících z všeobecně známé ochranné známky) musí uvést práva všech zemí, pro které uplatňuje ochranu.

Soudní dvůr EU se zatím nezabýval možností aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na všeobecně známé a neregistrované ochranné známky. Podle některých názorů by se práva vyplývající těchto institutů měla posuzovat stejným způsobem jako registrované ochranné známky a majetková autorská práva.¹²⁴⁴ Stejně jako tato práva i všeobecně známé ochranné známky mohou být porušeny pouze ve státech, jejichž právní řád tato práva chrání.

Dle článku 6bis Pařížské úmluvy¹²⁴⁵ a článku 16 odst. 2 a 3 Dohody TRIPS jsou státy unie povinny chránit obecně známé ochranné známky, které jsou v příslušném státě určitým způsobem známé. Ochrana všeobecně známých ochranných známek vyplývá také z článku 8 odst. 4 Nařízení o ochranné známce EU, který obsahuje relativní důvody pro odmítnutí zápisu ochranné známky. Tato známost je natolik „vžitá“, že ji veřejnost dokáže odlišit od jiných označení, a nebyla formálně zapsána do rejstříku ochranných známek.

Z důvodu podobných vlastností a kolizního režimu všeobecně známých ochranných známek a registrovaných ochranných známek je dovozováno, že jejich procesní řešení musí být stejné, a tudíž je vyloučena aplikace procesního kritéria centra zájmů poškozeného na všeobecně známé ochranné známky.¹²⁴⁶ Tento výklad je také v souladu s principem předvídatelnosti a rozumného výkonu spravedlnosti, protože neexistuje databáze všeobecně známých ochranných známek, ve kterých by si obchodníci a jiní uživatelé mohli ověřit jejich existenci. Nicméně obchodníci, kteří se pohybují v určité oblasti, by si měli být vědomi možnosti jejich existence.

3.6.7 *Soft law*

Alternativní příslušnost soudů ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je obsažena v souborech *soft law* (články 2:202 a 2:203 CLIP Principů a článek 5 Kjótských doporučení).¹²⁴⁷

Právní úprava v CLIP Principech se odlišuje od právní úpravy v Nařízení Brusel Ibis a Kjótských doporučeních. Dle článku 2:202 CLIP Principů¹²⁴⁸ jsou v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví

¹²⁴² Ochrana všeobecně známých ochranných známek v českém právu vyplývá zejména z § 2 písm. d) ZOchrZ a souvisejících ustanovení.

¹²⁴³ „Due to the principle of territoriality, well-known marks are enforced on a national basis.“ In: WIPO. *Joint Recommendations Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*, s. 22.

¹²⁴⁴ Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1031.

¹²⁴⁵ Článek 6bis odst. 1 Pařížské úmluvy: „Unijní země se zavazují, buď z úřední povinnosti, jestliže to zákonodárství země dovoluje, nebo na žádost zájemce, že odmítnou nebo zruší zápis a zakáží užívání tovární nebo obchodní známky, která je reprodukcí, napodobením nebo překladem, jež je s to vyvolat záměnu se známkou, o které podle posudku příslušného úřadu země zápisu nebo užívání je tam všeobecně známo, že je již známkou osoby oprávněně požívat výhod této Úmluvy a užívanou pro stejné nebo podobné výrobky. Stejně je tomu, jestliže podstatná část známky je reprodukcí takové známky obecně známé, nebo napodobením, jež je s to způsobit záměnu s ní.“

¹²⁴⁶ Lundstedt, L. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?* s. 1033.

¹²⁴⁷ K tomu srov. § 204 ALI Principů.

¹²⁴⁸ Článek 2:202 CLIP Principů: „In disputes concerned with infringements of an intellectual property right, a person may be sued in the courts of the State where the alleged infringement occurs or may occur, unless the alleged infringer has not acted in that State to initiate or further the infringement and her or his activity cannot reasonably be seen as having been directed to that State.“

příslušné soudy státu, kde „došlo nebo může dojít k porušení“ (první část věty). Tvůrci CLIP Principů vědomě a úmyslně použili tuto formulaci, neboť v případech porušení práv k duševnímu vlastnictví nerozlišují mezi *forem delicti commissi* a *forem damni infecti*. Z teritoriální povahy práv k duševnímu vlastnictví podle nich vyplývá, zda jednání a následek musí být posuzovány samostatně a zda mohou být kvalifikovány jako porušení vnitrostátního práva.¹²⁴⁹

Článek 2:202 CLIP Principů ve druhé části věty upravuje důsledky efektů přelévání, zejména v případě jednání na internetu. Z tohoto důvodu obsahuje únikovou doložku, podle které je podmínkou založení příslušnosti soudů v místě porušení to, že narušitel v tomto státě jednal nebo jeho jednání je možné rozumně posoudit jako zaměřené na území tohoto státu. Tato část obsahuje pravidla dělení důkazního břemena. Žalovaný je povinen prokázat, že jeho jednání nebylo zaměřeno na území fóra nebo ve státě nejednal, aby nebyla založena tato alternativní příslušnost.¹²⁵⁰

Článek 2:203 CLIP Principů¹²⁵¹ obsahuje pravidlo rozsahu územní příslušnosti soudů. Soud, jehož příslušnost byla založena dle článku 2:202 CLIP Principů, může rozhodovat o porušení, ke kterému došlo nebo může dojít na území státu fóra. V případě porušení, ke kterému došlo na území jiného státu, je nutné podat samostatnou žalobu dle obecné příslušnosti. Toto ustanovení je nutné číst současně s článkem 2:604 CLIP Principů,¹²⁵² který upravuje rozsah účinků soudních příkazů vydaných příslušným soudem.

Článek 2:203 odst. 2 CLIP Principů obsahuje výslovné ustanovení týkající se porušení, ke kterému došlo prostřednictvím ubiquitous médií. Dle tohoto ustanovení mohou soudy rozhodovat také o porušení, ke kterému došlo mimo stát fóra, ale za podmínky, že protiprávní jednání nemá podstatné účinky ve státě bydliště škůdce a k podstatné části protiprávního jednání došlo na území fóra nebo ve státě fóra se projevila podstatná část škodlivých následků.

Článek 5 Kjótských doporučení obsahuje dvě alternativy,¹²⁵³ *forum delicti commissi* a *forum damni infecti*. V první variantě jsou příslušné soudy místa, kde narušitel „zahájil nebo pokračoval“ (*to initiate or to further*) v porušujícím jednání. Tímto jednáním může být provozování internetových stránek a kontrola nad jejich obsahem, provádění distribuce, výroby nebo vysílání. Příslušnost soudů místa, kde došlo k protiprávnímu jednání, je územně neomezená; příslušné soudy mohou rozhodnout o náhradě

¹²⁴⁹ „Other than in general tort law, the theoretical possibility of restricting jurisdiction to the courts in the country where either the defendant has acted or where the direct injury is felt is not a viable option.“ In: European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 70.

¹²⁵⁰ Podle komentářové literatury se tato úniková doložka použije především v případě poškozujícího obsahu šířeného masmédií, nad kterým narušitel nemá žádnou kontrolu. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*, s. 75.

¹²⁵¹ Článek 2:203 CLIP Principů: „1) Subject to paragraph 2, a court whose jurisdiction is based on Article 2:202 shall have jurisdiction in respect of infringements that occur or may occur within the territory of the State in which that court is situated.“ 2) In disputes concerned with infringements carried out through ubiquitous media such as the Internet, the court whose jurisdiction is based on Article 2:202 shall also have jurisdiction in respect of infringements that occur or may occur within the territory of any other State, provided that the activities giving rise to the infringement have no substantial effect in the State, or any of the States, where the infringer is habitually resident and a) substantial activities in furtherance of the infringement in its entirety has been carried out within the territory of the State in which the court is situated, or b) the harm caused by the infringement in the State where the court is situated is substantial in relation to the infringement in its entirety.“

¹²⁵² Článek 2:604 CLIP Principů: „1) When a court has applied a law pursuant to Article 3:601, an injunction issued by a court of competent jurisdiction shall concern only activities affecting intellectual property rights protected under the national law or laws applied by the court. (2) When a court has applied a law pursuant to Article 3:603, and subject to Article 3:603, paragraph 3, the injunction shall be deemed to concern intellectual property rights protected in all States where the signals can be received.“

¹²⁵³ Článek 5 Kjótských doporučení: „In a case of an alleged infringement a person may be sued: a) in the courts of the States where the alleged infringer has acted to initiate or further the alleged infringement; the court's jurisdiction to award remedies arising from those acts shall be territorially unlimited; or b) in the courts of the States where the infringement may cause direct substantial harm unless it could not be anticipated that the infringement would cause that harm there; the court's jurisdiction shall be territorially limited to the State in which the court is situated.“

škody a postizích s globálními účinky. Toto řešení je odůvodněno tím, že tyto soudy budou zpravidla muset aplikovat i jiná práva než právo fóra pro posouzení, zda došlo k porušení práva.¹²⁵⁴ V tomto ohledu se tato právní úprava shoduje s interpretací Soudního dvora EU.

Ve druhé variantě jsou příslušné soudy místa, kde se projevila přímá škoda (bez ohledu na místo příčinné události). Příslušnost těchto soudů je dále omezená, neboť újma musí být podstatná (*substantial*) a předvídatelná (*anticipated*). Příslušnost soudů, kde se projevila přímá podstatná škoda je územně omezená. Dle tohoto ustanovení pro založení příslušnosti soudů nestačí pouhá dostupnost internetových stránek, na kterých je poškozující obsah dostupný.¹²⁵⁵

	Článek	Příslušnost	Procesní kritérium	Definice
Nařízení Brusel Ibis	4	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	7 odst. 2	Alternativní	Místo škodné události	
CLIP Principy	2:101	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	2:601			Obvyklé bydliště
	2:202	Alternativní	Místo porušení	
	2:203			Rozsah příslušnosti
Kjótská doporučení	2	Obecná	Obvyklé bydliště žalovaného	
	5	Alternativní	<i>Forum delicti commissi</i> <i>Forum damni infecti</i>	Územně neomezená příslušnost Územně omezená příslušnost

Tabulka 10 – Soft law – alternativní příslušnost ve sporech vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví

3.6.8 Dílčí závěr

Pravidla příslušnosti upravená v Nařízení Brusel Ibis byla vytvořena v 60. letech 20. stol. v rámci Bruselské úmluvy, dlouho před rozšířením komerčního používání internetu. Zdá se, že Soudní dvůr EU stále vytváří technologicky neutrální interpretaci jeho pravidel, která ve skutečnosti nebere ohled na zvláštnosti online prostředí. Jedním z řešení by proto mohlo přezkoumání koncepce alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a ověření, zda odpovídá svému cíli a účelu i v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu.

Výklad článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je nejproblematictější v kontextu porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to především porušení autorského práva. Na základě kritické analýzy judikatury Soudního dvora EU a úpravy v *soft law* je možné navrhnout následující interpretaci uvedeného jurisdikčního pravidla.

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Místo škodné události se nachází v místě,

- kde došlo k příčinné události (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená), nebo
- kde se projeví škodlivé následky za podmínky, že poškozující informace je na území státu soudiště dostupná a škůdce na území tohoto státu zaměřovat svou činnost (působnost soudů je omezená na škodu, která se projevila na tomto území), nebo
- v případě porušení autorských práv v místě centra zájmů poškozeného (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená).

3.7 Závěr kapitoly a návrhy *de lege ferenda*

Cílem této kapitoly byla analýza vybraných ustanovení pravidel nestátního původu a jejich srovnání v Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis. Z provedené analýzy je zjevné, že pravidla *soft law* představují zajímavý zdroj alternativních nebo doplňujících norem, která mohou sloužit jako

¹²⁵⁴ Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 17.

¹²⁵⁵ Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. *Kyoto Guidelines: Jurisdiction*, s. 19.

inspirace pro případnou novelizaci nařízení EU nebo jejich autonomní výklad prováděný Soudním dvorem EU.

Jako nejméně problematická se ukázala kolizní úprava pro smluvní závazkové vztahy v Nařízení Řím I. Tato právní úprava se odpoutává od teritoriality práv k duševnímu vlastnictví a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví jsou, stejně jako jiné smluvní typy, ovládané principem autonomie vůle stran. Smluvní strany si mohou zvolit, a je to také možné doporučit, rozhodné právo dle článku 3 Nařízení Řím I. V případě neexistence volby práva obsahuje článek 4 Nařízení Řím I dostatečně flexibilní kritéria, která umožňují reagovat na „zvláštnosti“ těchto smluvních typů. Hraniční určovatel práva země obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění umožňuje nalezení rozhodného práva v případě různých smluv s odlišně nastavenými právy a povinnostmi stran. Návrat k *lex loci protectionis* je možný prostřednictvím únikové doložky v článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I nebo zbytkového pravidla v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I. Nařízení Řím I zároveň obsahuje ochranné instituty, pomocí kterých je možné vzít do úvahy potřebu ochrany veřejných zájmů v oblasti výsledků tvůrčí duševní činnosti. Z tohoto nebyla navržena žádná „novelizující“ úprava.

Z analýzy kolizní úpravy v článku 8 Nařízení Řím II vyplývá, že mezi jeho nedostatky patří neexistence pravidla pro multistátní porušení a vyloučení volby práva. Vzhledem k tomu, že unijní úprava neobsahuje výslovné vymezení otázek, které se řídí *lex loci protectionis*, jeví se jako příhodné navrhnout do znění článku 8 tuto definici (k tomu srov. článek 8 odst. 2 revidovaného Nařízení Řím II).

Jak dále vyplývá z provedené analýzy, je možné doporučit volbu práva pro nároky vyplývající z porušení, a to jak pro článek 8 odst. 1, tak pro článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II. Výslovná nemožnost volby práva dle článku 8 odst. 3 Nařízení Řím II vylučuje jakékoliv snahy o obejití tohoto zákazu prostřednictvím autonomní interpretace, únikové doložky, imperativních norem či výhrady veřejného pořádku. Unijní (EU) zákonodárce jasně vyjádřil, že pro tuto oblast je autonomie vůle stran vyloučena. Je otázka, nakolik je současná právní úprava výsledkem promyšlené argumentace, nebo byla vytvořena na základě tradičního přístupu a ve snaze nevytvářet již zmiňovaná revoluční řešení. Unijní (EU) zákonodárce totiž nemá rád radikální řešení. Příkladem budiž diskuze týkající se návrhu unifikovaného kolizního pravidla pro porušení osobnostních práv, včetně pomluvy.¹²⁵⁶

Z tohoto důvodu je navrženo novelizující pravidlo pro volbu práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví (k tomu srov. článek 8 odst. 4 revidovaného Nařízení Řím II). Otázka, jaké nároky budou v řízení uplatněny, je volbou žalobce. Pokud by byla umožněna volba práva, nároky by se řídily tímto zvoleným právem a nemuselo by docházet k tříštění právních režimů. Volbou práva by nedošlo k popření principů a zásad ovládajících práva k duševnímu vlastnictví. Volba práva pro následky porušení práv k duševnímu vlastnictví není v rozporu s principem teritoriality.

Článek 8 revidovaného Nařízení Řím II

Porušení práv duševního vlastnictví

- 1. Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.*
- 2. [rev.] Právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí také existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví.*
- 3. Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Evropské unie, je v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství právo země, ve které k tomuto porušení došlo.*
- 4. [rev.] Strany si mohou zvolit právo, kterým se budou řídit nároky (postihy) vyplývající z porušení práva duševního vlastnictví.*

Současná právní úprava v článku 8 odst. 1 Nařízení Řím II může vést k mnohosti rozhodných práv. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví ve více státech najednou se vlastník práv musí domáhat jejich ochrany podle každého příslušného práva zvlášť. Toto nemusí činit obtíže v případě registrovaných práv, ale je naopak problematické při porušení autorských práv. Z tohoto důvodu je

¹²⁵⁶ Rome II and Defamation: *Online Symposium* [online], s. n/a.

součástí úvah *de lege ferenda* návrh článku 8a Nařízení Řím II, který bere do úvahy důsledky porušení práv k duševnímu vlastnictví online a pro který byly inspirací pravidla nestátního původu.

Článek 8a revidovaného Nařízení Řím II

Multistátní porušení práv duševního vlastnictví

- 1. V případě porušení práva k duševnímu vlastnictví, ke kterému dojde nebo jehož následky se projeví ve více zemích najednou, může soud aplikovat právo země, se kterou je porušení nejúžeji spojeno. Při určení, právo které země je s porušením nejúžeji spojeno, vezme soud do úvahy všechny relevantní okolnosti případu, zejména místo obvyklého bydliště škůdce a poškozeného; místo, kde došlo k podstatné části protiprávního jednání, nebo místo, kde je škoda způsobená protiprávním jednáním podstatná ve vztahu k protiprávnímu jednání jako celku.*
- 2. V situacích, kde se aplikuje odst. 1, může kterákoliv strana prokázat, že právní úprava v některém z právních řádů, kterých se žaloba týká, je odlišná od práva, které bylo určeno pro případ jako celek. Soud je povinen při stanovení postihu vyplývajícího z porušení vzít do úvahy tyto rozdíly v právní úpravě.*

Z pohledu procesní úpravy byla analyzována pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů. Pravidlo obecné příslušnost založené na obvyklém bydlišti žalovaného v praxi nečiní problémy. Z tohoto důvodu není nutné navrhovat jeho úpravu či doplnění.

Jako problematické se ukázalo být pravidlo alternativní příslušnosti upravené v článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Soudní dvůr EU zatím neměl příležitost zabývat se autonomním výkladem pojmu místa plnění v online prostředí. K dispozici je pouze autonomní výklad pojmu smlouva o poskytování služeb, kterou není licenční smlouva. V případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví může být obtížné určit toto místo plnění. Kromě toho je nutné uvést, že alternativní kritérium v článku 7 odst. 1 písm. a) nepodléhá autonomnímu výkladu. Z tohoto důvodu je součástí úvah *de lege ferenda* návrh pro doplnění článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis písm. b) třetí odrážkou.

Článek 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis

b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:

(...)

- v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví (licenční nebo převodní smlouvy) území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno; příslušnost tohoto soudu je omezená pouze ve vztahu k jednání souvisejícímu s licenci nebo převodem práva k duševnímu vlastnictví s územím tohoto členského státu.

Jako nejproblematictější se ukázal být článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události. K výkladu tohoto pojmu existuje poměrně rozsáhlá judikatura Soudního dvora EU. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví Soudní dvůr EU trvá na důsledné aplikaci principu teritoriality a *lex loci protectionis*. Z tohoto důvodu je vyloučena aplikace kritéria centra zájmů poškozeného na tyto delikty.

Návrh *de lege ferenda* vychází ze stávající judikatury Soudního dvora EU a dichotomie *fora delicti commissi* a *fora damni infecti*. Druhé uvedené sudiště ale upřesňuje co do podmínek pro založení příslušnosti. Navrhované pravidlo vychází z kritéria dostupnosti, které je omezeno podmínkou zaměřování činnosti škůdce na území tohoto státu. V případě porušení autorských práv (osobnostních i majetkových aspektů) je možné žalovat v centru zájmů poškozeného, působnost určených soudů je neomezená. Toto navrhované pravidlo bere do úvahy povahu autorského práva a jeho obdobnou povahu jako práva osobnostní (zejména v oblasti osobnostních práv autorských).

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis

Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Místo škodné události se nachází v místě,

- *kde došlo k příčinné události (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená), nebo*
- *kde se projevily škodlivé následky za podmínky, že poškozující informace je na území státu sudiště dostupná a škůdce na území tohoto státu zaměřovat svou činnost (působnost soudů je omezená na škodu, která se projevila na tomto území), nebo*
- *v případě porušení autorských práv v místě centra zájmů poškozeného (působnost soudů je co do povahy a rozsahu nároků neomezená).*

Tyto návrhy *de lege ferenda* představují inspiraci pro možnou novelizaci příslušných ustanovení kolizních a procesních norem mezinárodního práva soukromého EU, případně pro výklad těchto ustanovení prováděný Soudním dvorem EU.

4 Závěr

4.1 Úvodem k závěru

Předmětem této práce byla analýza vztahu mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Obě právní odvětví jsou ovládána a ovlivněna principem teritoriality, byť s odlišnými východisky a důsledky. Uplatnění principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví znamená, že práva stanovená zákonem určitého státu jsou chráněna pouze na území tohoto státu. Projevem principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví v mezinárodním právu soukromém je *lex loci protectionis*. Obě odvětví jsou zároveň ovlivněna dopady internetu a elektronizace, které se projevují zejména při aplikaci geograficky ukotvených hraničních určovateli a procesních kritérii na právní poměry vznikající online.

V úvodní kapitole si autorka práce stanovila základní pracovní hypotézu, jejíž ověřování bylo provedeno za pomoci pěti cílů práce a tří dílčích výzkumných otázek. Cílů práce bylo dosahováno především na základě analýzy vybraných kolizních a procesních ustanovení mezinárodního práva soukromého EU a judikatury Soudního dvora EU. Závěry analýzy byly prezentovány v dílčích shrnutích a závěrech jednotlivých částí a kapitol, zejména v kapitole týkající se návrhů *de lege ferenda* (k tomu srov. kapitolu 3.7). Úkolem této závěrečné části není tyto závěry a návrhy *de lege ferenda* opakovat, ale zhodnotit, zda byly splněny cíle práce nastavené v úvodu.

Lex loci protectionis je přijímán pro určení právního režimu práv k duševnímu vlastnictví jako práv absolutní povahy (k tomu srov. § 80 ZMPS v kapitole 2.2). Předmětem odborné debaty je, jaké otázky se řídí právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, a jaké otázky spadají do obligačního nebo deliktčního statutu. Prvním cílem práce bylo vymezit působnost účinků *lex loci protectionis*. Z provedené analýzy vyplývá, že právem země, pro kterou je uplatňována ochrana, se řídí existence, platnost, vznik, obsah, rozsah a trvání ochrany a převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví. Tyto otázky nejsou v dispozici individuálních subjektů a vyplývají z předpisů mezinárodního, unijního (EU) nebo vnitrostátního původu. V tomto ohledu byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena výslovná právní úprava revidovaného Nařízení Řím II (k tomu srov. kapitoly 3.3. a 3.7.). První cíl práce byl splněn.

S prvním cílem práce byla spojena pracovní hypotéza: *Z důvodu globalizace a vlivu internetu je nutné, aby se kolizní úprava mezinárodního práva soukromého EU odpoutala od striktního trvání na lex loci protectionis jako projevu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví ve smluvních a mimosmluvních závazkových vztazích s mezinárodním prvkem.* Tato hypotéza byla potvrzena prostřednictvím odpovědi na dílčí výzkumné otázky.

Jak vyplývá z analýzy vybraných ustanovení Nařízení Řím I, kolizní úprava smluvních závazkových vztahů týkajících se smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví se odpoutává od striktního trvání na *lex loci protectionis*. Kolizní úprava smluv je založena na autonomii vůle, kdy smluvní strany si mohou dle článku 3 Nařízení Řím I zvolit jakékoliv rozhodné právo pro smluvní vztah. V případě neexistence volby práva je nutné dle článku 4 Nařízení Řím I aplikovat náhradní hraniční určovatel, který je založen na určení obvyklého bydliště poskytovatele charakteristické plnění ze smlouvy. Jedná se o poměrně flexibilní kolizní pravidlo, které umožňuje zohlednit komplexnost smluv obsahujících duševně právní aspekty. Rozhodné právo je možné určit také dle únikové doložky v článku 4 odst. 3 Nařízení Řím I, která je založena na zjevně užším spojení s právem jiné země. Návrat k *lex loci protectionis* je možný také prostřednictvím zbytkového pravidla v článku 4 odst. 4 Nařízení Řím I. Jedním z výchozích bodů této práce byla myšlenka, že jak mezinárodní právo soukromé EU, tak práva k duševnímu vlastnictví, mají za cíl nejen ochranu individuálních zájmů, ale také zájmů veřejných. Ochrana těchto veřejných zájmů je zajištěna prostřednictvím imperativních norem v článku 9 Nařízení Řím I a výhrady veřejného pořádku v článku 21 Nařízení Řím I, ve kterých může opět dojít k návratu k *lex loci protectionis*. Na základě analýzy provedené v práci je možné uvést, že kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Řím I reflektuje zajištění individuálních zájmů stran na kolizně správném, spravedlivém a předvídatelném řešení (k tomu srov. kapitolu 3.4. a 3.7.).

Druhý cíl práce, kterým bylo analyzovat vybraná ustanovení Nařízení Řím I a zhodnotit, zda kolizní úprava smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví v Nařízení Řím I

reflektuje individuální zájmy stran na kolizně správném, spravedlivém a předvídatelném řešení, byl splněn.

Princip teritoriality s odkazem na *lex loci protectionis* se projevuje také v procesní úpravě převodních a licenčních smluv. Žalobce si v případě sporu vyplývajícího ze smluvního závazkového vztahu může zvolit mezi obecnou příslušností dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a alternativní příslušností dle článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis. Pravidlo alternativní příslušnosti je založeno na místě plnění, které je předmětem autonomního výkladu u smlouvy kupní a smlouvy o poskytování služeb. Soudní dvůr EU měl zatím možnost vyjádřit se pouze ke kvalifikaci licenční smlouvy, která dle rozhodnutí ve věci *Falco* není smlouvou o poskytování služeb. Z tohoto důvodu není možné využít alternativní pravidla uvedená v článku 7 odst. 1 písm. b), a je nutné aplikovat zbytkové pravidlo v písm. a). Kritérium místa plnění uvedené v tomto ustanovení nepodléhá autonomnímu výkladu a řídí se právem rozhodným určeným dle kolizních norem fóra. Z tohoto důvodu a pro sjednocení aplikační a interpretační praxe byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena novelizace právní úpravy v článku 7 odst. 1 písm. b) Nařízení Brusel Ibis a vytvoření samostatného procesního pravidla pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví. Podle tohoto návrhu by místem plnění bylo území členského státu, pro které byla licence udělena nebo právo převedeno (k tomu srov. kapitoly 3.6.2., 3.6.8. a 3.7.).

Třetí cíl práce, kterým byla analýza článků 4 a 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis, identifikace problematických míst a vytvoření návrhů *de lege ferenda*, byl splněn.

Pracovní hypotéza stanoví, že je nutné, aby se kolizní úprava mezinárodního práva soukromého EU odpoutala od striktního trvání na *lex loci protectionis*, byla potvrzena i pro mimosmluvní závazkové vztahy. Kolizní úprava v článku 8 Nařízení Řím II potvrzuje teritorialitu práv k duševnímu vlastnictví a význam *lex loci protectionis*. Jak vyplývá z provedené analýzy, dojde-li k porušení práv k duševnímu vlastnictví, vlastník se musí domáhat ochrany podle právních řádů všech zemí, ve kterých je právo chráněno. Může tak dojít k multiplikaci rozhodných práv. Z tohoto důvodu bylo v rámci úvah *de lege ferenda* navrženo nové kolizní pravidlo pro multistátní porušení, podle kterého by se vlastník práv mohl za splněných podmínek dovolávat ochrany podle pouze jednoho právního řádu pro porušení, ke kterému došlo na území více států. V rámci této analýzy byly také diskutovány důvody pro vyloučení autonomie vůle stran, které podle názoru autorky není dostatečně odůvodněno. V rámci úvah *de lege ferenda* byla proto navržena volba práva pro nároky (postihy) vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví dle Nařízení Řím II (k tomu srov. kapitoly 3.5. a 3.7.). Jak pravidlo pro multistátní porušení, tak volba práva představují odklon od striktního trvání na principu teritoriality práv k duševnímu vlastnictví představované *lex loci protectionis*.

Čtvrtý cíl práce, kterým bylo prostřednictvím podrobné analýzy kolizních norem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Řím II a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa kolizní úpravy a navrhnout úpravu *de lege ferenda*, byl splněn. Stejně tak bylo zodpovězeno na výzkumnou otázku, zda je vhodné umožnit autonomii vůle stran pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

Na kolizní úpravu mimosmluvních závazkových vztahů navázala problematika určení příslušného soudu. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví si může žalobce pro určení místa soudiště zvolit mezi obecnou příslušností dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a alternativní příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Právě toto alternativní pravidlo, které je založeno na určení místa škodné události, se ukázalo jako nejvíce problematické jak z pohledu právní jistoty a předvídatelnosti účastníků řízení, tak cílů právní úpravy v Nařízení Brusel Ibis. Z tohoto důvodu byla v rámci úvah *de lege ferenda* navržena interpretace tohoto kritéria, které bere do úvahy jak výše uvedené zájmy a cíle, tak reaguje na dopady internetu a elektronizace na tyto vztahy (k tomu srov. kapitoly 3.6.3.-3.6.8. a 3.7.). Návrhy *de lege ferenda* se týkaly upřesnění interpretace kritéria *damni infecti* ve smyslu dostupnosti obsahu a zaměřování činnosti na území tohoto státu a možnosti žalovat v místě centra zájmů poškozeného i v případě porušení autorského práva.

Pátý cíl práce, kterým bylo prostřednictvím podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Brusel Ibis a v související judikatuře Soudního

dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*, byl splněn. V rámci tohoto cíle bylo zodpovězeno, jakým způsobem je nutné interpretovat článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

4.2 Mezinárodní právo soukromé není mrtvé

Mezinárodní právo soukromé je vskutku zvláštní disciplína. Díky své „zvláštní povaze“, otevřenosti k novým přístupům reprezentované pravidly nestátního původu, schopností relativně pružně reagovat na společenské a technologické změny a realitu mezinárodních ekonomických vztahů se dokáže vyrovnat s otázkami, které internet a elektronizace přináší.¹²⁵⁷

Problémy, kterým mezinárodní právo soukromé čelí na internetu, jsou zpravidla odůvodňovány „zastaralými hraničními určovatelí, které jsou zaměřeny na fyzické ukotvení a otázkami identifikace teritoriálního místa škody nebo plnění v případech, které nemají spojení s žádným fyzickým místem“.¹²⁵⁸ S touto tezí nelze zcela souhlasit. Normy mezinárodního práva soukromého EU jsou schopny reagovat na výzvy a problémy 21. stol., „jsou-li použity s ohledem na jejich společenské a regulační přesahy“.¹²⁵⁹ V tomto ohledu by měl svou „troškou do mlýna“ přispět Soudní dvůr EU prostřednictvím interpretační judikatury, která by v oblasti práv k duševnímu vlastnictví neměla striktně trvat na principu teritoriality a *lex loci protectionis*, ale „vzít do úvahy i cíle a principy, na kterých je založen vnitřní trh a prostor svobody, bezpečnosti a práva, na kterých je unijní integrace založena“.¹²⁶⁰

Mezinárodní právo soukromé EU není mrtvé, ani neleží na smrtelné posteli. Naopak se snaží vyrovnávat s důsledky elektronizace a internetu a přizpůsobovat se okolnímu světu. „Mezinárodní právo soukromé je díky tomuto vývoji bohatší, pragmatičtější, živější, sofistikovanější, flexibilnější a pluralitnější než kdykoliv předtím.“¹²⁶¹

Mezinárodní právo soukromé EU a odborníci, kteří se tímto oborem zabývají, jsou slovy *Symeonida* optimisté.¹²⁶² Autorka této práce k tomu dodává, že na otázky spojené s vlivem elektronizace na mezinárodní právo soukromé a práva k duševnímu vlastnictví je nutné se dívat nikoliv jako na problém, ale jako na intelektuální výzvu, kterou je potěšením (vy)řešit.

¹²⁵⁷ Toto opatrně připouští i *Muir Watt*, která se jinak staví skepticky k vlivu globalizace na mezinárodní právo soukromé: „However, private international law has, in the past, demonstrated on occasion a certain intellectual autonomy from other fields within the law, taking a lead in experimental methods or concepts, or reaching across the dividing line between law in international politics“. In: *Muir Watt, H. Globalization and private international law*, s. 848.

¹²⁵⁸ „[p]roblems created by outdated connecting factors that focus on physical places and the difficulties of identifying geographical places of damage or performance in cases that simply have no connection to any particular physical place.“ In: *Lutzi, T. Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 113.

¹²⁵⁹ „[p]rovided that they are applied in awareness of their societal and regulatory implications.“ In: *Lutzi, T. Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*, s. 126.

¹²⁶⁰ “[a]t the same time, the CJEU should seize future opportunities to sharpen and sometimes even change its understanding of the territoriality of IP rights, because after all, it is not territoriality, but rather the internal market and a common area of freedom and justice that is the fundamental principle on which European integration is based.“ In: *Heinze, C., Warmuth, C. Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation*, s. 171.

¹²⁶¹ „[i]t is richer and more pragmatic, vibrant, sophisticated, flexible, and pluralistic than ever before.“ In: *Symeonides, C., S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 398.

¹²⁶² „But PIL writers have always been optimists by nature – they had to be.“ In: *Symeonides, C., S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 382.

5 Zdroje¹²⁶³

5.1 Komentáře, monografie a kapitoly v kolektivních dílech

1. Asensio, P. de M. The private international law of intellectual property and unfair commercial practices: convergence or divergence? In: Leible, S. and Ohly, A. (eds). *Intellectual Property and Private International Law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 137-190.¹²⁶⁴
2. Asensio, P. de M. CLIP In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 365-373.
3. Asensio, P. de M. *Conflict of Laws and the Internet*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, 529 s.
4. Banu, R. *Nineteenth-Century Perspectives on Private International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2018, s. 332.
5. Basedow, J., Kono, T., Metzger, A. *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition and Enforcement in Judgments in Europe*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s.
6. Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 4033.
7. Basedow, J. Escape Clause In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 668-674.
8. Beckstein, F. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 404.
9. Bělohávek, A. J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1316.
10. Bogdan, M. Private International Law as Component of the Law of the Forum. *General Course on Private International Law*. Hague Academy of International Law, 2011, 252 s.
11. Břicháček, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 767.
12. Břicháček, T. § 80. Kolizní norma pro práva duševního vlastnictví In: Břicháček, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2014, s. 465-468.¹²⁶⁵
13. Callies, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 988.
14. Dobiáš, P. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 528.¹²⁶⁶

¹²⁶³ Citace zdrojů použitých v této práci se řídí směrnicí Právnické fakulty Masarykovy univerzity č. 3/2020, o citacích dokumentů užívaných v pracích odevzdávaných na Právnické fakultě Masarykovy univerzity ve znění účinném od 1.4.2021 (dále jen jako „citační směrnice“). Otázky výslovně neupravené citační směrnici autorka přizpůsobila povaze použitého zdroje.

¹²⁶⁴ Tato publikace byla v této práci využívána ve formě samostatného elektronického dokumentu číslovaného od s. 1 do s. 61 [cit. 19.7.2022]. <https://eprints.ucm.es/id/eprint/12120/>. Z tohoto důvodu číslování tohoto zdroje v poznámkách pod čarou neodpovídá číslování v tištěné verzi.

¹²⁶⁵ Tato publikace byla v této práci využívána ve formě elektronického dokumentu dostupného v databázi BeckOnline.cz [cit. 22.7.2022]. Číslování stran v elektronické formě by mělo odpovídat číslování v tištěné verzi komentáře.

¹²⁶⁶ Tato publikace byla v této práci využívána ve formě nečíslovaného elektronického dokumentu dostupného v databázi prostřednictvím autorizovaného přístupu v databázi NoveAspi.cz. Z tohoto důvodu nejsou v poznámkách pod čarou uvedena čísla stránek.

15. Donne, J. *Devotions upon Emergent Occassions* [online]. Project Gutenberg's Devotions Upon Emergent Occasions, publikováno elektronicky 2007, s. 189 [cit. 15.9.2022]. <https://www.gutenberg.org/files/23772/23772-h/23772-h.htm>
16. Dornis, T., W. Comity In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 382-390.
17. De la Durantaye, K. Article 8 Rome II Regulation In: Callies, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 626-642.
18. Dornis, T., W. WTO and private international law In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1844-1854.
19. Drličková, K. Formální platnost (článek 11 Nařízení Řím I) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 187-192.
20. Edwards, L., Waelde, C. *Law and the Internet*. 3. vyd. Oxford: Hart Publishing Ltd. 2009, s. 713.
21. van Eechoud, M. *Choice of Law in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*. Kluwer Law International, 2003, s. 288.
22. European Mac Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 507.
23. Fawcett, J. J., Torremans, P. *Intellectual Property and Private International Law*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 986.
24. Ferrari, F. Forum (law) Shopping In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 789-797.
25. Gebauer, M. Article 4 Rome I In: Callies, G.-P. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 109-126.
26. Gottschalk, E. The Law Applicable to Intellectual Property Rights: Is the Lex Loci Protectionis a Pertinent Choice-of-Law Approach? In: Gottschalk, E. et al. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 184-219.
27. Gregorová Širincová. Působnost rozhodného práva (Článek 15 Nařízení Řím II) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 482-489.
28. Hein, J. von. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50-253)*. 7. vyd. Mnichov: C.H. Beck, 2018, s. 2788.
29. Heinze, C., Warmuth, C. Intellectual property and the Brussels Ibis Regulation In: Mankowski, P. (ed.). *Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, s. 147-171.
30. Hörnle, J. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 485.¹²⁶⁷
31. Huber, P. (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 470.
32. Illmer, M. Article 8 Rome II Regulation In: Huber, P. (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 226-259.

¹²⁶⁷ Tato publikace byla autorce práce poskytnuta jako autorský výtisk ve formě elektronického dokumentu. Souladnost číslování elektronické a tištěné publikace nebyla ověřena.

33. Kinsch, M. Human rights and private international law In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 880-886.
34. Knap, K., Kunz, O. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 495 s.
35. Knap, K., Kunz, O., Opltová, M. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 444.
36. Kono, T., Jurcys, P. General Report (Intellectual Property and Private International Law) In: Kono, T. (ed.). *Intellectual Property and Private International Law: Comparative Perspective*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s. 269.
37. Kono, T. Territoriality In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1702-1708.
38. Koukal, P. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 524.
39. Koukal, P., Kyselovská, T., Vlachová, Z. Employment Contracts and the Law Applicable to the Right to a Patent: Czech Considerations. In *Balkan Yearbook of European and International Law*. Cham: Springer, 2021, s. 177-198.
40. Kyselovská, T. Intellectual property rights. In Rozehnalová, N., Drličková, K. et al. *Czech private international law*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 189-206.
41. Kyselovská, T. Arbitrability of Intellectual Property Rights Disputes. In Alexander J. Belohlávek. *Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration*. JurisNet, LLC, 2016.
42. Kyselovská, T. Electronization, globalization and their influence on private international law. In Kunová, V. *Law as a Unifying Factor of Europe - Jurisprudence and Practice: Harmonization and Unification of Law in the European Context*. Bratislava: Comenius University in Bratislava, Faculty of Law, 2011, s. 163-168.
43. Kyselovská, T. Elektronizace jako "nový" jev a jeho vliv na mezinárodní právo soukromé a procesní. In: Rozehnalová, N., Kyselovská, T. *K některým vývojovým otázkám mezinárodního práva soukromého*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 59-84.
44. Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 228.
45. Kyselovská, T., Rozehnalová, N. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 514.
46. Kyselovská, T. Působnost práva na internetu In Polčák. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2018, s. 29-64.
47. Kyselovská, T. A Critical Perspective on the Development of Internet Related Case Law for Online Consumer Contracts in the EU. In: Staničková, M., Melecký, L., Dvoroková, K., Kovářová, E. *Proceedings of the 4th International Conference on European Integration 2018 (ICEI 2018), May 17-18, 2018, Ostrava, Czech Republic*. Ostrava: VŠB - Technical University of Ostrava, 2018, s. 893-900.
48. Kyselovská, T. Development of EU private international law rules for intellectual property rights. In Rozehnalová, Naděžda (ed.). *Universal, Regional, National – Ways of the Development of Private International Law in 21st Century*. Brno: Masaryk University, 2019. s. 121-138.
49. Kyselovská, T. Věcná působnost (článek 1 Nařízení Řím I) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 12-31.
50. Kyselovská, T. Spotřebitelské smlouvy (článek 6 Nařízení Řím I) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 108-135.

51. Kyselovská, T. Důkazní břemeno (článek 18 Nařízení Řím I) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 232-240.
52. Kyselovská, T. Vyloučení zpětného a dalšího odkazu (článek 20 Nařízení Řím I) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 261-267.
53. Kyselovská, T. Porušení práv k duševnímu vlastnictví (článek 8 Nařízení Řím II) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 396–417.
54. Kyselovská, T. Použitelnost článku 13 (Nařízení Řím II) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 463–466.
55. Kyselovská, T. Důkazní břemeno (článek 22 Nařízení Řím II) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 525-532.
56. Kyselovská, T. Vyloučení zpětného a dalšího odkazu (článek 24 Nařízení Řím II) In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 551-558.
57. Kyselovská, T., Koukal, P. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 388.
58. Kyselovská, T. International Private Law Applied to the Online Environment In: Polčák, R. a kol. *Cyber law in the Czech Republic*. Kluwer Law International, 2022, s. n/a.¹²⁶⁸
59. Kyselovská, T. Vybrané nestátní prostředky kolizní právní úpravy v oblasti mezinárodního práva soukromého a práva k duševnímu vlastnictví In Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu – aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2023, s. n/a.¹²⁶⁹
60. Kyselovská, T. Komentář k článku 42 CISG In: Rozehnalová a kol. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: Komentář* [pracovní název, pozn. autorky]. Praha: Wolters Kluwer ČR,¹²⁷⁰ 2023, s. n/a.
61. Leible, S., Ohly, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 270.
62. Lutzi, T. *Private International Law Online. Internet Regulation and Civil Liability in the EU*. Oxford: Oxford University Press, 2020, s. 272.
63. Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 882.
64. Magnus, U. Article 4 Rome I Regulation In: Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 263-441.
65. Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome I Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 902.
66. Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 762.

¹²⁶⁸ Tato publikace je ke dni odevzdání práce ve fázi editorských úprav a korektur. Datum vydání publikace není ke dni odevzdání práce známo, předpokládá se rok 2023.

¹²⁶⁹ Tato publikace byla ke dni odevzdání práce ve stavu editorských úprav a sazby. Plánované vydání publikace je únor/březen 2023. K datu odevzdání práce nebyl znám přesný rozsah stran.

¹²⁷⁰ Tento text je ve fázi autorského rukopisu a předpokládá se vydání v roce 2023.

67. Mankowski, P. (ed.). *Research Handbook on the Brussels Ibis Regulation*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020, 378 s.
68. Mann, F. The Doctrine of Jurisdiction in International Law In: *Recueil des Cours*. Académie de Droit International. Netherlands: A. W. Sitjhoff, Printing Division, Leyden, 1964, roč. 111, s. 9–162.
69. Metzger, A. Article 8 Rome II Regulation In: Magnus, U., Mankowski, P. (eds.). *Rome II Regulation. European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume III*. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 298-327.
70. Metzger, A. License contracts In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1146-1151.
71. Metzger, A. TRIPS In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1748-1752.
72. Mills, A. *The Confluence of Public and Private International Law. Justice, Pluralism and Subsidiarity in the International Constitutional Ordering of Private Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 395.
73. Mills, A. Public international law and private international law In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1448-1452.
74. Muir Watt, H. Globalization and private international law In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 845-852.
75. Myška, M. *Výjimky a omezení autorského práva v prostředí digitálních sítí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 336.¹²⁷¹
76. Pauknerová, M., Rozehnalová, N., Zavadilová, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2013 [cit. 10.9.2022]. s. n/a. www.noveaspi.cz¹²⁷²
77. Pullmannová, H. International Jurisdiction and Law Applicable to Disputes Arising from Infringing the Right to a Trade Name as an Industrial Property Right [online] In: *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, 2022, roč. 18, s. 21 (“Online First”) [cit. 15.10.2022]. <https://www.cyelp.com/index.php/cyelp/article/view/484>
78. Rauscher, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III*. 4. vyd. Kolín: Otto Schmidt, 2016, s. 1063.
79. Rozehnalová, N. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 272 s.
80. Rozehnalová, N. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie In: Kyselovská, T., Sehnálek, D., Rozehnalová, N. (eds.). *In Varietate Concordia: soubor vědeckých statí k počtě prof. Vladimíra Týče*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 265-283.
81. Rozehnalová, N. a kol. *Nářízení Řím I a Nářízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 636.
82. Rozehnalová, N. Článek 3 Nářízení Řím I In: Rozehnalová, N. a kol. *Nářízení Řím I a Nářízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 35-67.
83. Rozehnalová, N. Článek 4 Nářízení Řím I In: Rozehnalová, N. a kol. *Nářízení Řím I a Nářízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 67-93.

¹²⁷¹ Tato publikace byla v práci využívána ve formě e-knihy zakoupené prostřednictvím nakladatelství Wolters Kluwer ČR, dokument Smarteca, aktivní od 16.7.2022. Elektronická verze publikace není standardně číslována.

¹²⁷² Tento komentář byl v této práci používán ve formě elektronického zdroje dostupného prostřednictvím autorizovaného přístupu autorky do databáze Nove.Aspi.cz. Z tohoto důvodu není uveden přesný rozsah stran.

84. Rozehnalová, N. Článek 9 Nařízení Řím I In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 165-180.
85. Rozehnalová, N. K nestátnímu právu v mezinárodním obchodu, a nikoliv jen k němu In: Rozehnalová, N. Grodl, L., Valdhans, J., Kyselovská, T., Provazník, P., Hodermarsky, J., Malachta, R. *Nestátní právo v oblasti mezinárodního obchodu - aneb ke koncepci lex mercatoria 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022, s. n/a.
86. Růžička, K., Poláček, B., Novák, R., Dostalík, P. *Vliv římského práva na vybrané instituty práva mezinárodního obchodu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 220.
87. Růžička, K., Poláček, B., Dostalík, P. *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*. Praha: Leges, 2019, s. 336.
88. Ryngaert, C. *Jurisdiction in International Law*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 241.
89. von Savigny, F., K. *A Treatise on the Conflict of Laws*. 1880. Digitized by the Internet Archive in 2007 with funding from Microsoft Corporation, s. 567.
90. Schack, H. The law applicable to unregistered IP rights after Rome II In: Leible, S., Ohly, A. (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 79-96.
91. Schaafsma, S., J. *Intellectual Property in the Conflict of Laws. The Hidden Conflict-of-Law Rule in the Principle of National Treatment*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022, s. 570.
92. Sonnentag, M. Savigny, Friedrich Carl von In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1609-1615.
93. Symeonides, C., S. *Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*. Leiden: Koninklijke Brill Fink, 2021, s. 455.
94. Symeonides, C., S. *Cross-Border Infringement of Personality Rights via the Internet. A Resolution of the Institute of International Law*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, s. 407.
95. Svantesson, D., J., B. *Private International Law and the Internet*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2016, s. 692.
96. Świerczyński, M., Jokubauskas, R. Special Jurisdiction in Infringements of Personality Rights In: Polish Academy of Sciences. Institute of Law Studies, Committee on Legal Sciences. *Polish Yearbook of International Law 2021*. Varšava: Wydawnictwo Instytutu Nauk Prawnych PAN, 2022, s. 235-251.
97. Thorn, K. Art. 4 Rom I-VO In: Rauscher, T. *Rom I-VO, Rom II-VO. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III*. 4. vyd. Kolín: Otto Schmidt, 2016.
98. Tichý, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2018, s. 272.
99. Torremans, P. (ed.). *Cheshire, North & Fawcett. Private International Law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 1435.
100. Týč, V. *Mezinárodní úprava ochrany průmyslových a autorských práv*. Brno, Masarykova univerzita, 1993, s. 147.
101. Týč, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. Praha: Linde Praha a.s., 1997, s. 166.
102. Týč, V., Charvát, R. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*. Praha: Leges, 2016, s. 240.
103. Ubertazzi, B. Intellectual property, jurisdiction In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 970-979.

104. Unberath, H., Cziupka, J., Pabst, S. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: Rauscher, T. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Kolín: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 842-856.
105. Valdhans, J. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 277.
106. Valdhans, J. Článek 16 Nařízení Řím II In: Rozehnalová, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 489-495.
107. Valdhans, J. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101) In: Pauknerová, M., Rozehnalová, N., Zavadilová, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2013 [cit. 10.9.2022]. www.noveaspi.cz¹²⁷³
108. Vischer, F. General Course on Private International Law In: *Recueil des Cours*, 1992, roč. 232, č. 1, s. 9-256.
109. Wichard, J., C. WIPO and private international law In: Basedow, J., Rühl, G., Ferrari, F., Asensio, P. de M., *Encyclopedia of Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1835-1844.

5.2 Učebnice

1. Golaczyński, J. *Prawo prywatne międzynarodowe*. 4. vyd. C.H.Beck. 2015, s. 560.
2. Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 407.
3. Kučera, Z., Pauknerová, M., Růžička, K. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 430.
4. Malacka, M., Ryšavý, L. *Mezinárodní právo soukromé: zásady obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2019, s. 208.
5. Pauknerová, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 336.
6. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017, s. 258.
7. Rozehnalová, N., Drličková, K., Kyselovská, T., Valdhans, J. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 389.
8. Rozehnalová, N. Valdhans, J., Kyselovská, T. *Právo mezinárodního obchodu. Včetně problematiky mezinárodního rozhodčího řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 524.
9. Zimmermann, M. A. *Mezinárodní právo soukromé*. Brno: Čs. a s. právník, 1933, s. 446

5.3 Odborné články

1. Akehurst, M. Jurisdiction in International Law. *British Yearbook of International Law*. 1972 – 1973, roč. 46, č. 145, s. 145–257.
2. Ancel, M.-E., Binctin, N., Drexl, J. et al. Kyoto Guidelines: Applicable Law. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 44-73.
3. Asensio, P. de M. *Precisiones sobre la competencia judicial en litigios por infracción de marca de la Unión* [online]. Publikováno dne 31.5.2017, s. n/a [cit. 29.8.2022]. <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2017/05/precisiones-sobre-la-competencia.html#more>

¹²⁷³ Tento komentář byl v této práci používán ve formě elektronického zdroje dostupného prostřednictvím autorizovaného přístupu autorky do databáze NoveAspi.cz. Z tohoto důvodu není uveden přesný rozsah stran.

4. Asensio, P. de M. *Infracciones transfronterizas de dibujos o modelos comunitarios: la sentencia en el asunto Nintendo* [online]. Publikováno dne 27.9.2017, s. n/a [cit. 20.8.2022]. <https://pedroemiguelasensio.blogspot.com/2017/09/infracciones-transfronterizas-de.html#more>
5. Asensio, P. de M. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 171-205.
6. Asensio, P. de M. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 312-336.
7. Asensio, P. de M., Trimble, M. Kyoto Guidelines: Recognition and Enforcement. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 74-85.
8. Asensio, P. de M. *Ley aplicable a las infracciones en línea de derechos de propiedad industrial unitarios: la sentencia Acacia* [online]. Publikováno dne 4.3.2022, s. n/a [cit. 20.8.2022]. <https://pedroemiguelasensio.blogspot.com/2022/03/ley-aplicable-las-infracciones-en-linea.html?m=1>
9. Asensio, P. de M. *Sobre el ámbito de aplicación del Reglamento 1215/2012 y la interpretación de su competencia exclusiva en materia de derechos de propiedad industrial* [online]. Publikováno dne 8.9.2022, s. n/a [cit. 9.9.2022]. <https://pedroemiguelasensio.blogspot.com/2022/09/sobre-el-ambito-de-aplicacion-del.html>
10. Beran, V. Problematika (ne)převoditelnosti majetkových autorských práv v České republice [online]. *E-pravo*, publikováno dne 1.3.2016 [cit. 6.8.2022]. <https://www.epravo.cz/top/clanky/problematika-neprevoditelnosti-majetkovych-autorskych-prav-v-ceske-republice-100478.html>
11. Blom, J., Dreyfuss, R. C., Jurcys, P. et al. Kyoto Guidelines: Jurisdiction. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 13-43.
12. Bogdan, M. Website Accessibility as Basis for Jurisdiction Under the Brussels I Regulation. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2011, č. 1, s. 9.
13. Bogdan, M. Jurisdiction in Disputes About Infringements of Intellectual Property Rights on the Internet in View of Recent ECJ Case Law. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2013, roč. 7, č. 2, s. 193-200.
14. Buxbaum, H., L. *The Practice(s) of Extraterritoriality, in Extraterritoriality* [online]. Research Paper Number 488, 2022, Legal Studies Research Paper Series, Maurer School of Law, Indiana University, Bloomington [cit. 9.9.2022]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4206992
15. Cardenal, M., B., S. El lugar del daño en el caso de infracción de los derechos de propiedad industrial e intelectual en internet. *Revista Jurídica de la Universidad Autónoma de Madrid*. 2016, roč. II, č. 34, s. 441-470.
16. Dessemontet, F. A European Point of View on the ALI Principles – Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transnational Disputes. *Brooklyn Journal of International Law*. 2005, roč. 30, č. 3, s. 849-864.
17. Dinwoodie, G., B. Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality. *William & Mary L. Rev.* 2009, roč. 51, s. 713-800.
18. Dinwoodie, G., B. New Copyright Order: Why National Courts Should Create Global Norms. *University of Pennsylvania Law Review*. 2000, roč. 149, č. 2, s. 469-580.
19. Drahos, P. *The universality of intellectual property rights: origins and development* [online]. WIPO, 2016, s. 13-41 [cit. 4.8.2022]. www.scholar.google.com.
20. Dreier, T. Copyright in the times of the internet – overcoming the principle of territoriality within the EU. *ERA Forum*. 2017, roč. 18, č. 7, s. 7-10.

21. Dreyfuss, R. The ALI Principles on Transnational Intellectual Property Disputes: Why Invite Conflicts? *Brooklyn Journal of International Law*. 2005, roč. 30, č. 3, s. 819-848.
22. van Eechoud, M. Bridging the gap: Private international law principles for intellectual property law. *NjPR*. 2016, č. 4, s. 716-723.
23. Figura-Góralczyk, E. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online]. Publikováno dne 29.6.2021. s. n/a [cit. 22.8.2022]. <https://eapil.org/2021/06/29/cjeu-rules-on-jurisdiction-in-violation-of-personality-rights-claim-c-800-19/>
24. González, S., Á. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, s. n/a.
25. Hausmann, R. Infringements of industrial property rights in European international private law and procedural law. *The European Legal Forum*. 2003, č. 5-6, s. 277-286.
26. Hubin, J.B., Depreew, S. Of availability, targeting and accessibility: online copyright infringements and jurisdiction in the EU. *Université de Namur, Institutional Repository – Reseach Portal*. 2014, s. 1-15.
27. Husovec, M. Jurisdiction on the Internet after Pinckney. *International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)* [online]. 2014, roč. 46, č. 2 [cit. 31.7.2022]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2385276
28. Christie, A., F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*. 2017, roč. 13, č. 1, s. 152-183.
29. Kohl, U. Eggs, Jurisdiction and the Internet. *International and Comparative Law Quarterly*. 2002, roč. 51, s. 555–582, resp. s. 1-20.¹²⁷⁴
30. Kono, T. „Transparency or Japanese Laws“ Project. The „Transparency“ Project, Its Achievements, and Some Cross-Cutting Issues. *Japanese Yearbook of International Law*. 2010, roč. 53, s. 306-319.
31. Kur, A. Applicable Law: An Alternative Proposal for International Regulation – The Max Planck Project on International Jurisdiction and Choice of Law. *Brooklyn Journal on International Law*. 2005, roč. 30, č. 3, s. 953-981.
32. Kur, A. Enforcement of unitary intellectual property rights: international jurisdiction and applicable law. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2015, roč. 10, č. 6, s. 468-480.
33. Kur, A. Abolishing Infringement Jurisdiction for EU Marks? The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice. *International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)*, 2018, roč. 49, s. 452-465.
34. Kur, A. Easy is not Always Good – The Fragmented System for Adjudication of Unitary Trade Marks and Designs. *International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)*, 2021, roč. 52, s. 579-595.
35. Kyselovská, T. Určení sudiště v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454-460.
36. Kyselovská, T. Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU. *Revue pro právo a technologie*. 2013, roč. 4, č. 8, s. 19-24.
37. Kyselovská, T. Interaction of Intellectual Property Rights and Private International Law: Need for a Common Approach and Solutions. *Law and Forensics Science*. 2016, č. 11, s. 129-137.

¹²⁷⁴ Tento článek byl v práci používán jako elektronický text získaný z databáze WestlawUK, který je číslováný s. 1-20. Z tohoto důvodu číslování použité v této práci neodpovídá číslování v původním dokumentu.

38. Kyselovská, T. Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech z porušení práv právnické osoby zveřejněním údajně nesprávných informací na internetu. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 16, s. 113-121.
39. Kyselovská, T. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610.
40. Kyselovská, T. Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. *Prawo Mediów Elektronicznych*. 2019, č. 1, s. 36-44.
41. Kyselovská, T. Law Applicable to International Licence Contracts and „Characteristic Performance” under Article 4(2) Rome I Regulation. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. 2020, roč. 148, č. 2, s. 78-94.
42. Kyselovská, T. Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV. In *Revue pro právo a technologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2022, roč. 13, č. 26, s. 109-159. doi:10.5817/RPT2022-2-4.
43. Lessig, L. The Zones of Cyberspace. *Stanford Law Review*. 1996, roč. 48, č. 5, s. 1403–1411.
44. Levina, D. Jurisdiction at the place of performance of a contract revisited: a case for the theory of characteristic performance in EU civil procedure. *Journal of Private International Law*. 2022, roč. 18, č. 2, s. 266-295.
45. Lundstedt, L. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1022-1047.
46. Lutzi, T. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, roč. 66, č. 2, s. 667-721.
47. Matulionytė, R. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interest Needed? *JIPITEC*. 2011, roč. 26, č. 2, s. 26-36.
48. Matulionytė, R. Enforcing Copyright Infringements Online. In Search of Balanced Private International Rules. *JIPITEC*. 2015, č. 6, s. 132-145.
49. Matulionytė, R. Calling for Party Autonomy in Intellectual Property Infringement Cases. *Journal of Private International Law*. 2013, roč. 9, č. 1, s. 77-99.
50. Maunsbach, U., Kur, Annette. Choice of law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review*. 2019, roč. 6, č. 1, s. 43-61.
51. Michaels, R. Globalizing Savigny? The State in Savigny’s Private International Law and the Challenge of Europeanization and Globalization [online]. *Duke Law School Legal Studies*, Research Paper No. 74, s. 29, září 2005 [cit. 20.9.2022]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=796228
52. Michaels, R. The New European Choice-of-Law Revolution. *Tulane Law Review*. 2008, roč. 2008, č. 5, s. 1607-1644.
53. Mills, A. The Private History of International Law. *International and Comparative Law Quarterly*. 2006, roč. 55, s. 1-49.
54. Mostowik, P., Figura-Góralczyk, E. Ordre public and non-enforcement of judgments in intra-EU civil matters: remarks on some recent Polish-German cases. *Journal of Private International Law*. 2022, roč. 18, č. 2, s. 317-336.
55. Neuner, R. Policy Considerations in the Conflict of Laws. *Canadian Bar Review*. 1942, roč. 20, č. 6, s. 479-501.

56. Peukert, A., Ubertazzi, B. Kyoto Guidelines: General Provisions. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 4-12.
57. Rohová, I., Sehnálek, D. Determining Jurisdiction and the Applicable Law in Cross-Border Unfair Competition and Unfair Commercial Practices Cases. *Lexonomica*. 2017, roč. 9, č. 1, s. 21-49.
58. Schack, H. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 129-144 [cit. 7.8.2022]. <http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr26/haimo%20schack-2.pdf>
59. Schultz, T. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders and the Private/Public International Law Interface. *The European Journal of International Law*. 2008, roč. 19, č. 4, s. 799-839.
60. Smith, J., Leriche, A. CJEU Ruling in Pinckney v Mediatech: Jurisdiction in Online Copyright Infringement Cases Depends on the Accessibility of Website Content. *European Intellectual Property Review*. 2014, roč. 36, č. 2, s. 137-138.
61. Svantesson, D., J., B. Time for the Law to take Internet geolocation Technologies Seriously. *Journal of Private International law*. 2012, roč. 8, č. 3, s. 473-487.
62. Symeonides, S. Rome II and Tort Conflicts: A Missed Opportunity [online]. *American Journal of Comparative Law*. 2008, roč. 56, s. 46 [cit. 10.9.2022]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1031803
63. Torremans, P. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*. 2008, roč. 4, č. 3, s. 397-420.
64. Torremans, P. Jurisdiction for Cross-Border Intellectual Property Infringement Cases in Europe. *Common Market Law Review*. 2016, roč. 53, s. 1625-1646.
65. Trimble, M. The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation. *Fordham Intell. Prop. Media & Ent. L.J.* 2012, roč. 22:567, s. 567-658.
66. Trimble, M. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*. 2015, roč. 25, č. 2, s. 339-405.
67. Trimble, M. Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking. *B.U.J. SCI & Tech. L.* 2019, roč. 25, č. 2, s. 476-502.
68. Ubertazzi, B. Intellectual Property Rights and Exclusive (Subject Matter) Jurisdiction: Between Private and Public International Law. *Marq. Intell. Prop. L. Rev.* 2011, roč. 15:2, s. 357-448.

5.4 Jiné zdroje

1. Bennett, A., Granata, S. *When Private International Law Meets Intellectual Property Law. A Guide for Judges*. WIPO and the HCCH: WIPO Publication č. 1053E. 2019, s. 88.
2. CLIP. *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005, and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006* [online]. 4.1.2007, 7 s. [cit. 10.8.2022]. https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/comments-contractualobligations_01.pdf
3. Commission of the European Communities. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I) [online]. Brussels, 15.12.2005, 2005/0261 (COD) [cit. 21.8.2019]. [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2005\)0650/_com_com\(2005\)0650_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2005)0650/_com_com(2005)0650_en.pdf)
4. Commission of the European Communities. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II) [online]. COM(2003) 427 final, 22.7.2003, 50 s. [cit. 8.8.2019]. <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2003/EN/1-2003-427-EN-F1-1.Pdf>

5. Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028, s. 157.
6. Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17.5.2022, 32022H0758, s. 30—44.
7. Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém [online]. 2011 [cit. 15.8.2022]. Dostupné z databáze NoveAspi.cz.
8. European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Towards a renewed consensus on the enforcement of Intellectual Property Rights: An EU Action Plan*. 2014, COM(2014) 392 final, s. 1-13.
9. European Commission. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Making the most of the EU's innovative potential. An intellectual property action plan to support the EU's recovery and resilience* [online]. 2020, COM(2020) 760 final, s. 1-22 [cit. 31.7.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52020DC0760>
10. Evropská komise. Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) [online]. KOM/2006/0083, s. 1-22 [cit. 8.8.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52006PC0083>
11. Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024.
12. de Freitas, E., S., Kramer, X. *First strike in a Dutch TikTok class action on privacy violation: court accepts international jurisdiction* [online]. Publikováno dne 13.12.2022, s. n/a [cit. 15.12.2022]. <https://conflictoflaws.net/2022/first-strike-in-a-dutch-tiktok-class-action-on-privacy-violation-court-accepts-international-jurisdiction-2/>
13. Hamburg Group for Private International Law. Comments on the European Commission's Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations [online]. 62 s. [cit. 8.8.2022]. https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1987&context=faculty_scholarship
14. von Hein, J. *Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs* [online]. Publikováno dne 25.1.2021, s. n/a [cit. 22.8.2022]. <https://conflictoflaws.net/2021/alvarez-armas-on-potential-human-rights-related-amendments-to-the-rome-ii-regulation-i-the-law-applicable-to-slapps/>
15. ILA Committee on Intellectual Property and Private International Law, Kyoto Guidelines. *JIPITEC*. 2021, roč. 12, č. 1, s. 86-93.
16. InterLex. *Decision Support and Training on Internet-related Private International Law* [online]. [cit. 9.9.2022]. <https://interlex-portal.eu/en/index.html>
17. Kutnohorský, K. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*. 2019, diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 62.
18. Lundstedt, L. *Territoriality in Intellectual Property Law: A comparative study of the interpretation and operation of the territoriality principle in the resolution of transborder intellectual property infringement disputes with respect to international civil jurisdiction, applicable law and the territorial scope of application of substantive intellectual property law in the European Union and the United States*. 2016, dizertační práce. Stockholm University, Faculty of Law, Department of Law, s. 585.

19. Lutz, T. Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights [online]. Publikováno dne 17.6.2021, s. n/a [cit. 28.8.2022]. <https://conflictoflaws.net/2021/case-c-800-19-cjeu-limits-scope-of-centre-of-interests-jurisdiction-for-online-infringements-of-personality-rights/>
20. Metzger, A. *Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality* [online]. 2010 [cit. 9.9.2022]. scholar.google.com¹²⁷⁵
21. Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o řešení zeměpisného blokování a jiných forem diskriminace na vnitřním trhu kvůli státní příslušnosti, místu bydliště či místu usazení zákazníků a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES [online]. 2016, COM(2016) 289 final [cit. 20.9.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0289&from=EN>
22. Nuyts, A. et al. Study on Residual Jurisdiction. (Review of the Member States' Rules concerning the “Residual Jurisdiction” of their courts in Civil and Commercial Matters pursuant to the Brussels I and II Regulations [online]. 2007, s. 156 [cit. 15.9.2022].
23. Prohlášení Komise týkající se článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví [online], 2005/295/ES, 13.4.2005, L94/37 [cit. 8.8.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005C0295>
24. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to non-contractual obligations ("ROME II") [online]. COM/2003/0427 final - COD 2003/0168, s. 40 [cit. 9.8.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52003PC0427>
25. Pastorková, M. *Mezinárodní licenční smlouva z pohledu kolizního práva*. 2018, dizertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 183.
26. Peukert, A. Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law [online]. 2012, s. 41 [cit. 8.9.2022]. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1592263¹²⁷⁶
27. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on European Union geographical indications for wine, spirit drinks and agricultural products, and quality schemes for agricultural products, amending Regulations (EU) No 1308/2013, (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/787 and repealing Regulation (EU) No 1151/2012.
28. Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milano and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I [online]. Official Journal č. C 282, 31/10/1980 s. 0001–0050 [cit. 5.8.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31980Y1031%2801%29>
29. Rome II and Defamation: Online Symposium [online]. Publikováno dne 29.7.2010 [cit. 11.8.2022]. <https://conflictoflaws.net/2010/rome-ii-and-defamation-online-symposium/>
30. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionu. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě [online]. 2015, COM(2015) 192 final [cit. 20.9.2022]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>

¹²⁷⁵ Tento článek byl publikován jako kapitola v knize Basedow, J., Kono, T., Metzger, A. (eds.). *Intellectual Property in the Global Arena – Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen, 2010. V této práci byl používán jako samostatný dokument v elektronické podobě dostupný pomocí vyhledávače scholar.google.com, který je číslován od str. 1 do str. 23. Z tohoto důvodu je v poznámkách pod čarou uvedeno odlišné číslování oproti textu v knižní podobě.

¹²⁷⁶ Tento článek vyšel v publikaci Günther Handl, Joachim Zekoll & Peer Zumbansen (eds). *Beyond Territoriality: Transnational Legal Authority in an Age of Globalization*. Queen Mary Studies in International Law, Brill Academic Publishing, Leiden/Boston, 2012, 189-228. Autorka měla tento článek k dispozici jako samostatný dokument v elektronické podobě, který je dostupný v databázi SSRN. Z tohoto důvodu se liší číslování (článek v oficiální publikaci je na s. 189-228, článek používaný v této práci je na s. 1-41).

31. Simonelli, F. *Combatting Consumer Discrimination in the Digital Single Market: Preventing Geo-Blocking and other Forms of Geo-Discrimination. Study* [online]. 2017, s. 39 [cit. 20.9.2022]. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2016\)587315](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2016)587315)
32. Tang, S. Party autonomy in infringement of copyright: Beijing IP Court Judgment in the Drunken Lotus [online]. Publikováno dne 8.10.2019 [cit. 8.12.2022]. <https://conflictoflaws.net/2019/party-autonomy-in-infringement-of-copyright-beijing-ip-court-judgement-in-the-drunken-lotus/>
33. Valdhans, J. *Odchyly od neutrálního kolizního řešení*. 2019, habilitační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 199.
34. WIPO. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet*. 2001, WIPO Publication, č. 845E, s. 46.
35. WIPO. *Joint Recommendations Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*. 1999, WIPO Publication č. 833 (E), s. 28.

5.5 Právní předpisy

5.5.1 České právní předpisy

1. Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2022 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách).
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

5.5.2 Cizí právní předpisy

1. Austrálie. High Court of Australia. Dow Jones & Company Inc. V Gutnick [2022] HCA 56, 210 CLR 575, 77 ALJR 255, 194 ALR 433, 10 Dec 2022, Case Number M3/2022 [online]. [cit. 15.9.2022]. <https://eresources.hcourt.gov.au/showCase/2002/HCA/56>
2. Čína. Law of the People's Republic of China on the Laws Applicable to Foreign-related Civil Relations. (Adopted at the 17th session of the Standing Committee of the 11th National People's Congress, 28 October 2010, entry into force from 1 April 2011) [online]. [cit. 10.9.2022]. <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn173en.html>
3. Polsko. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe. Dz.U. 2011 Nr 80 poz. 432 [online]. [cit. 12.9.2022]. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20110800432>
4. Portugalsko. Código Civil, Diário do Governo n.º 274/1966, Série I de 1966-11-25. [online]. [cit. 28.8.2022]. <https://dre.pt/dre/legislacao-consolidada/decreto-lei/1966-34509075-49758175>
5. Rakousko. Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht (IPR-Gesetz) [online]. [cit. 12.9.2022]. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002426>
6. Řecko. Law 2121/1993, Copyright, Related Rights and Cultural Matters. Official Journal A 25 1993 - Entry into force: 04.03.1993. [online]. [cit. 27.8.2022]. <https://www.opi.gr/en/library/law-2121-1993#a67>
7. Slovensko. Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník.

8. Španělsko. Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil [online]. [cit. 12.9.2022]. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>
9. Švýcarsko. Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987 (Stand am 1. Januar 2019).
10. USA. Itar-Tass Russian News v. Russian Kurier ze dne 27.8.1998, no. 97-7498. <https://casetext.com/case/itar-tass-russian-news-v-russian-kurier>

5.5.3 Mezinárodní smlouvy

1. Listina základních práv Evropské unie. OJ C 326, 26.10.2012, s. 391–407.
2. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.
3. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
4. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Příloha 1C - Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).
5. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. října 1973.
6. Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980.
7. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971.
8. Vyhláška č. 90/1962 Sb., o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958, Ministerstva zahraničních věcí.
9. Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z 5. října 1973, pozměněná aktem revidujícím čl. 63 Evropské patentové úmluvy ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem Evropské patentové úmluvy z 19. listopadu 2000.
10. Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Lugánská úmluva).
11. Dohoda o Jednotném patentovém soudu. OJ C 175, 20.6.2013, s. 1–40.
12. Úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu.
13. Úmluva o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

5.5.4 Nařízení EU

1. Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství v konsolidovaném znění.
2. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
3. Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.
4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).
6. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.
7. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
8. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany.
9. Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu.
10. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003
11. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR).
12. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.
13. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.
14. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.
15. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.
16. Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES.

5.5.5 Směrnice EU

1. Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.
2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází.
3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla.
5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.
6. Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.
7. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.
8. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním.

9. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

5.6 Judikatura¹²⁷⁷

5.6.1 Judikatura českých soudů

1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2017, sp. zn. 30 Nd 8/2017.
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2014, sp. zn. 30 Cdo 3157/2013.
3. Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. února 2009, sp. zn. 5 Co 2864/2008.

5.6.2 Judikatura zahraničních soudů

1. Kanada. Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824 [online]. [cit. 19.8.2022]. <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2017/2017scc34/2017scc34.html>
2. Německo. BGH, 13.10.2004 – I ZR 163/02 [online]. [cit. 19.8.2022]. <https://lexetius.com/2004,3450>
3. Německo. Bundesgerichtshof ze dne 9.11.2017 ve věci I ZR 164/16, Parfum Marken [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=09.11.2017&Aktenz-eichen=I%20ZR%20164%2F16>
4. Německo. Rozsudek německého Spolkového soudní dvora ze dne 19. července 2018, sp. zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0 [online]. [cit. 20.8.2022]. <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=19.07.2018&Aktenz-eichen=IX%20ZB%2010/18>
5. Rakousko. Der Oberste Gerichtshof, rozhodnutí ze dne 10. července 2012, č.j. 4 Ob 82/12f [online]. [cit. 19.8.2022]. https://www.ris.bka.gv.at/JustizEntscheidung.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_2012_0710_OGH0002_0040OB00082_12F0000_000&IncludeSelf=True
6. Spojené státy americké. LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006) [online]. [cit. 19.8.2022]. <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/433/1199/546158/>

5.6.3 Judikatura Soudního dvora EU

1. Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelskwekerij G. J. Bier BV v. Mines de potasse d'Alsace SA.
2. Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, Dumez France SA a Tracoba SARL v. Hessische Landesbank a dalším.
3. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA.
4. Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, Antonio Marinari v. Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company.
5. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 27. října 1998 ve věci C-51/97, Réunion européenne SA a další v. Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV a Capitaine commandant le navire "Alblasgracht V002".

¹²⁷⁷ Dle článku 12 odst. 3 citační směrnice se soudní rozhodnutí neuvádí v soupisu pramenů. Zařazení tohoto soupisu do přehledu pramenů v rozporu s uvedeným ustanovením je autorským rozhodnutím z důvodu větší přehlednosti a lepší orientace v použitých zdrojích pro autorku a čtenáře.

6. Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. února 2002 ve věci C-256/00, Besix SA v. Wasserreinigungsbau Alfred Kretzschmar GmbH & Co. KG (WABAG) a Planungs- und Forschungsgesellschaft Dipl. Ing. W. Kretzschmar GmbH & KG (Plafog).
7. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 1. března 2005 ve věci C-281/02, Andrew Owusu v. N. B. Jackson, jednajícím pod obchodní firmou "Villa Holidays Bal-Inn Villas", a dalším.
8. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 30. června 2005 ve věci C-28/04, Tod's SpA a Tod's France SARL v. Heyraud SA.
9. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005 ve věci C-192/04, Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL).
10. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-539/03, Roche Nederland BV a další v. Frederick Primus a Milton Goldenberg.
11. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci C-4/03, Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG.
12. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. května 2007 ve věci C-386/05, Color Drack GmbH v. Lexx International Vertriebs GmbH.
13. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci C-533/07, Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst.
14. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. února 2010 ve věci C-381/08, Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl
15. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 11. března 2010 ve věci C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH v. Silva Trade SA.
16. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller (C-144/09).
17. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci C-324/09, L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další.
18. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED.
19. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. prosince 2011 ve věci C-145/10, Eva-Maria Painer v. Standard VerlagsGmbH a další.
20. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH.
21. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 21. června 2012 ve věci C-5/11, Titus Alexander Jochen Donner.
22. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 12. července 2012 ve věci C-616/10, Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV a další.
23. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci C-173/11, Football Dataco Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League, PA Sport UK Ltd v. Sportradar GmbH, Sportradar AG.
24. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 25. října 2012 ve věci C-133/11, Folien Fischer AG a Fofitec AG v. Ritrama SpA.
25. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG.

26. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 16. ledna 2014 ve věci C-45/13, Andreas Kainz v. Pantherwerke AG.
27. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 13. února 2014 ve věci C-479/12. H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG v. Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH.
28. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. dubna 2014 ve věci C-387/12, Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering.
29. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV.
30. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH.
31. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. května 2015 ve věci C-322/14, Jaouad El Majdoub v. CarsOnTheWeb.Deutschland GmbH.
32. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 1. října 2015 ve věci C-230/14, Weltimmo s.r.o. v. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság.
33. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. dubna 2016 ve věci C-572/14, Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH v. Amazon EU Sàrl a další.
34. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, Universal Music International Holding BV v. Michae l Tétreault Schilling a další.
35. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 28. července 2016 ve věci C-191/15, Verein für Konsumenteninformation v. Amazon EU Sàrl.
36. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl.
37. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 13. července 2017 ve věci C-433/16, Bayerische Motoren Werke AG v. Acacia Srl.
38. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16, Nintendo Co. Ltd v. BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA.
39. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Iļsjan v. Svensk Handel AB.
40. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci C-27/17, AB „flyLAL-Lithuanian Airlines“ v. Starptautiskā lidosta “Rīga” VAS a „Air Baltic Corporation AS“.
41. Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 5. září 2019 ve věci C-172/18, AMS Neve Ltd a další v. Heritage Audio SL a Pedro Rodríguez Arribas.
42. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
43. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited.
44. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM.
45. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR.
46. Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 3. března 2022 ve věci C-421/20, Acacia Srl v. Bayerische Motoren Werke AG.
47. Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 8. září 2022 ve věci C-399/21, IRnova AB v. FLIR Systems AB.

5.6.4 Stanoviska generálních advokátů Soudního dvora Evropské unie

1. Stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 27. ledna 2009 ve věci C-533/07, Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Wel ler-Lindhorst.
2. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH v. X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MG N Limited (C-161/10).
3. Stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 12. dubna 2011 ve věci C-145/10, Eva-Maria Painer v. Standard VerlagsGmbH a další
4. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 16. února 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH.
5. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2012 ve věci C-616/10, Solvay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV a další.
6. Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 13. června 2013 ve věci C-170/12, Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG.
7. Stanovisko generálního advokáta Jääskinena přednesené dne 21 listopadu 2013 ve věci C-360/12, Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV.
8. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH.
9. Stanovisko generálního advokáta N. Jääskinena přednesené dne 11. prosince 2014 ve věci C-352/13, Cartel Damage Claims Hydrogen Peroxide SA (CDC) v. Evonik Degussa GmbH a další
10. Stanovisko generálního advokáta Y. Bota přednesené dne 1. března 2017 ve spojených věcech C-24/16 a C-25/16. Nintendo Co. Ltd v. BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA.
11. Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB.
12. Stanovisko generálního advokáta M. Watheleta přednesené dne 9. listopadu 2016 ve věci C-618/15, Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl.
13. Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 10. ledna 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
14. Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited.
15. Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM.
16. Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR.
17. Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 28. října 2021 ve věci C-421/20, Acacia Srl v. Bayerische Motoren Werke AG.

Cizojazyčný slovníček pojmů¹²⁷⁸

	Anglicky	Německy	Španělsky	Polsky
Autorské právo	Copyright	Urheberrechte	Derechos de autor	Prawo autorskie
Centrum zájmů	Centre of interests	Mittelpunkt der Interessen	Centro de intereses	Centrum interesów
Dostupnost	Accessibility	Barrierefreiheit	Accesibilidad	Dostępność
Extraterritorialita	Extraterritoriality	Extraterritorialität	Extraterritorialidad	Eksterytorialność
Hraniční určovatel	Connecting factor	Anknüpfung	Punto de conexión	Łącznik
Charakteristické plnění ze smlouvy	Characteristic performance of the contract	Charakteristische Leistung	La prestación característica del contrato	świadczenie charakterystyczne dla umowy
Imperativní normy	Overriding mandatory rules	Eingriffsnormen	Leyes de policía	Przepisy wymuszające swoje zastosowanie
Kolizní norma	Conflict of law rule (Choice of law rule)	Kollisionsnorm	Norma de conflicto	Norma kolizyjna
Lex loci protectionis	Law of the State for which protection is sought	Recht für den der Schutz beansprucht wird	La ley del país para cuyo territorio se reclama la protección	Prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony
Lex loci delicti commissi	Law of the place where the harmful event giving rise to the damage occurred (place of the harmful act)	Das Recht des Staates, in dem sich das Delikt zugetragen hat	La ley del país en el que se haya cometido la infracción	Prawo miejsca wystąpienia zdarzenia powodującego powstanie szkody
Lex loci damni infecti	Law of the place where the damage occurred	Das Recht des Staates in dem der Schaden eintritt	La ley del país donde se produce el daño	Prawo miejsca, w którym szkoda się urzeczywistniła
Licenční smlouva	Licence contract	Lizenzvertrag	Contrato de licencia	Umowa licencyjna
Licenční smlouva autorská	Copyright contract	Urheberrechtsvertrag	Contrato de derechos de autor	Umowa dotycząca praw autorskich
Licenční smlouva nakladatelská	Publishing contract	Verlagsvertrag	Contrato editorial	Umowa wydawnicza
Mezinárodní právo soukromé	Private international law (EU) Conflict of laws ¹²⁷⁹ (U.S.)	Internationales Privatrecht	Derecho internacional privado	Prawo prywatne międzynarodowe
Mezinárodní právo veřejné	Public international law (international law)	Völkerrecht	Derecho internacional público	Międzynarodowe prawo publiczne
Mezinárodní prvek	International (cross-border) element	Internationales Element	Elemento internacional (transfronterizo)	Element międzynarodowy (obcy)
Místo plnění	Place of performance	Erfüllungsort	Lugar de entrega de las mercancías	Miejsce wykonania zobowiązania
Místo škodné události	Place, where the harmful event	Ort, an dem das schädigende Ereignis	El lugar donde se hubiere producido	Miejsce, gdzie nastąpiło lub może

¹²⁷⁸ Autorka práce tímto děkuje dr. Agatě Jaroszke z Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, Polsko za korektury polských překladů použitých pojmů.

¹²⁷⁹ Termín *conflict of laws* byl poprvé použit evropským autorem *Huberem*, ale používá se spíše v anglosaském právním systému a v USA. Termín *private international law* byl poprvé použit americkým autorem *Storym*, ale používá se spíše v kontinentálně-evropském právním systému. *Symeonides* uvádí některé nespokojené autory, kteří termín *conflict of laws* považovali za „špatně zvolenou metaforu“ a termín *private international law* za „špatně vytvořený, nevhodný a ošklivý“. K tomu srov. *Symeonides, C., S. Private International Law. Idealism, Pragmatism, Eclecticism*, s. 59.

	occurred or may occur	eingetreten ist oder einzutreten droht	o pudiere producirse el hecho dañoso	nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę
Mozaika (teorie, kritérium)	Mosaic approach	Mosaiktheorie	Criterio (teoría) del mosaico	Teoria mozaiki
Nabyvatel licence	Licensee	Lizenzträger, Lizenznehmer	Concesionario	Licencjobiorca
Nabyvatel (u převodní smlouvy)	Transferee	Übernehmer	Cesionario	Cesjonariusz
Nařízení	Regulation	Verordnung	Reglamento	Rozporządzenie
Nejužší spojení	Closest connection	Engste Verbindung	Los vínculos más estrechos	Najściślejszy związek
Obvyklé bydliště (pobyt)	Habitual residence	gewöhnlich Aufenthalt	Residencia habitual (domicilio)	Miejsce zwykłego pobytu
Ochranná známka	Trademark	Unionsmarke	Marca comercial	Znak towarowy
Osobnostní autorská práva	Moral rights	Urheberpersönlichkeitsrechte	Derechos morales	Autorskie prawa osobiste
Patent	Patent	Patent	La patente	Patent
Poskytovatel licence	Licensor	Lizenzgeber	Licenciante	Licencjodawca
Pravomoc/příslušnost	Jurisdiction	Zuständigkeit	Jurisdicción	Jurysdykcja
Průmyslový vzor Společenství	Community design	Gemeinschaftsgeschmacksmuster	Dibujo y modelo comunitario	Wzór wspólnotowy
Práva k duševnímu vlastnictví	Intellectual property rights	Rechte an geistigem Eigentum	Derechos de propiedad industrial e intelectual	Prawa własności intelektualnej
Rozhodné právo (v případě neexistence volby práva)	Applicable law in the absence of choice	Mangels Rechtswahl anzuwendendes Recht	Ley aplicable a falta de elección	Prawo właściwe w przypadku braku wyboru prawa
Smlouva o převodu práv k duševnímu vlastnictví	Contract on the transfer of intellectual property rights	Vertrag über die Übertragung von Rechten des geistigen Eigentums	Contrato de cesión de derechos de propiedad intelectual	Umowa o przeniesienie praw własności intelektualnej
Strana, která je povinna poskytnout charakteristické plnění pro smlouvu	Party required to effect the characteristic performance of the contract	Die Partei, die für den Vertrag charakteristische Leistung zu erbringen hat	La parte que deba realizar la prestación característica del contrato	Strona zobowiązana do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla umowy
Teritorialita	Territoriality	Territorialität	Territorialidad	Terytorialność
Těžiště smlouvy	Centre of gravity of a contract	Schwerpunkt des Vertrags	Centro de gravedad del contrato	Istota umowy
Užší spojení	Closer connection	Engere Verbindung	Vínculos más estrechos (con)	Ścisłejszy związek
Veřejný pořádek	Public policy	Öffentliche Ordnung	Orden público	Porządek publiczny
(Vnější) rozhodovací jednota	External decisional harmony	Entscheidungsharmonie, Entscheidungseinklang	Decisión armonía	Harmonia decyzyjna
Volba práva	Choice of law (freedom of choice)	Freie Rechtswahl	La ley elegida (libertad de elección)	Wybór prawa
Zaměřovat (činnost)	Target (direct) activities	Tätigkeit ausrichten (zielen)	Dirigir actividades	Kierować działalność
Zjevné	Manifestly	offensichtlich	Manifiestamente	Znaczenie
Zpětný odkaz	Renvoi	Rückverweisung	Reenvío	Odesłanie